

แผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567
ประเภทวิชาอุตสาหกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ
กลุ่มอาชีพธุรกิจดิจิทัลและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
สาขาวิชาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล

รหัสวิชา 20200-1006
วิชา กฎหมายพาณิชย์

สุธินันท์ กลั่นขาว
วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย

คำนำ

แผนการสอน วิชา กฎหมายพาณิชย์ รหัสวิชา 20200 - 1006 เล่มนี้เรียบเรียงขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2567

เนื้อหาในเล่มประกอบไปด้วย 15 หน่วยการสอน ผู้จัดทำหวังว่าแผนการสอนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ ครูผู้สอนในรายวิชานี้ และนักเรียน-นักศึกษา สมดังเจตนารมณ์ของผู้เรียบเรียง หากมีข้อผิดพลาด ข้อเสนอแนะ ประการใด ผู้เรียบเรียงยินดีรับไว้ด้วยความขอบคุณ

สุธินันท์ กลั่นขาว

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ลักษณะรายวิชา	1
มาตรฐานอาชีพ (ไม่มี)	2
หน่วยการเรียนรู้	10
หน่วยที่ 1 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะบุคคล	13
แผนการจัดการเรียนรู้	13
ใบความรู้	16
ใบกิจกรรม	27
ใบงาน	29
หน่วยที่ 2 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญา	31
แผนการจัดการเรียนรู้	31
ใบความรู้	34
ใบกิจกรรม	44
ใบงาน	46
หน่วยที่ 3 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะหนี้	48
แผนการจัดการเรียนรู้	48
ใบความรู้	52
ใบกิจกรรม	60
ใบงาน	62
หน่วยที่ 4 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย	64
แผนการจัดการเรียนรู้	64
ใบความรู้	67
ใบกิจกรรม	75
ใบงาน	77
หน่วยที่ 5 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะเช่าซื้อ	79
แผนการจัดการเรียนรู้	79
ใบความรู้	82
ใบกิจกรรม	87
ใบงาน	89
หน่วยที่ 6 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะจำนำของ	91
แผนการจัดการเรียนรู้	91
ใบความรู้	94
ใบกิจกรรม	103
ใบงาน	105

หน่วยที่ 7 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะรับชน รับชนของ/สินค้า	107
แผนการจัดการเรียนรู้	107
ใบความรู้	110
ใบกิจกรรม	115
ใบงาน	117
หน่วยที่ 8 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะยืม	119
แผนการจัดการเรียนรู้	119
ใบความรู้	122
ใบกิจกรรม	133
ใบงาน	135
หน่วยที่ 9 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะค้ำประกัน	137
แผนการจัดการเรียนรู้	137
ใบความรู้	140
ใบกิจกรรม	149
ใบงาน	151
หน่วยที่ 10 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะจำนอง และจำนำ	153
แผนการจัดการเรียนรู้	153
ใบความรู้	156
ใบกิจกรรม	171
ใบงาน	173
หน่วยที่ 11 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะฝากทรัพย์	175
แผนการจัดการเรียนรู้	175
ใบความรู้	178
ใบกิจกรรม	184
ใบงาน	186
หน่วยที่ 12 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะเก็บของในคลังสินค้า	188
แผนการจัดการเรียนรู้	188
ใบความรู้	191
ใบกิจกรรม	196
ใบงาน	198
หน่วยที่ 13 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะตัวแทน นายหน้า	200
แผนการจัดการเรียนรู้	200
ใบความรู้	203
ใบกิจกรรม	214
ใบงาน	216

หน่วยที่ 14 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะประกันภัย	218
แผนการจัดการเรียนรู้	218
ใบความรู้	221
ใบกิจกรรม	232
ใบงาน	234
หน่วยที่ 15 เรื่อง/งานกฎหมายลักษณะหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์	236
แผนการจัดการเรียนรู้	236
ใบความรู้	239
ใบกิจกรรม	247
ใบงาน	249
หน่วยที่ 16 เรื่อง/งานวิธีจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย	251
แผนการจัดการเรียนรู้	251
ใบความรู้	254
ใบกิจกรรม	260
ใบงาน	262
วัดผลประเมินผลปลายภาคเรียน	264
ข้อสอบปลายภาคเรียน	265
ภาคผนวก	270
สัญญาซื้อขาย	271
สัญญาค้ำประกัน	276
สัญญาจ้างแรงงาน	277
สัญญากู้ยืมเงินทั่วไป	280
สัญญาเช่าทั่วไป	281
บรรณานุกรม	

ลักษณะรายวิชา

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567

ประเภทวิชา อุตสาหกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีฯ กลุ่มอาชีพ ธุรกิจดิจิทัลฯ สาขาวิชา เทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล

ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์

รหัสวิชา 20200-1006 (ท-ป-น) 2-0-2

จำนวนการเรียนรู้ 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวม 36 ชั่วโมง/ภาคเรียน

ทฤษฎี 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ ปฏิบัติ - ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน 2 หน่วยกิต

อ้างอิงมาตรฐาน

-

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา

มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุคคล นิติกรรม สัญญาหนี้และเอกเทศสัญญาเฉพาะสัญญาที่เกี่ยวกับการซื้อขาย เช่าซื้อ จ้างทำของ รับส่งของ การยืม การค้ำประกัน การจำนอง-จำนำ การฝากทรัพย์สินเก็บของในคลังสินค้า ตัวแทนนายหน้าและประกันภัย รวมทั้งแรงงานสัมพันธ์การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จุดประสงค์รายวิชา

1. มีความเข้าใจหลักการที่เกี่ยวข้องกับบุคคล นิติกรรม สัญญา และหนี้
2. มีความเข้าใจหลักการกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์
3. มีความเข้าใจหลักการกฎหมายแรงงานสัมพันธ์
4. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการของกฎหมายพาณิชย์
2. แสดงความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงานสัมพันธ์
3. จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายพาณิชย์และกฎหมายแรงงานสัมพันธ์

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยบุคคล นิติกรรม สัญญา หนี้ และเอกเทศสัญญาเฉพาะสัญญาที่เกี่ยวกับการซื้อขาย เช่าซื้อ จ้างทำของ รับส่งของ การยืม การค้ำประกัน การจำนอง-จำนำ การฝากทรัพย์สินเก็บของในคลังสินค้า ตัวแทนนายหน้าและประกันภัย รวมทั้งกฎหมายแรงงานสัมพันธ์และวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับวิชา กฎหมายพาณิชย์ รหัสวิชา 20200-1006 (ท-ป-น) 2-0-2				
งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะ ย่อย (มาตรฐาน อาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
งานหลักที่ 1 งานกฎหมาย ลักษณะบุคคล	1.1. งานบุคคลธรรมดา		1.การเริ่มสภาพบุคคลและ การสิ้นสุดสภาพบุคคล 2.ส่วนประกอบของสภาพ บุคคล 3.ความสามารถของบุคคล ตามกฎหมาย	1. อธิบายการเริ่มสภาพ บุคคลและการสิ้นสุดสภาพ บุคคล 2.อธิบายความสามารถของ บุคคลตามกฎหมาย
	1.2. งานนิติบุคคล		1.มีความรู้นิติบุคคล 2.บอกประเภทของนิติ บุคคล 3.มีความรู้ในเรื่องนิติ บุคคลอื่นๆ	1. ประยุกต์ใช้นิติบุคคล 2. อธิบายนิติบุคคลตาม กฎหมาย
งานหลักที่ 2 งานกฎหมาย ลักษณะสัญญา	2.1. งานหลักเกณฑ์ความ สมบูรณ์ของนิติกรรม		1. เข้าใจประเภทของนิติ กรรม 2. ประเภทของนิติกรรม	1.บอกประเภทของนิติกรรม 2.อธิบายความสมบูรณ์ของ นิติกรรม
	2.2. งานโมฆะกรรมและ โมฆียกรรม		1.เข้าใจประเภทของ สัญญา 2. ประเภทของสัญญา	1. อธิบายโมฆะกรรมและ โมฆียกรรม
	2.3. งานมัดจำและเบี้ยปรับ		1. มีความรู้มัดจำและเบี้ย ปรับ	1. ประยุกต์ใช้มัดจำและเบี้ย ปรับ
งานหลักที่ 3 งานกฎหมาย ลักษณะหนี้	3.1. งานลักษณะหนี้		1. บ่อเกิดแห่งหนี้ 2.สิทธิและหน้าที่ของ ลูกหนี้และเจ้าหนี้ 3.ความระงับแห่งหนี้	1. อธิบายสิทธิและหน้าที่ ของลูกหนี้และเจ้าหนี้ 2. อธิบายความระงับแห่ง หนี้
งานหลักที่ 4 งานกฎหมาย ลักษณะซื้อขาย	4.1. งานสัญญาซื้อขาย		1.มีความรู้หลักสำคัญของ สัญญาซื้อขายประเภทของ สัญญาซื้อขาย 2.หน้าที่ความรับผิดชอบ ของผู้ขาย ผู้ซื้อ 3. เข้าใจแบบของสัญญา ซื้อขาย	1. อธิบายหลักสำคัญของ สัญญาซื้อขายประเภทของ สัญญาซื้อขาย 2. เขียนแบบของสัญญาซื้อ ขาย

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา กฎหมายพาณิชย์ รหัสวิชา 20200-1006 (ท-ป-น) 2-0-2				
งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะย่อย (มาตรฐาน อาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
งานหลักที่ 5 งานกฎหมาย ลักษณะเช่าซื้อ	5.1. งานสัญญาเช่าซื้อ		1. เข้าใจสิทธิ หน้าที่ของ ผู้ให้เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อ 2. สิทธิ หน้าที่ของผู้ให้เช่า ซื้อและผู้เช่าซื้อ 3. ความระงับแห่งสัญญา เช่า เช่าซื้อ	1. อธิบายสิทธิ หน้าที่ ของผู้ให้เช่าซื้อและผู้ เช่าซื้อ 2. ประยุกต์ความระงับ แห่งสัญญาเช่า เช่าซื้อ
งานหลักที่ 6 งานกฎหมาย ลักษณะจำนอง ของ	6.1. งานสัญญาจำนอง ของ		1. ลักษณะของสัญญาจำ โนอง 2. หน้าที่ผู้รับจำ โนอง 3. อายุความฟ้องร้อง 4. หน้าที่ผู้ว่าจำ โนอง 5. ความระงับแห่งสัญญา จำนองของ	1. อธิบายความระงับ แห่งสัญญาจำ โนอง 2. มีความเข้าใจ หลักการที่เกี่ยวข้องกับ สัญญาจำนองของ
งานหลักที่ 7 งานกฎหมาย ลักษณะรับขน รับขนของ/ สินค้า	7.1. งานสัญญารับขน ของ		1. ลักษณะของสัญญารับ ขนของ 2. ประเภทของสัญญา 3. อายุความฟ้องร้อง	1. บอกลักษณะของ สัญญารับขนของ 2. อธิบายหนี้ของผู้ ขนส่ง
	7.2. งานการรับขนคน โดยสาร		1. คนโดยสาร 2. เครื่องเดินทาง 3. ข้อยกเว้นหรือจำกัด ความรับผิดของผู้ขนส่ง คนโดยสาร	1. อธิบายหนี้ของผู้ส่งได้ 2. อธิบายเรื่องรับขนคน โดยสาร
	7.3. งานการรับขนของ ทางทะเล		1. สิทธิและหน้าที่ของผู้ ขนส่ง 2. ใบตราส่ง 3. กรณีผู้ขนส่งไม่ต้องรับ ผิด	1. อธิบายเรื่องการรับ ขนของทางทะเล

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา กฎหมายพาณิชย์
รหัสวิชา 20200-1006 (ท-ป-น) 2-0-2

งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะ ย่อย (มาตรฐาน อาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
งานหลักที่ 8 งานกฎหมาย ลักษณะยืม	8.1. งานสัญญายืมใช้คงรูป		1.แสดงความรู้สึทธิและ หน้าที่ของผู้ยืมได้ 2. แสดงความรู้สึทธิและ หน้าที่ของผู้ให้ยืมได้	1. บอกลักษณะของสัญญา ยืมใช้คงรูปได้ 2. อธิบายความบริบูรณ์ ของสัญญายืมใช้คงรูปได้ 3.อธิบายความระงับแห่ง สัญญายืมใช้คงรูปได้
	8.2. งานสัญญายืมใช้ สิ้นเปลือง		1.ลักษณะของสัญญายืม ใช้สิ้นเปลือง 2.สัญญายืมใช้สิ้นเปลือง บริบูรณ์เมื่อใด 3.ผู้ยืมมีหน้าที่เสีย ค่าใช้จ่าย	1.บอกลักษณะของสัญญา ยืมใช้สิ้นเปลืองได้ 2. อธิบายความบริบูรณ์ ของสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง ได้
	8.1. งานสัญญากู้ยืมเงิน		1.สัญญากู้ยืมเงินบริบูรณ์ เมื่อใด 2.หลักฐานแห่งการกู้ยืม 3.การคิดดอกเบี้ยกู้ยืม 4.พระราชบัญญัติห้าม เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 5.อายุความการกู้ยืมเงิน	1.อธิบายการคิดดอกเบี้ย กู้ยืมเงินได้ 2. อธิบายการชำระหนี้ กู้ยืมเงินได้ 3. มีความเข้าใจหลักการที่ เกี่ยวข้องกับสัญญายืม
งานหลักที่ 9 งานกฎหมาย ลักษณะค้ำ ประกัน	9.1. งานค้ำประกัน		1.ลักษณะสัญญาค้ำ ประกัน 2.สัญญาค้ำประกันมีได้ เฉพาะเพื่อหนี้ที่สมบูรณ์ 3.ข้อตกลงที่เป็นโมฆะ 4.ผู้รับเงื่อนไข ผู้ค้ำประกันหลายคน 5.ผลของการบังคับชำระ หนี้เอกจากผู้ค้ำประกัน	1. อธิบายสาระสำคัญ เบื้องต้นของค้ำประกัน 2. ประยุกต์ใช้ผลของ สัญญาค้ำประกันก่อนและ หลังการชำระหนี้ 3.บอกผลของสัญญาค้ำ ประกันหลังการชำระหนี้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา กฎหมายพาณิชย์
รหัสวิชา 20200-1006 (ท-ป-น) 2-0-2

งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะ ย่อย (มาตรฐาน อาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
	9.2. งานผลก่อนชำระหนี้		1.ผู้ค้ำประกันขอให้ เจ้าหนี้เอาชำระหนี้จาก ลูกหนี้ก่อน 2.เจ้าหนี้มีทรัพย์สินของ ลูกหนี้ยึดถือไว้เป็น ประกัน	1.อธิบายความรับผิดชอบของผู้ ค้ำประกันในหนี้ที่ลูกหนี้ จะต้องชำระ 2.อธิบายผลของการบังคับ ชำระหนี้เอาจากผู้ค้ำ ประกัน
	9.3. งานผลหลังชำระหนี้		1.สิทธิไต่เบี่ยของผู้ค้ำ ประกัน 2.ผู้ค้ำประกันย่อมได้รับ ช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ 3.ผู้ค้ำประกันยกข้อต่อสู้ ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ 4.ความระงับสิ้นไปแห่ง การค้ำประกัน	1.อธิบายสิทธิไต่เบี่ยของผู้ ค้ำประกัน 2.มีความเข้าใจหลักการที่ เกี่ยวข้องกับสัญญาค้ำ ประกัน
งานหลักที่ 10 งานกฎหมาย ลักษณะจำนอง และจำนำ	10.1. งานจำนอง		1.สิทธิและหน้าที่ของ ผู้รับจำนอง 2.การบังคับจำนอง 3.ทรัพย์สินอะไรบ้างที่ สิทธิจำนองครอบคลุมไป ด้วย 4.ความระงับสิ้นไปแห่ง จำนอง	1. อธิบายสิทธิและหน้าที่ ของผู้รับจำนองและผู้ จำนอง 2. อธิบายการบังคับ จำนอง 3.อธิบายความระงับสิ้นไป แห่งสัญญาจำนอง
	10.2. งานจำนำ		1.มีความรู้สิทธิและ หน้าที่ของผู้รับจำนอง และผู้รับจำนำ 2.ความระงับสิ้นไปแห่ง จำนอง	1. อธิบายสิทธิและหน้าที่ ของผู้รับจำนองและผู้รับ จำนำ 2. อธิบายความระงับสิ้น ไปแห่งการจำนำและ จำนอง

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา กฎหมายพาณิชย์
รหัสวิชา 20200-1006 (ท-ป-น) 2-0-2

งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะ ย่อย (มาตรฐาน อาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
งานหลักที่ 11 งานกฎหมาย ลักษณะฝาก ทรัพย์	11.1. งานสัญญาฝากทรัพย์		1. สิทธิและหน้าที่ของ ผู้รับฝาก 2. วิธีเฉพาะการฝากเงิน	1.อธิบายสิทธิหน้าที่ของ ผู้รับฝาก 2.อธิบายวิธีเฉพาะการฝาก เงิน
งานหลักที่ 12 งานกฎหมาย ลักษณะเก็บของ ในคลังสินค้า	12.1. งานนายคลังสินค้า		1.นายคลังสินค้าจะเรียก ให้ผู้ฝากถอนสินค้า 2.ใบรับของคลังสินค้า และประทวนสินค้า 3.การสลักหลังจำนำใบ ประทวนสินค้า	1. อธิบายสิทธิและหน้าที่ ของผู้รับฝากคลังสินค้า 2.อธิบายเรื่องนาย คลังสินค้า
	12.2. งานคลังสินค้า		1. มีความรู้ลักษณะของ การเก็บของในคลังสินค้า 2. การรับสินค้าใน คลังสินค้า	1.อธิบายหลักการโอน กรรมสิทธิ์หรือจำนำสินค้า ที่ฝาก
งานหลัก 13งาน กฎหมายลักษณะ ตัวแทน นายหน้า	13.1. งานสัญญาตัวแทน		1 ความหมายและ สาระสำคัญของสัญญา ตัวแทน 2 ประเภทของตัวแทน 3 สิทธิ หน้าที่และความ รับผิดชอบของตัวแทน ต่อตัวการ 4 ความระงับสิ้นไปของ สัญญาตัวแทน	1.อธิบายสิทธิ หน้าที่และ ความรับผิดชอบของ ตัวแทนต่อตัวการ 2.บอกประเภทของ ตัวแทนได้
	13.2. งานสัญญานายหน้า		1. ลักษณะของนายหน้า 2. สิทธิ หน้าที่และความ รับผิดชอบของนายหน้า	1.เขียน ลักษณะของ นายหน้า

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา กฎหมายพาณิชย์ รหัสวิชา 20200-1006 (ท-ป-น) 2-0-2				
งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะย่อย (มาตรฐาน อาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
งานหลักที่ 14 งานกฎหมาย ลักษณะ ประกันภัย	14.1. งานสัญญา ประกันภัย		1.มีความรู้ในเรื่องของ สัญญาประกันภัย 2.ข้อความในลักษณะ ประกันภัย	1. บอกหลักเกณฑ์ใน การทำสัญญา ประกันภัย 2.อธิบายสาระสำคัญ ของสัญญาประกันภัย ได้
	14.2. งานสัญญาประกัน วินาศภัย		1.มีความรู้ในเรื่อง ประกันวินาศภัย 2.อายุความในการ ฟ้องร้อง	1.อธิบายสาระสำคัญ ของสัญญาประกัน วินาศภัยได้
	14.3. งานสัญญา ประกันภัยในการรับขน		1.กรรมธรรม์	1.อธิบายสาระสำคัญ ของวิธีเฉพาะการ ประกันภัยในการรับขน ได้
	14.2. งานสัญญาประกัน ชีวิต		1.พระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ประสบภัย จากรถ พ.ศ. 2535	อธิบายสาระสำคัญของ สัญญาประกันชีวิต
งานหลักที่ 15 งานกฎหมาย ลักษณะหลัก กฎหมาย แรงงาน สัมพันธ์	15.1.งานวิเคราะห์ ขอบเขตของการใช้ กฎหมาย		1. เข้าใจขอบเขตของ การใช้กฎหมาย	1. อธิบายขอบเขตของ การใช้กฎหมาย
	15.2.งานวิเคราะห์ โครงสร้างของ พระราชบัญญัติแรงงาน สัมพันธ์ พ.ศ. 2518		1. มีความรู้โครงสร้าง ของพระราชบัญญัติ แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518	1. อธิบายโครงสร้าง ของพระราชบัญญัติ แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518
	15.3.งานวิเคราะห์ การระงับข้อพิพาท แรงงานและการสร้าง ความร่วมมือด้านแรงงาน สัมพันธ์		1. เข้าใจการระงับข้อ พิพาทแรงงานและการ สร้างความร่วมมือด้าน แรงงานสัมพันธ์	1. ประยุกต์ใช้การ ระงับข้อพิพาทแรงงาน และการสร้างควม ร่วมมือด้านแรงงาน สัมพันธ์

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา กฎหมายพาณิชย์
รหัสวิชา 20200-1006 (ท-ป-น) 2-0-2

งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะย่อย (มาตรฐาน อาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
งานหลักที่ 16 งานวิธีจัดทำ เอกสารที่ เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย	16.1. งานหลักกฎหมาย ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็น ธรรม		1. มีความรู้หลัก กฎหมายว่าด้วยข้อ สัญญาที่ไม่เป็นธรรม	1. สามารถแยก เอกสารและจัดเก็บ เอกสารได้ถูกวิธี
	16.2. งานวิธีจัดทำ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย		1. มีความรู้วิธีจัดทำ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย	1.สามารถจัดทำ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย

ตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้
รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์
ทฤษฎี 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ปฏิบัติ - ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน 2 หน่วยกิต
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567

หน่วยการเรียนรู้	ความสามารถที่คาดหวัง									รวม	จำนวนชั่วโมงท/ป
	พุทธิพิสัย						ทักษะพิสัย	จิตพิสัย	ประยุกต์ใช้		
	ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์					
1.งานกฎหมายลักษณะบุคคล	1	1	1	-	-	-	1	1	-	5	4
2.งานกฎหมายลักษณะสัญญา	1	1	1	-	-	-	1	1	-	5	2
3.งานกฎหมายลักษณะหนี้	1	1	1	-	-	-	1	1	-	5	2
4.งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย	1	1	-	-	-	-	1	1	-	4	2
5.งานกฎหมายลักษณะเช่าซื้อ	1	1	1	-	-	-	1	1	-	5	2
6.งานกฎหมายลักษณะจำนอง	1	1	-	-	-	-	1	1	-	4	2
7.งานกฎหมายลักษณะรับขน รับขนของ/สินค้า	1	-	1	-	-	-	1	1	-	4	2
8.งานกฎหมายลักษณะยืม	1	-	-	-	-	-	-	1	-	2	2
9.งานกฎหมายลักษณะค้ำประกัน	1	1	1	-	-	-	1	1	-	5	2
10.งานกฎหมายลักษณะจำนอง – จำน่า	1	1	1	-	-	-	1	1	-	5	2
11.งานกฎหมายลักษณะฝากทรัพย์	1	1	-	-	-	-	1	1	-	4	2
12.งานกฎหมายลักษณะเก็บของในคลังสินค้า	1	1	-	-	-	-	1	1	-	4	2
13.งานกฎหมายลักษณะตัวแทน – นายหน้า	1	1	-	-	-	-	1	1	-	4	2
14.งานกฎหมายลักษณะประกันภัย	1	1	1	-	-	-	1	1	-	5	2
15.งานหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์	1	1	1	-	-	-	1	1	-	5	2
16.งานวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย	1	1	1	-	-	-	-	1	-	4	2
รวม	16	14	10	-	-	-	14	16	-	70	34
มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุคคล นิติกรรม สัญญาหนี้และเอกเทศสัญญาเฉพาะสัญญาที่เกี่ยวกับการซื้อขาย เช่าซื้อ จำนองจำนอง รับส่งของ การยืม การค้ำประกัน การจำนอง-จำนำ การฝากทรัพย์เก็บของในคลังสินค้า ตัวแทนนายหน้าและประกันภัย รวมทั้งแรงงานสัมพันธ์การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง										30	2
รวมทั้งรายวิชา										100	36

โครงการจัดการเรียนรู้
รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์ (2-0-2)
ระดับชั้น ปวช.1 การบัญชี
จำนวน 36 ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วย/สาระการเรียนรู้	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
1	หน่วยที่ 1 งานกฎหมายลักษณะบุคคล 1.1.งานบุคคลธรรมดา 1.2.งานนิติบุคคล	4	-	2
2	หน่วยที่ 2 งานกฎหมายลักษณะสัญญา 2.1.งานหลักเกณฑ์ความสมบูรณ์ของนิติกรรม 2.2.งานโมฆะกรรมและโมฆียกรรม 2.3.งานมัดจำและเบี้ยปรับ	2	-	2
3	หน่วยที่ 3 งานกฎหมายลักษณะหนี้ 3.1.งานลักษณะหนี้	2	-	2
4	หน่วยที่ 4 งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย 4.1.งานสัญญาซื้อขาย	2	-	2
5	หน่วยที่ 5 งานกฎหมายลักษณะเช่าซื้อ 5.1.งานสัญญาเช่าซื้อ	2	-	2
6	หน่วยที่ 6 งานกฎหมายลักษณะจำนอง 6.1.งานสัญญาจำนอง	2	-	2
7	หน่วยที่ 7 งานกฎหมายลักษณะรับขน รับขนของ/สินค้า 7.1.งานสัญญารับขนของ 7.2.งานการรับขนคนโดยสาร 7.3.งานการรับขนของทางทะเล	2	-	2
8	หน่วยที่ 8 งานกฎหมายลักษณะยืม 8.1.งานสัญญายืมใช้คงรูป 8.2.งานสัญญายืมใช้สิ้นเปลือง 8.3.งานสัญญากู้ยืมเงิน	2	-	2
9	หน่วยที่ 9 งานกฎหมายลักษณะค้ำประกัน 9.1.งานค้ำประกัน 9.2.ผลก่อนชำระหนี้ 9.3.ผลหลังชำระหนี้	2	-	2

หน่วยที่	ชื่อหน่วย/สาระการเรียนรู้	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
10	หน่วยที่ 10 งานกฎหมายลักษณะจำนอง และจำนำ 10.1.งานจำนอง 10.2.งานจำนำ	2	-	2
11	หน่วยที่ 11 งานกฎหมายลักษณะฝากทรัพย์ 11.1.งานสัญญาฝากทรัพย์	2	-	2
12	หน่วยที่ 12 งานกฎหมายลักษณะเก็บของในคลังสินค้า 12.1.งานนายคลังสินค้า 12.2.งานคลังสินค้า	2	-	2
13	หน่วยที่ 13 งานกฎหมายลักษณะตัวแทน นายหน้า 13.1.งานสัญญาตัวแทน 13.2.งานสัญญานายหน้า	2	-	2
14	หน่วยที่ 14 งานกฎหมายลักษณะประกันภัย 14.1.งานสัญญาประกันภัย 14.2.งานสัญญาประกันวินาศภัย 14.3.งานสัญญาประกันภัยในการรับขน 14.4.งานสัญญาประกันชีวิต	2	-	2
15	หน่วยที่ 15 งานหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ 15.1.งานวิเคราะห์ขอบเขตของการใช้กฎหมาย 15.2.งานวิเคราะห์โครงสร้างของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 15.3.งานวิเคราะห์การระงับข้อพิพาทแรงงานและการสร้างความร่วมมือด้านแรงงานสัมพันธ์	2	-	2
16	หน่วยที่ 16 งานวิธีจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย 16.1.งานหลักกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม 17.2.งานวิธีจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย	2	-	2
-	สอบปลายภาคเรียน	2	-	2
รวม		36	-	36

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. บรรยาย
2. ทดลองปฏิบัติงานตามใบงาน
3. ทำแบบทดสอบ
4. เฉลยแบบทดสอบ/พูดคุย ชักถาม ข้อสงสัย

การวัดผลประเมินผล/ระดับคะแนน

รายละเอียดการวัดผล

การระหว่างหน่วยการเรียนรู้	30	คะแนน
งานมอบหมาย/รายงาน/กิจกรรม	20	คะแนน
การสอบปลายภาค	30	คะแนน
บูรณาการคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	20	คะแนน
รวม	100	คะแนน

ระดับคะแนน

คะแนน 80 – 100	ระดับผลการเรียนระดับ	4
คะแนน 75 – 79	ระดับผลการเรียนระดับ	3.5
คะแนน 70 – 74	ระดับผลการเรียนระดับ	3
คะแนน 65 – 69	ระดับผลการเรียนระดับ	2.5
คะแนน 60 – 64	ระดับผลการเรียนระดับ	2
คะแนน 55 – 59	ระดับผลการเรียนระดับ	1.5
คะแนน 50 – 54	ระดับผลการเรียนระดับ	1
คะแนน 0 – 49	ระดับผลการเรียนระดับ	.0

สื่อการเรียนรู้/หนังสือเรียน/หนังสือประกอบ

1. หนังสือกฎหมายพาณิชย์ (ผู้แต่ง : วิชาญ โพธิ์สิทธิ์)
2. ใบเนื้อหา/ใบงาน/แบบทดสอบ

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

1. ห้องสมุด
2. <https://www.google.co.th>

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 1
	รหัสวิชา 20200-1006	สอนครั้งที่ 1-2
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	ทฤษฎี.....4... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะบุคคล		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

บอกสิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย การสาบสูญ เป็นการสิ้นสุดสภาพบุคคลโดยผลของกฎหมาย ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้บุคคลมิใช่มีแต่เฉพาะมนุษย์เท่านั้น ยังมีสิ่งอื่นที่เป็นบุคคลด้วย สิ่งนั้นคือ นิติบุคคล

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

ให้ทราบเรื่องการเริ่มสภาพบุคคลและการสิ้นสุดสภาพบุคคล การเริ่มสภาพบุคคลทำให้เริ่มมีสิทธิและหน้าที่และสิ้นสุดสภาพบุคคลเมื่อตายหรือเป็นคนสาบสูญ จึงควรรู้ว่าบุคคลเริ่มมีสิทธิและหน้าที่เมื่อใด และสิ้นสุดลงเมื่อใด

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกการเริ่มสภาพบุคคลและสิ้นสุดสภาพบุคคลได้
- 4.2 อธิบายความหมายของภูมิลำเนาและปัญหาในการกำหนดภูมิลำเนาได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะบุคคลมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะบุคคลตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของบุคคล
2. การเริ่มสภาพบุคคลและการสิ้นสุดสภาพบุคคล
3. หลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของการเป็นคนสาบสูญ
4. ความหมายของภูมิลำเนาและปัญหาในการกำหนดภูมิลำเนา
5. การจดทะเบียนสถานะของบุคคล
6. ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ และคนเสมือนไร้ความสามารถ

7. นิติบุคคล

6. กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเนื้อหาวิชากฎหมายพาณิชย์ เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องกฎหมายลักษณะบุคคล 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับบุคคล ชื่อ ภูมิลำเนา สถานะของบุคคล ความสามารถ ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ นิติบุคคล 5. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อแต่ละกลุ่ม 6. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมค้นคว้าและวางแผนการอภิปราย 7. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 8. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 9. ผู้สอนอธิบายเนื้อหาและยกตัวอย่างผู้แทนโดยชอบธรรม 10. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 11. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของกฎหมายลักษณะบุคคลและให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 12. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องกฎหมายลักษณะบุคคลร่วมกับผู้สอน 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท

7. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

- หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW) (อ. เวก ศิริพิมพ์ลาติน)
- ประมวลแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุคคล

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint
เครื่องคอมพิวเตอร์

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

1. ใบสำคัญการสมรส
2. ใบสำคัญการหย่า
3. คำสั่งศาลให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. คำสั่งศาลให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. คำสั่งศาลให้เป็นคนสาบสูญ

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แผนการจัดการเรียนรู้ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 1	หน่วยที่ 1
	รหัสวิชา 20200-1006	สอนครั้งที่ 1-2
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	ทฤษฎี.....4... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะบุคคล		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

บอกสิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย การสาบสูญ เป็นการสิ้นสุดสภาพบุคคลโดยผลของกฎหมาย ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้บุคคลมิใช่มีแต่เฉพาะมนุษย์เท่านั้น ยังมีสิ่งอื่นที่เป็นบุคคลด้วย สิ่งนั้นคือ นิติบุคคล

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

ให้ทราบเรื่องการเริ่มสภาพบุคคลและการสิ้นสุดสภาพบุคคล การเริ่มสภาพบุคคลทำให้เริ่มมีสิทธิและหน้าที่และสิ้นสุดสภาพบุคคลเมื่อตายหรือเป็นคนสาบสูญ จึงควรรู้ว่าบุคคลเริ่มมีสิทธิและหน้าที่เมื่อใด และสิ้นสุดลงเมื่อใด

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกการเริ่มสภาพบุคคลและสิ้นสุดสภาพบุคคลได้
- 4.2 อธิบายความหมายของภูมิลำเนาและปัญหาในการกำหนดภูมิลำเนาได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะบุคคลมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะบุคคลตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

บุคคลธรรมดา

บุคคล คือ สิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย เฉพาะมนุษย์เท่านั้นที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ สัตว์ไม่มีสิทธิและหน้าที่ จึงไม่ใช่บุคคล ยังมีสิ่งอื่นซึ่งมีสภาพบุคคลด้วย ได้แก่ หมูคน กองทรัพย์สิน หรือกิจการอันใดอันหนึ่ง เช่น สมาคม มูลนิธิ หรือกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งสามารถมีสิทธิและหน้าที่ เช่น สามารถทำการซื้อขายได้ เราเรียกบุคคลประเภทนี้ว่า นิติบุคคล ดังนั้น บุคคลจึงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บุคคลธรรมดา

2. นิติบุคคล

บุคคลธรรมดา

บุคคลธรรมดา ได้แก่ มนุษย์ที่มีชีวิตทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้หญิงหรือผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นคนโง่หรือคนฉลาดคนดีหรือคนบ้า ก็เป็นบุคคลธรรมดา

การเริ่มสภาพบุคคล

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 15 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก..." จากมาตรานี้จะเห็นได้ว่าการเริ่มสภาพบุคคล ต้องประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ

1. การคลอด และ
2. การอยู่รอดเป็นทารก

ดังนั้น เด็กที่ยังไม่ได้คลอดจึงไม่มีสภาพบุคคล การคลอดนั้นต้องเป็นการคลอดที่สำเร็จเรียบร้อยบริบูรณ์แล้ว เมื่อคลอดแล้วจะต้องอยู่รอดเป็นทารก โดยร่างกายต้องแยก ต่างหากออกจากมารดา และมีการหายใจของทารก แม้จะเพียงเล็กน้อยก็ตามก็ถือว่ามีความสภาพบุคคล ดังนั้น ทารกที่ตายก่อนคลอดหรือแม้ขณะคลอดจึงไม่มีสภาพบุคคล เมื่อไม่มีสภาพบุคคลแล้วก็ไม่มีความสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย

กฎหมายได้ยอมรับสิทธิของทารกซึ่งอยู่ในครรภ์มารดา ยังมิได้คลอด โดยมาตรา 15 วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า "ทารกในครรภ์มารดาที่มีความสามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ หากว่าภายหลังคลอด แล้วอยู่รอดเป็นทารก" เช่น บิดาของทารกได้ตายลงในระหว่างที่ทารกอยู่ในครรภ์มารดา ทารกย่อมมีสิทธิได้รับมรดกของบิดา ถ้าหากว่าภายหลังได้เกิดมาและมีชีวิตรอดอยู่เป็นทารก สิทธิในการรับมรดกนี้ ย่อมย้อนหลังไปถึงเวลาที่ทารกยังอยู่ในครรภ์มารดา แต่มีเงื่อนไขว่าทารกที่เกิดมานั้นจะต้องมีชีวิตรอดอยู่

ทารกในครรภ์มารดาที่สามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ คือ ทารกที่เกิดภายใน 310 วัน นับแต่วันที่เจ้ามรดกคือบิดาตายหรือภายใน 310 วันนับแต่วันที่ขาดจากการสมรส (มาตรา 1604 และ 1536)

ได้สิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในการได้รับมรดก

มาตรา 15 วรรคสองนี้ บัญญัติขึ้นเพื่อให้ทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาเสียเปรียบผู้ที่เกิดมาแล้ว ในกรณี que ทารกจะได้สิทธิต่างๆ เช่น สิทธิในการได้รับมรดก

การสิ้นสุดสภาพบุคคล

มาตรา 15 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "สภาพบุคคล....สิ้นสุดลงเมื่อตาย" เมื่อบุคคลถึงแก่ความตาย สิทธิและหน้าที่ของผู้ตายย่อมตกทอดไปยังทายาทของผู้ตาย การสิ้นสุดสภาพของบุคคลธรรมดาแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

1. การตาย เป็นการสิ้นสุดสภาพบุคคลโดยธรรมชาติ บุคคลจะถึงแก่ความตายตามธรรมชาติ เมื่อหยุดหายใจ หัวใจหยุดเต้น และสมองหยุดทำงาน ได้มีการประชุมทางการแพทย์และกฎหมาย ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2531 ที่ประชุมประกอบไปด้วยแพทย์ นักกฎหมาย และบุคคลทั่วไป ได้เห็นพ้องต้องกันว่าการตายเป็นปัญหาข้อเท็จจริงทางการแพทย์ มิใช่ปัญหาข้อกฎหมาย ความหมายของการตายในกฎหมายไทยสามารถ ตีความได้เหมาะสมแก่ยุคสมัยได้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมอีก

2. การสาบสูญ เป็นการสิ้นสุดสภาพบุคคลโดยผลของกฎหมาย ผู้ใดถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ ก็เท่ากับว่าถึงแก่ความตาย

หลักเกณฑ์ของการเป็นคนสาบสูญ

การที่บุคคลได้จากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ไม่มีใครทราบข่าวคราวไม่รู้ว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่เป็นระยะเวลา นานหลาย ๆ ปีนั้น ย่อมก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่บุคคลบางจำพวก เช่น บิดา มารดา สามี ภรรยา หรือ บุตรของผู้ที่ไม่อยู่ เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของผู้ที่ไม่อยู่ กฎหมายจึงได้บัญญัติเรื่องการสาบสูญขึ้น หลักเกณฑ์ของการเป็นคนสาบสูญมีดังนี้ (มาตรา 61)

1. กรณีธรรมดา ถ้าบุคคลใดได้ไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ และไม่มีใครรู้แน่ว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่ หรือไม่ตลอดระยะเวลา 5 ปี

2. กรณีพิเศษ ระยะเวลาตามข้อ 1. ให้ลดเหลือ 2 ปี

2.1 นับแต่วันที่การรบหรือสงครามสิ้นสุดลง ถ้าบุคคลนั้นอยู่ในการรบหรือสงครามและหายไปในการรบหรือสงครามดังกล่าว

2.2 นับแต่วันที่ยานพาหนะที่บุคคลนั้นเดินทาง อับปาง ถูกทำลาย หรือสูญหายไป เช่น เรืออับปาง หรือเครื่องบินตก เป็นต้น

2.3 นับแต่วันที่เหตุอันตรายแก่ชีวิตนอกจากที่ระบุไว้ในข้อ 2.1 หรือข้อ 2.2 ได้ผ่านพ้นไป ถ้าบุคคลนั้น ตกอยู่ในอันตรายเช่นว่านั้น เช่น ไปสำรวจในป่าทึบแล้วไม่กลับมา หรือถูกโจรก่อการร้ายจับตัวไป เป็นต้น

3. ผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งแสดงการสาบสูญ ได้แก่

3.1 ผู้มีส่วนได้เสีย หรือ

3.2 พนักงานอัยการ

4. ต้องมีคำสั่งของศาลแสดงการสาบสูญ เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ตามข้อ 1. หรือข้อ 2. แล้ว ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพนักงานอัยการร้องขอ ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนสาบสูญก็ได้ ผู้มีส่วนได้เสียในที่นี้ คือ ผู้มีส่วนได้หรือส่วนเสียในความเป็นความตายของผู้นั้น เช่น บิดา มารดา สามี ภรรยา หรือบุตร เป็นต้น เมื่อศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญแล้วให้โฆษณาคำสั่งแสดงสาบสูญของศาลในราชกิจจานุเบกษา การสั่งให้เป็นคนสาบสูญนั้นเป็นดุลยพินิจของศาล

ตัวอย่าง

ขณะยื่นคำร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดกของ บ. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1713 ศาลยังมีคำสั่งว่า บ. เป็นคนสาบสูญตามมาตรา 61 และมาตรา 62 ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลตั้ง ผู้จัดการมรดกของ บ. มาพร้อมกับขอให้ศาลสั่งให้ บ. เป็นคนสาบสูญได้ (ฎีกาที่ 2739/2556)

สิ่งที่ได้แก่สภาพบุคคล

ส่วนประกอบของสภาพบุคคล มีดังนี้

1. ชื่อ
2. ภูมิลำเนา
3. สถานะ
4. ความสามารถ

ชื่อ

ชื่อ เป็นคำที่ใช้เรียกบุคคลเพื่อให้รู้ว่าแต่ละคนเป็นใคร มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายอย่างไร มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างไร

พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 และพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. บทนิยาม ในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 (มาตรา 4)

- 1.1 **ชื่อตัว** หมายความว่า ชื่อประจำบุคคล
- 1.2 **ชื่อรอง** หมายความว่า ชื่อประกอบถัดจากชื่อตัว
- 1.3 **ชื่อสกุล** หมายความว่า ชื่อประจำวงศ์สกุล

บุตรที่เกิดมาย่อมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1561)

2. ผู้มีสัญชาติไทยต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุล และจะมีชื่อรองก็ได้ (มาตรา 5)

3.ชื่อตัวหรือชื่อรองต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินี หรือราชทินนามและต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

ชื่อรองต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง และต้องไม่พ้องกับชื่อสกุลของบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือกรณีบุตรใช้ชื่อสกุลเดิมของมารดาหรือบิดาเป็นชื่อรองของตน คู่สมรสอาจใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นชื่อรองได้เมื่อได้รับความยินยอมของอีกฝ่ายนั้นแล้ว (มาตรา 6)

4. ผู้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ หรือผู้เคยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ แต่ได้ออกจากบรรดาศักดิ์นั้นโดย มิได้ถูกลด จะใช้ราชทินนามตามบรรดาศักดิ์นั้นเป็นชื่อตัวหรือชื่อรองก็ได้ (มาตรา 7)

5. ชื่อสกุลต้อง

5.1 ไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย หรือพระนามของพระราชินี

5.2 ไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับราชทินนาม เว้นแต่ราชทินนามของตน ของผู้บุพการีหรือของผู้สืบสันดาน

5.3 ไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

5.4 ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

5.5 มีพยัญชนะไม่เกินกว่าสิบพยัญชนะ เว้นแต่กรณีใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล (มาตรา 8)

6. คู่สมรสมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามที่ตกลงกัน หรือต่างฝ่ายต่างใช้ชื่อสกุลเดิมของตน การตกลงกันตามวรรคหนึ่ง จะกระทำเมื่อมีการสมรสหรือในระหว่างสมรสก็ได้

ข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง คู่สมรสจะเปลี่ยนแปลงภายหลังก็ได้ (มาตรา 12)

7. เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยการหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีก ได้ต่อไป ฝ่ายหนึ่งกลับไปใช้ชื่อสกุลของตน

เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย ให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้ต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน (มาตรา 12)

8. หญิงมีสามีซึ่งใช้ชื่อสกุลของสามีก่อนวันที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 ใช้บังคับ ให้มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามีได้ต่อไป แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนหรือมีข้อตกลงระหว่างสามี ภรรยาเป็นประการอื่น (พระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 มาตรา 9)

ภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา คือ ถิ่นอันบุคคลมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ ภูมิลำเนาเป็นที่อยู่ตามกฎหมายของบุคคล เป็นสิ่งที่กฎหมายสมมุติว่าเขาอยู่ที่นั่นเสมอไป บุคคลอาจมีที่อยู่หลายแห่ง หรือท่องเที่ยวไปมาไม่มีที่อยู่แน่นอน แต่เขาต้องมีภูมิลำเนาที่กฎหมายได้กำหนดให้แห่งใดแห่งหนึ่ง

การกำหนดภูมิลำเนา

มาตรา 37 บัญญัติว่า "ภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา ได้แก่ ถิ่นอันบุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ" จากมาตรานี้จะเห็นได้ว่าภูมิลำเนาของบุคคลมีลักษณะ 2 ประการ คือ

1. เป็นถิ่นอันเป็นสถานที่อยู่ของบุคคล สถานที่ที่บุคคลได้อยู่อาศัยกินอยู่หลับนอน ได้แก่ บ้านเรือน ตึกแถว อาคารชุดโรงแรม เรือ วัด เป็นต้น คำว่า "ถิ่น" มิได้มีความหมายไปถึงตำบล อำเภอ หรือจังหวัด หากหมายความว่าจำกัดถึงตัวถิ่น ที่ตั้งแห่งสถานที่พักอาศัย

2. สถานที่อยู่นั้นต้องเป็นแหล่งสำคัญ บุคคลบางคนอาจจะมีที่อยู่หลายแห่ง เช่น นายเขียวทำงานที่กรุงเทพฯ เขามีบ้านพักอยู่ที่กรุงเทพฯ หลังหนึ่ง และมีบ้านพักอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่อีกหลังหนึ่ง นายเขียวจะไปพักผ่อนที่บ้านพัก ที่จังหวัดเชียงใหม่ปีละประมาณหนึ่งเดือน เช่นนี้ ย่อมถือได้ว่า บ้านพักของนายเขียวที่กรุงเทพฯ เป็นสถานที่อยู่ที่เป็นแหล่งสำคัญ ไม่ใช่เป็นที่พักชั่วคราวเหมือนที่พักที่จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้น บ้านพักที่กรุงเทพฯ จึงเป็นภูมิลำเนาของนายเขียว แต่ถ้าบุคคลมีสถานที่อยู่แห่งเดียวแล้วก็ไม่มีปัญหาในเรื่องการกำหนดภูมิลำเนา

ความสามารถ

ความสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

1. ความสามารถในการมีสิทธิ ทุกคนที่เกิดมาไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ผู้หญิงหรือผู้ชาย ยากจนหรือร่ำรวย ย่อมมีสิทธิและหน้าที่เท่าเทียมกัน แต่สิทธิบางอย่างบุคคลจะมีได้ต่อเมื่อมีอายุถึงเกณฑ์ที่กำหนด เช่น ผู้เยาว์มีสิทธิที่จะทำพินัยกรรมได้เมื่อมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์แล้ว

2. ความสามารถในการใช้สิทธิ ในการใช้สิทธิกระทำการต่าง ๆ บุคคลจะต้องมีความสามารถ มีความรู้สึกผิดชอบเด็กแรกเกิดย่อมสามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ แต่ไม่สามารถใช้สิทธินั้นได้โดยลำพังตนเอง เนื่องจากยังไร้เดียงสา ไม่อาจใช้ความนึกคิด ไม่มีความรู้ความชำนาญ

แต่เดิมนั้น หญิงมีสามีถูกกฎหมายตัดทอนความสามารถหลายประการ เช่น หญิงมีสามีจะทำนิติกรรมผูกพัน สินบริโภคต้องได้รับอนุญาตจากสามีเสียก่อน แต่ปัจจุบันนี้ กฎหมายที่ตัดทอนความสามารถของหญิงมีสามีได้ถูกยกเลิกไปแล้ว หญิงมีสามีจึงไม่เป็นบุคคลที่หย่อนความสามารถต่อไป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2550 มาตรา 30 วรรคสอง บัญญัติว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน"

บุคคลที่หย่อนความสามารถ หรือถูกกฎหมายจำกัดความสามารถในการใช้สิทธิมี 3 ประเภท คือ

1. ผู้เยาว์
2. คนไร้ความสามารถ
3. คนเสมือนไร้ความสามารถ

ผู้เยาว์

ผู้เยาว์ คือ ผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เป็นผู้ที่ยังอ่อนในด้านสติปัญญา ความคิด และร่างกาย ผู้เยาว์ไม่สามารถทำ นิติกรรมได้ตามลำพังตนเอง เพราะขาดความรู้ความชำนาญ ถ้าปล่อยให้ผู้เยาว์ทำนิติกรรมได้ตามลำพังตนเองแล้วอาจจะทำให้ผู้อื่นซึ่งมีความรู้ความสามารถดีกว่าทำการเอาเปรียบได้ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เยาว์

การบรรลุนิติภาวะของผู้เยาว์

ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะได้ด้วยเหตุ 2 ประการ คือ

1. บรรลุนิติภาวะโดยอายุ บุคคลย่อมพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ (มาตรา 19)

2. บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส ผู้เยาว์ย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรส หากการสมรสนั้นได้ทำเมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์แล้ว (มาตรา 20 และ 1448)

ผู้เยาว์ทำนิติกรรม

มาตรา 21 บัญญัติว่า "ผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใดๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน การใด ๆ ที่ผู้เยาว์ได้ทำลงปราศจากความยินยอมเช่นนั้นเป็นโมฆียะ เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น" จะเห็นได้ว่าผู้เยาว์จะทำนิติกรรม จะต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน เช่น ผู้เยาว์ต้องการเช่าบ้าน 1 หลัง ต้องการ กู้เงินจากบุคคลอื่น หรือต้องการซื้อรถยนต์ 1 คัน ผู้เยาว์จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน

ใครเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม

ผู้แทนโดยชอบธรรม ได้แก่

1. ผู้ใช้อำนาจปกครองผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตร (มาตรา 1569) บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดาในกรณีดังต่อไปนี้ (1) มารดาหรือบิดาตาย (2) ไม่แน่นอนว่ามารดาหรือบิดามีชีวิตอยู่หรือตาย (3) มารดาหรือบิดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ (4) มารดาหรือบิดาต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลเพราะจิตฟั่นเฟือน (5) ศาลสั่งให้อำนาจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดา (6) บิดาและมารดาตกลงกันตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ตกลงกันได้ (มาตรา 1566)

2. ผู้ปกครอง ถ้าผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดา หรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครอง ก็อาจมีการตั้งผู้อื่นเป็นผู้ปกครองได้ (มาตรา 1585) ผู้ปกครองนั้นให้ตั้งโดยคำสั่งศาล เมื่อมีการร้องขอของญาติของผู้เยาว์ อัยการ หรือผู้ซึ่งบิดาหรือมารดา ที่ตายทีหลังได้ระบุชื่อไว้ในพินัยกรรมให้เป็นผู้ปกครอง (มาตรา 1586)

คนไร้ความสามารถ

หลักเกณฑ์ของการเป็นคนไร้ความสามารถ

มาตรา 28 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "บุคคลวิกลจริตผู้ใด ถ้าคู่สมรสก็ดี ผู้บุพการี กล่าวคือ บิดามารดา ปู่ย่า ตา ยาย ทวดก็ดี ผู้สืบสันดาน กล่าวคือ ลูก หลาน เหลน ลื้อก็ดี ผู้ปกครองหรือผู้พิทักษ์ก็ดี ผู้ซึ่งปกครองดูแลบุคคลนั้นอยู่ก็ดีหรือพนักงานอัยการก็ดี ร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตผู้นั้นเป็นคนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งให้บุคคลวิกลจริต ผู้นั้นเป็นคนไร้ความสามารถก็ได้" จากมาตรานี้จะเห็นได้ว่าบุคคลที่จะถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถนั้น จะต้องเป็นบุคคลวิกลจริต และการวิกลจริตนั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. **ต้องเป็นอย่างมาก** คือ วิกลจริตชนิดที่พูดจาไม่รู้เรื่องไม่มีความรู้สึกผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น ไม่รู้สึกตัวว่าทำอะไรลงไป บ้าง

2. **เป็นอยู่ประจำ** คือ วิกลจริตอยู่สม่ำเสมอ แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นอยู่ตลอดเวลา อาจมีเวลาที่มีสติอย่างคนธรรมดาบางเวลา ในเวลาต่อมาก็เกิดวิกลจริตอีก เช่นนี้เรื่อยไป บุคคลวิกลจริตที่เป็นอย่างมากและเป็นอยู่ประจำเช่นนี้ กฎหมายต้องการให้ความคุ้มครอง เพราะมิฉะนั้นจะถูก บุคคลอื่นเอารัดเอาเปรียบ ทำให้เป็นที่เสียหายแก่ทรัพย์สินของบุคคลวิกลจริตได้

บุคคลที่มีสิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถ

บุคคลวิกลจริตที่มีลักษณะเป็นอย่างมากและเป็นอยู่ประจำ อาจถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถได้ บุคคลที่มีสิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถ ได้แก่

1. คู่สมรส
2. ผู้บุพการี กล่าวคือ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด
3. ผู้สืบสันดาน กล่าวคือ ลูก หลาน เหลน ลื้อ

4. ผู้ปกครองหรือผู้พิทักษ์
5. ผู้ซึ่งปกครองดูแลบุคคลนั้นอยู่
6. พนักงานอัยการ

บุคคล 6 ประเภทนี้เท่านั้นที่มีสิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถ ลง ป่า น้ำ อา พี น้อย ของบุคคลวิกลจริตไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่ง เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งใน 6 ประเภทนี้ ร้องขอต่อศาล ศาลจะใช้ดุลยพินิจได้ส่วน ถ้ามีหลักฐานเพียงพอและมีเหตุผลสมควรแล้ว ศาลก็จะสั่งให้บุคคล วิกลจริตนั้นเป็นคนไร้ความสามารถและให้โฆษณาคำสั่งของศาลที่สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถนี้ลงในราชกิจจา นุเบกษา เพื่อให้บุคคลทั้งหลายได้ทราบทั่วกัน การเป็นคนไร้ความสามารถเริ่มตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง

ตัวอย่าง

น้ำไม่ใช้บุพการี และไม่เคยให้ความอุปการะเลี้ยงดูที่จะพึงได้ว่าเป็นผู้พิทักษ์ตามพุดินัย จึงไม่มีอำนาจ ตามกฎหมายที่จะร้องต่อศาลเพื่อสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถได้ (ฎีกาที่ 1044/2522)

คนเสมือนไร้ความสามารถ

หลักเกณฑ์ของการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ

มาตรา 32 บัญญัติว่า "บุคคลใดมีกายพิการ หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือประพฤติดุร้ายสุราย ุสเพลเป็นอาชญา หรือติดสุรายาเมา หรือมีเหตุอื่นใดทำนองเดียวกันนั้น จนไม่สามารถจะจัดทำการงานโดย ตนเองได้ หรือจัด กิจการไปในทางที่อาจจะเสื่อมเสียแก่ทรัพย์สินของตนเองหรือครอบครัวเมื่อบุคคลตามที่ระบุ ไว้ในมาตรา 28 ร้องขอ ต่อศาล ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้" จากมาตรานี้จะเห็น ได้ว่าการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. มีเหตุบกพร่องบางอย่าง เหตุบกพร่องที่ศาลอาจสั่งให้บุคคลเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ ได้แก่

1.1 กายพิการ ไม่ว่าส่วนไหนของร่างกายจะพิการก็ได้ เช่น หูหนวก ตาบอด เป็นใบ้ แขนขาด ขาขาด ซึ่งอาจเป็นมาโดยกำเนิด หรือเกิดขึ้นภายหลัง เช่น เกิดจากอุบัติเหตุ โรคภัยไข้เจ็บ หรือชราภาพ

1.2 จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หมายถึง บุคคลที่จิตผิดปกติสมองพิการ แต่ยังไม่ถึงขั้นวิกลจริต ยังมี ความคิดคำนึงอยู่บ้าง และสามารถทำกิจกรรมหลายอย่างได้ด้วยตนเอง

1.3 ประพฤติดุร้ายสุราย ุสเพลเป็นอาชญา ชอบใช้จ่ายฟุ่มเฟือย หรือใช้จ่ายเงินเกินกว่าฐานะอยู่เป็น ประจำ ซึ่งทำให้ทรัพย์สินสมบัติร่อยหรอลงไปทุกวัน ในที่สุดก็จะหมดตัว และการใช้จ่ายดังกล่าวไม่เกิดประโยชน์ ในทางเศรษฐกิจแต่ถ้านาน ๆ ง่ายสักครั้งหนึ่ง เช่น จัดงานเลี้ยงฉลองวันเกิด ซึ่งปีหนึ่งจัดครั้งหนึ่ง ไม่ถือว่าเป็น การประพฤติดุร้ายสุราย ุสเพล

1.4 ติดสุรายาเมา เช่น ดื่มสุราจัด เมาตลอดเวลา ติดฝิ่น เฮโรอีน เป็นประจำจนละเว้นเสียไม่ได้ ทำให้ ร่างกายอ่อนแอ ความรู้สึกผิดชอบลดน้อยลงไป

1.5 มีเหตุอื่นทำนองเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1.1 - 1.4

2. ไม่สามารถจะจัดทำการงานโดยตนเองได้หรือจัดกิจการไปในทางที่อาจจะเสื่อมเสียแก่ทรัพย์สิน ของตนเองหรือครอบครัวเพราะเหตุบกพร่องดังกล่าว เมื่อมีเหตุบกพร่อง 5 ประการดังกล่าวแล้ว บุคคลนั้น ยังต้องไม่สามารถจะจัดทำการงานโดยตนเองได้ หรือจัดกิจการไปในทางที่อาจจะเสื่อมเสียแก่ทรัพย์สินของ ตนเองหรือครอบครัว ถ้าบุคคลนั้นสามารถจัดทำการงานของตนเองได้ก็ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะเป็นคนเสมือน ไร้ความสามารถ เช่นนาย ก. มีกายพิการ หรือติดสุรายาเมา แต่นาย ก. สามารถทำการงานของตนเองได้เป็น ปกติไม่เกิดความเสียหาย เช่นนี้นาย ก. ก็ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ

นิติบุคคล

นิติบุคคล ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 นิติบุคคล คือ บุคคลซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายหรือตามกฎหมายแยกต่างหากจากบุคคลธรรมดา โดยมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งโดยสภาพจะพึงมีพึงเป็นไปได้เฉพาะแก่บุคคลธรรมดาเท่านั้น เช่น กระทรวง ทบวง กรม บริษัทจำกัด สมาคม มูลนิธิ

นิติบุคคลสามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย แต่สิทธิและหน้าที่ที่จะมีได้เฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น นิติบุคคลไม่สามารถมีได้ เช่น การสมรส การหย่า การรับบุตรบุญธรรม การรับรองบุตร การเข้ารับการตรวจเลือกเป็นทหาร การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น นิติบุคคลประกอบไปด้วย

1. คณะบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม กระทรวง ทบวง กรม วัด เป็นต้น
2. กิจการหรือกองทรัพย์สินที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น มูลนิธิ

นิติบุคคลสามารถมีสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ได้ เช่น ทำนิติกรรมสัญญา เป็นลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือดำเนินคดีในศาลได้ การที่กฎหมายบัญญัติรับรองให้สิ่งอื่นที่ไม่ใช่มนุษย์มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายได้นั้น ก็เพราะสิ่งเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ กิจการบางอย่างมนุษย์ไม่สามารถทำได้โดยลำพังคนเดียว ต้องร่วมมือร่วมแรงกันหลายคนเป็นคณะบุคคล และถ้าไม่มีสภาพบุคคลแล้วก็จะไม่สามารถที่จะทำกิจการต่าง ๆ ได้โดยสะดวก นิติบุคคลนี้จะมีสิทธิและหน้าที่แยกต่างหากจากสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่รวมเป็นคณะ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในทรัพย์สินนั้น

คณะบุคคล หรือกองทรัพย์สินนั้นมิได้เป็นนิติบุคคลเสมอไป การที่จะเป็นนิติบุคคลได้ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ ดังที่มาตรา 65 บัญญัติไว้ว่า "นิติบุคคลจะมีขึ้นได้ก็แต่ด้วยอาศัยอำนาจแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น" ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นนิติบุคคล ก็จะเป็นนิติบุคคลไม่ได้ เช่น ครอบครัวไม่ถือว่าเป็นนิติบุคคล

ตัวอย่าง

ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายใดบัญญัติให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรเขาลอยมีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงไม่เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 65 (ฎีกาที่ 427/2557)

ประเภทของนิติบุคคล

นิติบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. นิติบุคคลตามกฎหมายอื่น ๆ

นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มี 4 ประเภท ดังนี้

1. **ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนแล้ว** ห้างหุ้นส่วน คือ การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้จากกิจการที่ทำนั้น (มาตรา 1012) ห้างหุ้นส่วนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อหนี้ทั้งปวงของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด (มาตรา 1025) ห้างหุ้นส่วนสามัญนี้จะจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนก็ได้ ถ้าจดทะเบียน ก็เป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งรวมกันเข้าเป็นห้างหุ้นส่วนนั้น (มาตรา 1064, 1015)

1.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนอยู่ 2 จำพวกดังจะกล่าวต่อไปนี้เป็น(มาตรา 1077)

1.2.1 ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งมีความรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ

1.2.2 ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวนอีกจำพวกหนึ่ง

อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น กฎหมายบังคับว่าต้องจดทะเบียน (มาตรา 1078) เมื่อจดทะเบียนแล้ว ก็เป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งรวมกันเข้าเป็นห้างหุ้นส่วนนั้น

2. บริษัทจำกัด คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่ง หุ้นเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ (มาตรา 1096) บริษัทจำกัดกฎหมายบังคับว่าต้องจดทะเบียน (มาตรา 1111) เมื่อจดทะเบียนแล้วก็เป็นิติบุคคล

3. สมาคม คือ การที่บุคคลหลายคนตกลงเข้ากัน เพื่อทำการอันใดอันหนึ่งร่วมกันอันมิใช่เป็นการหาผลกำไรมาแบ่งปันกัน การก่อตั้งสมาคมเพื่อกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกันและมีใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน ต้องมีข้อบังคับและจดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 78) สมาคมที่ได้จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล (มาตรา 83) เช่น สมาคม ศิษย์เก่าวิทยาลัย พณิชยการบางนา

4. มูลนิธิ ได้แก่ ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลสาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่นโดยมิได้มุ่งหาประโยชน์มาแบ่งปันกัน และได้จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การจัดการทรัพย์สินของมูลนิธิ ต้องมิใช่เป็นการหาผลประโยชน์เพื่อบุคคลใดนอกจากเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ นั้นเอง (มาตรา 110) มูลนิธิที่ได้จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล (มาตรา 122) เช่น มูลนิธิวิทยาลัยพณิชยการบางนา

นิติบุคคลตามกฎหมายอื่น ๆ

นอกจากจะมีนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ยังมีนิติบุคคลตามกฎหมายอื่น ๆ อีก เช่น สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

บริษัทมหาชนจำกัด เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

เมืองพัทยา เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

สหกรณ์ที่จดทะเบียนแล้ว เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

พรรคการเมืองที่จดทะเบียนแล้ว เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

องค์การมหาชน เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540

เทศบาล เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2551

มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2541

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548 มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2551 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ. 2551 สถาบันการพลศึกษา เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2548 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2550 เป็นต้น

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท บทที่ 1 กฎหมายลักษณะบุคคล

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

- บุคคลธรรมดาสิ้นสภาพบุคคลเมื่อใด
 - เป็นคนวิกลจริต
 - ศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ
 - ศาลสั่งให้เป็นบุคคลที่ล้มละลาย
 - ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- คู่สมรสมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของใคร
 - ชื่อสกุลของสามี
 - ชื่อสกุลของภรรยา
 - ชื่อสกุลเดิมของตน
 - ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามที่ตกลงกัน หรือต่างฝ่ายต่างใช้ชื่อสกุลเดิมของตน
- ในกรณีคนเกิดในบ้าน ใครเป็นผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียน
 - บิดา
 - มารดา
 - เจ้าบ้าน
 - บิดาหรือมารดาหรือเจ้าบ้าน
- กรณีบุคคลไม่มีที่อยู่ปกติเป็นหลักแหล่ง ตามกฎหมายถือว่าบุคคลนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ที่ใด
 - สถานที่เกิด
 - สถานที่สมรส
 - พบที่ใดถือเอาที่นั่น
 - สถานที่ทำงาน
- ถ้าภูมิลำเนาของบุคคลไม่ปรากฏ ให้ถือที่ใดเป็นภูมิลำเนา
 - ถิ่นที่อยู่
 - สถานที่เกิด
 - สถานที่พบตัว
 - สถานที่สมรส
- ผู้ที่จะรับรองบุตรได้ คือใคร
 - ผู้พิพากษา
 - พนักงานอัยการ
 - บิดาของเด็ก
 - มารดาของเด็ก
- บิดามารดาของผู้เยาว์เป็นอะไรกับผู้เยาว์
 - ผู้ดูแล
 - ผู้ปกครอง
 - ผู้เอาใจใส่
 - ผู้ใช้อำนาจปกครอง

8. ผู้เป็นโรคเนื้องอกในสมอง ต้องนอนตลอดเวลา พูดไม่ได้ หูไม่ได้ยิน ตาไม่เห็น มีอาการอย่างคนไม่มีสติสัมปชัญญะ ศาลย่อมสั่งให้เป็นคนประเทาได้

ก. คนวิกลจริต

ข. คนไร้ความสามารถ

ค. คนเสมือนไร้ความสามารถ

ง. คนที่มีความสามารถตามปกติ

9. คนไร้ความสามารถทำนิติกรรมได้เพียงใด

ก. ทำนิติกรรมได้ถ้าได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์

ข. ทำนิติกรรมได้ถ้าได้รับความยินยอมของผู้อุปบาล

ค. ทำนิติกรรมได้เช่นเดียวกับคนเสมือนไร้ความสามารถ

ง. ต้องให้ผู้อุปบาลทำแทนทั้งสิ้น

10. ข้อใดที่คนเสมือนไร้ความสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้พิทักษ์

ก. ร้องขอถอนผู้พิทักษ์

ข. ซื้อบ้านจัดสรร

ค. ให้เช่าบ้านนาน 4 ปี

ง. ซื้อพันธบัตรของรัฐบาล

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 1 กฎหมายลักษณะบุคคล

1. ข

2. ง

3. ง

4. ค

5. ก

6. ค

7. ง

8. ข

9. ง

10. ก

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 1	หน่วยที่ 1
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 1-2
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะบุคคล	ทฤษฎี.....4... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะบุคคล		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

บอกสิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย การสาบสูญ เป็นการสิ้นสุดสภาพบุคคลโดยผลของกฎหมาย ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้บุคคลมิใช่มีแต่เฉพาะมนุษย์เท่านั้น ยังมีสิ่งอื่นที่เป็นบุคคลด้วย สิ่งนั้นคือ นิติบุคคล

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

ให้ทราบเรื่องการเริ่มสภาพบุคคลและการสิ้นสุดสภาพบุคคล การเริ่มสภาพบุคคลทำให้เริ่มมีสิทธิและหน้าที่และสิ้นสุดสภาพบุคคลเมื่อตายหรือเป็นคนสาบสูญ จึงควรรู้ว่าบุคคลเริ่มมีสิทธิและหน้าที่เมื่อใด และสิ้นสุดลงเมื่อใด

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกการเริ่มสภาพบุคคลและสิ้นสุดสภาพบุคคลได้
- 4.2 อธิบายความหมายของภูมิลำเนาและปัญหาในการกำหนดภูมิลำเนาได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะบุคคลมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะบุคคลตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....

6.ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มให้ได้กลุ่มละ 5 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับกฎหมายลักษณะบุคคล ดังนี้

2. หัวข้อการแบ่งกลุ่ม

- 2.1. บุคคลธรรมดา
- 2.2. นิติบุคคล
- 2.3. ผู้เยาว์
- 2.4. คนไร้ความสามารถ
- 2.5. คนเสมือนไร้ความสามารถ

3. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 1	หน่วยที่ 1
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 1-2
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะบุคคล	ทฤษฎี.....4... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะบุคคล		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

บอกสิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย การสาบสูญ เป็นการสิ้นสุดสภาพบุคคลโดยผลของกฎหมาย ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้บุคคลมิใช่มีแต่เฉพาะมนุษย์เท่านั้น ยังมีสิ่งอื่นที่เป็นบุคคลด้วย สิ่งนั้นคือ นิติบุคคล

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

ให้ทราบเรื่องการเริ่มสภาพบุคคลและการสิ้นสุดสภาพบุคคล การเริ่มสภาพบุคคลทำให้เริ่มมีสิทธิและหน้าที่และสิ้นสุดสภาพบุคคลเมื่อตายหรือเป็นคนสาบสูญ จึงควรรู้ว่าบุคคลเริ่มมีสิทธิและหน้าที่เมื่อใด และสิ้นสุดลงเมื่อใด

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกการเริ่มสภาพบุคคลและสิ้นสุดสภาพบุคคลได้
- 4.2 อธิบายความหมายของภูมิลำเนาและปัญหาในการกำหนดภูมิลำเนาได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะบุคคลมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะบุคคลตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง ...สภาพบุคคล.....

เวลา...40... นาที

จุดประสงค์

1. การเขียนสิ่งที่ประกอบเป็นสภาพบุคคล
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกเขียนสิ่งที่ประกอบเป็นสภาพบุคคล โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครเป็นผู้พูดและเขียน
3. ให้ผู้พูดพูดคำที่กำหนดให้และให้ผู้เขียน เขียนคำเหล่านั้นลงกระดาษ
4. เมื่อผู้พูดกับผู้เขียนตกลงกันเรียบร้อยแล้วให้นำคำเหล่านั้นออกมาเสนอหน้าชั้นเรียน

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567

10.2 เวก ศิริพิมลวาทีน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

, 2568

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 2
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 3
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญา		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

เป็นนิติกรรมที่ทำขึ้นโดยบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป สัญญาเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้อย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดมีเจ้าหนี้และลูกหนี้ขึ้น สัญญาเป็นนิติกรรม แต่นิติกรรมหาได้เป็นสัญญาเสมอไปไม่ โดยปกติแล้วบุคคลมีความสามารถในการทำสัญญา แต่กฎหมายก็ได้จำกัดเสรีภาพในการทำสัญญาไว้

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. บอกการเกิดของสัญญาได้
2. อธิบายผลแห่งสัญญาได้
3. อธิบายเรื่องการเลิกสัญญาได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความหมายของสัญญาได้
- 4.2 อธิบายเรื่องคำเสนอคำสนองได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของสัญญา
2. บ่อเกิดของสัญญา
3. คำเสนอ
4. คำสนอง
5. ผลแห่งสัญญา
6. มัดจำและเบี้ยปรับ
7. การเลิกสัญญา

6.กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับกฎหมายลักษณะสัญญา 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเรื่อง กฎหมายลักษณะสัญญา 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่องการเลิกสัญญา 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของกฎหมายลักษณะสัญญาและให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่อง กฎหมายลักษณะสัญญา 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายกลุ่มแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

- หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW) (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

- สัญญาซื้อขาย
- สัญญาแลกเปลี่ยน
- สัญญาเช่าทรัพย์สิน

4. สัญญาเช่าซื้อ
5. สัญญาจ้างแรงงาน
6. สัญญาจ้างทำของ
7. สัญญาค้ำประกัน
8. สัญญาจำนอง
9. สัญญาจำนำ

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 2	หน่วยที่ 2
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 3
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญา		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

เป็นนิติกรรมที่ทำขึ้นโดยบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป สัญญาเป็นบ่อเกิดแห่งหนึ่งอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดมีเจ้าหนี้และลูกหนี้ขึ้น สัญญาเป็นนิติกรรม แต่นิติกรรมหาได้เป็นสัญญาเสมอไปไม่ โดยปกติแล้วบุคคลมีความสามารถในการทำสัญญา แต่กฎหมายก็ได้จำกัดเสรีภาพในการทำสัญญาไว้

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. บอกการเกิดของสัญญาได้
2. อธิบายผลแห่งสัญญาได้
3. อธิบายเรื่องการเลิกสัญญาได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความหมายของสัญญาได้
- 4.2 อธิบายเรื่องคำเสนอคำสนองได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

สัญญา

สัญญาคืออะไร

สัญญา เป็นนิติกรรมที่ทำขึ้นโดยบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป สัญญาเป็นบ่อเกิดแห่งหนึ่งอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดมีเจ้าหนี้และลูกหนี้ขึ้น สัญญาเป็นนิติกรรม แต่นิติกรรมหาได้เป็นสัญญาเสมอไปไม่ โดยปกติแล้วบุคคลมีความสามารถในการ

การทำสัญญา แต่กฎหมายก็ได้จำกัดเสรีภาพในการทำสัญญาไว้ ดังนี้

1. บุคคลผู้ทำสัญญานั้นจะต้องมีความสามารถตามกฎหมาย บุคคลที่ถูกกฎหมายจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรมสัญญา ได้แก่ ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ และคนเสมือนไร้ความสามารถ

2. วัตถุประสงค์ของสัญญาต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการฝ่าฝืน และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

3. สัญญาบางชนิดกฎหมายบังคับให้ต้องทำตามแบบ ถ้าไม่ทำตามแบบแล้วย่อมเป็นโมฆะ เช่น สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ สัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน เป็นต้น

สัญญาเกิดขึ้นได้อย่างไร

สัญญาจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีส่วนประกอบดังนี้

1. ต้องมีบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ซึ่งแต่ละฝ่ายจะมีกี่คนก็ได้ ถ้ามีผู้แสดงเจตนาฝ่ายเดียวแล้วไม่เรียกว่าเป็น สัญญา สัญญาบางชนิด เช่น สัญญาให้โดยเสนหาก็ต้องมีผู้แสดงเจตนาสองฝ่าย คือ มีการแสดงเจตนาทั้งผู้ให้และผู้รับ

2. ต้องมีการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่าย การแสดงเจตนาของฝ่ายที่เริ่มต้นที่ประสงค์จะทำสัญญาเรียกว่า "คำเสนอ" ส่วนการแสดงเจตนาของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งตกลงใจเข้าผูกพันตามคำเสนอของฝ่ายแรกเรียกว่า

"คำสนอง" เมื่อคำเสนอและคำสนองตรงกันสัญญาย่อมเกิดขึ้น

3. ต้องมีวัตถุประสงค์ เมื่อเราทำสัญญากันขึ้น เราต้องมีวัตถุประสงค์ว่า ทำสัญญาขึ้นเพื่ออะไร วัตถุประสงค์ของสัญญานั้นต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการฝ่าฝืน ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มิฉะนั้นแล้วสัญญาจะเป็นโมฆะ

คำเสนอ

คำเสนอ เป็นการแสดงเจตนาของฝ่ายที่เริ่มต้นที่แสดงความประสงค์จะทำสัญญากับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งคำเสนอจะต้องมีข้อความชัดเจนแน่นอนที่จะก่อให้เกิดสัญญาขึ้นได้ คำบอกกล่าวที่มีลักษณะคลุมเครือไม่ชัดเจนแน่นอนว่าจะให้ผูกพันกันเรื่องใดบ้าง ยังไม่เป็นคำเสนอ คำเสนอจะต้องแสดงออกให้รู้ถึงคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้ทำคำสนอง การนึกอยู่ในใจนั้นยังไม่เป็นคำเสนอ คำเสนอนั้นอาจแสดงออกเป็นลายลักษณ์อักษร หรือด้วยกิริยาวาจาก็ได้

การถอนคำเสนอ

การถอนคำเสนอ แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ผู้เสนอจะถอนคำเสนอของตนไม่ได้ในระยะเวลาที่บ่งไว้ให้ทำคำเสนอ คำเสนอจะทำสัญญาอันบ่งระยะเวลาให้ทำคำสนอนั้น ไม่อาจถอนได้ภายในระยะเวลาที่บ่งไว้ (มาตรา 354)

ตัวอย่าง

ก. ส่งจดหมายเสนอขายเครื่องจักรโรงงานไปยัง ข. ที่จังหวัดสงขลา ในราคา 2,000,000 บาท โดยบ่งเวลาไว้ว่า ถ้าจะซื้อให้ตอบมาภายในวันที่ 1 ตุลาคม 2567 ดังนี้ ก. จะถอนคำเสนอก่อนวันที่ 1 ตุลาคม 2567 ไม่ได้

2. ผู้เสนอจะถอนคำเสนอซึ่งกระทำต่อผู้อยู่ห่างกันโดยระยะทางก่อนเวลาที่ควรมีคำสนองไม่ได้ บุคคลทำคำเสนอไปยังผู้อื่นซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทางและมีได้บ่งระยะเวลาให้ทำคำสนอง จะถอนคำเสนอของตนเสียภายในเวลา อันควรคาดหมายว่าจะได้รับคำบอกกล่าวสนอนั้นไม่ได้ (มาตรา 355)

ตัวอย่าง

ก. อยู่กรุงเทพฯ ส่งจดหมายเสนอขายเครื่องจักรโรงงานไปยัง ข. ที่จังหวัดสงขลาในราคา 2,000,000 บาท โดยไม่ได้บ่งระยะเวลาให้ ข. ตอบตกลงมา เช่นนี้ ก. จะถอนคำเสนอของตนก่อนระยะเวลาอันควรไม่ได้

โดยคำนวณระยะเวลาส่งจดหมายไปและกลับจากกรุงเทพฯ ถึงสงขลาว่าใช้เวลานานเท่าใด และให้เวลาแก่ ข. ในการที่จะพิจารณาว่าจะซื้อหรือไม่ด้วย เพราะการสั่งซื้อสินค้าผู้ซื้ออาจจะไม่สามารถตอบตกลงได้ในทันทีทันใดที่คำเสนอขายไปถึง

3. คำเสนอต่อบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้าจะมีคำสนองได้แต่ ณ ที่นั้นเวลานั้น คำเสนอทำแก่บุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้าโดยมิได้บ่งระยะเวลาให้ทำคำสนองนั้น เสนอ ณ ที่ใดเวลาใดก็ย่อมจะสนองรับได้แต่ ณ ที่นั้นเวลานั้น ความข้อนี้ให้ใช้ตลอดถึงการที่บุคคลคนหนึ่งทำคำเสนอไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งทางโทรศัพท์ด้วย (มาตรา 356) แม้บุคคลจะอยู่ห่างไกลกัน หากสามารถแสดงเจตนาโดยคำเสนอให้อีกฝ่ายหนึ่งสามารถรู้หรือรับทราบเข้าใจได้ทันที ก็จัดเป็นคำเสนอแก่บุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า เช่น ติดต่อกันทางสัญญาณธง สัญญาณควัน วิทยุ โทรศัพท์ หรือโทรศัพท์ เป็นต้น

ตัวอย่าง

ก. เสนอขายตุ๊กตา 1 เครื่องให้ ข. ในราคา 8,000 บาท ในขณะที่ ข. กำลังตรวจดูตุ๊กตาอยู่นั้น ก. เกิดเปลี่ยนใจไม่ต้องการขายตุ๊กตา ก. ย่อมบอกถอนคำเสนอของตนได้ เมื่อบอกถอนแล้วคำเสนอย่อมหมดสิ้นไป

คำเสนอสิ้นความผูกพัน

คำเสนอใดเขาบอกปัดไปยังผู้เสนอแล้วก็ดี หรือมิได้สนองรับภายในเวลากำหนดตามมาตรา 354 355 และ 356 คำเสนอย่อมเป็นอันสิ้นความผูกพันแต่นั้นไป (มาตรา 357) ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำเสนอสิ้นความผูกพันเพราะเหตุดังนี้

1. เมื่อมีการบอกปัดไปยังผู้เสนอ

ตัวอย่าง

ก. เสนอขายวิทยุ 1 เครื่องไปยัง ข. ในราคา 5,000 บาท แต่ ข. ปฏิเสธไม่ซื้อ เช่นนี้ คำเสนอย่อมสิ้นความผูกพัน

2. เมื่อมิได้สนองรับภายในเวลากำหนดตามมาตรา 354 355 และ 356

ตัวอย่าง

ก. เสนอขายเครื่องปรับอากาศ 1 เครื่องไปยัง ข. ในราคา 30,000 บาท โดยให้ ข. ตอบมาภายใน 15 วันว่าจะซื้อหรือไม่ แต่ ข. ตอบตกลงซื้อมาหลังจาก ก. เสนอขายถึง 3 เดือน เช่นนี้ คำเสนอย่อมสิ้นความผูกพัน

3. เมื่อผู้เสนอแสดงเจตนาไว้ว่าให้คำเสนอสิ้นความผูกพันเมื่อเขาตาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือ ก่อนจะสนองรับนั้นคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้อยู่แล้วว่าผู้เสนอตาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ (มาตรา 360)

ตัวอย่าง

(1) ก. เสนอขายรถยนต์ไปยัง ข. ซึ่งอยู่ที่จังหวัดสงขลาในราคา 600,000 บาท ต่อมา ข. ได้ทราบว่า ก. ประสบ อุบัติเหตุถึงแก่ความตาย ข. จึงได้ส่งจดหมายตอบตกลงซื้อไปยังทายาทของ ก. เช่นนี้ คำเสนอขายของ ก. ย่อมสิ้นความผูกพัน เพราะ ข. ได้ทราบแล้วว่า ก. ตายก่อนที่จะส่งคำสนองไป แต่ถ้า ข. ทราบว่า ก. ตายหลังจากที่ส่งคำสนองไปแล้ว เช่นนี้ คำเสนอย่อมไม่สิ้นความผูกพัน

ตัวอย่าง

(2) ก. เสนอขายรถยนต์ไปยัง ข. ที่จังหวัดสงขลาในราคา 600,000 บาท ก. ได้ระบุเงื่อนไขไว้ด้วยว่า ถ้าตน ถึงแก่ความตายก็จะไม่ขายรถยนต์คันนี้ ต่อมา ก. ถึงแก่ความตาย แต่ ข. ไม่ทราบจึงตอบตกลงไป เช่นนี้ คำเสนอ ย่อมสิ้นความผูกพัน เพราะ ก. แสดงเจตนาไว้แล้วว่าจะไม่ขายเมื่อตนถึงแก่ความตาย

คำสนอง

คำสนอง คือ คำตอบของผู้รับคำเสนอที่มีไปยังผู้เสนอว่าตกลงยินยอมทำสัญญากับผู้เสนอ ตามข้อความที่ผู้เสนอ ได้เสนอมา

คำสนองที่ไม่ตรงกับคำเสนอ

คำสนองอันมีข้อความเพิ่มเติม มีข้อจำกัด หรือมีข้อแก้ไขอย่างอื่นประกอบด้วยนั้น ให้ถือว่าเป็นคำบอกปัดไม่รับ ทั้งเป็นคำเสนอขึ้นใหม่ด้วยในตัว (มาตรา 359 วรรคสอง)

ตัวอย่าง

ก. เสนอขายแอปเปิล 1,000 ผล ไปยัง ข. ในราคาผลละ 6 บาท โดยต้องซื้อทั้งหมด ข. ตอบตกลงซื้อ 500 ผลเช่นนี้ คำเสนอของ ก. แสดงให้เห็นว่าเสนอขายทั้งหมด ซื้อทั้งหมดจึงขายผลละ 6 บาท ซื้อน้อยไม่ยอมขาย คำสนองของ ข. ไม่ก่อให้เกิดสัญญาและกลายเป็นคำเสนอใหม่ตามเจตนาที่ปรากฏในคำตอบของ ข.

คำสนองล่วงเวลา

ถ้าคำสนองมาถึงล่วงเวลา ให้ถือว่าเป็นคำเสนอนั้นกลายเป็นคำเสนอขึ้นใหม่ (มาตรา 359 วรรคหนึ่ง)

ตัวอย่าง

ก. เสนอขายเครื่องปรับอากาศไปยัง ข. ในราคา 30,000 บาท โดยให้ ข. ตอบมาภายใน 15 วันว่าจะซื้อหรือไม่แต่ ข. ตอบตกลงซื้อหลังจาก ก. เสนอขายถึง 3 เดือน คำสนองของ ข. ไม่ก่อให้เกิดสัญญา และกลายเป็นคำเสนอขอซื้อเครื่องปรับอากาศจาก ก. ในราคา 30,000 บาท ขึ้นใหม่ ซึ่งถ้า ก. ต้องการขายก็ต้องตอบสนองมา

คำสนองที่มาถึงล่วงเวลา แต่เป็นที่ประจักษ์ว่าคำสนอนั้นได้ส่งโดยทางการ ซึ่งตามปกติควรจะมาถึงภายในเวลาที่กำหนด

คำสนองที่มาถึงล่วงเวลา แต่เป็นที่ประจักษ์ว่าคำบอกกล่าวนั้นได้ส่งโดยทางการ คือ ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับของทางราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ปัจจุบันคือ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งตามปกติควรจะมาถึงภายในเวลาที่กำหนด มาตรา 358 ให้ปฏิบัติดังนี้

1. ผู้เสนอต้องบอกกล่าวแก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งโดยพลันว่า คำสนอนั้นมาถึงเนิ่นช้า เว้นแต่จะได้บอกกล่าวเช่นนั้น ก่อนแล้ว
2. ถ้าผู้เสนอละเลยไม่บอกกล่าวตามข้อ 1. ให้ถือว่าเป็นคำบอกกล่าวสนอนั้นมิได้ล่วงเวลา

ตัวอย่าง

ก. อยู่กรุงเทพฯ เสนอขายรถยนต์ไปยัง ข. ที่จังหวัดเชียงใหม่ในราคา 600,000 บาท โดยบ่งระยะเวลาให้ทำคำบอกกล่าวสนองไว้ด้วยว่า ให้ตอบจดหมายมาถึง ก. ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ ข. ได้รับจดหมายเสนอขาย ข. ได้ตอบตกลงซื้อโดยส่งจดหมายลงทะเบียนตอบรับมาตั้งแต่วันที่แรกที่ได้รับความเสนอขายจาก ก. แต่จดหมาย นั้นมาถึง ก. เมื่อล่วงเลย 15 วันนับแต่ ข. ได้รับจดหมายจาก ก. เช่นนี้ ถือว่าคำสนอนมาถึงล่วงเวลา ปรากฏว่าการที่จดหมายมาถึง ก. ช้าผิดปกติไป เนื่องจากเกิดอุทกภัยในภาคเหนือ ทางรถไฟ ทางรถยนต์ใช้ไม่ได้ อันนับว่าเกิดเหตุผิดปกติขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าตามปกติจดหมายควรจะมาถึง ก. ภายในกำหนดเวลา 15 วัน ก. มีหน้าที่ต้องบอกกล่าวต่อ ข. โดยพลันว่าจดหมายตอบตกลงซื้อของ ข. นั้นมาถึง ก. เนิ่นช้าเลยเวลากำหนด ถ้า ก. นิ่งเฉยเสียไม่บอกกล่าวต่อ ข. โดยพลัน ถือว่าจดหมายตอบตกลงซื้อของ ข. นั้นมาถึง ก. ทันเวลา มิได้มาถึงล่วงเวลาแต่ประการใด สัญญาซื้อขายรถยนต์ระหว่าง ก. และ ข. ย่อมเกิดขึ้น

สัญญาเกิดขึ้นเมื่อใด

สัญญาระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทางนั้น ย่อมเกิดเป็นสัญญาขึ้นแต่เวลาเมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึง ผู้เสนอ (มาตรา 361 วรรคหนึ่ง) ตามหลักทั่วไป สัญญาเกิดขึ้นเมื่อคำเสนอกับคำสนองตรงกัน

สัญญาระหว่างบุคคล ซึ่งทำคำสนองเฉพาะหน้าเกิดเป็นสัญญาขึ้นเมื่อเวลาที่ผู้เสนอรับทราบและเข้าใจคำสนอนนั้นหากเป็นคำสนอนทำแก่ผู้เสนอซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทาง ถือว่าเป็นสัญญาทำแก่บุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทาง สัญญาเกิดขึ้นเมื่อคำสนอนไปถึงผู้เสนอ

ตัวอย่าง

อยู่กรุงเทพฯ ส่งจดหมายเสนอขายเครื่องจักรโรงงานไปยัง ข. ที่จังหวัดลำปาง ในราคา 2,000,000 บาท ข. ตอบตกลงซื้อโดยเขียนจดหมายมายัง ก. สัญญาย่อมเกิดขึ้นเมื่อจดหมายตอบตกลงซื้อมาถึงบ้านของ ก. หรือสำนักงานของ ก. ถึงแม้ ก. จะยังไม่ได้อ่านจดหมายนั้นเลยก็ตาม สัญญาซื้อขายก็ย่อมเกิดขึ้นแล้ว

ผลแห่งสัญญา

ประเภทของสัญญา

สัญญาต่าง ๆ นั้นพอแบ่งเป็นประเภทได้ ดังนี้

1. สัญญาที่มีค่าตอบแทน หมายถึง สัญญาซึ่งคู่สัญญาต่างให้ประโยชน์เป็นค่าแลกเปลี่ยนตอบแทนซึ่งกันและกันเช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน สัญญาเช่าทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อ สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ เป็นต้น
2. สัญญาที่ไม่มีค่าตอบแทน หมายถึง สัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ให้ประโยชน์แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียว โดยคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องให้ประโยชน์อะไรตอบแทนเลย เช่น สัญญาให้โดยเสนหา สัญญายืมใช้คงรูป สัญญายืมใช้สิ้นเปลือง เป็นต้น
3. สัญญาต่างตอบแทน มีลักษณะเหมือนสัญญาที่มีค่าตอบแทน

ตัวอย่าง

ส. กับม. ซึ่งเป็นทายาทของ ก. เอาเงินจำเลยไปคนละ 8,000 บาท แล้วบุคคลทั้งสองตกลงยกทรัพย์มรดกของก. ส่วนของตนตีใช้หนี้แก่จำเลยซึ่งเป็นทายาทของ ก. เช่นเดียวกัน ถือได้ว่าเป็นสัญญาต่างตอบแทนอย่างหนึ่งสามารถใช้บังคับกันได้โดยไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ (ฎีกาที่ 151/2551)

4. สัญญาไม่ต่างตอบแทน มีลักษณะเหมือนสัญญาที่ไม่มีค่าตอบแทน
5. เอกเทศสัญญา หมายถึง สัญญาที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ในบรรพ 3 เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาแลกเปลี่ยน สัญญาเช่าทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อ สัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจ้างทำของ สัญญารับขน สัญญายืม สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาค้ำประกัน สัญญาจำนอง สัญญาจำนำ เป็นต้น
6. สัญญาไม่มีชื่อ หมายถึง สัญญาที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติไว้ในบรรพ 3 เช่น สัญญาเล่นแชร์เปียหาย สัญญาปลูกอาคารเพื่อให้เช่า (ไม่ใช่สัญญาเช่า แต่เป็นการปลูกอาคารแล้วจึงจะมีการเช่า จึงบังคับได้ในฐานะเป็นสัญญาต่างตอบแทนก่อนการเช่า)

ผลแห่งการไม่ชำระหนี้ตามสัญญาต่างตอบแทน

ผลแห่งการไม่ชำระหนี้ตามสัญญาต่างตอบแทน มีดังนี้

1. ในสัญญาต่างตอบแทนนั้น คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่ยอมชำระหนี้จนกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะชำระหนี้หรือขอปฏิบัติการชำระหนี้ก็ได้ แต่ความข้อนี้มีให้ใช้บังคับ ถ้าหนี้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งยังไม่ถึงกำหนด (มาตรา 369)

ตัวอย่าง

ก. และ ข. ทำสัญญากันว่า ข. จะชำระเงินให้ ก. เป็นคราว ๆ ไป และเมื่อชำระครบแล้ว ก. จะโอนที่ดินให้ ข. ดังนี้ ปรากฏว่า ข. แสดงไม่ได้ว่าพร้อมที่จะโอนที่ดินให้ . ข. ก็ไม่ต้องชำระเงินให้ ก.

2. ถ้าสัญญาต่างตอบแทนมีวัตถุประสงค์เป็นการก่อให้เกิด หรือโอนทรัพย์สินในทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง และทรัพย์สินนั้นสูญหรือเสียหายไปด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษลูกหนี้ไม่ได้ การสูญหรือเสียหายนั้นตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้(มาตรา 370 วรรคหนึ่ง)

ตัวอย่าง

ก. ซื้อเสื้อผ้าจาก ข. เพื่อนำไปจำหน่าย ก. เลือกเสื้อผ้าเรียบร้อยแล้ว แต่ฝากไว้กับ ข. ก่อน วันรุ่งขึ้น จึงจะมารับไปตกกลางคืนเกิดไฟไหม้บ้านข้างเคียง แล้วลูกหลานมาไหม้ร้านของ ข. เสื้อผ้าที่ ก. ฝาก ข. ไว้ก็เสียหายไปด้วย การที่เกิดไฟไหม้ขึ้นไม่ใช่เป็นความผิดของ ข. ข. ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเสื้อผ้าของ ก. ความเสียหายตกเป็นพับ (ตกเป็น สูญเปล่า) แก่ ก.

สัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก

สัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งทำสัญญาตกลงว่าจะชำระหนี้แก่บุคคลภายนอก บุคคลภายนอกมีสิทธิเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้โดยตรงได้ (มาตรา 374 วรรคหนึ่ง) ตามปกติสัญญาที่คู่สัญญาก่อขึ้น ผูกพันคู่กรณีในสัญญาเท่านั้น บุคคลภายนอกไม่มีสิทธิที่จะมาบังคับคู่สัญญาได้ แต่สัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอกนั้น เป็นสัญญาที่มีผลต่อบุคคลภายนอกทำให้บุคคลภายนอกมีสิทธิตามสัญญาโดยตรง รวมทั้งหน้าที่ตามสัญญาถ้าหากมีด้วย โดยที่บุคคลภายนอก มิจำเป็นต้องตกลงด้วยแต่แรกประการใด

2. ในกรณีดังกล่าวตามข้อ 1. สิทธิของบุคคลภายนอกย่อมเกิดขึ้นตั้งแต่เวลาที่แสดงเจตนาแก่ลูกหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้น (มาตรา 374 วรรคสอง) การถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้น บุคคลภายนอกทำได้ด้วยการแสดงเจตนาต่อลูกหนี้ และเมื่อสิทธิของบุคคลภายนอกได้เกิดขึ้นแล้ว คู่สัญญาไม่อาจจะเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธินั้นได้ในภายหลัง

มัดจำและเบี้ยปรับ

มัดจำ

มัดจำ เป็นสิ่งซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ให้ไว้กับอีกฝ่ายหนึ่งเมื่อเข้าทำสัญญา อันเป็นหลักฐานว่าสัญญานั้นได้ทำขึ้นแล้ว ทั้งเป็นประกันการที่จะปฏิบัติตามสัญญานั้นด้วย (มาตรา 377)

มัดจำนั้นอาจจะเป็นเงินหรือเป็นสิ่งของก็ได้ และจะต้องมีการ ส่งมอบกันไว้ เราให้มัดจำกันไว้เพื่อ

1. เป็นพยานหลักฐานว่าสัญญาได้ทำขึ้นแล้ว จึงทำให้สามารถฟ้องร้องกันได้ถ้าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญา เช่น สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป ถ้ามีการวางมัดจำกันไว้แล้ว ก็ทำให้สามารถฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ ถึงแม้สัญญาซื้อขายนั้นจะ มิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือก็ตาม

2. เป็นการประกันการที่จะปฏิบัติตามสัญญาต่อไป การวางมัดจำไว้ทำให้ผู้วางมัดจำต้องปฏิบัติตามสัญญา เพราะ ถ้าไม่ปฏิบัติตามสัญญาคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งก็อาจริบมัดจำได้ และผู้รับมัดจำก็ต้องปฏิบัติตามสัญญาต่อไปเช่นเดียวกัน ถ้าไม่ปฏิบัติตามสัญญาก็ต้องคืนมัดจำพร้อมทั้งค่าเสียหายให้แก่ผู้วางมัดจำ

ผลของมัดจำ

มัดจำนั้นถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น กฎหมายให้ปฏิบัติดังนี้ (มาตรา 378)

1. ให้ส่งคืน หรือจัดเอาเป็นค่าใช้จ่ายบางส่วนในเมื่อมีการชำระหนี้

ตัวอย่าง

ก. จ้าง ข. ตัดชุดสากล 1 ชุด ข. เรียกมัดจำ แต่ ก. ไม่มีเงิน ก. จึงให้สร้อยคอทองคำ 1 เส้นเป็นมัดจำ เมื่อ ข. ตัด ชุดสากลเสร็จและ ก. ชำระเงินให้แก่ ข. แล้ว ข. ต้องคืนสร้อยคอทองคำให้แก่ ก. หรือ ก. จ้าง ข. ตัดชุดสากล 1 ชุดในราคา 10,000 บาท ก. ได้ให้มัดจำแก่ ข. ไว้เป็นเงิน 4,000 บาท เมื่อ ข. ตัดชุดสากลเสร็จ ก. ก็ชำระหนี้ก็อีกเพียง 6,000 บาท โดยถือเอาเงิน 4,000 บาท ที่ได้ให้มัดจำนั้นไว้เป็นการชำระหนี้บางส่วน

2. ให้รีบ ถ้าฝ่ายที่วางมัดจำจะเลยไม่ชำระหนี้ หรือถ้าการชำระหนี้ตกเป็นพันธวิสัยเพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่ง ซึ่งฝ่ายที่วางมัดจำต้องรับผิดชอบ หรือถ้ามีการเลิกสัญญาเพราะความผิดของฝ่ายที่วางมัดจำ

ตัวอย่าง

ก. จ้าง ข. ตัดชุดสากล 1 ชุด ก. ให้มัดจำแก่ ข. ไว้เป็นเงิน 4,000 บาท เมื่อ ข. ตัดชุดสากลเสร็จแล้ว ก. ก็ไม่มารับไป และไม่ชำระหนี้ที่ส่วนเหลือจนเลยกำหนดเวลาที่ตกลงกันไว้ เช่นนี้ ข. ย่อมรับมัดจำเสียได้

3. ให้ส่งคืน ถ้าฝ่ายที่รับมัดจำจะเลยไม่ชำระหนี้ หรือการชำระหนี้ตกเป็นพันธวิสัยเพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่ง ซึ่งฝ่ายที่รับมัดจำต้องรับผิดชอบ

ตัวอย่าง

ก. จ้าง ข. ตัดชุดสากล 1 ชุด ให้เสร็จภายใน 15 วัน ก. ได้ให้มัดจำไว้แก่ ข. เป็นเงิน 4,000 บาท เมื่อครบกำหนด 15 วันแล้ว ข. ก็ยังตัดชุดสากลไม่เสร็จ เช่นนี้ ข. ต้องคืนมัดจำแก่ ก.

เบี้ยปรับ

เบี้ยปรับ เป็นข้อสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายลูกหนี้ได้ให้ไว้ต่อเจ้าหนี้ว่าจะให้เงิน หรือชำระหนี้เป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่เงิน ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งของ การกระทำ หรืองดเว้นการกระทำก็ได้ ตามปกติเบี้ยปรับไม่จำเป็นต้องให้ไว้แก่เจ้าหนี้แต่ประการใด

ตัวอย่าง

แต่งทำสัญญากับคำว่า หากผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่งยอมให้ปรับเป็นเงิน 20,000 บาท จึงมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับเมื่อแต่งผิดสัญญา แต่งก็ต้องชำระเบี้ยปรับให้แก่เจ้าหนี้ตามสัญญา จะอ้างว่าค่าไม่ได้รับความเสียหายไม่ได้ (ฎีกาที่ 2273/2526)

ผลของเบี้ยปรับ

กฎหมายได้บัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่จะเรียกเอาเบี้ยปรับได้ดังนี้

1. เบี้ยปรับกรณีที่ถูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้เลย แยกพิจารณาได้ดังนี้

1.1 ถ้าลูกหนี้ได้สัญญาว่าจะให้เบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้จะเรียกเบี้ยปรับอันจะพึงรับนั้นแทนการชำระหนี้ก็ได้ แต่ถ้าเจ้าหนี้แสดงต่อลูกหนี้ว่าจะเรียกเอาเบี้ยปรับแล้ว ก็เป็นอันหมดสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ต่อไป (มาตรา 380 วรรคหนึ่ง)

ตัวอย่าง

ก. ตกลงขายม้าให้ ข. 1 ตัว กำหนดส่งมอบม้าให้ ข. ในวันที่ 1 ตุลาคม 2567 ถ้า ก. ไม่สามารถส่งมอบม้าให้ ข.

ได้ในวันดังกล่าว ก. ยอมให้ปรับเป็นเงิน 100,000 บาท เมื่อถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2567 ก. ก็ไม่สามารถส่งมอบม้าให้ ข. ได้ ข. มีสิทธิเรียกเบี้ยปรับ 100,000 บาทได้ เมื่อ ข. เรียกเอาเบี้ยปรับแล้ว ข. ก็ไม่มีสิทธิเรียกให้ ก. ส่งมอบม้าให้ตนอีกแต่ถ้า ข. ต้องการให้ ก. ส่งมอบม้าให้ ข. ก็หมดสิทธิเรียกเอาเบี้ยปรับ เพราะกฎหมายบัญญัติไว้ให้เจ้าหนี้เลือกเอาได้แต่เพียงอย่างเดียว คือ ถ้าเรียกเอาเบี้ยปรับแล้วก็ย่อมหมดสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้หรือเรียกร้องให้ชำระหนี้แล้วยอมเรียกเอาเบี้ยปรับไม่ได้

การเลิกสัญญา

เหตุแห่งการเลิกสัญญา มีดังนี้

1. เลิกสัญญาโดยข้อสัญญา เช่น ในสัญญามีข้อความว่า ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งผิดสัญญาข้อหนึ่ง ข้อใดยอมให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งบอกเลิกสัญญาได้ หรืออาจตกลงกันว่า ถ้ามีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นยอมให้ฝ่ายนั้นเลิกสัญญาได้ เป็นต้น

2. เลิกสัญญาโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แยกพิจารณาได้ดังนี้

2.1 เลิกสัญญาเพราะลูกหนี้ไม่ชำระหนี้โดยไม่ต้องบอกกล่าวให้ลูกหนี้รู้ตัวก่อน กรณีนี้ถ้าเจ้าหนี้ประสงค์จะเลิกสัญญา เจ้าหนี้จะต้องบอกกล่าวให้ลูกหนี้ชำระหนี้เสียภายในระยะเวลาพอสมควร ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำบอกกล่าว เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิเลิกสัญญาได้ (มาตรา 387)

ตัวอย่าง

ก.ให้ ข.เช่าบ้านโดยคิดค่าเช่าเดือนละ 5,000 บาท กำหนดชำระค่าเช่าทุกวันสิ้นเดือน เช่นนี้ ถ้า ข.ไม่ชำระค่าเช่าก. ต้องบอกกล่าวให้, ข. นำค่าเช่ามาชำระภายในเวลาที่กำหนดไว้ โดยบอกกล่าวให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ในกรณีชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน ถ้า ข. ไม่ชำระค่าเช่าภายในเวลาที่กำหนดไว้ ก. ย่อมเลิกสัญญาเสียได้

2.2เลิกสัญญาเพราะลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เมื่อหนี้ได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้แน่นอน โดยคำนึงถึงสภาพของสัญญา หรือโดยเจตนาที่คู่สัญญาได้แสดงไว้ ถ้าไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวเจ้าหนี้ย่อมเลิกสัญญาเสียได้ โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า (มาตรา 388)

ตัวอย่าง

ก. จ้าง ข. ตัดชุดสากล เพื่อจะเดินทางไปต่างประเทศในวันที่ 1 ตุลาคม 2567 เมื่อถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2567 แล้ว ข. ก็ยังตัดไม่เสร็จ เช่นนี้ ก. บอกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า เพราะถือว่าระยะเวลาเป็นสาระสำคัญแห่งการชำระหนี้

2.3เลิกสัญญาเพราะการชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัยทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษลูกหนี้ได้ (มาตรา 389)

ตัวอย่าง

ก. จ้าง ข. พิมพ์หนังสือจำนวน 1,000 เล่ม เมื่อ ข. พิมพ์หนังสือเสร็จแล้วก่อนส่งมอบหนังสือให้ ก. ข. กระทำโดยประมาททำให้เกิดไฟไหม้โรงพิมพ์ หนังสือที่ ก.สั่งพิมพ์ก็ไหม้ไปหมด เช่นนี้ ถือว่าการชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัยเพราะเหตุอันจะโทษ ข. ได้ ก. ย่อมเลิกสัญญาเสียได้

วิธีเลิกสัญญา

วิธีเลิกสัญญา มีดังนี้

1. การเลิกสัญญานั้นย่อมทำได้ด้วยการแสดงเจตนาแก่อีกฝ่ายหนึ่ง (มาตรา 386 วรรคหนึ่ง) การแสดงเจตนาบอกเลิกสัญญาก็เหมือนการแสดงเจตนาทำนิติกรรม การแสดงเจตนานี้อาจทำได้โดยชัดแจ้ง เช่น มีหนังสือบอกกล่าวเลิกสัญญาไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง หรือบอกเลิกสัญญาด้วยวาจา ก็ย่อมมีผลเป็นการเลิกสัญญาที่ชอบด้วยกฎหมาย

ตัวอย่าง

ข้อตกลงในสัญญาจะซื้อขายกันว่า ถ้า ก.ผู้ซื้อชำระราคาไม่ครบ ข.เรียกนาและคืนเงินได้ ฉะนั้น เมื่อ ก.ชำระราคาไม่ครบ ข. ขอคืนเงินที่ ก. ชำระแล้วและเรียกคืนที่ดิน ถือได้ว่า ข. ได้แสดงเจตนาเลิกสัญญาโดยปริยายแล้ว (ฎีกาที่ 853/2522)

2. การแสดงเจตนาเลิกสัญญา เมื่อแสดงไปแล้วไม่อาจจะถอนได้ (มาตรา 386 วรรคสอง)

ตัวอย่าง

ก. ให้ ข. เช่าบ้านหลังหนึ่งโดยไม่มีกำหนดเวลาว่าให้เช่านานเท่าใด ต่อมา ก. ต้องการเลิกให้เช่า ก็มีจดหมายบอกเลิกการเช่าไปยัง ข. เมื่อ ข. ได้รับจดหมายแล้วก็มีผลเป็นการเลิกเช่า ก. จะบอกถอนการเลิกเช่าไม่ได้

3. ในสัญญาที่มีคู่สัญญาเป็นบุคคลหลายคนด้วยกัน จะใช้สิทธิเลิกสัญญาได้ต่อเมื่อบุคคลเหล่านั้นทั้งหมดรวมกันใช้สิทธิเลิกสัญญา หรือถ้าฝ่ายที่จะต้องถูกบอกเลิกสัญญามีจำนวนรวมกันหลายคน ฝ่ายบอกเลิกสัญญาก็ต้องแสดงเจตนาเลิกสัญญาต่อบุคคลเหล่านั้นรวมหมดทุกคนด้วย (มาตรา 390)

ตัวอย่าง

ก.และ ข. ร่วมกันไปทำสัญญาเช่าบ้านหลังหนึ่งจาก ค. โดยไม่มีกำหนดเวลาว่าเช่านานเท่าใด ต่อมา ค. ต้องการเลิกให้เช่า ค. จะบอกเลิกสัญญากับ ก. หรือ ข.คนใดคนหนึ่งไม่ได้ ค. ต้องแสดงเจตนาเลิกสัญญาเช่าทั้ง ก. และ ข. รวมกัน

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 2 กฎหมายลักษณะสัญญา

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

- ข้อใดเป็นนิติกรรม
 - การเดิน
 - การเกิด
 - การตาย
 - การรับบุตรบุญธรรม
- การให้ทรัพย์สินโดยเสน่หาเป็นนิติกรรมประเภทใด
 - นิติกรรมฝ่ายเดียว
 - นิติกรรมสองฝ่าย
 - นิติกรรมที่มีค่าตอบแทน
 - นิติกรรมที่มีผลเมื่อผู้ทำตายแล้ว
- นิติกรรมข้อใดที่ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
 - ซื้อขายปิ่น
 - ซื้อขายรถยนต์
 - เช่าหนังสืออ่าน
 - ซื้อขายสัตว์พาหนะ
- การแสดงเจตนาลวงนั้น ผลระหว่างคู่กรณีเป็นอย่างไร
 - สมบูรณ์
 - เป็นโมฆะ
 - เป็นโมฆียะ
 - ใช้บังคับกันได้
- การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในข้อใดที่ทำให้นิติกรรมตกเป็นโมฆะ
 - สำคัญผิดในมูลเหตุชังใจ
 - สำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล
 - สำคัญผิดในวัตถุแห่งนิติกรรม
 - สำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์สิน
- มิตรชู้สาวสัดว่าถ้าไม่ให้เงิน 100,000 บาทแก่ตน อีก 10 ปีจะมาฆ่าให้ตาย สวดสัดแล้วจึงให้เงินไป เช่นนี้การให้มีผลอย่างไร
 - สมบูรณ์
 - ไม่สมบูรณ์
 - เป็นโมฆะ
 - เป็นโมฆียะ
- ผู้ที่มีสิทธิยกโมฆะกรรมขึ้นกล่าวอ้าง คือใคร
 - ผู้พิทักษ์
 - ผู้อนุบาล
 - ผู้บุพการี
 - ผู้มีส่วนได้เสีย
- นิติกรรมใดที่ทำการขึ้นแล้วเป็นโมฆะนั้น ผู้มีส่วนได้เสียสามารถที่จะทำอย่างไรได้
 - บอกล้างได้
 - ให้สัตยาบันได้
 - ให้การรับรองได้
 - กล่าวอ้างถึงความเสียเปล่าได้

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

1. ง 2. ข 3. ง 4. ข 5. ค
6. ก 7. ง 8. ง 9. ค 10. ก

- หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมพ์ลาภ)

	ใบกิจกรรมที่ 2	หน่วยที่ 2
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 3
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญา		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

เป็นนิติกรรมที่สร้างขึ้นโดยบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป สัญญาเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้อย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดมีเจ้าหนี้และลูกหนี้ขึ้น สัญญาเป็นนิติกรรม แต่นิติกรรมหาได้เป็นสัญญาเสมอไปไม่ โดยปกติแล้วบุคคลมีความสามารถในการทำสัญญา แต่กฎหมายก็ได้จำกัดเสรีภาพในการทำสัญญาไว้

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. บอกการเกิดของสัญญาได้
2. อธิบายผลแห่งสัญญาได้
3. อธิบายเรื่องการเลิกสัญญาได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความหมายของสัญญาได้
- 4.2 อธิบายเรื่องคำเสนอคำสนองได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....

6.ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มให้ได้กลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะสัญญา ดังนี้

2. หัวข้อการแบ่งกลุ่ม
 - 2.1. สัญญาต่างตอบแทน
 - 2.2. สัญญาไม่ต่างตอบแทน
 - 2.3. สัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก
 - 2.4. สัญญาประพันธ์กับสัญญาอุปกรณ์
3. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

- 7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น
- 7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 2	หน่วยที่ 2
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 3
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญา		

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

เป็นนิติกรรมที่สร้างขึ้นโดยบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป สัญญาเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้อย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดมีเจ้าหนี้และลูกหนี้ขึ้น สัญญาเป็นนิติกรรม แต่นิติกรรมหาได้เป็นสัญญาเสมอไปไม่ โดยปกติแล้วบุคคลมีความสามารถในการทำสัญญา แต่กฎหมายก็ได้จำกัดเสรีภาพในการทำสัญญาไว้

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. บอกการเกิดของสัญญาได้
2. อธิบายผลแห่งสัญญาได้
3. อธิบายเรื่องการเลิกสัญญาได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความหมายของสัญญาได้
- 4.2 อธิบายเรื่องคำเสนอคำสนองได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง การจัดทำสัญญารับฝากรถยนต์.....

เวลา...40... นาที

จุดประสงค์

1. การจัดทำสัญญารับฝากรถยนต์แบบรายเดือน
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำสัญญาฝากรถยนต์รายเดือน โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครเป็นผู้ฝากและผู้รับฝาก
3. ให้ผู้ฝาก กำหนดยี่ห้อ รุ่น เลขทะเบียน สี ของรถยนต์ที่จะฝาก
4. ให้ผู้ฝากตกลงระยะเวลาที่จะฝาก
5. ให้ผู้ฝากและผู้รับฝากตกลงเกี่ยวกับค่าบำเหน็จ
6. ให้ผู้ฝากและผู้รับฝากตกลงเกี่ยวกับดอกเบี้ย กรณีที่ผู้รับฝากต้องรับผิดชอบค่าเสียหาย
7. ให้นักเรียนเขียนข้อความจบท้ายสัญญาว่า "สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับและทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจข้อความในสัญญานี้ดีโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อพยาน"
8. สลับกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านตรวจทานและลงนามเป็นพยาน4.

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567

10.2 เวก ศิริพิมลวาทิน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์

ส่งเสริมวิชาการ, 2568

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 3
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 4
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะหนี้	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะหนี้		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

หนี้ คือ นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ซึ่งฝ่ายหนึ่งต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายที่ต้องกระทำการนั้นเรียกว่า ลูกหนี้ ส่วนฝ่ายที่ได้รับผลจากการกระทำนั้นเรียกว่า เจ้าหนี้ สิ่งที่ลูกหนี้ต้องกระทำการให้แก่เจ้าหนี้ ได้แก่ การกระทำการ การงดเว้นกระทำการ และการโอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1.อธิบายความหมายของหนี้ ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ เพราะเมื่อเป็นหนี้แล้วจะต้องใช้หนี้

2. อธิบายเรื่องการชำระหนี้ การปลดหนี้ การหักกลบลบหนี้ การแปลงหนี้ใหม่ และหนี้เคลื่อนกลิ้งกัน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพผู้เรียนจะทราบว่าความระงับแห่งหนี้มีอะไร จะรู้วิธีทำหนี้ระงับไป

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความหมายของหนี้ได้
- 4.2 อธิบายเรื่องการผินัดของลูกหนี้ได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะหนี้มาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะหนี้ตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของหนี้
2. บ่อเกิดแห่งหนี้
3. วัตถุแห่งหนี้
4. ผลแห่งหนี้
5. การผินัดของลูกหนี้

6.กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับกฎหมายลักษณะหนี้ 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่อง กฎหมายลักษณะหนี้ 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้	1. ผู้เรียนจดบันทึก ชักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกับผู้สอน เรื่อง กฎหมายลักษณะหนี้ 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม
ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่องความระงับแห่งหนี้ 9. ผู้สอนถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน	4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปราย แต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก
ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของกฎหมายลักษณะ และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	10. ผู้เรียนฟัง ตั้งคำถาม จดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

- หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW) (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

1. ตัวอย่างสัญญาซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ เช่น
 - 1.1 สัญญาซื้อขาย
 - 1.2 สัญญาแลกเปลี่ยน
 - 1.3 สัญญาเช่าทรัพย์สิน
 - 1.4 สัญญาเช่าซื้อ
 - 1.5 สัญญาจ้างแรงงาน
 - 1.6 สัญญาจ้างทำของ
 - 1.7 สัญญาจำนำ
 - 1.8 สัญญาจำนอง
 - 1.9 สัญญาให้โดยเสน่หา
 - 1.10 สัญญากู้ยืมเงิน
2. ตัวอย่างตัวแลกเงิน กรณีชำระหนี้ด้วยตัวแลกเงิน
3. ตัวอย่างตัวสัญญาใช้เงิน กรณีชำระหนี้ด้วยตัวสัญญาใช้เงิน
4. ตัวอย่างเช็ค กรณีชำระหนี้ด้วยเช็ค

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%

4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. เพิ่มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากเพิ่มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 3	หน่วยที่ 3
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 4
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะหนี้	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งาน กฎหมายลักษณะหนี้		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

หนี้ คือ นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ซึ่งฝ่ายหนึ่งต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายที่ต้องกระทำการนั้นเรียกว่า ลูกหนี้ ส่วนฝ่ายที่ได้รับผลจากการกระทำนั้นเรียกว่า เจ้าหนี้ สิ่งที่ลูกหนี้ต้องกระทำการให้แก่เจ้าหนี้ ได้แก่ การกระทำการ การงดเว้นกระทำการ และการโอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1.อธิบายความหมายของหนี้ ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ เพราะเมื่อเป็นหนี้แล้วจะต้องใช้หนี้

2. อธิบายเรื่องการชำระหนี้ การปลดหนี้ การหักกลบลบหนี้ การแปลงหนี้ใหม่ และหนี้เคลื่อนกลิ้งกัน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพผู้เรียนจะทราบว่าความระงับแห่งหนี้มีอะไร จะรู้วิธีทำหนี้ระงับไป

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความหมายของหนี้ได้
- 4.2 อธิบายเรื่องการผินัดของลูกหนี้ได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะหนี้มาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะหนี้ตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ความหมายและองค์ประกอบคำว่าหนี้

ความหมายคำว่าหนี้

คำว่า **หนี้** กฎหมายกำหนดว่าต้องมี **มูลหนี้** ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ ' ด้วยการกระทำการ งดเว้นกระทำการ หรือโอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน อันเป็นข้อกำหนดให้ลูกหนี้ปฏิบัติต่อเจ้าหนี้ เรียกว่า **วัตถุแห่งหนี้**

องค์ประกอบคำว่าหนี้

จากความหมายคำว่า หนี้ องค์ประกอบสำคัญของคำว่าหนี้มี 3 ประการ ได้แก่

1. มีฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่ายลูกหนี้
2. มีความผูกพันในกฎหมาย
3. มีวัตถุแห่งหนี้

1. มีฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่ายลูกหนี้ หนี้ที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้เป็นบุคคลสิทธิ คือ สิทธิเหนือบุคคล ฝ่ายที่เป็นผู้ทรงสิทธิคือ เจ้าหนี้ ฝ่ายที่ถูกอยู่ในฐานะต้องชำระหนี้คือ ลูกหนี้ คำว่าฝ่ายอาจมีฝ่ายละคนหรือหลายคนก็ได้ และคำว่าคนหรือบุคคลนั้น อาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

ลูกหนี้และเจ้าหนี้ อาจมีฝ่ายละหลายรายหรือหลายคนก็ได้ กรณีที่มีมากกว่าหนึ่งคนเรียกว่า **ลูกหนี้ร่วม** หรือ **เจ้าหนี้ร่วม** เช่นนาย ก แต่ผู้เดียว ให้นาย ข นาย ค และนาย ง กู้ยืมเงินไปจำนวนหนึ่ง นาย ก มีสิทธิที่จะเรียกให้นาย ข หรือนาย ค หรือนาย ง คนใดคนหนึ่งให้ชำระหนี้คืนโดยสิ้นเชิง แต่ทั้งนี้นิติกรรมที่เกิดขึ้นจะมีเพียงนิติกรรมเดียว คือ นาย ขนาย ค และนาย ง ทำนิติกรรมกับนาย ก แต่หากนายขนาย คและนายงต่างคนต่างทำนิติกรรมกับนาย กกรณีนี้คือต่างฝ่ายต่างเป็นเจ้าหนี้และ ลูกหนี้ไม่ใช่ลูกหนี้ร่วม และในทางกลับกันถ้า นาย ขนาย ค และนาย ง ร่วมกันให้นาย ก เพียงคนเดียวกู้ยืมเงินที่ทั้ง 3 คน เป็นเจ้าของร่วมกันทั้ง 3 คน ก็ **เป็นเจ้าหนี้ร่วม**

2. มีความผูกพันในกฎหมาย คือให้เกิดสิทธิและหน้าที่มีลูกหนี้เกิดขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์แลกเปลี่ยนต่างตอบแทนซึ่งกันและกันระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้

3. มีวัตถุแห่งหนี้ คำว่าวัตถุแห่งหนี้คือข้อกำหนดว่า ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ อย่างไร ดังนั้นหนี้จึงต้องมี วัตถุแห่งหนี้เสมอ คือหมายถึงข้อกำหนดว่า จะทำการชำระหนี้กันอย่างไร หรือจะต้องงดเว้นกระทำการอันหนึ่งอันใดเพื่อเป็นการชำระหนี้

บ่อเกิดแห่งหนี้ (มูลหนี้)

หนี้ระหว่างบุคคล อาจเกิดได้จากมูลหนี้หลายอย่าง หนี้ที่เกิดจากมูลหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหนี้ยังอาจเกิดขึ้นแก่บุคคลในกรณีที่กฎหมายอันบัญญัติให้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ อันสามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. สัญญา คือความตกลงระหว่างบุคคลสองฝ่ายหรือกว่านั้นขึ้นไปโดยมุ่งประสงค์จะก่อให้เกิดหนี้ขึ้นตามกฎหมาย อาจเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่คู่สัญญาต้องปฏิบัติต่อกัน หรือสัญญาที่ไม่ต่างตอบแทนก็ได้ เมื่อสัญญาเกิดขึ้นฝ่ายหนึ่งก็มีหน้าที่ที่ต้องชำระหนี้ เช่น ผู้ซื้อต้องชำระราคา ผู้ขาย ต้องส่งมอบทรัพย์ ผู้เช่าต้องจ่ายค่าเช่า เป็นต้น

2. จัดการงานนอกสั่ง คือการที่บุคคลหนึ่งได้เข้าไปทำงานแทนบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง โดยที่เขาไม่ได้ขานวานขอให้ทำ หรือโดยที่ตนไม่มีหน้าที่จะทำการงานนั้นแทนผู้อื่น แต่ได้เข้าไปทำการงานนั้น หากได้จัดการงานไปในทางที่สมประโยชน์แก่บุคคลนั้น หรือเจ้าของกิจการนั้น ก็ย่อมมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าใช้จ่าย ที่ตนได้เสียไปคืนมา คือมีสิทธิเป็นเจ้าหนี้ได้และเจ้าของกิจการหรือฝ่ายนั้นก็จะมีฐานะเป็นลูกหนี้ ต้องใช้ค่าใช้จ่ายคืนให้เจ้าหนี้ คือ ผู้จัดการงานให้

ตัวอย่าง

พนักงานเก็บเงินค่าใช้โทรศัพท์มาเก็บเงินที่บ้านนาย ก แต่ไม่มีใครอยู่บ้านเลย นาย ข เพื่อนบ้านจึงจ่ายค่าโทรศัพท์แทนนาย ก พร้อมรับใบเสร็จรับเงินไว้ให้ การกระทำเช่นนี้ เป็นการจัดการที่นาย ก ไม่ได้สั่งไว้ การกระทำของนาย ข เรียกว่า **"จัดการงานนอกสั่ง"** และการจ่ายค่าใช้โทรศัพท์ให้เช่นนั้นเป็นการจัดการงานที่**สมประโยชน์แก่นาย ก** เพราะถ้านาย ก อยู่บ้าน นาย ก. ก็ต้องจ่ายค่าใช้โทรศัพท์อยู่แล้ว การจัดการงานนอกสั่งของนาย ข ครั้งนี้ จึงเป็นการจัดการงานที่สมประโยชน์แก่ตัวการคือนาย ก เจ้าของบ้าน นาย ข ผู้จัดการงานนอกสั่ง มีสิทธิเรียกร้องเงินที่จ่ายแทนไปจากนาย ก ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

3.ลามิควรรได้ การที่บุคคลใดได้มาซึ่งทรัพย์สินใด เพราะการที่บุคคลอีกคนหนึ่งกระทำเพื่อชำระหนี้ก็ดี หรือได้มาด้วยประการอื่นก็ดี โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ และเป็นทางให้บุคคล อีกคนหนึ่งนั้นเสียเปรียบ ท่านว่า บุคคลนั้นจำต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เขา"

ตัวอย่าง

นาย ก เป็นลูกหนี้ นาย ข ตั้งใจนำเงินไปชำระหนี้ให้นาย ข เมื่อพบนาย ค สำคัญผิดว่า เป็นนาย ข ก็ชำระหนี้ให้และนาย ค ก็รับเงินไว้ ทำให้นาย ก เสียเปรียบ นาย ค ต้องคืนเงินที่รับไว้ให้ นาย ก ตามลามิควรรได้

4.ละเมิด เป็นสิทธิของบุคคลคนหนึ่งเรียกร้องให้บุคคลอีกคนหนึ่งหรือฝ่ายหนึ่งชำระหนี้ให้กับตนในฐานกระทำการละเมิด ซึ่งการละเมิดจะเกิดจากการจงใจกระทำ และกระทำโดย ประมาทเลินเล่อ คือปราศจากความระมัดระวังเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายแก่ตัวบุคคลนั้น หรือทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ของบุคคลนั้นโดยผิดกฎหมาย ผู้ทำละเมิด จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดรายได้ ค่าเสียหายจากการเสื่อมเสียชื่อเสียง

ตัวอย่าง 1

นาย ก ต่อย นาย ข ล้มลงศีรษะฟาดพื้นถึงแก่ความตาย เช่นนี้เป็นการจงใจของนาย ก กระทำการต่อยนาย ข ซึ่งเป็นความผิดทางอาญา นาย ก มีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา (เจตนาทำให้บาดเจ็บเท่านั้น) แต่ในทางแพ่ง การที่นาย ก จงใจต่อย นาย ข ย่อมรู้ดีว่านาย ข ต้องได้รับความเสียหาย คือบาดเจ็บต่อร่างกายแน่นอน จึงมีความผิดกระทำละเมิดต่อนาย ข

ตัวอย่าง 2

นาย ก ขับรถยนต์ด้วยความเร็วเป็นเหตุให้รถยนต์ของนาย ก เฉี่ยวชนกับรถยนต์ของ นาย ข ซึ่งขับอยู่ข้างหน้าได้รับความเสียหาย นาย ก ได้ชื่อว่าขับรถยนต์โดยประมาท เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของ นาย ข

5. โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หนี้อาจเกิดขึ้นได้โดย **บทบัญญัติของกฎหมาย** เช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ว่า "**บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหาร ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทา ภัยพิบัติสาธารณะ เสียภาษีอากรช่วยเหลือราชการ...**"

ประมวลรัษฎากร กำหนดให้นิติบุคคลต่างๆ และบุคคลธรรมดาจะต้องเสียภาษีนิติบุคคล และภาษีบุคคลธรรมดาให้กับรัฐทุกสิ้นปี 5 เป็นต้น

ฉะนั้นเมื่อพิจารณาตามบ่อเกิดแห่งหนี้หรือมูลหนี้แบบต่างๆ บุคคลสามารถเกี่ยวข้องกับมูลหนี้ได้ในทุกลักษณะ ทั้งมูลหนี้แบบที่บุคคลสมัครใจให้เกิดหนี้ คือ มูลสัญญา และมูลหนี้ที่จริงๆ แล้วบุคคลไม่ประสงค์จะให้เกิดขึ้น แต่กฎหมายกำหนดว่าต้องเป็นหนี้ ได้แก่ มูลจัดการงานนอกสั่ง มูลลามิควรรได้มูลละเมิด และโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

วัตถุแห่งหนี้

วัตถุแห่งหนี้ คือ ข้อกำหนดที่ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติการชำระหนี้ ให้แก่เจ้าหนี้ การชำระหนี้อาจปฏิบัติหรือกระทำด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

1.กระทำการ คือการปฏิบัติหรือกระทำการชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ อาจเป็นเงินสิ่งของ หรือผลประโยชน์อันเป็นทรัพย์สิน เช่น นาย ก ทำสัญญาเป็นคนขับรถให้ นาย ข การขับรถของ นาย ก เป็นการกระทำอันหนึ่งให้กับเจ้าหนี้คือ นาย ข การขับรถเป็นการกระทำก่อให้เกิดประโยชน์กับ นาย ข อันเป็นวัตถุแห่งหนี้

2. **งดเว้นกระทำการ** หมายถึง ละเว้นไม่ปฏิบัติ ไม่กระทำการตามข้อตกลงหรือสัญญาอันก่อให้เกิดหนี้ นั้น เช่น นาย ก มีอาชีพเขียนหนังสือขายให้กับบริษัท ข โดยรับจ้างเป็นรายเดือน มีข้อตกลงว่า นาย ก จะเขียนหนังสือไปขายเป็นส่วนตัวมิได้ วัตถุประสงค์แห่งหนี้ คือ นอกจากเขียนหนังสือให้บริษัท ข แล้ว นาย ก ยังมีหน้าที่ต้องงดกระทำการ เขียนหนังสือเพื่อขายในนามส่วนตัวเป็นการชำระหนี้ด้วยการงดเว้นกระทำการเขียนหนังสือเพื่อขายส่วนตัวอีกด้วย

3. **โอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน** การโอนกรรมสิทธิ์เป็นการชำระหนี้ที่เกิดจากนิติกรรมสัญญาเช่น นาย ก ขายที่ดินให้ นาย ข ดังนั้น นาย ก จึงมีหน้าที่ไปดำเนินการทำสัญญาเป็นหนังสือและจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้นาย ข ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ คือนายทะเบียนที่ดิน การปฏิบัติของนาย ก ที่เป็นวัตถุประสงค์แห่งหนี้ คือ โอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน

การเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้

โดยปกติเมื่อบุคคลมีหนี้ ก็พึงจะต้องชำระหนี้ มองในมุมลูกหนี้ ลูกหนี้ต้องชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ในขณะเดียวกันมองในมุมเจ้าหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ หากปรากฏว่าลูกหนี้ไม่ยอมชำระหนี้หรือยอมชำระแต่ชำระล่าช้าล่วงเลยเวลาที่กำหนดไว้ หรือชำระผิดวัตถุประสงค์แห่งหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ด้วยใช้สิทธิทางศาล สั่งให้ลูกหนี้ หรือบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้จนแล้วแต่สภาพแห่งหนี้ ไม่เปิดช่องให้ทำเช่นนั้นได้ "

นอกจากนี้ การที่เจ้าหนี้จะเรียกร้องหรือฟ้องร้องต่อศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้ หรือให้ลูกหนี้ใช้ค่าสินไหมทดแทน มีหลักพิจารณาตามขั้นตอนดังนี้

1. **หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว** ต้องให้หนี้ถึงกำหนดชำระถ้าตราใบยังไม่ถึงกำหนดชำระหนี้ ลูกหนี้ยังได้ประโยชน์จากเงื่อนไขอยู่

2. **ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัด** กล่าวคือ เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว แต่ลูกหนี้ไม่ชำระหรือชำระล่าช้า เจ้าหนี้จะต้องมีการเตือน โดยให้คำเตือนลูกหนี้ และลูกหนี้ก็ไม่ชำระอีก กรณีเช่นนี้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่า ผิดนัด เพราะเจ้าหนี้เตือนแล้ว

3. **ฟ้องร้องต่อศาลบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้** เมื่อลูกหนี้ ได้ชื่อว่าผิดนัดแล้ว เจ้าหนี้จึงจะใช้สิทธิฟ้องร้องต่อศาลได้ และหากการผิดนัดและไม่ชำระหนี้จน กลายเป็นอันไร้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้เจ้าหนี้จะบอกปิดไม่รับชำระหนี้ และจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการไม่ชำระหนี้ก็ได้

หลักการพิจารณาเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้มี 3 ขั้นตอน

1. **หนี้ถึงกำหนดชำระ** หลักกฎหมายกำหนดไว้ว่า "ถ้าเวลาอันจะพึงชำระหนี้มิได้กำหนดไว้หรือจะอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ เจ้าหนี้ย่อมจะเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลัน และฝ่ายลูกหนี้ก็ย่อมจะชำระหนี้ของตนได้โดยพลันดุจกัน แต่ถ้ากำหนดเวลาไว้แล้ว เจ้าหนี้จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดเวลานั้นไม่ได้ แต่ฝ่ายลูกหนี้ จะชำระหนี้ก่อนกำหนดก็ได้"

ตัวอย่าง 1

หนี้ไม่ได้กำหนดระยะเวลา นาย ก ยืมเงิน นาย ข ไป 10,000 บาท มิได้กำหนดว่าจะให้นาย ก คืนเงินเมื่อใด ทั้งจะอนุมานจากพฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดก็ไม่ได้ นาย ข เจ้าหนี้ มีสิทธิเรียกให้นาย ก ลูกหนี้ชำระหนี้เงิน 10,000 บาท คืนได้ทุกเวลา (โดยพลัน) และทำนองเดียวกัน นาย ก ลูกหนี้ ก็มีสิทธิจะชำระหนี้เงิน 10,000 บาท ให้ นาย ข โดยพลันเช่นกันหาหน้าที คือนายทะเบียนที่ดิน การปฏิบัติของนาย ก ที่เป็นวัตถุประสงค์แห่งหนี้ คือ โอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน

ตัวอย่าง 2

หนี้กำหนดเวลาไว้ จากตัวอย่างในตัวอย่างที่ 1 ถ้ามีกำหนดให้ใช้คืนภายใน 2 เดือน นาย ข เจ้าหนี้จะเรียกให้นาย ก ชำระเงินคืนก่อน 2 เดือนไม่ได้ แต่นาย ก ลูกหนี้ สามารถชำระเงินคืนก่อนครบ 2 เดือนได้ โดยเฉพาะหากกำหนดวันที่ครบกำหนดไว้แน่นอนตามปฏิทิน เช่น ครบวันที่ 31 พฤษภาคม 2557 ก็ต้องบังคับให้เป็นไปตามนั้น

2. ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัด การที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ล่าช้า หรือชำระไม่ตรงความประสงค์ของเจ้าหนี้ ย่อมเลยขั้นตอนหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ขั้นตอนต่อไปต้องพิจารณาลูกหนี้ผิดนัดแล้วหรือยัง กฎหมายกำหนดไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 หนี้ไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ กรณีเช่นนี้เจ้าหนี้สามารถจะทวงให้ลูกหนี้ชำระหนี้คืนให้ตนเมื่อใดก็ได้ เมื่อมีคำเตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้ว แต่ลูกหนี้ก็ไม่ชำระ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว

ตัวอย่าง

นาย ก ให้นาย ข ยืมเงินไป 5,000 บาท โดยไม่ได้กำหนดเวลาคืนไว้ และไม่สามารถอนุมานกำหนดเวลาชำระหนี้จากพฤติกรรมอันใดอันหนึ่งได้ต้องถือว่าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้วในขณะที่ นาย ข ยืมเงินไป (ตามหลักกฎหมายที่อธิบายมาแล้ว) แต่ขั้นนี้ยังไม่ถือว่า นาย ข ลูกหนี้ผิดนัด เมื่อ นาย ก เตือนไปยัง นาย ข ว่าให้นำเงินมาชำระคืน นาย ข ก็ไม่ชำระ เช่นนี้ นาย ข ได้ชื่อว่า เป็นผู้ผิดนัด เพราะเขาเตือนแล้ว

2.2 หนี้กำหนดระยะเวลาไว้ หากมีระยะเวลาการเป็นหนี้ไว้แน่นอน เช่น ตามปฏิทิน ก็ให้ถือว่าวันนั้นเป็นวันกำหนดชำระหนี้ ถ้าไม่ชำระ ลูกหนี้ก็ได้ชื่อว่า เป็นผู้ผิดนัดโดยมีพักต้องเตือนเลยเช่น กำหนดชำระหนี้วันที่ 1 พฤษภาคม 2557 เมื่อถึงวันที่ตามปฏิทินแล้วไม่ชำระหนี้ ลูกหนี้ก็ได้ชื่อว่า เป็นผู้ผิดนัดตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2557

2.3 ผิดนัดเพราะทำละเมิด การกระทำละเมิด คือ การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้อุบัติภัยโดยผิดกฎหมายผู้ทำละเมิดต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นให้แก่ผู้เสียหายและหนี้อันเกิดจากมูลละเมิดนี้กฎหมายถือว่า ลูกหนี้ได้ชื่อว่า เป็นผู้ผิดนัดมาตั้งแต่เวลาที่ทำละเมิด °

ตัวอย่าง

นาย ก ขับรถยนต์ชน นาย ข ได้รับบาดเจ็บเพราะประมาท เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2557 นาย ก ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำละเมิดต่อ นาย ข ในทางแพ่ง จะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ นาย ข อันได้แก่ค่ารักษาพยาบาล ค่าทำขวัญ ค่าเสียเวลา และค่าเสียโอกาสในการทำงาน กรณีนี้ นาย ข ตกเป็นผู้ผิดนัด นับตั้งแต่วันที่ทำละเมิดคือวันที่ 1 พฤษภาคม 2557

ทั้งนี้ มีคำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจกรณีผิดชำระหนี้ ได้แก่ คำพิพากษาที่ 599/2535 จำเลยยืมปุ๋ยและของอื่นไปจากโจทก์เพื่อใช้ในการทำไผ่ยาสูบ แม้จะไม่ได้มีกำหนดเวลาคืนไว้ แต่ตามพฤติการณ์ในการยืมสิ่งของดังกล่าวเพื่อในฤดูกาลทำไผ่ยาสูบ เมื่อสิ้นฤดูกาลแล้วก็ต้องส่งคืนหากใช้ไม่หมด ส่วนที่ใช้แล้วไม่อาจส่งคืนได้ก็ต้องใช้ราคา ดังนี้ เป็นกรณีที่ไม่ได้กำหนดเวลาชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทิน เป็นเพียงอนุมานจากพฤติการณ์ การที่จำเลยไม่ส่งคืนของที่ยืมเมื่อสิ้นระยะเวลาที่อนุมานจากพฤติการณ์ได้นั้น ยังไม่ตกเป็นผู้ผิดนัด แต่ต่อมาเมื่อโจทก์มีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยคืนของที่ยืมภายในวันที่กำหนด จำเลยไม่คืน จึงตกเป็นผู้ผิดนัดนับแต่วันที่กำหนดนั้น

3. การฟ้องร้องต่อศาลบังคับลูกหนี้ให้ชำระหนี้ ผลแห่งการผิดนัดของลูกหนี้ ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ หากไม่ชำระ เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้ศาลบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก็ได้ แต่ก่อน ที่จะร้องขอต่อศาล ลูกหนี้ต้องได้ชื่อว่าเป็นผู้ผิดนัดมาก่อนแล้ว ในชั้นผิดนัดนี้กฎหมายกำหนดให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้รวม 5 ประการ ดังนี้ '

1) เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ลูกต้องตามความประสงค์อันแท้จริงของมูลหนี้ เจ้าหนี้สามารถเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้นั้นได้

2) ถ้าการชำระหนี้เป็นอันไร้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้สามารถบอกปิดการชำระหนี้ และเรียกค่าสินไหมทดแทนจากการผิดนัดของลูกหนี้ได้

3) ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายบรรดาที่เกิดแต่ความประมาทเลินเล่อในระหว่างเวลาที่ตนผิดนัด ทั้งจะต้องรับผิดชอบในการที่การชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัย เพราะอุบัติเหตุอันเกิดขึ้นในระหว่างเวลาที่ผิดนัดนั้นด้วย เว้นแต่ความเสียหายนั้น ถึงแม้จะชำระหนี้ได้ทันเวลากำหนด ก็คงต้องเกิดมีอยู่นั่นเอง

4) หนี้เงิน นอกจากต้องชำระด้วยเงินแล้ว ท่านให้คิดดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี (7.5) ระหว่างผิดนัด เว้นแต่ในสัญญากำหนดดอกเบี้ยไว้ก่อนแล้ว แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี

5) ถ้าลูกหนี้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อระคายวัตถุ อันได้เสื่อมเสียไปในระหว่างผิดนัดหรือวัตถุอันไม่อาจส่งมอบได้ เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกิดขึ้นระหว่างผิดนัด เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยจำนวนที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่วันอันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการประมาณราคานั้นก็ได้

ตัวอย่าง

นาย ก ยืมแจกันโบราณจากนาย ข ไป กำหนดส่งคืนวันที่ 1 มกราคม 2557 ครั้นถึงกำหนดส่งคืนนาย ก ไม่นำส่งคืน นาย ข ได้ทำหนังสือทวงถาม แต่ก็ยังไม่นำส่งคืนอีก นาย ก จึงได้ชื่อว่าผิดนัด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 เป็นต้นไป ต่อมาวันที่ 17 พฤษภาคม 2557 นาย ก ทำแจกันโบราณหลุดมือแตกชำรุดเสียหาย จึงไม่สามารถนำแจกันนั้นส่งคืนได้ นาย ก ต้องใช้ราคาคือ เงินค่าแจกันนั้นให้นาย ข ถ้าแจกันราคาห้าหมื่นบาท นอกจากนาย ก ต้องใช้เงินห้าหมื่นบาทให้นาย ข แล้ว นาย ข ยังมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจากนาย ก ร้อยละ 7.5 ต่อปีได้อีก นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 เป็นต้นไป จนกว่า นาย ก จะใช้เงินเสร็จสิ้น

ความระงับแห่งหนี้

เมื่อมีหนี้เกิดขึ้นแล้ว หนี้จะระงับหรือหมดสิ้นไปได้ด้วยเหตุ 5 ประการ คือ 1. การชำระหนี้ 2. ปลดหนี้ 3. หักกลบลบหนี้ 4. แปลงหนี้ใหม่ 5. หนี้เคลื่อนกลืนกัน

1.การชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว หนี้นั้นก็ระงับหมดสิ้นไป ข้อสำคัญการชำระหนี้นั้นจะต้องชำระแก่ตัวเจ้าหนี้ หรือแก่ตัวบุคคลผู้มีอำนาจรับชำระหนี้แทนเจ้าหนี้ การชำระหนี้อาจเป็นสิ่งที่ตกลงกัน หรือเป็นเงิน หรือเป็นสิ่งของอย่างอื่นแทนการชำระหนี้ตามที่ตกลงกัน หนี้ก็ระงับ

2.ปลดหนี้ ถ้าเจ้าหนี้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ว่าจะปลดหนี้ให้ หนี้นั้นก็เป็นอันระงับไป (ด้วยการยกหนี้ให้ลูกหนี้นั่นเอง) ถ้าหนี้มีหลักฐานเป็นหนังสือ การปลดหนี้ก็ต้องทำเป็นหนังสือด้วย หรือเวนคืนเอกสาร อันเป็นหลักฐานหนังสือนั้นให้ลูกหนี้ หรือขีดฆ่าเอกสารนั้นเสีย "

3.หักกลบลบหนี้ ถ้าบุคคลสองคนต่างมีความผูกพันซึ่งกันและกันโดยมูลหนี้อันมีวัตถุประสงค์เป็นอย่เดียวกัน และหนี้ทั้งสองนั้น ถึงกำหนดชำระแล้ว ลูกหนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมหลุดพ้นจากหนี้ของตน ด้วยการหักกลบลบหนี้กัน ได้เพียงเท่าจำนวนที่ตรงกันในมูลหนี้ทั้งสองฝ่ายนั้น เว้นแต่สภาพแห่งหนี้ฝ่ายหนึ่งจะไม่เปิดช่องให้หักกลบลบกันได้ " เช่น นาย ก เป็นหนี้นาย ข อยู่ 1,000 บาท แต่นาย ข เป็นหนี้ค่าซื้อของเชื่อจากนาย ก 500 บาท และยังมีเงินค่าจ้างแรงงานที่นาย ข จะต้องให้นาย ก อีก 500 บาท รวมเป็นเงิน 1,000 บาท ถ้า นาย ข เรียกให้นาย ก ชำระหนี้ ที่ค้างอยู่ 1,000 บาท นาย ก มีสิทธิจะยกเอาหนี้ที่นาย ข เป็นหนี้ตนอยู่รวมเป็น 1,000 บาท เช่นเดียวกันนั้น มาหักกลบลบหนี้กันได้ ผลคือทำให้หนี้ต่างฝ่าย ต่างระงับหมดไปด้วยการหักกลบลบหนี้

4.แปลงหนี้ใหม่ เมื่อคู่กรณีที่เกี่ยวข้องกันได้ทำสัญญาเปลี่ยนสิ่งซึ่งเป็น สาระสำคัญแห่งหนี้ซึ่งได้แก่เปลี่ยนวัตถุแห่งหนี้ หรือ หนี้ซึ่งมีเงื่อนไขให้ปราศจากเงื่อนไข หรือเพิ่มเติมเงื่อนไขเข้าไปในหนี้อันปราศจาก

เงื่อนไข หรือ เปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ หรือเปลี่ยนตัวลูกหนี้ ทั้งหมดนี้เป็นการแปลงสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญในหนี้เดิม ทำให้เกิดหนี้ใหม่ขึ้น ส่วนหนี้เดิมระงับสิ้นไป เช่น นาย ก กู้เงิน นาย ข มาจำนวน 20,000 บาท ผ่อนส่งเดือนละ 1,000 บาท ผ่านมา 10 เดือน ใช้หนี้เงินกู้ไปแล้ว 10,000 บาท ยังคงเหลือเงินต้นอีก 10,000 บาท มีแนวโน้มว่าจะผ่อนส่งไม่ไหว จึงขอให้ นาย ค เพื่อนรักกันกู้เงินที่เหลืออีก 10,000 บาทแทน นาย ค ยินยอมตกลง จึงพากันไปหานาย ข เจ้าหนี้ขอเปลี่ยนชื่อผู้กู้จากเดิม นาย ก เป็นนาย ค แทนเจ้าหนี้ไม่ขัดข้องและให้ทำสัญญากู้ใหม่เงิน 10,000 บาท เป็นระหว่าง นาย ข เจ้าหนี้ มีนาย ค เป็นลูกหนี้ผู้กู้ เช่นนี้เป็นการแปลงหนี้ใหม่โดยเปลี่ยนตัวลูกหนี้ ซึ่งเป็นสาระสำคัญ ทำให้สัญญาเดิมระงับสิ้นไป มีสัญญาใหม่เกิดขึ้น ระหว่าง นาย ข เจ้าหนี้ และนาย ค ลูกหนี้

5.หนี้เคลื่อนกลิ้งกัน หลักกฎหมายกำหนดว่า ถ้าสิทธิและความรับผิดในหนี้รายใดตกอยู่แก่บุคคลคนเดียวกัน ท่านว่าหนี้นั้นระงับสิ้นไป " สาระสำคัญของหนี้เคลื่อนกลิ้งกัน คือ สิทธิ และความรับผิดของหนี้ทั้ง 2 ประการนี้ ตกมาอยู่ในบุคคลคนเดียวกัน กล่าวคือเดิมมีความรับผิดจะต้องใช้หนี้้นั้นต่อมากลับมีสิทธิเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์หรือเป็นเจ้าของในหนี้้นั้น ลักษณะนี้เป็นลักษณะหนี้เคลื่อนกลิ้งกันทำให้หนี้ระงับสิ้นไป

ตัวอย่าง

นาย ก เป็นลูกหนี้ นาย ข 50,000 บาท ต่อมา นาย ข ถึงแก่ความตาย และจากข้อเท็จจริงนาย ก เป็นทายาทของ นาย ข แต่เพียงผู้เดียว นาย ก จึงมีสิทธิในมรดกของนาย ข ทั้งหมด ความรับผิดในหนี้และสิทธิในมรดกตกมาอยู่ที่นาย ก คนเดียวกัน หนี้เดิมเป็นอันระงับโดยเคลื่อนกลิ้งกัน

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 3 กฎหมายลักษณะหนี้

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

- วัตถุแห่งหนี้ หมายถึงอะไร
 - สังหาริมทรัพย์
 - อสังหาริมทรัพย์
 - ทรัพย์สินที่ขายได้
 - ข้อกำหนดในการปฏิบัติการชำระหนี้
- ข้อใดมิใช่บ่อเกิดแห่งหนี้
 - สัญญาซื้อขาย
 - สัญญาจำนอง
 - สัญญาเข้าหุ้นส่วน
 - สัญญาว่าจะพาไปดูภาพยนตร์
- ร้านบางนาพาณิชยจำกัด น.ส. แดง มาเป็นพนักงานรับเงิน ดังนี้ หนี้ที่ น.ส. แดง จะต้องชำระให้แก่ร้านบางนาพาณิชย คืออะไร
 - เงินตรา
 - กระทำการ
 - งดเว้นกระทำการ
 - โอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน
- ในกรณีทำละเมิด ลูกหนี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ผิดนับตั้งแต่เมื่อใด
 - ทำละเมิดเป็นต้นไป
 - ฟ้องศาลในคดีแพ่งแล้ว
 - เตือนแล้วไม่ชำระค่าเสียหาย
 - ถึงกำหนดจ่ายค่าเสียหายแล้วไม่จ่าย
- จันทร์ตกลงขายที่ดินให้อังคาร 1 แปลง ในราคา 500,000 บาท กำหนดจดทะเบียนโอนกันในวันที่ 15 เมษายน 2562 เมื่อถึงวันโอนแล้ว จันทร์ไม่ยอมจดทะเบียนโอนที่ดินให้อังคาร เช่นนี้จะมีผลอย่างไร
 - จันทร์ไม่เป็นผู้ผิดนัด
 - จันทร์ตกเป็นผู้ผิดนัด
 - จันทร์เป็นผู้ทำผิดกฎหมายแพ่ง
 - จันทร์เป็นผู้ทำผิดกฎหมายอาญา

6. การทำสัญญาซื้อขายเรือประมงชื่อสินสมุทร ผู้ซื้อชำระราคาแล้วแต่ไม่ได้กำหนดไว้ให้ส่งมอบเรือทันทีใด
ดังนี้จะต้องส่งมอบเรือทันทีใด

- ก. สถานที่ที่ทำสัญญา ข. ภูมิสำเนาปัจจุบันของผู้ซื้อ
ค. สถานที่ที่เรือจอดอยู่ขณะทำสัญญา ง. ภูมิสำเนาปัจจุบันของผู้ขาย

7. การชำระหนี้ในกรณีใดที่ไม่ทำให้หนี้ระงับในทันที

- ก. ขำระหนึ่ด้วยเชืค
ค. ขำระหนึ่ด้วยแรงงาน

8. กรณีการที่จะกระทำเพื่อชำระหนี้มีหลายอย่างและต้องเลือกเพียงอย่างเดียว เมื่อไม่ได้กำหนดกันไว้ ผู้ที่มีสิทธิเลือกคือใคร

- [illegible]

9. สิทธิและหน้าที่ในหนี้รายใดตกอยู่กับบุคคลคนเดียวกัน หนี้รายนั้นเป็นเหตุอันระงับไป เรียกว่าอะไร

- ก. การปลดหนี้ ข. การชำระหนี้
ค. การหักกลบลบหนี้ ง. การแปลงหนี้ใหม่

10. เมื่อทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ได้ระบุไว้แต่เพียงเป็นประเภท และถ้าตามสภาพแห่งนิติกรรม ไม่อาจกำหนดได้ว่าทรัพย์สินนั้นจะพึงเป็นชนิดอย่างไร ลูกหนี้จะต้องส่งมอบชนิดอย่างไร

- ก. ดี
ข. เลว
ค. ดีมาก
ง. ปานกลาง

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 3 กฎหมายลักษณะหนี้

1. ง	2. ง	3. ข	4. ก	5. ข
6. ค	7. ก	8. ก	9. ง	10. ง

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาท)

	ใบกิจกรรมที่ 3	หน่วยที่ 3
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 4
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะหนี้	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะหนี้		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

หนี้ คือ นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ซึ่งฝ่ายหนึ่งต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายที่ต้องกระทำการนั้นเรียกว่า ลูกหนี้ ส่วนฝ่ายที่ได้รับผลจากการกระทำนั้นเรียกว่า เจ้าหนี้ สิ่งที่ลูกหนี้ต้องกระทำการให้แก่เจ้าหนี้ ได้แก่ การกระทำการ การงดเว้นกระทำการ และการโอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1.อธิบายความหมายของหนี้ ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ เพราะเมื่อเป็นหนี้แล้วจะต้องใช้หนี้

2. อธิบายเรื่องการชำระหนี้ การปลดหนี้ การหักกลบลบหนี้ การแปลงหนี้ใหม่ และหนี้เคลื่อนกลิ้งกัน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพผู้เรียนจะทราบว่าความระงับแห่งหนี้มีอะไร จะรู้วิธีทำหนี้ระงับไป

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความหมายของหนี้ได้
- 4.2 อธิบายเรื่องการผินัดของลูกหนี้ได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะหนี้มาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะหนี้ตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....

6.ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มให้ได้กลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะหนี้ ในความระงับแห่งหนี้ ดังนี้

2. หัวข้อการแบ่งกลุ่ม

- 2.1. การชำระหนี้
- 2.2. ปลดหนี้
- 2.3. หักกลบลบหนี้
- 2.4. แปลงหนี้ใหม่
- 2.5. หนี้เคลื่อนกลืนกัน

3. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 3	หน่วยที่ 3
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 4
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะหนี้	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะหนี้		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

หนี้ คือ นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ซึ่งฝ่ายหนึ่งต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายที่ต้องกระทำการนั้นเรียกว่า ลูกหนี้ ส่วนฝ่ายที่ได้รับผลจากการกระทำนั้นเรียกว่า เจ้าหนี้ สิ่งที่ลูกหนี้ต้องกระทำการให้แก่เจ้าหนี้ ได้แก่ การกระทำการ การงดเว้นกระทำการ และการโอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1.อธิบายความหมายของหนี้ ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ เพราะเมื่อเป็นหนี้แล้วจะต้องใช้หนี้

2. อธิบายเรื่องการชำระหนี้ การปลดหนี้ การหักกลบลบหนี้ การแปลงหนี้ใหม่ และหนี้เคลื่อนกลิ้งกัน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพผู้เรียนจะทราบว่าความระงับแห่งหนี้มีอะไร จะรู้วิธีทำหนี้ระงับไป

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความหมายของหนี้ได้
- 4.2 อธิบายเรื่องการผินัดของลูกหนี้ได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะหนี้มาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะหนี้ตามหลักการของกฎหมายได้

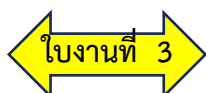
5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง ...การจัดทำสัญญากู้ยืมเงิน.....

เวลา...40... นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำสัญญากู้ยืมเงินได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำสัญญากู้ยืมเงิน โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครเป็นผู้กู้และผู้ให้กู้
3. ให้นักเรียนตกลงจำนวนเงินที่จะกู้ยืม
4. ให้นักเรียนตกลงกันเรื่องดอกเบี้ย ทั้งนี้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี
5. ให้ผู้ว่าจ้างตกลงกันเกี่ยวกับงวดการชำระเงิน
6. ให้นักเรียนเขียนข้อความจบท้ายสัญญาว่า "สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับและทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจข้อความในสัญญานี้ดีโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อพยาน"
7. สลับกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านตรวจทานและลงนามเป็นพยาน

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

- 10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567
- 10.2 เวก ศิริพิมลวาทีน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 4
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 5
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

อันว่าซื้อขายนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย"

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายลักษณะของสัญญาซื้อขายได้
2. อธิบายแบบของสัญญาซื้อขายได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้ฯ)

- 4.1 บอกกำหนดระยะเวลาไถ่คืนทรัพย์สินที่ขายฝากได้
- 4.2 อธิบายหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขายได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะซื้อขายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะซื้อขายตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของสัญญาซื้อขาย
2. ประเภทของสัญญาซื้อขาย
3. แบบของสัญญาซื้อขาย
4. การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
5. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขาย
6. หน้าที่ของผู้ซื้อ
7. การขายฝาก
8. การขายตามตัวอย่าง
9. การขายตามคำพรรณนา
10. การขายทอดตลาด

6.กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับสัญญาซื้อขาย 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่อง สัญญาซื้อขาย 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่อง การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของสัญญาซื้อขายและให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่อง สัญญาซื้อขายร่วมกับผู้อื่น 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังและติดตามการแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟังและ จดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

- หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW) (อ. เวก ศิริพิมลวาทิน)
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

ทุนจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

1. ตัวอย่างสัญญาซื้อขาย
2. ตัวอย่างสัญญาจะซื้อจะขาย

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 4	หน่วยที่ 4
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 5
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

อันว่าซื้อขายนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย"

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายลักษณะของสัญญาซื้อขายได้
2. อธิบายแบบของสัญญาซื้อขายได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกกำหนดระยะเวลาไถ่คืนทรัพย์สินที่ขายฝากได้
- 4.2 อธิบายหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขายได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะซื้อขายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะซื้อขายตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ความหมายสัญญาซื้อขาย

ซื้อขาย เป็นสัญญาที่บุคคลตกลงซื้อขายทรัพย์สินกัน โดยฝ่ายหนึ่งเป็น ผู้ขาย จะต้องโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินของตนให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ซื้อ ซึ่งผู้ซื้อก็มีหน้าที่ที่จะต้องใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ ผู้ขาย กล่าวคือ ต้องมีคู่สัญญา เรียกว่า ผู้ซื้อและผู้ขายอันเป็นสัญญาต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน

ทรัพย์สินที่ซื้อขายกันได้

ทรัพย์สิน ได้แก่ ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่มีรูปร่าง และไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคา และถือเอาโดยปกติแล้วย่อมทำการซื้อขายกันได้เสมอ เว้นแต่ทรัพย์สินที่ไม่สามารถถือเอาได้ซึ่งเรียกว่า ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ และทรัพย์สินที่มีบัญญัติของกฎหมายห้ามไว้ ได้แก่

1.ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ เป็นทรัพย์สินที่ไม่อาจถือเอาได้และไม่อาจนำมาทำเป็นทรัพย์สินโอนให้แก่กันได้ เพราะเป็นการพ้นวิสัยที่บุคคลจะนำมายึดถือเป็นทรัพย์สิน หรือทรัพย์สินได้ เช่น ดวงอาทิตย์หรือดวงดาว เป็นต้น 2

2.ห้ามโอนโดยบทบัญญัติของกฎหมาย

2.1 ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน อันได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดิน ซึ่งมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ที่ดินซึ่งมีผู้เวนหรือทอดทิ้ง ที่ขายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ที่ธรณีสงฆ์ จะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่จะอาศัยอำนาจจากกฎหมายหรือออกเป็นพระราชกฤษฎีกา เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม '

2.2 สิทธิเฉพาะของบุคคลซึ่งกฎหมายห้ามโอนเช่น สิทธิจะได้รับบำเหน็จบำนาญต้องเป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ซึ่งไม่อาจโอนหรือขายให้กันได้ หรือ สิทธิที่จะได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูจะสละหรือโอนให้แก่กันได้เพราะเป็นสิทธิเฉพาะบุคคลนั้นๆ

หลักเกณฑ์การซื้อขาย

โดยปกติสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาที่ไม่มีแบบ ลำพังเพียงแค่คำเสนอต้องตรงกับคำสนองสัญญา ซื้อขายก็เกิดขึ้น แต่ทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์การซื้อขายบางประการ ที่ต้องทำตามแบบหรือมีเอกสารหลักฐานบางประการเพื่อใช้ในการฟ้องร้องบังคับคดี ดังนี้ '

1. สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ

1.1 อสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่ดิน บ้านเรือน หรือสิ่งก่อสร้างอย่างอื่นอันติดอยู่กับที่ดินเป็นการถาวร หรือประกอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับที่ดิน รวมทั้งทรัพย์สินในทรัพย์สินนั้นๆ ด้วย ส่วน สังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ คือ สังหาริมทรัพย์ที่สามารถเคลื่อนที่ได้ จะเคลื่อนที่ได้ด้วยตนเองหรือ ถูกแรงภายนอกมากระทำให้เคลื่อนที่ได้ สังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษนี้ต้องเป็นชนิดที่กฎหมายกำหนดไว้ 3 ประการ ได้แก่ เรือมีระวางบรรทุกตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยซึ่งเรียกว่า เรือแพและ สัตว์พาหนะ ได้แก่ ช้าง ม้า วัว ควาย ที่ขึ้นทะเบียนไว้ (จดทะเบียนรูปพรรณ)

1.2 การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ ดังกล่าวนี้อายุสัญญาจะต้อง"ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่" มิฉะนั้นการซื้อขายนั้นจะไม่เกิดขึ้น คือ ตกเป็นโมฆะ จึงต้องทำตามสัญญาซื้อขายแต่มีไว้ว่าการซื้อขายข้างต้นจะต้องทำตามแบบการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์พิเศษเสมอไป ต้องพิจารณาด้วยว่าซื้อขายเหล่านั้นไปเพื่อการใด เช่น ตกลงขายที่ดินด้วยการขุดดินเอาไป (ขายหน้าดิน) เพื่อเอาไปถมเป็นเนินปลูกบ้านใหม่หรือตกลงขายบ้านแล้วให้ผู้ซื้อหรือเอาบ้านไปลักษณะเช่นนี้ แม้เดิมที่ดินและบ้านจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ แต่เมื่อมีการซื้อขายด้วยการให้ขุดหรือรถถอนออกไป ดินและบ้านมิได้เป็นอสังหาริมทรัพย์ต่อไปแล้ว จึงไม่ใช่เป็น สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ แม้ไม่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนก็ไม่เป็นโมฆะ ใช้บังคับกันได้ แต่ต้องทำให้ถูกต้องตามวิธีซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3702/2535 การซื้อขายบ้านโดยตกลงรื้อบ้านไปเป็นการซื้อขายอย่างสังหาริมทรัพย์ไม่ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3523/2535 ซื้อกระบือเพื่อนำไปฆ่าทำลูกชิ้นไม่เป็นการซื้อขายสัตว์พาหนะซึ่งต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

2.สัญญาจะซื้อหรือจะขาย ค้ำประกันจะซื้อจะขายอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ

สัญญาจะซื้อหรือจะขาย หรือค้ำประกันจะซื้อจะขาย ยังไม่ใช่ว่าการซื้อขายเสร็จเด็ดขาด คู่สัญญาจะต้องมีการปฏิบัติต่อกันและกันอีกต่อไปในอนาคต และหากปรากฏว่าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือตามที่ตกลงกันไว้ หากจะนำมาฟ้องร้องต่อศาล คู่สัญญาฝ่ายที่นำคดีมาฟ้องจะต้องมีหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้มาแสดงต่อศาล มิฉะนั้นศาลจะไม่รับบังคับคดีให้ หลักฐานนั้นจะต้องมีอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้ °

2.1 มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิด หมายถึงหลักฐานที่จะมีการซื้อขายกัน หรือให้คำมั่นว่าจะมีการซื้อขายกัน โดยมีลายมือชื่อของฝ่ายที่ต้องรับผิดมาแสดงต่อศาล ฉะนั้น หนังสือฉบับนี้จะมีเพียงลายมือชื่อฝ่ายเดียวที่ต้องรับผิดก็ใช้ได้ ข้อความในหนังสืออาจไม่ถูกต้องตามแบบสัญญา แต่อ่านแล้วได้ความว่า จะมีการซื้อขายกัน และมีลายมือชื่อฝ่ายที่ถูกฟ้อง ก็สามารถใช้เป็นหลักฐานได้แล้ว หรือ

2.2 ได้มีการวางประจำ การวางประจำ หมายถึงการวางมัดจำไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นฝ่ายใดเป็นผู้วางก็มีผลเท่ากับได้มีการวางมัดจำกันแล้ว ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมนำหลักฐานมาฟ้องร้องต่อศาลได้ หรือ

2.3 ได้มีการชำระหนี้บางส่วน คำว่าชำระหนี้ มีความหมายกว้าง ซึ่งรวมถึง คู่สัญญาฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งได้มีการชำระราคา ชำระเงิน ส่งมอบสิ่งของชำระหนี้ เหล่านี้เรียกว่ามีการชำระหนี้แล้ว ฉะนั้นหากคู่สัญญาฝ่ายใดได้มีการชำระเงินบางส่วน ส่งมอบสิ่งของชำระหนี้บางส่วนไม่ว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ชำระ ถือว่ามีการชำระหนี้บางส่วน เป็นผลให้คู่สัญญานำคดีมาฟ้องร้องกันได้

3. สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ตั้งแต่สองหมื่นบาทขึ้นไป

สังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ทรัพย์สินทั่วๆ ไป ที่เคลื่อนย้ายได้ (ยกเว้นสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ) ที่ตกลงซื้อขายกัน เป็นราคาสองหมื่นบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป ให้นำหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิด การวางมัดจำ (ประจำ) หรือได้ชำระหนี้บางส่วนมาแสดงต่อศาล ถ้าไม่มีหลักฐานดังกล่าวศาลจะไม่รับฟ้อง 7 ในขณะเดียวกันหากเป็นการซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาไม่ถึงสองหมื่นบาท แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือใดๆ ไม่มีการวางมัดจำ ไม่มีการชำระหนี้บางส่วนก็ฟ้องร้อง บังคับกันได้

การโอนกรรมสิทธิ์

บทบัญญัติโดยทั่วไปกำหนดว่า เมื่อมีการซื้อขายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายยอมโอนไปยังผู้ซื้อ ทันทีเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกัน โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น ได้แก่ การซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่งมีตัวตนแน่นอน เช่น ตกลงทำสัญญาซื้อขายรถยนต์คันนี้ กรรมสิทธิ์รถยนต์ยอมโอนไปยังผู้ซื้อทันทีเมื่อทำสัญญา ซื้อขายกันเสร็จเรียบร้อย โดยไม่คำนึงว่าจะได้มีการชำระราคารถยนต์แล้วหรือยัง

แต่การซื้อขายบางลักษณะมีข้อยกเว้นว่า กรรมสิทธิ์ทรัพย์สินจะยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อทันทีที่มีการซื้อขายกันดังนี้

1 ถ้าสัญญาซื้อขายมีเงื่อนไข หรือเงื่อนไขเวลาบังคับไว้ กรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปจนกว่าจะได้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือถึงกำหนดเวลานั้น

ตัวอย่างเงื่อนไข นายดำตกลงทำสัญญาซื้อรถยนต์จากบริษัท แดง จำกัด ในสัญญาซื้อขายระบุว่า กรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าผู้ซื้อจะได้ชำระราคาครบถ้วนแล้ว เช่นนี้เป็นเงื่อนไข กรรมสิทธิ์ในรถยนต์จึงยังไม่โอนไปยังนายดำ ผู้ซื้อ)

ตัวอย่างเงื่อนไข ตามตัวอย่างเดิม ทำสัญญาซื้อขายกันจนเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ในสัญญาระบุว่า จะต้องรออีก 5 วัน เพื่รอเงินโอนมาเข้าบัญชี กรรมสิทธิ์รถยนต์จึงยังไม่โอนไป เป็นต้น

2. ในการซื้อขายทรัพย์สินซึ่งมิได้กำหนดลงไว้แน่นอน กรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปจนกว่าจะได้หมายหรือนับ ชั่ง ตวง วัด หรือคัดเลือก หรือทำโดยวิธีอื่นเพื่อให้บ่งหรือระบุตัวทรัพย์สินนั้นออกเป็นการแน่นอนแล้ว' ในทางกฎหมาย เรียกว่า "ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง"และหากลำพังแค่การชั่ง ตวง วัด หรือคัดเลือกแล้วยังไม่ทราบราคา ต้องทำให้ทราบราคาเสียก่อน กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจึงจะโอน

ตัวอย่าง 1

ซื้อปลาทอดตัวละ 50 บาท ซึ่งอยู่รวมกันในถาดต้องคัดแยกปลาออกมาเพื่อให้ได้จำนวนตามที่ตกลงกันกรรมสิทธิ์จึงจะโอนไป

ตัวอย่าง 2

แม้คำปิดป้ายว่าส้มกิโกรัมละ 80 บาท คนซื้อหยิบส้มใส่ถุงไว้จำนวนหนึ่งจะต้องทำการชั่งสั้เพื่อให้รู้ว่าสั้มนั้นมีน้ำหนักเท่าไร เพื่อคำนวณออกมาเป็นจำนวนเงินเสียก่อนกรรมสิทธิ์จึงจะโอน

3. การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์

การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน หรือทรัพย์สินอื่นได้มาเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์เช่น ภาระจำยอม หรือสิทธิเหนือพื้นดิน แม้ทำสัญญาส่งมอบเข้าครอบครองกันแล้วจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย มิฉะนั้นใช้บังคับกันไม่ได้

การที่กฎหมายกำหนดเรื่องกรรมสิทธิ์โอนไปเมื่อใดนั้นก็เพื่อผลในเรื่องความรับผิด ถ้าทรัพย์สิน ที่ซื้อขายนั้นเกิดเสียหาย หรือสูญหาย ฝ่ายใดจะเป็นผู้รับผิดชอบ และตามหลักกฎหมายยังกำหนดไว้ว่า "ถ้าการชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัยภายหลังก่อนหนี้ และลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ ลูกหนี้เป็นอันหลุดพ้นจากการชำระหนี้" และถ้าตามสัญญากำหนดไว้ว่า "สัญญาต่างตอบแทนมีวัตถุประสงค์ก่อให้เกิดหรือโอนทรัพย์สินในทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง และทรัพย์สินนั้นได้สูญหายหรือเสียหายไปอันจะโทษลูกหนี้มิได้แล้ว การสูญหายหรือเสียหายนั้นตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้" 1 ซึ่งตรงกับภาษิตกฎหมายว่า "เจ้าของทรัพย์สินรับภัย"

ตัวอย่าง

นายดำทำสัญญาขายสุนัขชื่อ นิกกี้ ให้นายแดง ตกลงราคากันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะเห็นได้ว่านิกกี้เป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งซึ่งมีตัวตนแน่นอน สัญญาซื้อขายทำเสร็จเด็ดขาด กรรมสิทธิ์ในตัวสุนัข ชื่อ นิกกี้ย่อมโอนไปยังนายแดงผู้ซื้อแล้ว แต่ก่อนชำระราคาค่าสุนัขให้นายดำ ฝนตกหนัก ฟ้าผ่าสุนัขนิกกี้ตาย เช่นนี้เป็นเหตุพ้นวิสัยอันจะโทษผู้ใดได้และไม่ใช่ความผิดของนายดำผู้ขาย ดังนั้นนายแดงจะต้องชำระราคาสุนัขนิกกี้ให้นายดำ ส่วนความเสียหายที่ไม่ได้รับสุนัขนิกกี้ไป ย่อมตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้คือ นายแดงผู้ซื้อต้องรับภาระความเสียหายไว้เอง

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ซื้อ

1. มีหน้าที่รับมอบทรัพย์สินและใช้ราคา กล่าวคือ ผู้ซื้อจะต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้ซื้อและต้องใช้ราคาตามสัญญาซื้อขาย

2. ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย กำหนดไว้ว่า ผู้ซื้อจะต้องชำระหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ซื้อในเวลาเดียวกันกับการที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ขายนั้น 24 หมายความว่า เมื่อมีการซื้อขายแล้ว กฎหมายจะสันนิษฐานว่าได้มีการชำระเงินและส่งมอบกันแล้ว

การซื้อขายเฉพาะบางอย่าง

การซื้อขายเฉพาะบางอย่าง กฎหมายบัญญัติไว้ในลักษณะซื้อขายแต่แยกไว้อีกหมวดหนึ่งต่างหาก สาเหตุที่แยกไว้เป็นอีกหมวดหนึ่งเพราะการซื้อขายเฉพาะบางอย่าง มีลักษณะต่างออกไปจากหลักการซื้อขายในบางกรณี แต่ส่วนใหญ่แล้วให้นำบทบัญญัติซื้อขายมาใช้บังคับได้ ดังนี้

ขายฝาก

เป็นสัญญาซื้อขายชนิดหนึ่ง ซึ่ง กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายตกไปยังผู้ซื้อนับตั้งแต่ทำ สัญญาขายฝากกัน โดยมีข้อตกลงกันว่าให้ผู้ขายอาจไถ่คืนทรัพย์สินที่ขายฝากได้ภายในเวลาที่กำหนด ลักษณะสำคัญของสัญญาขายฝาก สรุปได้ดังนี้

1. ทรัพย์สินที่ขายฝากได้ คือ ทรัพย์สินทุกชนิดทั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์

2. ระยะเวลาขายฝากจะกำหนดเท่าใดแล้วแต่จะตกลงกัน แต่ห้ามเกิน 10 ปี สำหรับอสังหาริมทรัพย์ และห้ามเกิน 3 ปี สำหรับสังหาริมทรัพย์

3. ขายฝากเป็นสัญญาซื้อขายชนิดหนึ่ง การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ต้องทำตามแบบอย่างไรขายฝากก็ต้องทำเช่นนั้น คือ ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

4. กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อและมีสิทธิใช้สอย จำหน่ายจ่ายโอนได้ทันที แต่คู่สัญญาอาจตกลงกันมิให้ผู้รับซื้อจำหน่ายทรัพย์สินที่ขายฝากก็ได้ ถ้าฝ่าฝืนต้องรับผิดชอบผู้ขายเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น

5. ผู้มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากคืนคือผู้ขายเดิม ทายาทของผู้ขายเดิม ผู้รับโอนสิทธิและ บุคคลที่สัญญาระบุไว้โดยเฉพาะให้ได้ได้ ถ้ากำหนดระยะเวลาไถ่คืนไว้แน่นอน ผู้ไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากจะนำ "สินไถ่" คือ เงิน มอบให้ผู้ซื้อ หรือวางสินไถ่ต่อสำนักงานวางทรัพย์สินก็ได้

6. สินไถ่ คือเงินที่จะไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากคืนให้ไถ่ตามราคาที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ได้กำหนดราคาสินไถ่ไว้ ก็ให้ไถ่ตามราคาซื้อขายฝาก ถ้าปรากฏว่าสินไถ่สูงกว่าราคาขายฝากที่แท้จริง เกินอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ให้ไถ่ตามราคาขายฝากที่แท้จริง รวมประโยชน์ตอบแทนร้อยละ 15 ต่อปี 26 เช่นนาย ก ทำสัญญาขายฝากที่ดินไว้กับนาย ข เป็นเงิน 400,000 บาท มีกำหนดระยะเวลา 1 ปีและกำหนดสินไถ่ (ยอดเงินขายฝากบวก ผลประโยชน์ไว้เป็นเงิน 500,000 บาท) กรณีอย่างนี้ นาย ก สามารถจะไถ่ถอนการขายฝากได้ในจำนวนเงิน 400,000 บาท บวกผลประโยชน์ตอบแทนร้อยละ 15 ต่อปี คือ 60,000 บาท รวมแล้วเป็นเงิน 460,000 บาท เท่านั้น และเป็นไปตามกฎหมาย

7. สัญญาขายฝากเป็นสัญญาสมบูรณ์ในตัวเอง เมื่อทำสัญญาขายฝากถูกต้องตาม ที่กฎหมายกำหนด กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นโอนไปยังผู้ซื้อทันที ดอกผลของทรัพย์สินที่ขายฝาก ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างเวลาขายฝาก ย่อมตกเป็นของผู้ซื้อ

8. ทรัพย์สินที่ไถ่คืน ผู้ซื้อจะต้องส่งคืนในสภาพที่เป็นอยู่ในเวลาไถ่และปลอดจากสิทธิใดๆ ถ้าทรัพย์สินที่ขายฝากนั้นจดทะเบียนการเช่าไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และการเช่านั้นไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ขายฝาก ถ้ากำหนดเช่ามีเหลืออยู่เพียงใดก็ให้มีผลสมบูรณ์ต่อไป แต่ไม่ให้เกินกว่า 1 ปีและการไถ่คืนต้องจดทะเบียนไถ่ถอนทรัพย์สินที่ขายฝากกลับคืนให้ผู้ขายฝาก มิฉะนั้นกรรมสิทธิ์โอนกลับคืนจะไม่สมบูรณ์

ขายตามตัวอย่าง ขายตามคำพรรณนาและขายเพื่อชอบ

ลักษณะของการขายแต่ละอย่าง พอแยกอธิบายได้ดังนี้

1. **ขายตามตัวอย่าง** เป็นการขายสินค้าที่ยังไม่ส่งทรัพย์สินที่จะขายกันจริง เพียงแต่มีแบบอย่างให้ผู้ซื้อดูเป็นตัวอย่าง ซึ่งสามารถมองเห็นรูปลักษณ์ อาจเป็นแบบสามมิติ จำต้องได้พร้อมมีประเภทชนิดของวัสดุที่จะจัดทำ จัดสร้าง และวันส่งมอบต่อไปในอนาคต สินค้าหรือทรัพย์สินที่ขายอาจเป็นประเภทสังหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ก็ได้ เช่น นำสินค้ากระเบื้องโมเสกมาให้ดูเป็นตัวอย่าง เมื่อตกลงซื้อขายและทำการส่งมอบทรัพย์สิน ผู้ขายจะต้องส่งมอบสินค้ากระเบื้องโมเสกให้ตรงตามตัวอย่างที่ตกลงซื้อกันไว้ การซื้อขายนัดที่โชว์รวม การซื้อเสื้อผ้าที่แขวนแสดงไว้ที่ห้างสรรพสินค้า หากไม่ตรงตาม ตัวอย่างผู้ขายก็เป็นฝ่ายผิดสัญญา ผู้ซื้อที่มีสิทธิยกเลิกสัญญาเรียกเงินที่จ่ายไปแล้ว (ถ้ามี) คืนได้

2. **ขายตามคำพรรณนา** เป็นการขายสินค้าในลักษณะเดียวกับการขายสินค้าตามตัวอย่างเพียงแต่ไม่มีตัวอย่างจริงให้เห็น แต่อาจเป็นเพียงภาพถ่ายหรือแบบแปลนพร้อมมีคำอธิบายได้ภาพได้แบบแปลนพรรณนาคุณภาพ ปริมาณของสินค้าที่จะขาย สินค้าหรือทรัพย์สินที่จะขายอาจเป็นประเภท สงหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ก็ได้ เช่น ประกาศขายบ้านจัดสรร และมีแบบบ้านเป็นโบรชัวร์ให้ลูกค้าชม ข้อกำหนดที่สำคัญ คือผู้ขายจะต้องส่งมอบสินค้าอันเป็นทรัพย์สินให้ตรงตามคำพรรณนาที่ตกลงซื้อกันไว้หากไม่ตรงผู้ขายก็เป็นฝ่ายผิดสัญญา ผู้ซื้อที่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเรียกเงินที่จ่ายไปแล้วพร้อมค่าเสียหายคืนได้

3. ขายเผื่อชอบ เป็นการซื้อขายแบบมีเงื่อนไขบังคับให้ ผู้ซื้อได้ตรวจดู ทดลองใช้ทรัพย์สินหรือสินค้าที่จะซื้อก่อนจนพอใจที่จะตัดสินใจซื้อ เงื่อนไขอาจประกอบด้วยจำนวนสินค้าที่เลือกระยะเวลาที่ตรวจทดลองหรือไม่กำหนดเวลาไว้ก็ได้ สินค้าอาจมีเพียงชนิดเดียวหรือหลายชนิดให้ตรวจทดลอง ซึ่งรายละเอียดต่างๆ จะต้องกำหนดไว้ในสัญญา รวมทั้งเวลาที่ตอบตกลงซื้อและส่งมอบทรัพย์สิน ที่ซื้อขายกัน เช่น ขายรถยนต์ที่ใช้แล้ว (มือสอง) ผู้จะขายอาจให้ผู้จะซื้อนำรถยนต์ไปขับดู 1 อาทิตย์ก่อน จึงให้คำตอบว่าจะซื้อหรือไม่ซื้อ ชอบหรือไม่ชอบ เป็นต้น

การส่งมอบทรัพย์สินที่ขายตามตัวอย่าง ตามคำพรรณนา และขายเผื่อชอบนี้ เมื่อผู้ซื้อตรวจดูและรับมอบทรัพย์สินอันเป็นสินค้าที่ซื้อขายกันแล้ว การซื้อขายย่อมสมบูรณ์ ลักษณะที่ถือว่า ผู้ซื้อพอใจและไม่ได้แย้งผู้ขาย ได้แก่

- (1) ผู้ซื้อไม่ได้บอกกล่าวว่าไม่ซื้อภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา
- (2) ผู้ซื้อรับมอบแล้ว ไม่ส่งทรัพย์สินคืนภายในกำหนดที่กำหนดไว้ในสัญญา
- (3) ผู้ซื้อได้ใช้ราคาทรัพย์สินที่ซื้อนั้นแล้วทั้งหมด หรือบางส่วน
- (4) ผู้ซื้อได้จำหน่ายหรือทำประโยชน์อื่นใดในทรัพย์สินที่ซื้อนั้น อันเป็นปริยายว่าได้ซื้อของนั้นแล้ว

อายุความ

อายุความฟ้องร้องในสิทธิของสัญญาซื้อขายมีดังนี้

1. อายุความ 1 ปี กรณี

1.1 ผู้ซื้อฟ้องผู้ขายให้รับผิดชอบเพราะผู้ขายส่งสินค้าชำรุดบกพร่อง ให้ฟ้องภายในเวลา 1 ปี นับแต่วันและเวลาได้พบเห็นความชำรุดบกพร่อง 29

1.2 ผู้ซื้อฟ้องผู้ขายให้รับผิดชอบเพราะผู้ขายส่งของไม่ตรงตามตัวอย่างหรือคำพรรณนาให้ฟ้องภายในเวลา 1 ปี นับแต่วันและเวลาส่งมอบของ 30

2. อายุความ 2 ปี ได้แก่ ผู้ประกอบการ (พ่อค้า) ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการหัตถกรรม และผู้ประกอบการศิลปอุตสาหกรรม หรือช่างฝีมือ เรียกเอาค่าของที่ส่งมอบให้นับแต่วันและเวลาส่งมอบ

3. อายุความ 10 ปี กรณี

3.1 ผู้ที่ไม่ใช่พ่อค้าฟ้องเรียกราคาสินค้า กล่าวคือไม่มีอาชีพเป็นพ่อค้าหรือไม่ได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการ เช่น นายดำขายรถยนต์ส่วนตัวให้นายแดง หากนายแดงไม่ชำระราคารถยนต์มีอายุความฟ้องร้อง 10 ปี นับแต่วันที่ส่งมอบรถยนต์ให้นายแดง

3.2 ผู้ซื้อฟ้องผู้ขาย เพราะ

- 1) ไม่จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินที่ซื้อให้ผู้ซื้อ
- 2) ไม่ส่งมอบทรัพย์สินให้ผู้ซื้อ
- 3) ส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อปะปนกับทรัพย์สินอื่นให้ผู้ซื้ออายุความ 10 ปี เป็นสิทธิของผู้ซื้อ นับแต่วันซื้อขายหรือวันที่ได้รับส่งมอบทรัพย์สินโดยไม่คำนึงว่าผู้ขายจะเป็นพ่อค้าหรือไม่

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 4 กฎหมายลักษณะซื้อขาย

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. ผู้ที่มีอำนาจจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่ง คือใคร
ก. ผู้พิพากษา
ข. เจ้าของทรัพย์สิน
ค. เจ้าพนักงานบังคับคดี
ง. พนักงานอัยการ
2. ศรีธราทำสัญญาขายบ้านทาวน์เฮาส์พร้อมที่ดินให้กับอุทัย โดยตกลงจะไปโอนกรรมสิทธิ์กันที่สำนักงานที่ดินภายใน 1 เดือนนับแต่วันทำสัญญา เช่นนี้เป็นสัญญาอะไร
ก. สัญญาจะซื้อจะขาย
ข. คำมั่นว่าจะซื้อจะขาย
ค. สัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด
ง. คำมั่นสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด
3. นายเขียวตกลงขายบ้านให้แก่ นายเหลือง กรรมสิทธิ์จะโอนไปยังนายเหลืองเมื่อใด
ก. ส่งมอบบ้านกันแล้ว
ข. ชำระราคาบ้านกันแล้ว
ค. ตกลงทำสัญญาซื้อขายกัน
ง. ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว
4. ทรัพย์สินใดที่เมื่อทำสัญญาซื้อขาย จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
ก. รถยนต์
ข. เรือระวาง 1 ตัน
ค. เรือระวาง 4 ตัน
ง. เรือระวาง 10 ตัน
5. เตือนใจสั่งซื้อสีทาบ้านจำนวน 10 กระป๋องจากร้านของตึกแตนโดยไม่ได้บอกว่าต้องการยี่ห้อใด เช่นนี้ตึกแตนจะต้องส่งมอบสีชนิดใดให้แก่เตือนใจ
ก. ชนิดปานกลาง
ข. ชนิดดี
ค. ชนิดเลว
ง. ชนิดดีที่สุด
6. กรณีส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามจำนวนที่ตกลงซื้อขายกัน ต้องฟ้องคดีเสียภายในเวลาเท่าใดนับแต่เวลาส่งมอบ
ก. 3 เดือน
ข. 6 เดือน
ค. 1 ปี
ง. 3 ปี
7. ขายฝากเรือประมง 1 ลำ กำหนดสิทธิไถ่คืนได้สูงสุดกี่ปี
ก. 1 ปี
ข. 3 ปี
ค. 5 ปี
ง. 10 ปี
8. การขายทรัพย์สินโดยมีเงื่อนไขให้ผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจดูทรัพย์สินก่อนรับซื้อ เป็นการซื้อขายอย่างไร
ก. ขายฝาก
ข. ขายเผื่อชอบ
ค. ขายทอดตลาด
ง. ขายตามตัวอย่าง
9. ข้อใดคือลักษณะของการขายทอดตลาดที่แตกต่างจากการขายในแบบอื่น ๆ
ก. ทำให้เกิดสัญญาซื้อขายขึ้น
ข. เป็นการขายสินค้าที่มีราคาสูง
ค. การส่งมอบทรัพย์สินต้องทำในทันที
ง. ต้องทำการโฆษณาให้คนมาสู่ราคา
10. การขายทอดตลาดย่อมบริบูรณ์ เมื่อผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงอย่างไร
ก. ด้วยการเคาะไม้
ข. ด้วยกิริยา
ค. ด้วยการตบมือ
ง. ด้วยการเคาะไม้ หรือด้วยกิริยาอื่นตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 4 กฎหมายลักษณะซื้อขาย

1. ค	2. ก	3. ง	4. ง	5. ก
6. ค	7. ข	8. ข	9. ง	10. ง

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 4	หน่วยที่ 4
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 5
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

อันว่าซื้อขายนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย"

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายลักษณะของสัญญาซื้อขายได้
2. อธิบายแบบของสัญญาซื้อขายได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้ฯ)

- 4.1 บอกกำหนดระยะเวลาไถ่คืนทรัพย์สินที่ขายฝากได้
- 4.2 อธิบายหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขายได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะซื้อขายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะซื้อขายตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....

6.ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้สุ่มนักเรียนแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ให้ได้กลุ่มละ 5 คน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะซื้อขาย โดยยกตัวอย่างฝ่ายหนึ่งเป็น ผู้ซื้อ กับอีกฝ่ายหนึ่งเป็น ผู้ขาย โดยแบ่งตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่ม ดังนี้

2. หัวข้อการแบ่งกลุ่ม

2.1. การซื้อขายสังหาริมทรัพย์

2.2. การซื้อขายสังหาริมทรัพย์

3. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 4	หน่วยที่ 4
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 5
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะซื้อขาย		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

อันว่าซื้อขายนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย"

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายลักษณะของสัญญาซื้อขายได้
2. อธิบายแบบของสัญญาซื้อขายได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้ฯ)

- 4.1 บอกกำหนดระยะเวลาไถ่คืนทรัพย์สินที่ขายฝากได้
- 4.2 อธิบายหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขายได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะซื้อขายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะซื้อขายตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง ...การจัดทำสัญญาซื้อขาย...

เวลา...40... นาที

จุดประสงค์

1. การจัดทำสัญญาซื้อขายเพื่อใช้ในชีวิตจริง
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำสัญญาซื้อขาย โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครเป็นผู้ซื้อและผู้ขาย
3. ให้นักเรียนกำหนดทรัพย์สิน จำนวน และมูลค่าทรัพย์สินที่ซื้อขาย
4. ให้นักเรียนตกลงกันกำหนดเงื่อนไขการส่งมอบทรัพย์สิน โดยสามารถตกลงกันเป็น 2 ลักษณะ
 - 1) หากผู้ซื้อได้รับสินค้าเอง ให้เขียนว่า "ผู้ซื้อจะมารับสินค้าที่ด้วยตนเอง"
 - 2) หากผู้ขายเป็นผู้ส่งสินค้า ให้เขียนว่า "ผู้ขายจะส่งของให้แก่ผู้ซื้อ ณ.....ภายในกำหนด..วัน นับแต่วันทำสัญญานี้"
5. ให้นักเรียนตกลงกันเกี่ยวกับเงินมัดจำและเงื่อนไขการชำระราคา โดยสามารถตกลงกันเป็น 2 ลักษณะ
 - 1) หากตกลงชำระเป็นเงินเต็มจำนวน ให้เขียนว่า "ผู้ซื้อตกลงชำระค่าสินค้าทั้งหมดแก่ผู้ขายภายใน.....วัน นับแต่วันที่ได้รับสินค้า"
 - 2) หากตกลงแบ่งชำระเป็นงวด ให้เขียนว่า "ผู้ซื้อตกลงชำระราคาให้แก่ผู้ขาย งวดละ.....บาท (.....) รวมงวด โดยกำหนดชำระทุกวันที่ของเดือน เริ่มชำระงวดแรกในวันที่....."
6. ให้นักเรียนตกลงกันเกี่ยวกับความรับผิดชอบผิดนัด
7. ให้นักเรียนตกลงกันเรื่องข้อตกลงรับผิดชอบเรื่องความชำรุดบกพร่อง
8. สลับกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านตรวจทานและลงนามเป็นพยาน

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

- 10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567
- 10.2 เวก ศิริพิมลวาทีน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 5
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 6
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาเช่า ชื่อ	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาเช่าชื่อ		

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินและสัญญาเช่าชื่อ

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บูรณาการกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินและสัญญาเช่าชื่อได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะในหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าชื่อ คือ สัญญาเช่าชื่อนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะเป็นโมฆะ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสถานที่จดทะเบียนการเช่าได้
- 4.2 อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะเช่าชื่อมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะเช่าชื่อตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. หลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่า
2. สัญญาเช่าชื่อ
3. ลักษณะของสัญญาเช่าชื่อ
4. หลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าชื่อ
5. การบอกเลิกสัญญาเช่าชื่อ
6. ผลของการบอกเลิกสัญญาเช่าชื่อ

6.กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับ สัญญาเช่าซื้อ 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่อง สัญญาเช่าซื้อ 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์เรียน ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่องการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อเช่าทรัพย์สินและเช่าซื้อเพิ่มเติม 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของสัญญาเช่าซื้อเช่าทรัพย์สินและซื้อ และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เรื่อง เช่าซื้อ 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถาม และจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

1. หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW) (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

1. ตัวอย่างสัญญาเช่าสังหาริมทรัพย์
2. ตัวอย่างสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์
3. ตัวอย่างสัญญาเช่าซื้อ

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 5	หน่วยที่ 5
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 6
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาเช่า ชื่อ	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาเช่าชื่อ		

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินและสัญญาเช่าชื่อ

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บูรณาการกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินและสัญญาเช่าชื่อได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะในหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าชื่อ คือ สัญญาเช่าชื่อนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะเป็นโมฆะ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสถานที่จดทะเบียนการเช่าได้
- 4.2 อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะเช่าชื่อมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะเช่าชื่อตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ความหมายของสัญญาเช่าชื่อ

เช่าชื่อ คือ สัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินนั้นออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยมีเงื่อนไขที่ผู้เช่าต้องใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นคราวในชีวิตประจำวันทางธุรกิจ สัญญาเช่าชื่อนี้ว่าเป็นธุรกิจที่นิยมและแพร่หลายมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะการลงทุนที่ผู้ลงทุนไม่แน่ใจว่ากิจการนั้นจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด หากต้องลงทุนก้อนใหญ่ในลักษณะการซื้อขายเสร็จเด็ดขาด อาจจะเป็นปัญหาในภายหลังได้ เช่น นายเอจะเปิดร้านอินเทอร์เน็ต ถ้าจะลงทุนซื้อคอมพิวเตอร์ 20 เครื่อง ราคา 400,000 บาท หากธุรกิจไปได้ไม่ดี กิจการขาดทุนมาก นายเอควรเลือกทำสัญญาเช่าชื่อ ซึ่งเมื่อพบว่าธุรกิจไปไม่ได้ก็เลิกสัญญาได้ง่าย เหมือนการเลิกเช่า และหากธุรกิจดำเนินไปได้ดี พอ

ถึงงวดที่ตกลงกันกรรมสิทธิ์ในคอมพิวเตอร์นั้นก็จะเป็นของนายเอ เป็นต้น ธุรกิจที่นิยมใช้สัญญาเช่าซื้อยังมีอีก เช่น การขั้รถแท็กซี่ การประกอบกิจการโรงงานที่ต้องใช้เครื่องจักรหรือเทคโนโลยีราคาสูง เป็นต้น

ลักษณะของสัญญาเช่าซื้อ มีดังนี้

1. เช่าซื้อเป็นสัญญามีพื้นฐานมาจากสัญญาเช่าทรัพย์สิน
2. ระหว่างสัญญา สิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่ายังเป็นของผู้ให้เช่า เพียงแต่ให้ผู้เช่าได้รับทรัพย์สินนั้นไปใช้หรือไปครอบครองแทนเจ้าของ คือ ผู้ให้เช่า
3. ในสัญญามีค้ำประกันว่าผู้เช่าจะขายทรัพย์สินนั้น หรือให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่าเมื่อชำระเงินค่าทรัพย์สินนั้นครบตามงวดที่ตกลงกันในสัญญา
4. สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาที่กำหนดแบบที่ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้เช่าและผู้เช่า ทั้งสองฝ่าย หากไม่ปฏิบัติ สัญญาเช่าซื้อจะตกเป็นโมฆะ

ความแตกต่างระหว่างสัญญาเช่าซื้อกับสัญญาอื่นๆ

เช่าซื้อกับเช่าทรัพย์สิน	เช่าซื้อกับขายผ่อนส่ง
เช่าซื้อเมื่อข้อตกลงเรื่องการขายสินค้าหรือให้สิทธิตกแก่ผู้เช่าซื้อในภายหลัง แต่เช่าทรัพย์สินไม่มีเช่น หากไปเช่าซื้อรถแท็กซี่ จะมีข้อกำหนดว่าหากจ่ายเงินครบ 5 ปี ก็จะทำให้กรรมสิทธิ์เป็นของผู้เช่าซื้อ แต่ในเช่าทรัพย์สินแม้จ่ายเงินไปนานเพียงใด ก็ไม่ได้สิทธิในทรัพย์สินมาเป็นของตน	เช่าซื้อเป็นสัญญาเช่าและมีการขายในภายหลัง ดังนั้นขณะที่เป็นการเช่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจึงยังไม่โอนไปยังผู้เช่าซื้อจนกว่าจะมีการขาย แต่การขายผ่อนส่งนั้น เมื่อเป็นการซื้อขายกรรมสิทธิ์ในสินค้าจะโอนไปยังผู้ซื้อแล้ว และผู้ซื้อค่อยชำระเงินเป็นงวดๆ ไป (กรณีไม่มีข้อตกลงเป็นอย่างอื่น)

ปัจจุบันยังมีผู้สับสนเป็นจำนวนมากว่าการได้ทรัพย์สินขึ้นมาแล้วมีการผ่อนส่งเป็นงวดๆ จะเป็นสัญญาซื้อขายแบบเงินผ่อนเสมอ ซึ่งยังเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ทั้งนี้ การพิจารณาว่าสัญญาที่ทำเป็นสัญญาเช่าซื้อหรือซื้อขายแบบผ่อนส่ง จำเป็นต้องพิจารณาสาระของสัญญา การเช่าซื้อนั้นกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ที่เช่าซื้ออยู่อยู่กับผู้ให้เช่า จนกว่าผู้เช่าซื้อจะชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วน ในระหว่างที่ชำระค่าเช่าซื้อยังไม่ครบ ผู้เช่าซื้อเป็นเพียงผู้มีสิทธิครอบครองเท่านั้นไม่ใช่เจ้าของ ผู้เช่าจะนำทรัพย์สินไปจำหน่ายไม่ได้ เนื่องจากตน ยังไม่มีกรรมสิทธิ์ ส่วนสัญญาซื้อขายเงินผ่อน กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปยังผู้ซื้อทันที แต่มีข้อตกลงเรื่องการชำระราคา ผู้ขายยินยอมให้ผู้ซื้อผ่อนชำระเป็นงวดๆ ได้ ดังนั้นแม้คู่กรณีจะบอกว่าทำการซื้อขายแบบ ผ่อนส่ง แต่ถ้าในสาระสำคัญของสัญญา ยังเป็นลักษณะของการเช่าซื้อ สัญญาก็คงเป็นสัญญาเช่าซื้อ

สิทธิหน้าที่ของผู้เช่าและผู้ให้เช่า

เนื่องจากราคาของทรัพย์สินที่เช่าซื้อเมื่อรวมยอดเต็มของราคาแล้วจะเป็นยอดเงิน ราคาทรัพย์สินที่ขายบวกด้วยค่าเช่ารายเดือนอยู่ในตัว ฉะนั้นระหว่างสัญญาเช่าซื้อยังมีผลบังคับอยู่นั้น ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ด้วยการนำทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้นส่งคืนให้แก่เจ้าของ สัญญาเช่าซื้อ ก็จะระงับตามหลักกฎหมายที่กำหนดว่า "ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง" 1

ในระหว่างสัญญาเช่าซื้อ ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา คือต้องชำระค่าเช่าตามรายงวดหรือรายเดือนที่กำหนดไว้ในสัญญาแก่ผู้ให้เช่าจนครบตามงวดในสัญญา เมื่อผู้เช่าชำระเงินตามงวดครบในสัญญาแล้ว ผู้ให้เช่ามีหน้าที่จะต้องโอนสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าให้แก่ผู้เช่าทันทีเมื่อชำระเงินครบโดยนำหลักเรื่องนิติกรรมซื้อขายมาใช้บังคับ กล่าวคือ หากทรัพย์สินนั้นเป็นสังหาริมทรัพย์ ก็ถือว่าสัญญาซื้อขายสมบูรณ์ทันที และถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นรถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ ซึ่งต้องมีการควบคุมทางทะเบียน ผู้ให้เช่าจะเปลี่ยน

สถานะเป็นผู้ขายด้วยการไปจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อจากผู้ให้เช่าเดิมเป็นชื่อของผู้เช่าหรือผู้ซื้อ ทันที่ และถ้าเป็นทรัพย์สินประเภทอสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน ก็จะต้องนำหลักฐานซื้อขายไปทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โอนเป็นชื่อของผู้เช่าในฐานะเป็นผู้ซื้อหรือเจ้าของกรรมสิทธิ์ทันทีเมื่อชำระเงินงวดสุดท้ายครบตามสัญญา

ผู้เช่า มีสิทธิครอบครองทรัพย์สินนั้นแทนผู้ให้เช่า และมีสิทธิจะเลิกสัญญาเช่าเมื่อใดก็ได้ ด้วยการนำทรัพย์สินส่งคืนให้ผู้ให้เช่าขณะเดียวกันมีหน้าที่ต้องชำระเงินค่าเช่าซื้อให้ครบตามงวดที่ระบุในสัญญา

ผู้ให้เช่า มีสิทธิทวงถามค่าเช่าตามงวดจากผู้เช่า และเมื่อได้รับเงินครบตามงวดในสัญญาแล้ว มีหน้าที่จะต้องโอนสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นให้ผู้เช่าเป็นเจ้าของตามลักษณะนิติกรรมซื้อขาย

ผลการผิณัดสัญญาเช่าซื้อ

ในเรื่องการผิณัดสัญญาเช่าซื้อ กฎหมายวางหลักไว้ว่า "ในกรณีผิณัดไม่ใช้เงินสองคราวติดกันหรือกระทำผิณัดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบรรดาเงิน ที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อนให้รับเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน และเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย

อนึ่งกรณีผิณัดสัญญาเพราะผิณัดไม่ใช้เงินซึ่งเป็นคราวที่สุุดนั้นท่านว่าเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะริบบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้ว และกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้ต่อเมื่อระยะเวลาใช้เงินได้พ้นกำหนดไปอีกงวดหนึ่ง"

หลักกฎหมายข้างต้นนี้เป็นเรื่องให้ผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามสัญญาเช่าซื้อ คือ ค้างชำระการส่งค่างวดกฎหมายเรียกว่า ผิณัดสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งการไม่ชำระเงินตามงวดหรือสัญญายอมทำให้ผู้ให้เช่าได้รับความเสียหายจึงมีสิทธิจะทวงถามให้ผู้เช่าชำระเงินตามงวดหรือมิฉะนั้นก็มีสิทธิบอกเลิกสัญญาพร้อม ยึดเอาทรัพย์สินนั้นกลับคืนมาได้ ส่วนเงินที่รับมาแล้วงวดก่อนๆ ก็มีสิทธิรับได้ด้วย เพราะถือว่าเป็นค่าเช่าอย่างไรก็ตามแม้ผู้ให้เช่าจะมีสิทธิในฐานะเป็นเจ้าของทรัพย์สิน กฎหมายก็วางหลักปฏิบัติไว้ว่าจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาแล้วยึดเอาทรัพย์สินที่ให้ผู้เช่ากลับคืนมาได้นั้นต้องเข้าหลักกฎหมาย คือ

1. ผู้เช่าผิณัดไม่ส่งค่างวดสองคราวติดๆ กัน ผู้ให้เช่าจึงจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้
2. กรณีผู้เช่าส่งค่างวดมาตลอดจนถึงงวดสุดท้ายก็จะสิ้นสุดการส่งเงิน แต่ปรากฏว่าเงินขาดมือไม่สามารถส่งงวดสุดท้ายได้ กรณีเช่นนี้ผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญายังไม่ได้ จะต้องรอไปอีกหนึ่งงวด หรือ อีกหนึ่งคราวเพื่อให้ครบสองคราวติดๆ กัน จึงจะบอกเลิกสัญญาได้

เรื่องผิณัดสัญญาเช่าซื้อนี้จะปรากฏมากในธุรกิจเช่าซื้อทรัพย์สินประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ ปรากฏมีการเข้ายึดและครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 ทวิ แห่ง พ.ร.บ. คู่ครองผู้บริโศค พ.ศ. 2522 และพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดธุรกิจที่ควบคุมสัญญาและลักษณะของ สัญญา พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาในการคุ้มครองตามกฎหมายจึงเข้ามาช่วยเหลือธุรกิจที่มีปัญหาด้วยการออกประกาศคุ้มครองสัญญาเช่าซื้อ 2 ฉบับ คือ ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2543 และธุรกิจเช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2544 สารสำคัญของประกาศทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคหรือผู้เช่าซื้อรถยนต์ เช่าซื้อรถจักรยานยนต์ และเช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า คือ ผู้ให้เช่าจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ต้องให้ผู้เช่าซื้อผิณัดไม่ชำระเงินค่างวดติดต่อกันสามงวดก่อน และต้อง มีหนังสือบอกกล่าวล่วงหน้าสามสิบวันก่อนเข้าไปครอบครองหรือยึดทรัพย์สินที่เช่าซื้อ

ตัวอย่าง

ก. เข้าซื้อรถยนต์จากบริษัท ข. เป็นเงิน 700,000 บาท ชำระเงินดาวน์ไปแล้ว 100,000 บาท คงเหลืออีก 600,000 บาท ผ่อนชำระค่าเช่าซื้อเป็นรายเดือน 12 งวด งวดละ 50,000 บาท ก. ส่งมาได้ 5 งวด ปรากฏว่างวดที่ 6 และที่ 7 ไม่ได้ส่งเงินให้บริษัท ข. กรณีเช่นนี้ถือว่า ก. ผิดนัดไม่ส่งเงินค่าเช่าซื้อสองคราวติดต่อกัน บริษัท ข. จะบอกเลิกสัญญาพร้อมมายึดรถยนต์ไปจาก ก. ยังไม่ได้ เพราะขัดต่อประกาศของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาที่คุ้มครองไว้ตามกฎหมาย บริษัท ข. ต้องรอให้ ก. ผิดนัดคราวที่สามก่อนจึงมีสิทธิบอกกล่าวว่า ก. ผิดนัดสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ จากนั้นต้องรอให้ครบ 30 วันนับแต่วันมีหนังสือบอกกล่าว จึงจะเข้ามา ยึดหรือเข้าครอบครองรถยนต์ที่เช่าซื้อได้

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 5 กฎหมายลักษณะสัญญาเช่าซื้อ

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกที่สุด

- ทรัพย์สินใดที่สามารถนำมาให้เช่าได้
 - ลิขสิทธิ์
 - ข้าวสาร
 - แรงงาน
 - โบราณสถาน
- ข้อใดเป็นลักษณะของสัญญาเช่าทรัพย์สิน
 - มีระยะเวลาจำกัด
 - ไม่มีระยะเวลาจำกัด
 - มีระยะเวลาจำกัดหรือไม่ก็ได้
 - ส่วนมากแล้วจะไม่มีระยะเวลาจำกัด
- สตางค์เช่าสวนจากวิศาลมีกำหนดเวลา 6 ปี โดยสตางค์มีหน้าที่ปลูกส้มเขียวหวานลงในที่ดินของวิศาล เช่นนี้เรียกว่าสัญญาอะไร
 - ไม่ใช่สัญญาเช่า
 - สัญญาเช่าต่างตอบแทนยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดา
 - สัญญาเช่าธรรมดา
 - สัญญาเช่าต่างตอบแทนเท่ากับสัญญาเช่าธรรมดา
- บุญช่วยเช่าตึกแถวจากบุญถึงเป็นเวลา 30 ปี ถ้าไม่ได้ตกลงกันให้ใครเป็นผู้ออกค่าเช่าธรรมเนียมแล้ว ใครต้องเป็นผู้ออก
 - บุญถึง
 - บุญช่วย
 - บุญช่วยต้องออกมากกว่าบุญถึง
 - บุญช่วยและบุญถึงออกคนละครึ่ง
- หนึ่งให้สองเช่าบ้านหนึ่งหลังเป็นเวลา 3 ปี เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2562 โดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ สองได้เข้าครอบครองบ้านแล้ว ต่อมาหนึ่งได้เอาบ้านหลังนี้มาให้สามเช่าเป็นเวลา 10 ปี โดยทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2562 เช่นนี้ใครมีสิทธิอย่างไรบ้าง
 - สามมีสิทธิดีกว่าสอง
 - สองมีสิทธิดีกว่าสาม
 - สองมีสิทธิเท่ากับสาม
 - สองและสามไม่มีสิทธิเลย
- การที่ผู้เช่าได้จัดการให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากผู้เช่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนแทนผู้เช่า เรียกว่าอะไร
 - การเช่าช่วง
 - สัญญาเช่าธรรมดา
 - การโอนสิทธิการเช่า
 - สัญญาเช่าต่างตอบแทนยิ่งกว่าธรรมดา
- สัญญาเช่าเดิมมีหลักฐานเป็นหนังสือ สัญญาเช่าช่วงจะต้องทำอย่างไร
 - ทำเป็นหนังสือ
 - มีหลักฐานเป็นหนังสือ

ค. ตกลงกันด้วยวาจาก็ได้

ง. จัดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

8. ข้อใดเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่า

ก. ชำระค่าเช่า

ข. สงวนรักษาทรัพย์สินที่เช่า

ค. ใช้ทรัพย์สินที่เช่าโดยชอบ

ง. ส่งมอบทรัพย์สินที่เช่า

9. ค่าใช้จ่ายเพื่อการรักษาทรัพย์สินอย่างไรที่ผู้ให้เช่าต้องใช้คืนให้แก่ผู้เช่า ในเมื่อผู้เช่าได้ออกค่าใช้จ่ายไปก่อน

ก. ค่าซ่อมแซมเพื่อความสวยงาม

ข. ค่าใช้จ่ายเพื่อการซ่อมแซมเล็กน้อย

ค. ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินตามปกติ

ง. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควร

10. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของสัญญาเช่าซื้อ

ก. เป็นสัญญาต่างตอบแทน

ข. ต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด

ค. ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือย่อมตกเป็นโมฆะ

ง. เป็นสัญญาที่ไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 5 กฎหมายลักษณะสัญญาเช่าซื้อ

1. ก

2. ก

3. ข

4. ง

5. ข

6. ค

7. ข

8. ง

9. ง

10. ง

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 5	หน่วยที่ 5
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 6
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาเช่า ชื่อ	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาเช่าชื่อ		

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินและสัญญาเช่าชื่อ

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บูรณาการกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินและสัญญาเช่าชื่อได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะในหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าชื่อ คือ สัญญาเช่าชื่อนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะเป็นโมฆะ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสถานที่จดทะเบียนการเช่าได้
- 4.2 อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะเช่าชื่อมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะเช่าชื่อตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....อินเตอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้สุ่มนักเรียนออกมาหน้าชั้นเรียน สองกลุ่มให้ได้กลุ่ม 3 คน กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับผลของการผิดนัดชำระหนี้

2. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

- 7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น
- 7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8. การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 5	หน่วยที่ 5
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 6
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาเช่า ชื่อ	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาเช่าชื่อ		

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินและสัญญาเช่าชื่อ

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บูรณาการกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินและสัญญาเช่าชื่อได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะในหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าชื่อ คือ สัญญาเช่าชื่อนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะเป็นโมฆะ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสถานที่จดทะเบียนการเช่าได้
- 4.2 อธิบายหลักเกณฑ์การทำสัญญาเช่าทรัพย์สินได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะเช่าชื่อมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะเช่าชื่อตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง การจัดทำสัญญาเช่าซื้อ

เวลา...40... นาที

จุดประสงค์

1. การจัดทำสัญญาเช่าซื้อ
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำสัญญาเช่าซื้อ โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครเป็นผู้เช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อ
3. ให้นักเรียนกำหนดทรัพย์สิน จำนวน และมูลค่าทรัพย์สินที่เช่าซื้อ
4. ให้นักเรียนตกลงกันกำหนดเงื่อนไขการส่งมอบทรัพย์สิน โดยสามารถตกลงกันเป็น 2 ลักษณะ
 - 1) หากผู้เช่าซื้อทรัพย์สินเอง ให้เขียนว่า "ผู้เช่าซื้อจะมารับสินค้าที่ด้วยตนเอง"
 - 2) หากผู้ให้เช่าซื้อเป็นผู้ทรัพย์สิน ให้เขียนว่า "ผู้ให้เช่าซื้อจะส่งทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าซื้อ ณ. ภายในกำหนด...วันนับแต่วันทำสัญญานี้"
5. ให้นักเรียนตกลงกันเกี่ยวกับงวดการชำระเงิน
6. ให้นักเรียนตกลงกันเกี่ยวกับความรับผิดชอบผิดนัด
7. ให้นักเรียนเขียนข้อความในสัญญาเช่าซื้อ ข้อ 6 ว่า "ให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าตกเป็นของผู้เช่าซื้อเมื่อผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินครบตามสัญญานี้แล้ว"
8. ให้นักเรียนเขียนข้อความจบท้ายสัญญาว่า "สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับและทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจข้อความในสัญญานี้ดีโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อพยาน"
9. สลับกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านตรวจทานและลงนามเป็นพยาน

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567

10.2 เวก ศิริพิมลวาทีน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 6
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 7
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะจำนอง	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะจำนอง		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาจำนองและสัญญาจำนอง

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายลักษณะของสัญญาจำนองได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญาจำนอง
2. บอกหน้าที่ของผู้รับจำนองและผู้ว่าจ้างได้ เพื่อให้ผู้รับจำนองและผู้ว่าจ้างมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกหน้าที่ของผู้รับจำนองได้
- 4.2 อธิบายความระงับแห่งสัญญาจำนองได้
- 4.3 เลื่อนนำกฎหมายลักษณะจำนองมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะจำนองตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. สัญญาจำนอง
2. ลักษณะของสัญญาจำนอง
3. หน้าที่ของลูกจำนองและนายจ้าง
4. สัญญาจำนอง
5. ลักษณะของสัญญาจำนอง
6. หน้าที่ของผู้รับจำนองและผู้ว่าจ้าง
7. ความระงับแห่งสัญญาจำนอง

6.กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับสัญญาจ้างทำของ 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องสัญญาจ้างทำของ 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหน้าที่ในกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนดให้ 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่องความระงับแห่งสัญญาจ้างทำของ 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของสัญญาและจ้างทำของ และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่อง สัญญาจ้างทำของ 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

- หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW) (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

- ตัวอย่างสัญญาจ้างแรงงาน

2. ตัวอย่างสัญญาจ้างทำของ

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 6	หน่วยที่ 6
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 7
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะจำนำทำของ	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะจำนำทำของ		ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาจำนำแรงงานและสัญญาจำนำทำของ

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

3. อธิบายลักษณะของสัญญาจำนำทำของได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญาจำนำทำของ
4. บอกหน้าที่ของผู้รับจำนำและผู้ว่าจำนำได้ เพื่อให้ผู้รับจำนำและผู้ว่าจำนำมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกหน้าที่ของผู้รับจำนำได้
- 4.2 อธิบายความระงับแห่งสัญญาจำนำทำของได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะจำนำทำของมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะจำนำทำของตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ลักษณะสำคัญของการจำนำทำของ

สัญญาจำนำทำของมีบุคคลสองฝ่าย เรียกว่า ผู้ว่าจำนำ และ ผู้รับจำนำ โดยมุ่งที่ตัวงานที่ทำ จะต้องทำจนสำเร็จโดยผู้ว่าจำนำไม่ต้องควบคุม บังคับบัญชา มีการตอบแทนผลของงานด้วยการให้สินจ้าง ดังนั้น ลักษณะสำคัญของจำนำทำของ จึงมีดังนี้

1. จำนำทำของเป็นสัญญา คือ มีบุคคลสองฝ่ายเรียกว่า ผู้ว่าจำนำ ฝ่ายหนึ่ง และผู้รับจำนำฝ่ายหนึ่ง
2. เป็นสัญญาประเภทต่างตอบแทน คือคู่สัญญาจำนำทำของต่างก็มีหนี้จะต้องชำระตอบแทนซึ่งกัน

และกัน

3. วัตถุประสงค์สัญญา คือ งานที่จ้างให้ทำงานที่อาจเป็นลักษณะนามธรรม เช่นรับเป็นทนายความว่าคดีให้ หรือเป็นรูปธรรม เช่น รับเหมาสร้างบ้านให้ รับจ้างทำแจกันดอกไม้ให้เป็นต้น

4. ผู้ว่าจ้างจะต้องชำระสินจ้าง สินจ้างอาจเป็นเงินตรา ทรัพย์สินหรือสิ่งของอย่างอื่นก็ได้

5. ผู้รับจ้างต้องทำงานที่จ้างให้สำเร็จ สำระสำคัญของการจ้างทำของ ได้แก่ งานที่จ้างคือหน้าที่ผู้รับจ้างต้องชำระหรือทำให้ผู้ว่าจ้างคือ งานที่จ้างต้องทำให้เป็นผลสำเร็จ

6. สินจ้างอาจเป็นเงินตรา ทรัพย์สิน หรือสิ่งของอย่างอื่นก็ได้ เช่น นายจ้างให้ผู้รับจ้างรื้อบ้านไม้เก่าหลังใหญ่แล้วทำการปลูกใหม่ หลังขนาดกะทัดรัดทันสมัยขึ้น ตกลงให้สินจ้างเป็นเงินหรืออาจตกลงกันให้ผู้รับจ้างรับไม้พื้น ไม้กระดาน ไม้เสาที่เหลือจากหลังใหญ่ เป็นสินจ้างแทนเงินก็ได้

7. ผู้ว่าจ้างไม่ต้องควบคุมบังคับบัญชากล่าวคือ เมื่อมีข้อตกลงหรือทำสัญญาว่าจ้างทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งให้เป็นผลสำเร็จตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้างแล้ว ผู้รับจ้างย่อมมีสิทธิอิสระในการวางแผนเตรียมการคิด ริเริ่มทำงานด้วยตนเองเพื่อกระทำการงานขึ้นนั้นให้เป็นผลสำเร็จตามที่ตกลงกันไว้ ผู้ว่าจ้างไม่ต้องไปควบคุมบังคับบัญชาแต่อย่างใด นอกจากมีสิทธิตามกฎหมายด้วยการตรวจตราการงานหรือการบอกกล่าวให้ผู้รับจ้างแก้ไขในสิ่งที่บกพร่องให้ดีขึ้นหรือทำการให้เป็นไปตามสัญญาภายในเวลาอันสมควรได้

8. จ้างทำของไม่ได้เป็นวัตถุประสงค์ไป จากหลักของกฎหมายที่กำหนดไว้ว่า "จะทำการงานสิ่งใด สิ่งหนึ่งจนสำเร็จ" คำว่าการทำงานอาจเป็นวัตถุประสงค์เป็นรูปธรรม หรือไม่ใช่วัตถุประสงค์เป็นนามธรรมก็ได้จุดมุ่งของจ้างทำของคือ มุ่งถึงผลสำเร็จของงานที่ทำเป็นสาระสำคัญ ดังนั้นงานสิ่งใดที่ผู้ว่าจ้างให้ผู้รับจ้างทำ มุ่งถึงผลสำเร็จโดยผู้ว่าจ้างไม่ต้องควบคุมบังคับบัญชาแล้วเป็นการจ้างทำของทั้งสิ้น และการจ้างทำของไม่คำนึงว่าจะต้องทำให้เกิดเป็นวัตถุประสงค์รูปธรรมไป การจ้างทำของจึงอาจเป็นการ รับเหมาก่อสร้างตึก จ้างทนายความว่าความในศาล จ้างซ่อมรถยนต์ พ่นสีรถยนต์ จ้างตัดเสื่อกางเกง จ้างสืบหาสิ่งของที่สูญหาย จ้างวาดรูป จ้างเล่นดนตรี เป็นต้น

แบบของสัญญาจ้างทำของ

สัญญาจ้างทำของไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าจะต้องทำตามแบบแต่อย่างใด จึงไม่ต้องทำตามแบบอาจทำกันด้วยวาจาก็ได้ คือมีข้อตกลงกันระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้าง หากข้อตกลงนั้นไม่เป็นการขัดต่อกฎหมาย ไม่เป็นการพินวิสัย และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแล้วย่อมใช้บังคับกันได้

อนึ่ง การจ้างทำของในบางครั้ง สิ่งที่จ้างให้ทำอาจมีราคาสูง หรือต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานเป็นเวลานาน หากทำสัญญาด้วยวาจาในลักษณะข้อตกลงกันแล้ว ย่อมมีปัญหาในการตีความ การส่งมอบของและการนำสืบเมื่อคดีถึงชั้นศาล ซึ่งต่างกับจ้างแรงงาน ผู้ว่าจ้างหรือนายจ้างมีสิทธิมีอำนาจควบคุมบังคับบัญชาได้ แต่จ้างทำของผู้รับจ้างมีอิสระในการทำงาน ทางที่ดีคู่สัญญาควรทำสัญญาเป็นเอกสาร คือ ทำเป็นหนังสือระบุรายละเอียดของงานที่จ้างทำไว้ให้ละเอียด อาจระบุในเรื่องการชำระเงินสินจ้างล่วงหน้าหรือชำระสินจ้างเมื่อการงานที่ทำนั้นเป็นขั้นตอนของงานที่แล้วเสร็จเฉพาะส่วนนั้นๆ ควรระบุระยะเวลาที่ให้งานนั้นสำเร็จ ความรับผิดชอบภายหลังการส่งมอบการงานที่ทำว่าต้องรับผิดชอบไปอีกนานเท่าใด เป็นต้น

ตัวอย่าง

บริษัท เอ็มพันธ์ก่อสร้าง จำกัด รับเหมาก่อสร้างหอพักให้ผู้ว่าจ้าง ซึ่งเป็นตึก 5 ชั้น ตกลงราคาค่ารับเหมา ก่อสร้างไว้ทั้งสี่สิบสี่ล้านบาท กำหนดให้แล้วเสร็จภายใน 12 เดือน และมีข้อตกลงกัน ให้ผู้ว่าจ้างชำระเงิน (สินจ้าง) แบ่งเป็น 4 งวด ตามลักษณะของงานที่แล้วเสร็จคือ งวดที่ 1 ก่อสร้างฐานราก คานคอดิน ตั้งเสาอาคาร งวดที่ 2 เทพื้น ติดตั้งวงกบประตูหน้าต่าง มุงหลังคา งวดที่ 3 ปลูกกระเบื้องพื้น ปูพื้นห้องน้ำ ติดตั้งระบบสุขภัณฑ์ งวดที่ 4 ติดตั้งระบบไฟฟ้า ประปา ทาสี และงานเก็บต่างๆ ก่อนส่งมอบงานที่ผู้ว่าจ้าง

สิทธิและหน้าที่ของผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง

1. ผู้ว่าจ้างมีสิทธิและหน้าที่ดังนี้

1.1 สิทธิของผู้ว่าจ้าง

1) มีสิทธิเอาสัมภาระที่เหลือจากการทำงานคืน การว่าจ้างทำของสัมภาระที่ใช้ในการ ทำงาน คู่สัญญาตกลงกันได้ว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้จัดหา ถ้าให้ผู้ว่าจ้างจัดหาให้ เมื่อเสร็จงานและมีสัมภาระเหลือ ต้องนำส่งคืนให้ผู้ว่าจ้าง

2) มีสิทธิตรวจตราการทำงานได้ตลอดเวลาที่ทำอยู่ ระหว่างสัญญาที่มีการรับจ้างทำของ ยังดำเนินการ อยู่และยังไม่มี การส่งมอบของ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิตรวจตราการทำงานที่ว่าจ้างได้ตลอดเวลาว่าผู้รับจ้างปฏิบัติตาม สัญญาหรือไม่ การตรวจนี้เป็นเพียงดูว่าผู้รับจ้างปฏิบัติตามสัญญาหรือคาดว่าจะเสร็จทันตามกำหนดในสัญญา หรือไม่ หากเห็นว่าน่าจะมีปัญหาอาจให้คำแนะนำให้ผู้รับจ้างแก้ไขสิ่งบกพร่องให้คืนดีได้แต่ไม่อาจเข้าไปก้าวก่ายบังคับบัญชาสั่งการหรือก้าวก้าวเข้าไปในด้านบริหารงานของผู้รับจ้างแต่อย่างใด 2

3) มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

ก. เมื่อมีสัญญาว่าจ้างทำของกันแล้ว ผู้รับจ้างไม่เริ่มทำงานหรือทำงานชักช้าฝ่าฝืนข้อกำหนดของ สัญญา ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาได้

ข. สำระสำคัญอยู่ที่เวลาผู้รับจ้างส่งมอบของที่ทำ หรืองานที่ทำไม่ทันตามกำหนดเวลาผู้ว่าจ้างบอกเลิก สัญญาได้

ค. งานที่จ้างยังไม่แล้วเสร็จ แต่ผู้ว่าจ้างประสงค์จะบอกเลิกสัญญาก็ย่อมบอกเลิกได้ด้วยการเสียค่า สิ้นไหมทดแทน เพื่อความเสียหายให้ผู้รับจ้าง

4) มีสิทธิเอางานให้บุคคลภายนอกทำ หากเป็นที่คาดการณ์ได้แน่นอนว่างานที่ให้ทำจะสำเร็จอย่าง บกพร่องหรือไม่เป็นไปตามสัญญา ผู้ว่าจ้างต้องบอกกล่าวให้ผู้รับจ้างแก้ไข หากไม่แก้ไขผู้ว่าจ้างชอบที่จะเอา งานนั้นให้บุคคลภายนอกทำแทน โดยผู้รับจ้างจะต้องเสี่ยงความเสียหายและออกค่าใช้จ่ายเอง "

5) มีสิทธิลดสินจ้าง ผู้รับจ้างส่งมอบงานล่าช้าไม่ทันเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาผู้ว่าจ้างย่อมลดสินจ้างลง ได้

6) มีสิทธิยึดหน่วงสินจ้างไว้ได้ ถ้าผู้รับจ้างส่งมอบงานเนิ่นช้า หรืองานที่ทำชำรุดบกพร่อง ผู้ว่าจ้างชอบ ที่จะยึดหน่วงสินจ้างไว้ได้ 8

7) มีสิทธิไม่ให้สินจ้างถ้าผู้รับจ้างจัดหาสัมภาระเอง และการที่จ้างทำนั้นพังทลายก่อนส่งมอบงานโดย มิใช่เป็นเพราะการกระทำของผู้ว่าจ้าง ความวินาศนั้นย่อมเป็นพับแก่ผู้รับจ้าง และ ผู้ว่าจ้างก็ไม่ต้องให้สินจ้าง '

8) มีสิทธิห้ามมิให้ผู้รับจ้างช่วง ถ้าสำระสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่ความรู้ความสามารถของผู้รับจ้าง ผู้ว่าจ้าง มีสิทธิห้ามมิให้เอางานที่จ้างนั้นไปให้ผู้รับจ้างช่วงทำอีกทอดหนึ่งก็ได้ 10

1.2 หน้าที่ของผู้ว่าจ้าง

1) มีหน้าที่รับผิดชอบในความเสียหาย ความเสียหายที่ผู้รับจ้างก่อขึ้นเพราะได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งของผู้ ว่าจ้าง หรือเกิดขึ้นเพราะสภาพแห่งสัมภาระที่ผู้ว่าจ้างจัดหาให้ เช่น จัดหาเหล็กเส้นไม่ได้ขนาดให้ใช้เป็นวัสดุ ก่อสร้าง เป็นเหตุให้โครงสร้างอาคารรับน้ำหนักไม่ไหว พังทลายลงมา ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบและต้องให้สินจ้างแก่ ผู้รับจ้างด้วย 1

2) ผู้ว่าจ้างยอมรับมอบการที่จ้างให้ทำโดยมิได้อัดอ้อน ต้องรับในผลงานนั้น แม้ว่าผู้รับจ้างจะส่งมอบ เนิ่นช้าก็ตาม 12

3) มีหน้าที่ต้องจ่ายสินจ้าง ซึ่งอาจจ่ายเป็น 2 ลักษณะ คือ จ่ายสินจ้างเมื่อรับมอบการงานที่จ้างให้ทำ หรือจ่ายตามข้อตกลงในสัญญาที่กำหนดว่าจะส่งรับกันเป็นส่วนๆ สินจ้างก็ต้องจ่ายเมื่อรับเอางานเป็นส่วนๆ นั้น 1

ตัวอย่าง 1

นายคำไปที่ร้านตัดรองเท้าว่าจ้างตัดรองเท้าหนังหุ้มข้อสีน้ำตาลอย่างดี 1 คู่ ราคา 2,000 บาท ในวัน
ว่าจ้างได้วางมัดจำให้ร้านตัดรองเท้า 500 บาท กำหนดแล้วเสร็จภายใน 7 วัน เมื่อครบกำหนดนายคำมารับ
รองเท้าที่ตัดและร้านตัดรองเท้าส่งมอบรองเท้าให้ นายคำต้องจ่ายค่าจ้างอีก 1,500 บาท รวมครบ 2,000 บาท

ตัวอย่าง 2

นายคำจ้างนายแดงมาสร้างบ้านเฉพาะค่าแรง ส่วนวัสดุและสัมภาระต่างๆ ในการสร้าง นายคำจะ
จัดหาให้ตกลงค่าแรงก่อสร้างจนบ้านเสร็จ 50,000 บาท แบ่งการจ่ายค่าจ้างออกเป็น 5 งวด ตามส่วนแล้วเสร็จ
ของงานการแบ่งค่าจ้างไว้เป็นส่วนๆ ตามงวดของงานมีดังนี้ งวดที่ 1 ตอกเสาเข็ม ก่อฐานราก วางคานคอดิน
และตั้งเสาบ้าน จ่ายค่าแรง 10,000 บาท งวดที่ 2 มุงหลังคา ติดตั้งวงกบประตูหน้าต่างและเทพื้น จ่ายค่าแรง
10,000 บาท งวดที่ 3 ติดตั้งประตูหน้าต่าง ปูกระเบื้องพื้น และห้องน้ำ จ่ายค่าแรง 10,000 บาท งวดที่ 4
ติดตั้งสุขภัณฑ์ ฝ้า เพดาน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา จ่ายค่าแรง 10,000 บาท และงวดที่ 5 งานทาสี งาน
ตกแต่งและงานประตูล้อมส่งมอบ จ่ายค่าแรง 10,000 บาท รวม 50,000 บาท เช่นนี้ เป็นต้น

2. ผู้รับจ้างมีสิทธิและหน้าที่ดังนี้

2.1 สิทธิของผู้รับจ้าง

1) ไม่ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องหรือความล่าช้าของงาน ถ้าผู้ว่าจ้างจัดหาสัมภาระในการ
ก่อสร้างให้ล่าช้า สัมภาระไม่ดีหรือไม่เหมาะสม หรือต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างเพราะโดยปกติการจ้างทำ
ของ ผู้ว่าจ้างไม่มีสิทธิมาสั่งงานหรือบังคับบัญชาผู้รับจ้าง 14

2) ไม่ต้องรับผิดชอบ ถ้าผู้ว่าจ้างจัดหาสัมภาระในการทำงานให้ และงานนั้นพังทลาย บุกสลายก่อนส่งมอบ
โดยมิใช่ความผิดของผู้รับจ้าง ความพินาศนั้นย่อมตกเป็นพับแก่ผู้ว่าจ้าง '5

3) ไม่ต้องรับผิดชอบในการส่งมอบงานที่ล่าช้า หากผู้ว่าจ้างยอมรับงานที่มอบโดยมิได้อิดเอื้อน '

4) ไม่ต้องรับผิดชอบในการส่งมอบงานที่ชำรุดบกพร่อง หากผู้ว่าจ้างยอมรับงานที่มอบโดยมิได้อิดเอื้อน
เว้นแต่ความชำรุดนั้นจะไม่สามารถมองเห็นขณะส่งมอบ หรือผู้รับจ้างปิดบังไว้จึงต้องรับผิดชอบ ""

5) มีสิทธิได้รับสินจ้างจากงานที่ทำ เมื่อส่งมอบงานนั้น หรือตามที่ตกลงกันในสัญญาและถ้างานนั้นพัง
หลายนก่อนส่งมอบเพราะความผิดของผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้างก็มีสิทธิได้รับสินจ้างด้วย

6) มีสิทธิให้บุคคลภายนอกรับช่วงทำงานอีกทอดหนึ่งได้เว้นแต่จะมีข้อห้ามไว้

2.2 หน้าที่ของผู้รับจ้าง

1) มีหน้าที่ต้องทำงานที่ผู้ว่าจ้างให้แล้วเสร็จตามสัญญา

2) มีหน้าที่จัดหาเครื่องมือต่างๆ สำหรับใช้ทำงานให้เสร็จตามสัญญา

3) หากมีข้อตกลงให้ผู้รับจ้างจัดหาสัมภาระในการทำงานที่จ้าง ผู้รับจ้างต้องจัดหาสัมภาระชนิดที่ดี

4) ถ้าผู้ว่าจ้างจัดหาสัมภาระในการทำงานให้ ผู้รับจ้างจะต้องใช้สัมภาระนั้นด้วยความระมัดระวัง และ
ประหยัด และถ้าเสร็จงานแล้วยังมีเหลืออีกต้องนำส่งให้ผู้ว่าจ้าง 23

5) ต้องยินยอมให้ผู้ว่าจ้างหรือตัวแทนของผู้ว่าจ้างตรวจตราการงานที่ทำได้ตลอดเวลาขณะเวลา
ทำงาน

6) ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องต่องานที่ทำ
หากปรากฏขึ้นภายใน 1 ปี นับแต่วันส่งมอบ หรือภายใน 5 ปี สำหรับสิ่งปลูกสร้างที่ติดกับ พื้นดินนับแต่วันส่ง
มอบ ยกเว้นเรือนโรงที่ทำด้วยไม้

7) ถ้าผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระในการทำงานปรากฏว่างานนั้นพังทลายหรือบุบสลายลงก่อนส่งมอบ เพราะความผิดของผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในความวินาศนั้น

การส่งมอบและความรับผิดชอบหลังส่งมอบงาน

การทำงานที่ผู้ว่าจ้างจนเป็นผลสำเร็จ ต้องเป็นงานที่สำเร็จอย่างไม่มีข้อบกพร่อง หรือผิดไปจากข้อตกลงในสัญญา ดังนั้นผู้รับจ้างจึงต้องรับผิดชอบขณะรับจ้างทำของ หรือรับการทำงานนั้นมาทำให้เสร็จสมบูรณ์ครบถ้วนจนถึงวันส่งมอบ และกฎหมายยังบัญญัติให้ผู้รับทำของต้องรับผิดชอบต่อไปอีกหากการงานที่ทำปรากฏเห็นความชำรุดบกพร่องภายหลังวันส่งมอบ พอสรุปได้ดังนี้

1. ให้แก้ไขก่อนส่งมอบ ถ้าในระหว่างเวลาทำการอยู่นั้น พอจะคาดหมายล่วงหน้าได้แน่นอนว่าการทำงานที่จ้างให้ทำจะสำเร็จอย่างไม่สมบูรณ์ หรือไม่ถูกต้องตามสัญญาเพราะความผิดของผู้รับจ้างแล้ว ผู้ว่าจ้างอาจบอกกล่าวให้ผู้รับจ้างแก้ไขสิ่งที่บกพร่องให้คืนดี หรือทำการให้เป็นไปตามสัญญาภายในเวลา อันสมควรที่ผู้ว่าจ้างกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น เมื่อบอกกล่าวแล้วหรือปฏิบัติไม่ตรงตามที่กำหนด ผู้ว่าจ้างชอบที่จะเอาการงานนั้นไปบุคคลภายนอกทำหรือซ่อมแซมต่อไปได้ ผู้รับจ้างคนเดิมจะต้องเสี่ยงความเสียหายและออกค่าใช้จ่ายงานที่ทำไปบ้างแล้วทั้งสิ้น

2. รับผิดชอบหลังส่งมอบ แยกความรับผิดชอบของผู้รับจ้างทำของหลังการส่งมอบของที่ทำได้นี้

2.1 ถ้ากำหนดไว้ในสัญญา เมื่อส่งมอบของที่ทำแล้ว หากต่อมาปรากฏของนั้นชำรุดบกพร่องภายในกำหนดที่ตกลงรับผิดชอบกันไว้อันมิใช่ความผิดของผู้ว่าจ้างหรือผู้ใช้ก็ให้เป็นไปตามข้อตกลงนั้น เช่น สัญญาจ้างปลูกบ้าน ในสัญญาระบุให้ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องที่อาจพบเห็นได้ภายใน 3 ปี นับแต่วันส่งมอบก็ต้องเป็นไปตามนั้น

2.2 ถ้าไม่มีข้อตกลงในสัญญา ก็ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ดังนี้ 28

1) ภายใน 1 ปี นับแต่วันส่งมอบ สำหรับการรับจ้างทำของอย่างอื่น และอาคารโรงเรือนที่ทำด้วยเครื่องมือ ระยะเวลา 1 ปีนี้ หมายถึง การชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นในสภาพปกติ มิได้ชำรุดบกพร่องเพราะการใช้งาน เช่น จ้างซ่อมเครื่องยนต์ ผู้รับจ้างย่อมเล็งเห็นว่าเมื่อซ่อมเสร็จแล้วก็ต้องนำไปใช้งาน จึงอาจชำรุดทรุดโทรมได้ในเร็ววัน ฉะนั้นสัญญาหรือข้อตกลงว่าจ้างซ่อมอาจรับประกันไว้เพียง 30 วัน นับแต่วันส่งมอบก็อาจทำได้ เป็นต้น

2) ภายใน 5 ปี นับแต่วันส่งมอบสำหรับสิ่งปลูกสร้างกับพื้นดิน สิ่งของประเภทนี้ ได้แก่อาคารสิ่งก่อสร้างที่เป็นปูนเป็นเหล็ก ซึ่งสร้างลงบนพื้นดิน ยกเว้นอาคารโรงเรือนที่ทำด้วยเครื่องมือ

3) ระยะเวลา 1 ปี หรือ 5 ปี มิให้ใช้บังคับถ้าผู้รับจ้างปิดบังความชำรุดบกพร่องนั้นไว้กล่าวคือ ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบไม่ว่าจะนานเพียงใด

อายุความ

อายุความฟ้องร้อง มิให้ฟ้องผู้รับจ้างเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันการชำรุดบกพร่องได้ปรากฏขึ้น เช่น นายดำจ้างนายแดงก่อสร้างบ้านพักซึ่งเป็นเรือนไม้ เมื่อส่งมอบงานกันแล้วอยู่มาได้ 6 เดือน ปรากฏว่าเสาบ้านมุมหนึ่งของบ้านทรุดทำให้บ้านเอียงลงเช่นนี้ หากนายดำได้ติดต่อกับนายแดงให้มาซ่อมและแก้ไขแล้ว นายแดงก็ไม่ดำเนินการให้ จึงจำเป็นต้องนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาล นายดำจะต้องฟ้องภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ได้พบเห็นอาการทรุดตัวของเสานั้น

ทั้งนี้เห็นว่าอายุความในสัญญาจ้างทำงานมีอายุความที่สั้นคือ 1 ปี และกำหนดกรอบความรับผิดชอบไว้เพียงการรับผิดชอบเพราะการชำรุดบกพร่องเท่านั้น ฉะนั้นในการฟ้องร้องคดีส่วนใหญ่แล้ว ผู้ว่าจ้างจะฟ้อง ผู้รับจ้างในฐานะผิดสัญญาซึ่งโดยปกติมีอายุความ 10 ปี มากกว่าการฟ้องให้ผู้รับจ้างรับผิดชอบในการชำรุดบกพร่องซึ่งมีอายุความเพียง 1 ปี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 22850/2555 เมื่อการใช้ระบบไฟฟ้าไม่สามารถใช้ได้ตามสัญญา เป็นเหตุให้เรือรบหลวง 5 ลำ ต้องเดินเครื่องกำเนิดไฟฟ้าในเรือซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่น ค่าบำรุงรักษา และค่าสึกหรอของเครื่องยนต์กำเนิดไฟฟ้าสูงกว่าการใช้ระบบไฟฟ้าเป็นการฟ้องว่าจำเลยปฏิบัติผิดสัญญา มิใช่เรียกร้องให้จำเลยรับผิดชอบการชำรุดบกพร่องในตัวทรัพย์สินอันจะมีความ 1 ปีแต่อย่างใด

ความระงับแห่งสัญญาข้างทำของ

สัญญาจ้างทำของระงับลงด้วยกรณี ดังนี้

1. คู่สัญญาปฏิบัติการชำระหนี้ของแต่ละฝ่ายครบถ้วน กล่าวคือผู้รับจ้างทำการงานสำเร็จและส่งมอบแก่ผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างได้จ่ายสินจ้างให้ผู้รับจ้างแล้วงานที่จ้างทำวินาศพังทลายโดยมิใช่
2. ความผิดของฝ่ายใดก่อนส่งมอบ ทำให้งานไม่อยู่ในวิสัยจะส่งมอบกันได้ งานที่จ้างย่อมระงับ เช่น นายจนนารถจักรยานยนต์ไปว่าจ้างที่ร้านซ่อมเครื่องยนต์ ตกลงค่าซ่อมกันเรียบร้อย ปรากฏว่าเวลากลางคืนเกิดไฟไหม้อาคารข้างเคียงลุกลามไหม้ร้านซ่อมเครื่องยนต์ทำให้รถจักรยานยนต์ที่นำมาซ่อมเสียหาย ใช้การไม่ได้ เช่นนี้ มิใช่ความผิดงานว่าจ้างทำของ สำเร็จเมื่อส่งมอบงานของฝ่ายใด สัญญาจ้างซ่อมเครื่องยนต์ย่อมระงับและผู้ว่าจ้างจ่ายสินจ้างให้ผู้รับจ้าง
3. สาระสำคัญแห่งสัญญาจ้างอยู่ที่ความรู้ความสามารถของผู้รับจ้าง หากผู้รับจ้างตาย หรือตกเป็นผู้ไม่สามารถทำการงานที่จ้างนั้นได้ อันมิใช่ความผิดของผู้รับจ้าง สัญญาจ้างก็ระงับ เช่น นายดำ จ้างนายแดงซึ่งเป็นจิตรกรวาดรูปของตน ปรากฏว่าวาดรูปยังไม่ทันเสร็จนายแดงตายเสียก่อน เช่นนี้สัญญาจ้างวาดรูปย่อมระงับและถ้าภาพที่ได้วาดไว้บ้างแล้วเป็นประโยชน์แก่นายดำ นายดำต้องรับเอาไว้และให้ค่าจ้างแก่ญาติของนายแดงผู้ตายตามสมควร "0
4. บอกเลิกสัญญา
 - 4.1 ผู้รับจ้างไม่เริ่มทำการงานที่จ้างในเวลาอันสมควร หรือทำชักช้าฝ่าฝืนข้อกำหนดในสัญญา หรือทำการชักช้าปราศจากความรับผิดชอบ จนอาจคาดหมายได้ว่างานนั้นจะไม่สำเร็จ ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาได้
 - 4.2 สาระสำคัญของสัญญาจ้างอยู่ที่เวลา ว่าการนั้นจะต้องเสร็จภายในเวลาที่กำหนดในสัญญาแต่ผู้รับจ้างส่งมอบไม่ทันเวลา ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาได้
 - 4.3 ตราใบใดที่งานยังไม่เสร็จ และผู้รับจ้างก็ไม่ได้ผิดสัญญาแต่อย่างใด แต่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยยอมจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดจากการเลิกจ้างกลางคันให้แก่ผู้รับจ้างแล้วสัญญาจ้างก็ระงับ

**ความเหมือนและแตกต่าง
ลักษณะจ้างทำของกับจ้างแรงงาน**

ประเด็น	ลักษณะ	จ้างทำของ	จ้างแรงงาน
ความเหมือน	1. แบบของสัญญา 2. สิ้นจ้าง 3. งานที่ทำ	• ไม่มีแบบ • เงินตรา หรือทรัพย์สินหรือสิ่งของอย่างอื่น • ใช้แรงงานหรือใช้สมองก็ได้	• ไม่มีแบบ • เงินตราหรือทรัพย์สินหรือสิ่งของอย่างอื่น • ใช้แรงงานหรือใช้สมองก็ได้
ความแตกต่าง	1. คู่สัญญา 2. การควบคุม 3. วัตถุประสงค์ของสัญญา 4. เครื่องมือที่ใช้ทำงาน 5. ความรับผิดชอบละเมิดต่อบุคคลภายนอก 6. สวัสดิการ 7. การฟ้องคดี	• ผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้าง • ผู้ว่าจ้างไม่มีอำนาจควบคุมบังคับบัญชา ผู้ว่าจ้างมีสิทธิเพียงตรวจตราให้เป็นไปตามสัญญาจ้าง • มุ่งที่ผลสำเร็จของงานเป็นหลักและมี การส่งมอบงานที่ทำ • ผู้รับจ้างต้องจัดหาเอง • ผู้ว่าจ้างไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้รับจ้าง • ผู้รับจ้างดูแลตนเอง • คดีแพ่ง (ศาลแพ่ง)	• นายจ้างกับลูกจ้าง • ลูกจ้างอยู่ในความควบคุมดูแลของนายจ้าง และนายจ้างมีสิทธิสั่งเปลี่ยนแปลงการทำงานได้ • งานที่ทำจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จในครั้งนั้นก็ไม่ได้ • นายจ้างต้องจัดหาให้หรือแล้วแต่จะตกลงกัน • นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้าง ที่ทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก หากลูกจ้างได้ทำไปในทางการ ที่จ้าง • นายจ้างรับผิดชอบและคุ้มครองลูกจ้างตาม พ.ร.บ. ประกันสังคม 34 • คดีแรงงาน (ศาลแรงงาน)

--	--	--	--

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 6 กฎหมายลักษณะสัญญาจ้างทำของ

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

- ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของสัญญาจ้างแรงงาน
 - เป็นสัญญาที่ไม่มีแบบ
 - เป็นสัญญาต่างตอบแทน
 - เป็นสัญญาที่ใช้กำลังหรือความคิด
 - คุณสมบัติของคู่สัญญาไม่เป็นสาระสำคัญ
- สัญญาจ้างแรงงานต้องทำอย่างไรจึงจะสมบูรณ์ตามกฎหมาย
 - ทำเป็นหนังสือ
 - มีหลักฐานเป็นหนังสือ
 - ตกลงกันด้วยวาจาก็ได้
 - จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- ข้อใดเป็นสัญญาจ้างแรงงาน
 - แดงจ้างค่าความเป็นเงิน 200,000 บาท
 - ขาวจ้างนำตาลพ่นสีรถยนต์เงิน 30,000 บาท
 - ม่วงทำงานในโรงงานได้ค่าจ้างสัปดาห์ละ 2,100 บาท
 - สดจ้างใส่แสดงภาพยนตร์ 1 เรื่อง เป็นเงิน 100,000 บาท
- ถ้าในสัญญาจ้างแรงงานไม่ได้กำหนดเวลาการจ่ายสินจ้างไว้และไม่อาจกำหนดได้โดยจารีตประเพณี ดังนี้ จะต้องจ่ายสินจ้างกันเมื่อใด
 - จ่ายก่อนทำงาน
 - จ่ายขณะทำงาน
 - ไม่ต้องจ่ายสินจ้างเลย
 - จ่ายเมื่อทำงานนั้นแล้วเสร็จ
- ถ้าในสัญญาจ้างแรงงานไม่ได้กำหนดว่าจ้างกันนานเท่าใด คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาได้ในกรณีใด
 - บอกเลิกสัญญาไม่ได้
 - บอกเลิกสัญญาได้ทันที
 - ต้องบอกกล่าวให้อีกฝ่ายทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า 6 เดือน
 - ต้องบอกกล่าวให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้า 1 ช่วงระยะเวลาการจ่ายค่าจ้าง
- โดยทั่วไปแล้วสัญญาจ้างแรงงานระงับไปเมื่อใด
 - ลูกจ้างป่วย
 - ลูกจ้างตาย
 - นายจ้างตาย
 - นายจ้างป่วย
- ข้อใดเป็นลักษณะของสัญญาจ้างทำของ
 - มุ่งถึงผลสำเร็จของการทำงาน
 - มุ่งถึงคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ
 - ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบในการทำละเมิดของผู้รับจ้าง
 - ผู้รับจ้างต้องทำงานภายใต้บังคับบัญชาของผู้ว่าจ้าง
- ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของผู้รับจ้างทำของ
 - จ่ายสินจ้าง
 - ทำการงานจนเสร็จ
 - รับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง
 - จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน

9. ถ้าในสัญญาจ้างทำของผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระ และงานที่จ้างนั้นพังทลายโดยโทษฝ่ายใดไม่ได้ เช่นนี้ จะมีผลอย่างไร
- ผู้ว่าจ้างเป็นผู้รับเคราะห์และต้องจ่ายค่าสินจ้าง
 - ผู้ว่าจ้างเป็นผู้รับเคราะห์แต่ไม่ต้องจ่ายค่าสินจ้าง
 - ผู้รับจ้างเป็นผู้รับเคราะห์แต่มีสิทธิได้รับค่าสินจ้าง
 - ผู้รับจ้างเป็นผู้รับเคราะห์และไม่มีสิทธิได้รับสินจ้าง
10. ข้อใดไม่ใช่สิทธิของผู้ว่าจ้าง ในสัญญาจ้างทำของ
- มีสิทธิบอกเลิกสัญญา
 - มีสิทธิเรียกสินจ้าง
 - มีสิทธิเข้าตรวจการงานที่จ้างให้ทำ
 - มีสิทธิสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่องของการงาน

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 6 กฎหมายลักษณะสัญญาจ้างทำของ

1. ง	2. ค	3. ค	4. ง	5. ง
6. ข	7. ก	8. ก	9. ง	10. ข

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 6	หน่วยที่ 6
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 7
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะจำทำของ	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะจำทำของ		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างทำของ

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายลักษณะของสัญญาจ้างทำของได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญาจ้างทำของ
2. บอกหน้าที่ของผู้รับจ้างและผู้ว่าจ้างได้ เพื่อให้ผู้รับจ้างและผู้ว่าจ้างมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกหน้าที่ของผู้รับจ้างได้
- 4.2 อธิบายความระงับแห่งสัญญาจ้างทำของได้
- 4.3 เลือกนากฎหมายลักษณะจำทำของมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะจำทำของตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....อินเทอร์เน็ต.....

6. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้สื่อนักเรียนออกมาหน้าชั้นเรียน สองกลุ่มให้ได้กลุ่ม 3 คน กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างจ้างทำของกับจ้างแรงงาน
2. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7. สรุปและอภิปราย

- 7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น
- 7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8. การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 6	หน่วยที่ 6
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 7
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะจำนอง	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะจำนอง		ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาจำนองและสัญญาจำนอง

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายลักษณะของสัญญาจำนองได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญาจำนอง
2. บอกหน้าที่ของผู้รับจำนองและผู้ว่าจ้างได้ เพื่อให้ผู้รับจำนองและผู้ว่าจ้างมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกหน้าที่ของผู้รับจำนองได้
- 4.2 อธิบายความระงับแห่งสัญญาจำนองได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะจำนองมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะจำนองตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง การจัดทำสัญญาจ้างต่อชิ้นวางสินค้าในโกดัง

เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. การจัดทำสัญญาจ้างทำของ
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำสัญญาจ้างทำของ โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครเป็นผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง
3. ให้ผู้ว่าจ้างกำหนดให้ผู้รับจ้างทำการต่อชิ้นวางสินค้าในโกดัง
4. ให้ผู้รับจ้างตกลงว่าจะนำเช็คมูลค่า 50,000 บาทมาวางเป็นหลักประกัน
5. ให้ผู้ว่าจ้างตกลงกันเกี่ยวกับงวดการชำระเงินออกเป็น 3 งวด ยอดเงินรวม 1 แสนบาท
6. ให้ผู้ว่าจ้างกำหนดค่าปรับในสัญญา
7. ให้นักเรียนเขียนข้อความจบท้ายสัญญาว่า "สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ และทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจข้อความในสัญญานี้ดีโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อพยาน"
8. สลับกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านตรวจทานและลงนามเป็นพยาน

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

- 10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567
- 10.2 เวก ศิริพิมลวาทิน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 7
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 8
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา รับ ชน	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญา รับชน		

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

สัญญารับชนเป็นสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขนส่ง ตกลงว่าจะทำการขนส่งของหรือคนโดยสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยเรียกค่าบำเหน็จสินจ้างจากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นทางค้าปกติของผู้ขนส่ง

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. บอกลักษณะของสัญญารับชนได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญารับชน
2. อธิบายเรื่องการรับชนของทางทะเลได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการรับชนของทางทะเล

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความรับผิดชอบของผู้ขนส่งสิ้นสุดลงเมื่อใดได้
- 4.2 อธิบายสิทธิของผู้ส่งตกเป็นของผู้รับตราส่งเมื่อใดได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญารับชนมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญารับชนตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของสัญญารับชน
2. หนี้ของผู้ขนส่ง
3. หนี้ของผู้ส่ง
4. รับชนคนโดยสาร

6.กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับสัญญารับชม 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่อง สัญญารับชม 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่องหนึ่งของผู้ส่ง 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของสัญญารับชม และบอกให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่อง สัญญารับชม 3. ผู้สอนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

- หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW) (อ. เวก ศิริพิมพ์ลาติน)
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

- ตัวอย่างสัญญารับชมของ
- ตัวอย่างสัญญารับชมคนโดยสาร

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 7	หน่วยที่ 7
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 8
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญารับ ขน	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญารับขน		

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

สัญญารับขนเป็นสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขนส่ง ตกลงว่าจะทำการขนส่งของหรือคนโดยสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยเรียกค่าบำเหน็จสินจ้างจากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นทางค้าปกติของผู้ขนส่ง

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. บอกลักษณะของสัญญารับขนได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญารับขน
2. อธิบายเรื่องการรับขนของทางทะเลได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการรับขนของทางทะเล

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความรับผิดชอบของผู้ขนส่งสิ้นสุดลงเมื่อใดได้
- 4.2 อธิบายสิทธิของผู้ส่งตกเป็นของผู้รับตราส่งเมื่อใดได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญารับขนมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญารับขนตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

บทนำ

บางกรณีบุคคลอาจมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยยานพาหนะของผู้อื่นในการขนส่งบุคคล สิ่งของ หรือสินค้าไปยังสถานที่ต่างๆ ซึ่งคู่สัญญาอาจมีทั้งผู้รับจ้างชั่วคราวหรือผู้ประกอบกิจการขนส่งเป็นกิจจะลักษณะ

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 (เอกเทศสัญญา) ลักษณะ 8 กำหนดประเภทของเอกเทศสัญญาในลักษณะนี้ว่าเป็น "สัญญารับขน" แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ รับขนของ และรับขนคนโดยสาร ซึ่งในที่นี้จะอธิบายเฉพาะการรับส่งของ/สินค้า หรือสัญญารับขนของตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

รับขน เป็นเอกเทศสัญญาลักษณะหนึ่ง คือ สัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ขนส่งตกลงว่าจะทำการให้อีกฝ่ายหนึ่งด้วยการรับขนของ และรับขนคนโดยสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อบำเหน็จทางการค้าปกติของตน

ดังนั้นเอกเทศสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะรับขนได้ระบุไว้มีภารกิจ 2 ประการ คือ

1. รับขนของมีคู่สัญญา 2 ฝ่ายได้แก่ฝ่ายผู้ขนส่ง (Carrier) และผู้ส่ง (Sender) หรือเรียกอีกอย่างว่า ผู้ตราส่ง เพื่อให้ของที่ส่งนั้นไปถึงผู้รับปลายทางเรียกว่า ผู้รับตราส่ง (Consignor) บำเหน็จที่ผู้ขนส่งได้รับในการรับขนของเรียกว่าค่าระวางพาหนะ

2. รับขนคนโดยสารมีคู่สัญญา 2 ฝ่ายเช่นเดียวกันกับรับขนของ คือ ฝ่ายผู้ขนส่งกับฝ่ายผู้โดยสารเพื่อรับหรือขนคนโดยสารจากต้นทางไปสู่ปลายทางที่หมายของคนโดยสาร การจ่ายบำเหน็จทดแทนให้กับผู้ขนส่งเรียกว่า ค่าโดยสาร

อนึ่ง การรับขนของหรือรับขนคนโดยสาร ไม่รวมกิจการของการรถไฟ ปรารถนีย์ภัณฑ์ของกรมปรารถนีย์โทรเลขและการขนส่งทางทะเล

รับขนของ

ลักษณะการรับขนของ

1. เป็นสัญญา 2 ฝ่าย คือฝ่ายผู้ขนส่ง (Carrier) ผู้รับดำเนินการขนส่งให้กับฝ่ายผู้ส่งหรือผู้ตราส่ง (Sender) เป็นผู้นำของมาส่งให้กับผู้ขนส่งเพื่อส่งไปถึงผู้รับปลายทาง
2. สัญญาสมบูรณ์ทันทีเมื่อการแสดงเจตนาตกลงตรงกันโดยไม่ต้องมีแบบแห่งสัญญา หรือต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือต้องส่งมอบของให้แก่กันก่อน สัญญาทำเกิดขึ้นสมบูรณ์แล้ว
3. งานที่ตกลงเป็นสัญญารับขนของจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งคือให้ถึงผู้รับ เรียกว่า ผู้รับตราส่ง
4. การรับขนของมิได้ทำให้เปล่า หากแต่ผู้ขนส่งจะได้รับค่าตอบแทนเป็นทางการค้าปกติของตนในการขนของนั้นๆ เรียกว่า ค่าระวางพาหนะ และคำว่า ค่าตอบแทนทางการค้าปกติ หมายความว่า ค่าตอบแทนที่เรียกว่าค่าระวางพาหนะโดยคิดจากสิ่งของที่ส่ง จะมีกำหนดไว้แล้วแน่นอนโดยอาจใช้มาตรฐาน น้ำหนักของวัสดุสิ่งของที่ส่งหรือปริมาตรสิ่งของที่ส่งเป็นเกณฑ์คิดตั้งราคาไว้เป็นปกติอยู่แล้ว
5. เป็นสัญญามุ่งเอาความสำเร็จของการขนส่งเป็นสำคัญ
6. ถ้าผู้ขนส่งเรียกเอาใบกำกับของ ผู้ส่งต้องทำให้ ถ้าผู้ขนส่งไม่ขอผู้ส่งไม่ต้องทำก็ได้ ใบกำกับของต้องแสดงรายการดังต่อไปนี้
 - 6.1 สภาพของที่ส่ง น้ำหนัก ขนาดของที่ส่ง จำนวนและเครื่องหมายหีบห่อ
 - 6.2 ตำบลที่กำหนดให้ส่ง (สถานที่อยู่ปลายทาง)
 - 6.3 ชื่อและยี่ห้อ สำนักของผู้รับตราส่ง

6.4 ตำบล และวันที่ออกไปกำกับของนั้น แล้วลงลายมือชื่อผู้ส่งเป็นสำคัญ

หน้าที่ของผู้ขนส่ง

เมื่อผู้ขนส่งรับของจากผู้ส่งแล้วมีหน้าที่ต้องปฏิบัติแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ต้องขนของจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งให้ผู้รับตามที่กำหนดในสัญญา
2. ต้องประกันความสูญหายและบุบสลายที่อาจเกิดขึ้นแก่ของที่รับขนนั้นหน้าที่ทั้ง 2 ประการมีรายละเอียดดังนี้

1 หน้าที่ขนของจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งตามที่กำหนดในสัญญา เมื่อผู้ขนส่งรับของที่จะส่งไปยังปลายทางจากผู้ส่งแล้วต้องดำเนินการ

1.1 ออกใบตราส่ง ถ้าผู้ส่งเรียกเอาใบตราส่ง ผู้ขนส่งต้องทำใบตราส่งให้กับผู้ส่ง ถ้าผู้ส่งไม่ขอผู้ขนส่งไม่ทำให้ก็ได้

ใบตราส่งต้องแสดงรายการดังต่อไปนี้

- (1) มีรายการให้ปรากฏตรงกับใบกำกับของรายการที่ (1) (2) และ (3)
- (2) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ส่ง
- (3) จำนวนเงินค่าระวางพาหนะ
- (4) ตำบลและวันที่ออกใบตราส่ง พร้อมลงลายมือชื่อผู้ขนส่งเป็นสำคัญ

ประโยชน์ของใบตราส่ง เป็นหลักฐานยืนยันกับผู้ขนส่งว่าของที่ผู้ส่งหรือผู้ตราส่งได้ทำการส่งนั้น คืออะไร มีลักษณะสภาพอย่างไร ส่งตั้งแต่เมื่อใด ส่งให้ปลายทางคือผู้รับตราส่ง ชื่ออะไรอยู่ที่ไหน และยังเป็นหลักฐานยืนยันเมื่อของที่ส่งสูญหาย บอบสลาย สะดวกต่อการคิดค่าเสียหาย และสามารถโอนของที่ส่งให้แก่กันได้

1.2 ต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับตราส่ง เมื่อของที่ส่งไปถึงปลายทางผู้ส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับตราส่ง คือผู้รับของอยู่ปลายทางจะเป็นผู้รับของหลังจากได้รับการติดต่อจากผู้ขนส่งแล้ว

2. หน้าที่ต้องประกันความสูญหายและบุบสลายที่อาจเกิดขึ้นแก่ของที่รับขนนั้น ผู้ขนส่งต้อง รับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายที่เกิดแก่ของที่ตนรับขนดังกล่าวมาแล้ว การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ขนส่งต้องรับผิดชอบแก่ของที่รับขนเช่นนี้เพราะผู้ขนส่งมีอาชีพในด้านนี้จำเป็นต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษที่สาธารณชนนำของมาให้ผู้ขนส่งจัดการส่งให้ย่อมต้องหวังถึงความปลอดภัยกับของที่ส่งนั้นโดยมั่นใจว่าผู้ขนส่งมีหน้าที่และความชำนาญในการขนส่งโดยเฉพาะ ผู้ขนส่งจะต้องรับประกันในความ สูญหายและบุบสลายแก่ของที่รับขนดังนี้

2.1 ต้องรับผิดชอบต่อผู้ส่งหรือผู้ตราส่ง ในความสูญหายหรือบุบสลายหรือส่งมอบช้าในของ ที่ส่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการสูญหาย บอบสลาย หรือส่งมอบของล่าช้าเกิดขึ้นเพราะสภาพแห่งของที่ส่ง นั้นเอง เกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง

2.2 ต้องขนส่งของตามสัญญา ถ้าผู้ขนส่งไม่ขนส่งของตามสัญญาผู้ส่งหรือผู้ตราส่งมีสิทธิฟ้อง ต่อศาลเรียกค่าเสียหายต่างๆ อันเกิดจากการที่ผู้ขนส่งไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาได้ ทั้งยังมีสิทธิให้บุคคลภายนอกเข้ามาปฏิบัติขนของแทน โดยผู้ขนส่งเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายได้

ส่วนเหตุที่ทำให้ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายซึ่งเกิดแก่ของที่รับขนตามที่กฎหมายกำหนดไว้คือ

(1) เหตุสุดวิสัย หมายความว่า "เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจ ป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควร อันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น" ตัวอย่างเช่น อุทกภัย อัคคีภัย ฟ้าผ่า วาตภัย น้ำป่า เป็นต้น

(2) การเสียหายเกิดจากสภาพแห่งของนั่นเอง ได้แก่ การที่ของนั้นเน่า เสีย บูดระเหยกลายเป็นไอ หรือสัตว์ที่รับขนเพราะสัตว์นั่นเอง เช่น สัตว์มีชีวิตเสียหายเพราะอาการพิษหรือ ดันรนของสัตว์นั้น ทั้งที่ผู้ขนส่งได้ระมัดระวังทำคอกอย่างดีแล้วหลุดออกจากคอก เพราะสภาพของสัตว์นั้น

(3) เกิดจากความผิดของผู้ส่งหรือผู้ตราส่ง เช่น ผู้ส่ง จัดหีบห่อไม่เหมาะสมกับสภาพ สิ่งของที่ส่ง และไม่ได้แจ้งให้ผู้ขนส่งรับทราบถึงสภาพที่แท้จริงในหีบห่อนั้น ทำให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้นเมื่อได้รับแรงกระแทก หรือกระทบกับของแข็ง หรืออีกกรณีที่ของที่ส่งถึงปลายทาง แจ้งให้ผู้รับตราส่งมารับของที่ส่งมาถึงแล้ว แต่ไปรับของช้าทั้งเวลาจนของนั้นเน่าหรือเสียหายเสื่อมคุณภาพ

ทั้งนี้ผู้ขนส่งอาจกำหนดวงเงินความคุ้มครองในการขนส่งรูปแบบต่างๆได้ตามระดับของความเสี่ยงที่จะเสียหายหรือสูญหาย ซึ่งผู้ขนส่งและผู้ให้บริการอาจมีการตกลงกันเพื่อกำหนดให้มีการประกันภัยในสิ่งของที่ส่งขนส่งเพิ่มขึ้นก็ได้ เพื่อคุ้มครองกรณีสินค้าที่ขนส่งเกิดความเสียหาย

ความรับผิดของผู้ขนส่งสิ้นสุดลง

ได้กล่าวถึงความรับผิดของผู้ขนส่งที่มีต่อผู้ส่ง หรือผู้ตราส่งมาแล้ว กฎหมายกำหนดให้ความรับผิดของผู้ขนส่งสิ้นสุดลงดังนี้ "

1.เมื่อผู้รับตราส่งรับของที่ส่งไว้โดยไม่อิดเอื้อน เมื่อผู้ขนส่งได้ส่งของที่รับส่งมาให้กับผู้รับตราส่งและผู้รับตราส่งหรือผู้รับของตามที่ปรากฏในรายชื่อผู้รับ ทำการรับของที่ส่งมาอย่างเต็มใจโดยไม่อิดเอื้อนความรับผิดในการส่งของจากผู้ขนส่งก็สิ้นสุดลง

2.เมื่อผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งได้ใช้ค่าระวางพาหนะกับทั้งค่าอุปกรณ์เสร็จแล้ว กรณีเช่นนี้จะใช้กับผู้ส่งหรือผู้ตราส่งที่ใช้บริการกับบริษัทผู้ขนส่งเป็นประจำ จึงอาจมีการเก็บเงินค่าระวางพาหนะคือค่า ส่งของที่ปลายทาง แต่ถ้าเป็นการรับบริการส่งของธรรมดาทั่วไปผู้ขนส่งจะเรียกเก็บค่าระวางพาหนะหรือ ค่าส่งของเมื่อนำของมาส่งหรือใช้บริการที่ต้นทางก่อนทำการส่งของไปปลายทาง

อนึ่ง ผู้ขนส่งยังไม่พ้นความรับผิดหากปรากฏว่าของที่ส่งและรับไว้แล้ว มีการบุบสลายภายในโดยไม่สามารถมองเห็นจากภายนอก และผู้รับของหรือผู้รับตราส่งได้แจ้งแก่ผู้ขนส่งให้ทราบภายใน 8 วัน นับแต่วันส่งมอบ หรือมีการทูลทวงถามทูลถามทูลถามอย่างร้ายแรงที่สามารถปรับเอาความผิดแก่ผู้ขนส่งได้ผู้ขนส่งยังไม่พ้นความรับผิด

อายุความฟ้องร้องความรับผิดของผู้ขนส่งเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายที่เกิดแก่ของที่รับขนรวมทั้งส่งของล่าช้า มีอายุความ 1 ปี นับแต่วันส่งมอบของ เว้นแต่ในกรณีที่มีการทุจริต

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 7 กฎหมายลักษณะสัญญาฉบับ

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. สัญญาเป็นสัญญาอะไรอย่างหนึ่ง

ก. สัญญาเช่าทรัพย์

ข. สัญญาเช่าซื้อ

ค. สัญญาจ้างแรงงาน

ง. สัญญาจ้างทำของ

2. ผู้ขนส่งต้องรับผิดในของอะไร หากมิได้บอกราคา หรือสภาพแห่งของไว้ในขณะที่ส่งมอบแก่ตน

ก. ทอง

ข. ธนบัตร

ค. ตัวเงิน

ง. กระดาษอัดรูป

3. ใบรับ ใบตราส่ง หรือเอกสารอื่น ๆ ทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งผู้ขนส่งออกให้แก่ผู้ส่งนั้น ถ้ามีข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งประการใด ข้อความนั้นย่อมมีผลอย่างไร

ก. เป็นโมฆะ

ข. เป็นโมฆียะ

ค. สมบูรณ์

ง. สมบูรณ์เพียงบางส่วน

4. ในการรับขนคนโดยสาร สิ่งที่ถูกโดยสารนำติดตัวไปด้วย เรียกว่าอะไร

ก. เป้

ข. กระเป๋า

ค. สัมภาระ

ง. เครื่องเดินทาง

5. เอกสารที่ผู้ขนส่งออกให้แก่ผู้ส่งของเป็นหลักฐานแห่งสัญญารับขนของทางทะเลแสดงว่าผู้ขนส่งได้รับของตามที่ระบุในใบตราส่งไว้ในความดูแลหรือได้บรรทุกของลงเรือแล้ว และผู้ขนส่งรับที่จะส่งมอบของดังกล่าวให้แก่ผู้มีสิทธิรับขนนั้นเมื่อได้รับเวนคืนใบตราส่ง เป็นความหมายของอะไร

ก. ผู้ขนส่ง

ข. ใบตราส่ง

ค. ผู้ส่งของ

ง. ผู้รับตราส่ง

6. การรับขนของทางทะเล บุคคลซึ่งเป็นผู้สัญญากับผู้ขนส่งในสัญญารับขนของทางทะเล เป็นความหมายของอะไร

ก. ผู้ขนส่ง

ข. ผู้ส่งของ

ค. ผู้รับตราส่ง

ง. ใบตราส่ง

7. การรับขนของทางทะเล ผู้รับสลักหลังคนสุดท้าย สำหรับใบตราส่งที่ออกให้แก่บุคคลเพื่อเขาส่ง หรือใบตราส่งที่ออกให้แก่บุคคลโดยนาม และไม่มีข้อห้ามสลักหลังไว้ เป็นความหมายของอะไร

ก. ผู้ขนส่ง

ข. ผู้ส่งของ

ค. ผู้รับตราส่ง

ง. ใบตราส่ง

8. การรับขนของทางทะเล เมื่อได้ขนของไปถึงท่าปลายทางหรือที่หมายปลายทางตามที่ตกลงกันได้ และพร้อมที่จะส่งมอบของนั้นแล้ว ผู้ขนส่งมีสิทธิได้รับอะไร

ก. เงินสด

ข. ค่าขนส่ง

ค. ค่าระวาง

ง. ค่าระวางและอุปกรณ์แห่งค่าระวาง

9. การรับขนของทางทะเล ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดเพื่อการสูญหายหรือเสียหายแห่งของอะไร เว้นแต่ผู้ส่งของจะได้แจ้งให้ผู้ขนส่งทราบถึงสภาพและราคาของนั้นในเวลาที่นำของมามอบให้

ก. อัญมณี

ข. จักรเย็บผ้า

ค. รถจักรยาน

ง. โทรศัพท์มือถือ

10. การรับขนของทางทะเล เมื่อมีกรณีที่ผู้ขนส่งต้องรับผิดและผู้ขนส่งอื่นจะต้องรับผิด ให้ผู้ขนส่งและผู้ขนส่งอื่นดังกล่าวเป็นอะไรกัน

ก. เป็นพี่น้องกัน

ข. เป็นสามีภรรยา

ค. เป็นลูกหนี้ร่วมกัน

ง. เป็นเจ้าหนี้ร่วมกัน

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 7 กฎหมายลักษณะสัญญารับขน

1. ง

2. ง

3. ก

4. ง

5. ข

6. ข

7. ค

8. ง

9. ก

10. ค

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 7	หน่วยที่ 7
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 8
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญารับ ขน	ทฤษฎี.....2.....ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0.....ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญารับขน		ปฏิบัติ.....0.....ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

สัญญารับขนเป็นสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขนส่ง ตกลงว่าจะทำการขนส่งของหรือคนโดยสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยเรียกค่าบำเหน็จสินจ้างจากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นทางค้าปกติของผู้ขนส่ง

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. บอกลักษณะของสัญญารับขนได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญารับขน
2. อธิบายเรื่องการรับขนของทางทะเลได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการรับขนของทางทะเล

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความรับผิดชอบของผู้ขนส่งสิ้นสุดลงเมื่อใดได้
- 4.2 อธิบายสิทธิของผู้ส่งตกเป็นของผู้รับตราส่งเมื่อใดได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญารับขนมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญารับขนตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.1.....สมุดรายงาน/กระดานรายงาน/สมุดเรียน.....

5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....

5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....

5.4.....อินเทอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้จัดกลุ่มนักเรียนออกมาหน้าชั้นเรียน สิบกลุ่มให้ได้กลุ่ม 2 คน กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับการขนส่งสินค้า โดยให้แต่ละกลุ่มจับคู่กันทำสัญญารับขนส่ง โดยมีข้อตกลงว่า ต้องทำข้อตกลงกันในการขนส่งสินค้า อย่างน้อย 5 ข้อ

2. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8. การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมิน ทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 7	หน่วยที่ 7
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 8
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญารับ ขน	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญารับขน		ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

สัญญารับขนเป็นสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขนส่ง ตกลงว่าจะทำการขนส่งของหรือคนโดยสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยเรียกค่าบำเหน็จสินจ้างจากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นทางค้าปกติของผู้ขนส่ง

2. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3. สมรรถนะประจำหน่วย

1. บอกลักษณะของสัญญารับขนได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญารับขน
2. อธิบายเรื่องการรับขนของทางทะเลได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการรับขนของทางทะเล

4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความรับผิดชอบของผู้ขนส่งสิ้นสุดลงเมื่อใดได้
- 4.2 อธิบายสิทธิของผู้ส่งตกเป็นของผู้รับตราส่งเมื่อใดได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญารับขนมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญารับขนตามหลักการของกฎหมายได้

5. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

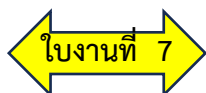
- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....

- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง การจัดทำเอกสารรับขนส่งสินค้า.....

เวลา...40...นาที

จุดประสงค์

1. การทดลองจัดทำเอกสารรับขนส่งสินค้า
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกเขียนเอกสารรับขนส่งสินค้า โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครเป็นผู้ส่งและผู้ขนส่ง
3. สมมติให้ผู้รับของผู้สอนประจำวิชา และที่อยู่คือสถานศึกษา
4. ให้ผู้ส่งกำหนดรายการและจำนวนสินค้าที่ส่ง
5. ให้ผู้ขนส่งคิดค่าตอบแทนการขนส่ง และการชำระเงิน และการรับผิดชอบความเสียหาย
6. เมื่อเขียนเสร็จ ให้ผู้ขนส่งนำเอกสารไปให้ผู้สอนลงนามในฐานะผู้รับ

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

- 10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567
- 10.2 เวก ศิริพิมพ์ลวาทิน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

	แผนการจัดการเรียนรู้		หน่วยที่ 8
	รหัสวิชา 20200-1006	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 9
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขาย		ทฤษฎี.....2.....ชั่วโมง
	ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขาย		ปฏิบัติ.....0.....ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สัณเปลี่ยนและทราบความระงับแห่งสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สัณเปลี่ยน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สัณเปลี่ยนได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและสัญญาซื้อขายใช้สัณเปลี่ยน

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสิทธิและหน้าที่ของผู้ให้ยืมได้
- 4.2 อธิบายความบริบูรณ์ของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขายตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สัณเปลี่ยน
2. ความบริบูรณ์ของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สัณเปลี่ยน
3. สิทธิและหน้าที่ของผู้ยืมและผู้ให้ยืม

4. ความระงับแห่งสัญญาห้ามใช้คงรูปและห้ามใช้สิ้นเปลือง
5. ความบริบูรณ์ของสัญญาห้ามเงิน
6. หลักฐานแห่งการห้าม

6.กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับสัญญาห้าม 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่อง สัญญาห้าม 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่องสิทธิหน้าที่ของผู้ห้าม 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของสัญญาห้าม และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่อง สัญญาห้าม 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

1. หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW)

(อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

1. ตัวอย่างสัญญาืมใช้สัณเปลือง
2. ตัวอย่างสัญญาืมใช้คงรูป
3. ตัวอย่างสัญญาืมกู้ยืมเงิน
4. ตัวอย่างสัญญาจะซื้อจะขาย

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 8	หน่วยที่ 8
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 9
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขาย	ทฤษฎี 2 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขาย		ปฏิบัติ 0 ชั่วโมง

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สลับเปลี่ยนและทราบความระงับแห่งสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สลับเปลี่ยน

2. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3. สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สลับเปลี่ยนได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและสัญญาซื้อขายใช้สลับเปลี่ยน

4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสิทธิและหน้าที่ของผู้ให้ยืมได้
- 4.2 อธิบายความบริบูรณ์ของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขายมาใช้ได้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขายตามหลักการของกฎหมายได้

5. สารการเรียนรู้

ลักษณะทั่วไปของสัญญาซื้อขาย

ยืม เป็นสัญญา ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า **ผู้ให้ยืม** ส่งมอบทรัพย์สินของตนให้อีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า **ผู้ยืม** ได้ใช้ทรัพย์สินนั้น โดยมีกำหนดเวลาหรือไม่ได้กำหนดเวลาไว้ก็ได้ และผู้ยืมต้องคืนทรัพย์สินที่ยืมให้แก่ผู้ให้ยืม

ลักษณะทั่วไปของสัญญาอืม มีดังนี้

1) เป็นสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน คือต้องมีบุคคลอย่างน้อย 2 ฝ่ายทำข้อตกลงกัน หรือมีสัญญากันระหว่างคู่สัญญาเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สิน

2) เป็นสัญญายินยอมให้ใช้ทรัพย์สิน คือ เจ้าของทรัพย์สิน เรียกว่า ผู้ให้ยืม ยินยอมให้อีกฝ่าย คือ ผู้ยืม ได้ใช้ทรัพย์สินนั้น ระยะเวลาการใช้จะกำหนดเวลาไว้ หรือไม่กำหนดเวลาไว้ก็ได้

3) เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน คือ เป็นสัญญาก่อให้เกิดหน้าที่ หรือเกิดหนี้แต่เพียงฝ่ายเดียวได้แก่ ผู้ยืม มีหน้าที่ในการใช้ทรัพย์สินตามสัญญา ต้องรักษาทรัพย์สินที่ยืม และต้องคืนทรัพย์สินที่ยืมนั้น ส่วน ผู้ให้ยืม ไม่มีหน้าที่แต่ประการใด แต่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินที่ยืมนั้นคืนได้เมื่อถึงกำหนดเวลาที่ยืม (ยกเว้นสัญญาให้กู้ยืมเงิน อาจเป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทนได้ เช่น ดอกเบี้ย)

4) เป็นสัญญาไม่มีแบบ คือ ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ให้สัญญาอืมต้องทำตามแบบแห่งนิติกรรมแต่อย่างใด สัญญาอืมจึงทำการอืมด้วยปากเปล่า ด้วยหนังสือ หรือโดยปริยายอันเป็นที่ทราบกันระหว่าง คู่สัญญาก็ใช้บังคับกันได้

5) ส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม สำคัญมากที่สุดในสัญญาอืม คือ ผู้ให้ยืมต้องส่งมอบทรัพย์สิน คือ สัญญาอืมใช้บังคับต่อกันไม่ได้

ที่ยืมให้แก่ผู้ยืม หากมีการทำสัญญากันเรียบร้อยแต่ไม่ได้มีการส่งมอบทรัพย์สินนั้น สัญญาอืมก็ไม่บริบูรณ์

สัญญาอืม แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ยืมใช้คงรูป และยืมใช้สิ้นเปลือง

ยืมใช้คงรูป

หลักกฎหมายในเรื่องยืมใช้คงรูป กำหนดไว้ว่า "ยืมใช้คงรูปนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งจะคืนทรัพย์สินนั้นเมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว" เรียกว่าผู้ให้ยืม ให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ยืม ใช้สอยทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เปล่า และผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินเมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว

1. ลักษณะสำคัญของสัญญาอืมใช้คงรูป แยกพิจารณาในรายละเอียดได้ ดังนี้

1.1 เป็นสัญญาไม่มีค่าตอบแทน นอกจากกล่าวในลักษณะทั่วไปว่า สัญญาอืมเป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทนแล้ว สัญญาอืมใช้คงรูปยังเป็นสัญญาไม่มีค่าตอบแทนอีกด้วย กล่าวคือ ผู้ยืมไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องให้ค่าตอบแทนในการใช้ทรัพย์สินนั้น และผู้ให้ยืมก็ไม่มีสิทธิที่จะเรียกค่าตอบแทนจาก ผู้ยืมแต่อย่างใด เป็นการให้ผู้ยืมได้ใช้ทรัพย์สินนั้น โดยไม่ต้องตอบแทนอะไรให้กับผู้ให้ยืม เช่น นายดำให้นายแดงยืมรถยนต์ไปใช้ 1 วันโดยไม่คิดค่าตอบแทนจากนายแดง เพราะถ้านายดำคิดค่าตอบแทนจากนายแดงจะกลายเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สิน เป็นต้น

1.2 สัญญาอืมถือเอาตัวผู้ยืมเป็นสาระสำคัญของสัญญา กล่าวคือ ก่อนตัดสินใจให้ยืมและใช้ทรัพย์สินของตน ผู้ให้ยืมจะพิจารณาว่าผู้ยืมมีความน่าไว้วางใจและควรเชื่อถือมากน้อยอย่างไร ดังนั้นหากผู้ยืมถึงแก่ความตายก่อนส่งคืนทรัพย์สิน ทายาทของผู้ยืมต้องส่งคืนทรัพย์สินนั้นกลับคืนไปยังผู้ให้ยืมจะอ้างว่าการอืมยังไม่ครบกำหนดไม่ได้

1.3 สัญญาอืมใช้คงรูปเป็นสัญญาไม่โอนกรรมสิทธิ์ กล่าวคือ แม้มีการส่งมอบทรัพย์สินให้ผู้ยืมแล้ว ผู้ยืมอยู่ในฐานะผู้ครอบครองและใช้ทรัพย์สินเท่านั้น แต่ไม่อยู่ในฐานะรับโอนกรรมสิทธิ์แต่อย่างใด ผู้ให้ยืมไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินที่ให้อืม และกรณีผู้ยืมทุจริตเบียดบังทรัพย์สินนั้นไปเป็นประโยชน์ส่วนตน อาจมีความผิดอาญฐานยักยอกทรัพย์สินได้

1.4 สัญญาอืมใช้คงรูปมีความบริบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ให้อืม ' หมายความว่า ถ้ายังไม่ส่งมอบทรัพย์สินที่ยืมต่อกัน สัญญาอืมก็ไม่บริบูรณ์ สัญญาอืมไม่เกิดขึ้น เมื่อได้ทำให้ถูกต้อง สัญญาอืมก็เกิดและบริบูรณ์หรือสมบูรณ์ทันที

1.5 วัตถุแห่งสัญญาใช้คงรูป ได้แก่ ทรัพย์สิน คำว่าทรัพย์สิน หมายความว่ารวมทั้งทรัพย์สินคือ วัตถุที่มีรูปร่างและวัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ แต่โดยทั่วไปใช้คงรูป จะเป็นทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์มีตัวตนแน่นอน ไม่อาจใช้ทรัพย์สินอื่นแทนได้ เช่น นาย ก ยืมกล้องถ่ายรูปจากนาย ข กล้องถ่ายรูปเป็นทรัพย์สินที่มีตัวตนแน่นอนจะใช้กล้องถ่ายรูปตัวอื่นๆ มาแทนไม่ได้ เมื่อใช้กล้องถ่ายรูปนั้นเสร็จแล้วต้องนำกล้องถ่ายรูปอันนั้นมาคืนให้นาย ข เช่นเดิม

2. หน้าที่ของผู้ยืมในสัญญาใช้คงรูป กฎหมายมิได้บัญญัติให้ผู้ยืมมีสิทธิ แต่บัญญัติให้มีหน้าที่ไว้ 5 ประการ ดังนี้

2.1 หน้าที่ในการเสียค่าใช้จ่ายต่างๆ และค่าบำรุงรักษาทรัพย์สินที่ยืม ' เช่น นายคำ ยืมรถยนต์ของนายแดงไปใช้ มีระยะเวลา 30 วัน ระหว่างการใช้รถยนต์ จะต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และค่าบำรุง รักษา ได้แก่ น้ำมันเครื่องหล่อลื่นเครื่องยนต์ต้องเปลี่ยนถ่ายตามระยะเวลา การเติมน้ำกลั่นในแบตเตอรี่การเติมน้ำในหม้อน้ำระบายความร้อน การเติมน้ำมันเบรก รวมทั้งการล้างอัดฉีด เป็นต้น นายคำผู้ยืมต้องเป็น ผู้ออกค่าใช้จ่ายเองทั้งสิ้น

2.2 หน้าที่ในการใช้ทรัพย์สินตามสัญญา " เช่น นายคำยืมรถยนต์ของนายแดง ในสัญญาหรือข้อตกลงมีว่า ยืมเพื่อรับส่งลูกไปโรงเรียนระหว่างที่รถยนต์ของตนซ่อมทำเครื่องและพ่นสีใหม่ และนายคำจะต้องขับด้วยตนเอง แต่ปรากฏว่าเมื่อรับรถยนต์มาแล้ว นายคำได้ให้นายโกขับเป็นรถแท็กซี่ป้ายดำ รับคนโดยสารระหว่างว่างจากรับลูกที่โรงเรียน กรณีเช่นนี้เท่ากับนายคำผู้ยืมมิใช่ทรัพย์สินที่ยืมตามสัญญาหากปรากฏว่ารถยนต์ที่นายคำยืมมานั้นได้สูญหายหรือบุบสลาย แม้จะเป็นเหตุสุดวิสัย นายคำจะต้องรับผิดชอบนายแดงในการสูญหายหรือบุบสลายนั้น

2.3 หน้าที่ในการสงวนทรัพย์สินที่ยืม ' เนื่องจากสัญญาใช้คงรูปเป็นสัญญาให้ผู้ยืมได้ใช้ทรัพย์สินโดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทนแต่อย่างใดแก่ผู้ให้ยืมและผู้ยืมได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นเสมือนได้เปล่ากฎหมายจึงบัญญัติไว้ให้ผู้ยืมมีหน้าที่ต้องสงวนทรัพย์สินที่ยืมไปเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตน คำว่าวิญญูชน หมายถึง ระดับของบุคคลทั่วไป ไม่ใช่ต่ำสุดหรือสูงสุดแต่เป็นระดับกลางๆ ที่วิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตน คือ คนระดับทั่วๆ ไปจะต้องรักและหวงแหนทรัพย์สินของตนในลักษณะเช่นนั้น แต่ถ้าสามารถสงวนทรัพย์สินได้ในระดับสูง ก็จะเป็นการดีต่อผู้ให้ยืมเช่น นายคำเมื่อยืมรถยนต์จากนายแดงมาแล้ว หากรถยนต์ของตนเองเก็บหรือจอดไว้ในโรงรถ รถยนต์ที่ยืมมา ก็ต้องจอดไว้ในโรงรถด้วย การตรวจตราบำรุงรักษารถยนต์ของตนอย่างไร ก็ต้องปฏิบัติต่อรถยนต์ที่ยืมมาเหมือนกัน เช่น ตรวจระดับน้ำมันเครื่องระดับน้ำระบายความร้อน ระดับน้ำกลั่นแบตเตอรี่ การรักษาความสะอาดในตัวรถและภายนอกตัวรถ เสมือนหนึ่งว่ารถยนต์ที่ยืมมาเป็นรถของตนเอง

2.4 หน้าที่ต้องคืนทรัพย์สินที่ยืมเมื่อใช้เสร็จ ' สัญญาใช้คงรูป เป็นสัญญาไม่โอนกรรมสิทธิ์เมื่อผู้ยืมได้ใช้สอยทรัพย์สินที่ยืมแล้วจะต้องคืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ยืม และต้องคืนทรัพย์สินอันเดิมที่ยืมไปยกเว้นว่าทรัพย์สินนั้นสูญหาย หรือบุบสลายไปจนไม่สามารถคืนทรัพย์สินอันเดิมที่ยืมไปได้ ผู้ยืมก็ต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ให้ยืม

2.5 หน้าที่ต้องเสียค่าค่าธรรมเนียมในการทำสัญญา ค่าส่งมอบ และค่าส่งคืนทรัพย์สินที่ยืม"การใช้คงรูปแม้จะไม่มีแบบแห่งสัญญา แต่ก็อาจมีค่าธรรมเนียมอย่างอื่นเกิดขึ้นได้ เช่น การยืมสัตว์พาหนะได้แก่ช้าง ม้า วัว ควาย หากมีการนำข้ามเขตจะต้องมีการขออนุญาตและเสียค่าธรรมเนียมหรือเรียกว่าค่าค่าธรรมเนียม รวมทั้งต้องมีการนำขึ้นรถบรรทุกใส่ยานพาหนะ เสียค่าอาหาร ค่าขนส่ง ค่ายารักษาต่างๆ เหล่านี้ ผู้ยืมต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย และให้รวมถึงค่าใช้จ่ายในการนำส่งคืนด้วย

3. สิทธิของผู้ให้ยืมในสัญญายืมใช้คงรูป แม้ผู้ให้ยืมไม่ได้รับค่าตอบแทนจากผู้ยืม แต่ก็มีสิทธิในฐานะผู้ให้ยืม หรือในฐานะเป็นเจ้าของ ดังนี้

3.1 ผู้ยืมบกพร่องในหน้าที่ของผู้ยืม ได้แก่ เอาทรัพย์สินไปใช้การอย่างอื่นนอกจากที่ปรากฏในสัญญา หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยก็ดี หรือไม่ส่งทรัพย์สินที่ยืม เช่น วิทยุชนฟังส่งทรัพย์สินของตนเองก็ดี ผู้ให้ยืมมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

3.2 การยืมใช้คงรูปไม่ได้กำหนดเวลาส่งคืน ผู้ให้ยืมมีสิทธิเรียกเอาทรัพย์สินที่ยืมคืนได้ " ถ้า

1) เมื่อผู้ยืมได้ใช้สอยทรัพย์สินเสร็จตามสัญญา หรือ

2) เวลาได้ล่วงไปพอแก่การที่ผู้ยืมจะได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้ว หรือ

3) ในสัญญาไม่ปรากฏว่ายืมไปใช้เพื่อการใด ผู้ให้ยืมจะเรียกคืนเมื่อใดก็ได้

3.3 ถ้าทรัพย์สินตกไปอยู่แก่บุคคลภายนอก เจ้าของผู้ให้ยืมมีสิทธิติดตามเรียกคืนจากบุคคลภายนอกได้ ในฐานะที่ตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น

4. ความระงับแห่งสัญญายืมใช้คงรูป สัญญายืมใช้คงรูปอาจระงับได้ด้วย 2 กรณี ดังต่อไปนี้

4.1 กรณีปกติ สัญญายืมใช้คงรูประงับ เพราะเหตุดังนี้

1) กำหนดระยะเวลายืมกันไว้โดยแน่นอน สัญญายืมย่อมระงับเมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือสิ้นระยะเวลานั้นแล้ว

2) แม้มีกำหนดเวลายืมไว้ ถ้าผู้ยืมส่งคืนทรัพย์สินก่อนกำหนด สัญญายืมย่อมระงับ

3) ไม่ได้กำหนดระยะเวลายืมไว้

ก. ไม่ปรากฏว่ายืมทรัพย์สินไปใช้เพื่อการใด สัญญาย่อมระงับเมื่อเสร็จการนั้น

ข. เวลาได้ล่วงไปพอแก่การที่ผู้ยืมจะใช้ทรัพย์สินที่ยืมเสร็จแล้ว ผู้ให้ยืมเรียกคืนได้แม้ผู้ยืมยังไม่ใช้ทรัพย์สินนั้นก็ตาม

ค. นอกจากไม่ได้กำหนดเวลายืมไว้ และในสัญญาก็ไม่ปรากฏว่ายืมไปใช้เพื่อการใด ผู้ให้ยืมย่อมเรียกคืนเมื่อไรก็ได้ เป็นผลให้สัญญาระงับ

4.2 กรณีพิเศษ สัญญายืมใช้คงรูประงับเพราะเหตุดังนี้

1) เมื่อผู้ยืมตาย " ทั้งนี้เพราะการยืมใช้คงรูปเป็นการให้ยืมโดยไม่มีค่าตอบแทนและไม่โอนกรรมสิทธิ์ก่อนตัดสินใจให้ยืม ผู้ให้ยืมย่อมพิจารณาถึงคุณสมบัติ ความน่าเชื่อถือในตัวผู้ยืม ดังนั้นเมื่อผู้ยืมตาย สัญญาย่อมระงับ ทายาทจะถือสิทธิใช้ทรัพย์สินนั้นต่อไปไม่ได้

2) ผู้ยืมผิดสัญญา กล่าวคือ ผู้ยืมได้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้อย่างอื่นต่างจากสัญญาหรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย หรือเอาทรัพย์สินนั้นไว้นานกว่าที่ควรจะให้เอาไว้ใช้ หรือไม่ส่งทรัพย์สินที่ยืมเหมือนเช่น วิทยุชนฟังจะฟังส่งทรัพย์สินของตน ผู้ให้ยืมมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ทำให้สัญญาระงับและถ้าทรัพย์สินที่ยืมสูญหายไปทั้งหมดหรือไม่มีตัวทรัพย์สินอีกต่อไป สัญญาย่อมระงับ และผู้ยืมต้องรับผิดชอบในเหตุที่ทรัพย์สินนั้นหายด้วย แม้จะเป็นเหตุสุดวิสัยก็ตาม

ยืมใช้สิ้นเปลือง

ยืมใช้สิ้นเปลืองมีหลักกฎหมายกำหนดไว้ว่า "อันว่ายืมใช้สิ้นเปลืองนั้นคือ สัญญาซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้สอยไปนั้นเป็นปริมาณมีกำหนดให้ไปแก่ผู้ยืม และผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณ เช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น สัญญาแบบนี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อ ส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม"

จากหลักกฎหมาย ยืมใช้สัณเป็ลืองจึงแตกต่างไปจากยืมใช้คงรูป สามารถแยกได้ดังนี้

1. ลักษณะสำคัญของสัญญายืมใช้สัณเป็ลือง

1.1 เป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ยืม กล่าวคือ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ยิมนั้นตกไปเป็นของผู้ยืมทันที ผู้ยืมจึงมีสิทธิในการใช้ทรัพย์สินที่ยิมนั้นอย่างเจ้าของ จะจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่ยิมนั้นอย่างไรก็ได้ ดังนั้นผู้ให้ยืมจึงต้องเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ให้ยืม กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะถูก ตัดขาดโอนไปยังผู้ยืมทันที

1.2 วัตถุประสงค์ของสัญญา ยืม ได้แก่ ทรัพย์สินที่ใช้สัณเป็ลือง เช่น ทรัพย์สินที่ยืมเป็นประเภทอาหารได้แก่ข้าวสาร น้ำมันพืช หรือของใช้หมดไป เช่น ไม้ขีดไฟ ผงซักฟอก เงินตรา เป็นต้น เมื่อใช้ทรัพย์สินที่ยิมนั้นแล้วทรัพย์สินนั้นย่อมสิ้นสภาพไป สลายไป หรือหมดไป

1.3 การคืนทรัพย์สินที่ยืม กฎหมายกำหนดให้ผู้ยืมคืนทรัพย์สินที่ยืม เป็นประเภท ชนิดและปริมาณ เช่นเดียวกันแทนทรัพย์สินที่รับไปจากผู้ให้ยืม โดยไม่ต้องคืนทรัพย์สินอันเดิม เช่น ยืมข้าวสารไม่จำเป็นต้องคืนข้าวสารถุงเดิม หรือยืมเงินตราเป็นเงิน 500 บาท ก็ไม่จำเป็นต้องคืนธนบัตร 500 บาทฉบับเดิม แต่จะคืนข้าวสาร หรือธนบัตรที่เป็นประเภทชนิดและปริมาณเช่นเดียวกันแทนได้

1.4 ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม หากไม่มีการส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม สัญญา ยืมก็ไม่มีบริบูรณ์"

1.5 ยืมใช้สัณเป็ลืองอาจเป็นสัญญามีค่าตอบแทนได้ เพราะการยืมใช้สัณเป็ลืองเป็นการโอนกรรมสิทธิ์การยืมบางอย่างก็ไม่มีค่าตอบแทน และการยืมบางอย่างอาจมีค่าตอบแทน เช่น การกู้ยืมเงิน ถือได้ว่าเป็นการยืมใช้สัณเป็ลืองและผู้ให้ยืมก็มีความประสงค์จะได้ดอกเบี้ย คือค่าตอบแทนอันเป็นเงิน ดังนั้นยืมใช้สัณเป็ลือง จึงอาจจะเป็นสัญญามีค่าตอบแทนได้ ตามที่คำพิพากษาศาลฎีกาพิพากษาไว้ว่า

"การกู้ยืมเงินเข้าลักษณะยืมใช้สัณเป็ลือง ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สิน คือ เงินตราที่ยืม"

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 952/2505 จำเลยยืมไม้และสังกะสีจากผู้ร้องเพื่อปลูกบ้าน ย่อมหมายความว่าเอาทรัพย์สินนั้นมาขาดที่เดียว ไม่ใช่จะเอาทรัพย์สินนั้นไปคืนอีกจึงถือเป็นยืมใช้สัณเป็ลือง ถือได้ว่าเป็นการยืมใช้สัณเป็ลืองและผู้ให้ยืมก็มีความประสงค์จะได้ดอกเบี้ย คือค่าตอบแทนอันเป็นเงิน ดังนั้นยืมใช้สัณเป็ลือง จึงอาจจะเป็นสัญญามีค่าตอบแทนได้ ตามที่คำพิพากษาศาลฎีกาพิพากษาไว้ว่า

"การกู้ยืมเงินเข้าลักษณะยืมใช้สัณเป็ลือง ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สิน คือ เงินตราที่ยืม"

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 952/2505 จำเลยยืมไม้และสังกะสีจากผู้ร้องเพื่อปลูกบ้าน ย่อมหมายความว่าเอาทรัพย์สินนั้นมาขาดที่เดียว ไม่ใช่จะเอาทรัพย์สินนั้นไปคืนอีกจึงถือเป็นยืมใช้สัณเป็ลือง

เปรียบเทียบสัญญาซื้อขายคงรูปกับสัญญาซื้อขายสิ้นเปลือง

	ลักษณะ	ยืมใช้คงรูป	ยืมใช้สิ้นเปลือง
เหมือนกัน	• แบบของสัญญา • ความสมบูรณ์ของสัญญา • วิธีการส่งมอบ • ค่าฤชาธรรมเนียมในการส่งมอบและนำส่งคืน	• ไม่มีแบบ • ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม • มอบโดยตรง/ โดยปริยาย • ผู้ยืมเป็นผู้เสีย	เช่นเดียวกันกับยืมใช้คงรูป
ไม่เหมือนกัน	• ผู้ให้ยืม • การโอนกรรมสิทธิ์ • ค่าตอบแทน • การส่งคืนทรัพย์สิน • ผู้ยืมตายก่อนส่งทรัพย์สินที่ยืมคืน	• ผู้มีกรรมสิทธิ์ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน แม้ไม่ใช่เจ้าของก็อาจให้ยืมได้ • ไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ ผู้ยืมเพียงมีสิทธิครอบครองทรัพย์สินที่ยืม • ผู้ยืมเสมือนได้เปล่า คือ ไม่ต้องเสียค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น • ผู้ยืมต้องส่งคืนทรัพย์สินอันเดิม ที่ยืมไปเมื่อใช้สอยเสร็จแล้ว • สัญญาย่อมระงับ ทายาทผู้ยืมต้องนำส่งคืนทันที	• ต้องเป็นเจ้าของและมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ให้ยืมนั้น • มีการโอนกรรมสิทธิ์ ผู้ยืมมีสิทธิใช้สอยจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่ยืม เสมือนผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น • อาจมีค่าตอบแทนได้ เช่น กู้ยืมเงินต้องเสียดอกเบี้ย • ไม่จำเป็นต้องคืนทรัพย์สินอันเดิมแต่มีสิทธิส่งคืนทรัพย์สินที่เป็นประเภทชนิด และปริมาณเดียวกันกับทรัพย์สินที่ได้ยืมไป • สัญญาไม่ระงับ เพราะกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ยืมโอนไปยังผู้ยืมแล้วเป็นหน้าที่ของทายาทต้องปฏิบัติตามสัญญาต่อไป

กู้ยืมเงิน เป็นสัญญายืมชนิดหนึ่ง จัดอยู่ในประเภทยืมใช้สิ้นเปลือง กรรมสิทธิ์ของเงินที่ยืมตกเป็นของผู้ยืมทันทีตามลักษณะยืมใช้สิ้นเปลือง การกู้ยืมเงินมีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินการประกอบธุรกิจ เพราะเงินสามารถใช้เป็นทุนและชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย การยืมเงินหรือกู้ยืมเงินกฎหมายมิได้บัญญัติคำจำกัดความไว้ แต่ก็สามารถกำหนดความหมายคำว่า กู้ยืมเงินตามเอกสารของสำนักงานอัยการสูงสุด 2534: 43 ดังนี้

"กู้ยืมเงิน คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ยืม ได้ขอยืมเงินจำนวนหนึ่ง ตามที่กำหนดไว้จากบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้ยืม เพื่อผู้ยืมจะได้นำเงินจำนวนดังกล่าวไปใช้สอยตามที่ประสงค์ และ ผู้ยืมตกลงว่าจะคืนเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่ผู้ให้ยืมตามเวลาที่กำหนดไว้ โดยผู้ยืมยอมเสียดอกเบี้ยแก่ผู้ให้ยืมตามอัตราที่ตกลงกันไว้เป็นการตอบแทน"

จึงสรุปได้ว่า การกู้ยืมเงิน คือ สัญญาซึ่งฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ยืม ได้ขอยืมหรือขอกู้เงินจากผู้ให้ยืม และตกลงจะใช้คืนให้ มีรายละเอียด ดังนี้

1.การกู้ยืมเงิน หลักกฎหมายกำหนดว่า "การกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่" 16 จากหลักกฎหมาย มีความหมายดังนี้

1.1 กู้ยืมเงินเกินจำนวนเกินกว่าสองพันบาทขึ้นไป หากจะนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาล ต้องมีหลักฐานในการฟ้อง ด้วยการมีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ จึงจะฟ้องร้องต่อศาลได้ คือ ดูหลักฐานการกู้ยืมของผู้ยืมเป็นสำคัญ ผู้ให้ยืมไม่จำเป็นต้องลงลายมือชื่อก็ได้หากกู้ยืมเงินสองพันบาทพอดีหรือต่ำกว่าแม้ไม่มีหลักฐานการกู้ยืมก็อาจนำหลักฐานอื่นมาฟ้องได้

1.2 กู้ยืมเงินเกินสองพันบาท แต่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมก็ได้หมายความว่า สัญญากู้เป็นโมฆะ หรือสัญญากู้ไม่เกิดขึ้น ความจริงสัญญากู้เกิดขึ้นแล้ว เพราะสัญญากู้เงินไม่มีแบบแห่งนิติกรรม แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืม เจ้าหนี้ก็สามารถเรียกให้ผู้ยืมชำระหนี้ได้เมื่อผู้ยืมหรือลูกหนี้ชำระเงินก้อนนั้นแล้ว ก็เป็นการชำระหนี้ที่สมบูรณ์ จะเรียกคืนโดยอ้างว่าไม่มีหลักฐาน สัญญากู้เป็นหนังสือไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมจะมีผลคือ ผู้ให้ยืมไม่สามารถ นำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลขอให้บังคับลูกหนี้ชำระหนี้ได้เท่านั้น

1.3 หลักฐานลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญนั้น จะทำขณะทำสัญญากู้ยืมเงินกัน หรือจะทำกันภายหลัง หรือต่อมาเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใด อ่านแล้วมีใจความว่ามีการกู้ยืมเงินและมีลายมือชื่อผู้ยืมแล้ว ย่อมเป็นหลักฐานฟ้องร้องกันได้ กล่าวคือการมีหลักฐานลงลายมือชื่อนั้น ไม่จำเป็น ต้องเป็นการลงชื่อในสัญญาเงินกู้เสมอไป

คำพิพากษาฎีกาที่ 3003/2538 รายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีที่เปรียบเทียบปรับจำเลย มีข้อความตอนหนึ่งว่า จำเลยขอยืมเงินของโจทก์และสัญญาว่าจะชดใช้เงินคืน จำเลยลงลายมือชื่อในรายงานดังกล่าวด้วย ถือว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม

คำพิพากษาฎีกาที่ 306/2506 จำเลยลงชื่อในใบรับเงิน 2 ฉบับ ซึ่งมีข้อความเพียง รับเงิน 6,000 บาท และรับเงิน 3,000 บาท โดยไม่มีข้อความว่าผู้รับเงินจะใช้คืน ไม่เป็นหลักฐานแห่งการ กู้ยืม

คำพิพากษาฎีกาที่ 2725/2526 หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินไม่จำเป็นจะต้องมีข้อความว่า กู้ยืมเงินจากใคร ได้ความเพียงว่าจำเลยทำหนังสือนั้นมอบให้แก่โจทก์ก็มีความหมายว่าจำเลยกู้ยืมเงินจากโจทก์ได้

1.4 หลักฐานข้างต้นหากผู้ยืมเขียนหนังสือลงลายมือชื่อไม่ได้ อาจให้บุคคลอื่นบันทึกเป็นหนังสือว่า ได้กู้เงินไปพร้อมมีลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ยืมประทับในหนังสือดังกล่าว และมีพยานอย่างน้อย 2 คนลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือผู้ยืม ก็ใช้เป็นหลักฐานได้ "7

1.5 กู้ยืมเงินจะบริบูรณ์ต่อเมื่อได้มีการส่งมอบเงิน การกู้ยืมเงินเป็นการยืมใช้สลับเปลี่ยน สัญญากู้ยืมเงินจะบริบูรณ์ได้ต้องมีการส่งมอบเงินที่กู้ยืม

1.6 หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน จะมีขณะหรือหลังการกู้เงินก็ได้ แต่ต้องมีก่อนฟ้องเรียกเงินตามสัญญากู้ยืม

คำพิพากษาฎีกาที่ 3464/2538 หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ ไม่จำเป็นจะต้องมีในขณะที่ทำสัญญากู้ยืมอาจจะเกิดขึ้นภายหลังการทำสัญญาก็ได้ แต่จะต้องมีก่อนฟ้องเรียกเงินตามสัญญากู้ยืม

ตัวอย่าง 1

นายจนกู้ยืมเงินนายรวย จำนวน 5,000 บาท โดยไม่ได้ทำสัญญากู้ลงลายมือชื่อนายจนไว้แต่ประการใด เช่นนี้ สัญญากู้ยืมเงินบริบูรณ์แม้ไม่ได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อนายจนก็ตาม เมื่อถึงกำหนดชำระ นายจนนำเงิน ที่กู้พร้อมดอกเบี้ยมาชำระก็ถือว่าเป็นการชำระหนี้ที่สมบูรณ์ เมื่อชำระแล้วนายจนจะอ้างว่าสัญญากู้เงินไม่มีจึงขอเงินคืนเช่นนี้จะกระทำไม่ได้ เพราะเป็นการชำระโดยชอบและมีมูลหนี้อันจะอ้างได้ตามกฎหมาย แต่ในทางตรงข้ามเมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ นายจนก็ไม่ชำระหนี้ นายรวยจะนำคดีมาฟ้องร้องขอศาลบังคับนายจนให้ชำระหนี้ไม่ได้เพราะขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย เนื่องจากไม่มีหลักฐานลงลายมือชื่อนายจนว่าเป็นผู้ยืม "

ตัวอย่าง 2

นายจนกู้ยืมเงินนายมี 5,000 บาท ไม่ได้ทำสัญญากู้กันไว้แต่ประการใด เมื่อถึงกำหนดชำระ นายจนก็ไม่ชำระนายมีผู้ยืมจึงมีจดหมายทวงถามนายจนให้นับชื่อใบ มาชำระภายใน 7 วัน นายจนผู้ยืมจึงมีจดหมายตอบมาว่า ขณะนี้ตนไม่มีเงินเพราะการค้าขาดทุน ขอผ่อนไปอีก 6 เดือน ตนจะนำเงินกู้ดังกล่าวมาชำระให้เสร็จสิ้น พร้อมลงชื่อนายจนกรณีเช่นนี้จดหมายตอบของนายจนย่อมเป็นหลักฐานหนังสือการกู้ยืมเงินตามกฎหมาย นายมีย่อมนำหลักฐานนี้ฟ้องร้องต่อศาลได้

ดอกเบี้ย

2.1 ดอกเบี้ย คือ ค่าตอบแทนอาจเป็นเงิน หรือสิ่งของ หรือทรัพย์สินอย่างอื่น ที่ผู้ยืมเงินให้แก่ผู้ให้ยืมเงิน เพื่อตอบแทนที่ตนได้ใช้หรือรับประโยชน์จากเงินที่ยืมไป ซึ่งตามกฎหมายกำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าบาทต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้นก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปีหากผู้ให้ยืมเรียกดอกเบี้ยเกินกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี กฎหมายบัญญัติว่าให้ลดลงมาเป็นร้อยละ 15 ต่อปี แต่ถ้าไม่ลดลงมาจนถึงขั้นมีการ บังคับคดีเพื่อให้ชำระหนี้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยแล้ว ถือว่าดอกเบี้ยที่เกินอัตรานั้นเป็นการขัดต่อหลักของกฎหมายโดยชัดแจ้ง ย่อมตกเป็นโมฆะตามพพ.มาตรา 150 และโดยหลักของกฎหมาย ถ้าส่วนหนึ่งส่วนใดของนิติกรรมเป็นโมฆะ นิติกรรมนั้นย่อมตกเป็นโมฆะทั้งสิ้น เว้นแต่จะพึงสันนิษฐานโดยพฤติการณ์แห่งกรณีว่า คู่กรณีเจตนาจะให้ส่วนที่ไม่เป็นโมฆะนั้นแยกออกจากส่วนที่เป็นโมฆะได้ " และการกู้ยืมเงินนี้โดยพฤติการณ์แห่งกรณีคู่สัญญาประสงค์กู้ยืมเงิน ซึ่งเป็นนิติกรรมอันชอบด้วยกฎหมาย สามารถแยกออกจากดอกเบี้ยที่เป็นโมฆะได้ ต้นเงินจึงสมบูรณ์อยู่ไม่เป็นโมฆะ ผู้ยืมต้องใช้ต้นเงินคืนเงินต้นให้แก่ผู้ให้ยืม

อนึ่ง การคิดดอกเบี้ยกฎหมายบัญญัติไม่ให้เกินร้อยละ 15 ต่อปีนี้ ใช้เฉพาะสำหรับ

บุคคลหรือนิติบุคคลทั่วไปเท่านั้น แต่ถ้าเป็นสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร บริษัทเงินทุนต่างๆ ได้มีพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงิน ให้อำนาจสถาบันการเงินสามารถให้กู้ยืมเงินและเรียกดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปี ได้ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ ยกเว้นไว้เฉพาะ

สถาบันการเงินเท่านั้น ส่วนอัตราสูงสุดที่เรียกได้ก็ต้องเป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด บุคคลหรือนิติบุคคลทั่วไปจะเรียกได้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี แต่ถ้าให้กู้กันโดยมิได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้หรือจะคิดดอกเบี้ยหากลูกหนี้ผิดนัดก็คงคิดได้เพียงร้อยละ 7.5 ต่อปี 21

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1100/2523 และ 966/2534 ค้างเงินค่าเช่าตึกที่ต้องคืนกัน 80,000 บาท คู่กรณีตกลงกันทำเป็นสัญญากู้ดอกเบี้ยร้อยละ 2.5 ต่อเดือน (ร้อยละ 30 ต่อปี)เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมระยะเวลา 15 เดือน เป็นเงินดอกเบี้ย 30,000 บาท รวมเป็นเงินกู้ 110,000 บาท เงิน 30,000 บาท ที่เป็นดอกเบี้ยมีอัตราสูงกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ดอกเบี้ยส่วนนี้จึงตกเป็นโมฆะทั้งหมดตามมาตรา 150 ส่วนเงินต้น 80,000 บาท ยังสมบูรณ์ตามมาตรา 173 เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับ ต้นเงินคืน ดอกเบี้ยที่ผ่านมาคิดไม่ได้ ถ้าจะคิดก็ต้องเริ่มต้นคิดใหม่นับตั้งแต่ผู้กู้ไม่ชำระต้นเงิน คือวันผิดนัดและคิดได้ไม่เกินร้อยละ 7.5 ต่อปีเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 533/2532 จำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ โดยทั้งโจทก์และจำเลยตกลงให้มีการคิดดอกเบี้ยในอัตราเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้จึงตกเป็นโมฆะทั้งหมดจำเลยไม่มีสิทธินำดอกเบี้ยที่ชำระให้โจทก์ไปแล้วซึ่งตกเป็นโมฆะนั้นไปหักกับต้นเงินให้น้อยลงไปได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 407 (ชำระหนี้ตามอำเภอใจ) เมื่อจำเลยยังไม่ได้ชำระต้นจำเลยจึงยังต้องรับผิดชำระต้นเงินให้แก่โจทก์

อนึ่ง เรื่องเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานี้ มิใช่เพียงแต่เฉพาะดอกเบี้ยตกเป็นโมฆะอย่างเดียวนั้น ผู้ให้ยืมอาจมีความผิดทางอาญาฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา และมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 1 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราอีกด้วย

2.2 ดอกเบี้ยทบต้น เงินที่กู้ยืมมีค่าตอบแทน เรียกว่า ดอกเบี้ย แต่ถ้าลูกหนี้หรือผู้ยืมไม่ชำระดอกเบี้ยตามที่กำหนดไว้ในสัญญา ซึ่งโดยทั่วไปกำหนดกันเป็นรายเดือน ผู้ให้ยืมจะนำเอาดอกเบี้ยที่ลูกหนี้ค้างชำระมารวมกับต้นเงินแล้วคิดดอกเบี้ยเช่นนี้ เรียกว่า ดอกเบี้ยทบต้น ซึ่งกฎหมาย บัญญัติว่าจะกระทำมิได้เว้นไว้แต่ว่าดอกเบี้ยนั้นค้างชำระไม่น้อยกว่า 1 ปี คู่สัญญาจะตกลงกันแล้วทำเป็นหนังสือยินยอมให้คิดดอกเบี้ยที่ค้างสมทบเข้ากันกับต้นเงินเป็นฐานในการคิดดอกเบี้ยก็ย่อมได้ 22 อนึ่ง ข้อตกลงเป็นหนังสือให้คิดดอกเบี้ยทบต้นได้นี้จะทำไว้ล่วงหน้าขณะทำสัญญากู้ยืม หรือจะทำในภายหลังก็ได้

ตัวอย่าง

นายจนยืมเงินนายมีจำนวน 10,000 บาท ทำสัญญากู้ยืมเงินกันเป็นหนังสือ ตกลงคิดดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี และกำหนดชำระเมื่อครบ 1 ปี เป็นเงิน 1,500 บาท หากนายจนไม่ชำระ ยินดีให้นายมีนำเงินดอกเบี้ยค้างชำระ 1,500 บาท ไปรวมกับต้นเงินได้ การตกลงเป็นหนังสือเช่นนี้ กระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

3. กู้ยืมโดยผู้กู้ยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนเงิน ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และ ผู้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนจำนวนเงินนั้น กฎหมายให้คิดเป็นหนี้เงินค้างชำระ โดยจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลา และ ณ สถานที่ส่งมอบ

โดยปกติการกู้ยืมเงิน ผู้ยืมก็ควรจะได้รับเงินที่กู้ และผู้ให้ยืมต้องส่งมอบเงินที่กู้ แต่ผู้ยืมอาจขอรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแทนเงินก็ได้ แต่ต้องเป็นราคาเท่ากับท้องตลาดขณะนั้น

ตัวอย่าง

นายจนมีความประสงค์ต้องการยืมเงินนายรวย จำนวนเงิน 8,000 บาท เพื่อไปซื้อตู้เย็น ขณะทำสัญญานั้น บังเอิญพนักงานของบริษัทขายตู้เย็นขนตู้เย็นมาส่งให้นายรวยซึ่งสั่งซื้อมาในราคาท้องตลาด 10,000 บาท นายจน จึงบอกว่าขอรับเอาตู้เย็นใบนี้แทนเงินกู้ได้หรือไม่ นายรวยตอบตกลง กรณีเช่นนี้ หนี้เงินกู้ที่นายจนจะต้องชำระให้นายรวย คือ 10,000 บาท

7. อายุความฟ้องร้อง

a. อายุความฟ้องร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้เงินกู้ กฎหมายมิให้บัญญัติไว้เป็นพิเศษจึงมีอายุความ 10 ปี นับแต่วันถึงกำหนดชำระหรือวันผินัด

7.2 ฟ้องเรียกดอกเบี้ยค้างชำระ มีอายุความ 5 ปี 71 เช่น เมื่อครบกำหนดชำระเงินกู้ลูกหนี้ก็ไม่ชำระ ปล่อยเวลาผ่านมาถึง 9 ปี การฟ้องร้องเรียกต้นเงินย่อมฟ้องได้ เพราะยังไม่เกิน 10 ปี แต่การฟ้องเรียกดอกเบี้ยจะฟ้องได้ไม่เกิน 5 ปี ที่เกินมา 4 ปี ดอกเบี้ยขาดอายุความ

7.3 ผู้ยืมเงินถึงแก่ความตาย เจ้าหนี้ คือ ผู้ที่ยืมต้องฟ้องทายาทของผู้ตายหรือผู้จัดการมรดก ภายใน 1 ปี นับแต่วันได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของผู้ยืมเงิน

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 8 กฎหมายลักษณะสัญญา

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกที่สุด

1. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของสัญญา

ก. เป็นนิติกรรม 2 ฝ่าย

ข. เป็นสัญญาต่างตอบแทน

ค. ผู้ยืมตกลงจะคืนทรัพย์สินที่ยืมให้แก่ผู้ซื้อ

ง. สัญญาสมบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม

2. ยืมทรัพย์สินตามข้อใดที่ไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ยืม

ก. ยืมหนังสือ 1 เล่ม

ข. ยืมบุหรี่ยี่สิบซอง

ค. ยืมเงิน 500 บาท

ง. ยืมเทียนไข 10 แท่ง

3. นาคยืมโทรศัพท์จากมณฑลไปดูเป็นเวลา 1 เดือน สัญญานี้จะต้องทำอย่างไร

ก. ทำเป็นหนังสือ

ข. มีหลักฐานเป็นหนังสือ

ค. ส่งมอบโทรศัพท์ที่ยืม

ง. จัดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

4. สัญญาเช่าใช้คงรูปนั้น ผู้ยืมต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าในสภาพอย่างไร

ก. ใช้งานได้

ข. ซ่อมแซมดีแล้ว

ค. ชำรุดเสียหาย

ง. สภาพที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

5. อรุณยืมรถยนต์ของเสน่หาไปใช้เป็นเวลา 1 เดือน เมื่อครบกำหนด 1 เดือนแล้วอรุณก็ไม่นำรถยนต์มาคืน ต่อมารถยนต์คันดังกล่าวหายไป อรุณต้องรับผิดชอบหรือไม่

ก. ไม่ต้องรับผิดชอบ

ข. รับผิดชอบเพียงครั้งเดียว

ค. ไม่ต้องรับผิดชอบถ้ามีเหตุสุดวิสัย

ง. ต้องรับผิดชอบแม้จะเป็นเหตุสุดวิสัย

6. ข้อใดไม่ใช่เหตุแห่งความระงับสิ้นไปของสัญญาเช่าใช้คงรูป

ก. เมื่อผู้เช่าตาย

ข. เมื่อผู้ให้เช่าตาย

ค. เมื่อผู้เช่าส่งคืนทรัพย์สินที่ยืม

ง. เมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญา

7. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของสัญญาเช่าใช้สัปดาห์

ก. บริบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม

ข. มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ยืม

ค. ผู้เช่าโอนทรัพย์สินที่ยืมให้คนอื่นต่อไปได้

ง. เป็นการเช่าทรัพย์สินซึ่งใช้แล้วไม่สิ้นเปลืองหมด

ไป

8. หนึ่งยืมเงินจากสอง 1,000 บาท ถ้าหนึ่งไม่ยอมคืนเงินให้สอง เช่นนี้จะมีผลอย่างไร

ก. สัญญาไม่เกิดขึ้น

ข. สัญญาไม่บริบูรณ์

ค. ฟ้องร้องบังคับคดีกันไม่ได้

ง. ฟ้องร้องบังคับคดีกันได้

9. การกู้เงินเกินกว่า 2,000 บาทขึ้นไป จะต้องทำอย่างไรจึงจะฟ้องร้องให้บังคับคดีกันได้

- ก. ทำเป็นหนังสือ ข. ตกลงกันด้วยวาจา
ค. มีหลักฐานเป็นหนังสือ ง. จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

10. พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราพุทธศักราชใด

- ก. 2475 ข. 2476
ค. 2477 ง. 2478

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 8 กฎหมายลักษณะสัญญาيلم

1. ข	2. ก	3. ค	4. ง	5. ง
6. ข	7. ง	8. ง	9. ค	10. ก

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมพ์ลาติน)

	ใบกิจกรรมที่ 8	หน่วยที่ 8
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 9
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขาย	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขาย		ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สืบล้างและทราบความระงับแห่งสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สืบล้าง

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและยืมใช้สืบล้างได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและสัญญาซื้อขายใช้สืบล้าง

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสิทธิและหน้าที่ของผู้ให้ยืมได้
- 4.2 อธิบายความบริบูรณ์ของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขายตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....

5.4.....อินเทอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทำงานกิจกรรม

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มให้ได้กลุ่มละ 5 คน กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะบุคคล ดังนี้

2. หัวข้อการแบ่งกลุ่ม

2.1. ยืมใช้คงรูป

2.2. ยืมใช้สิ้นเปลือง

2.3. กู้ยืมเงิน

3. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 8	หน่วยที่ 8
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 9
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขาย	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขาย		ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและใช้สิ้นเปลืองและทราบความระงับแห่งสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและใช้สิ้นเปลือง

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและใช้สิ้นเปลืองได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายใช้คงรูปและสัญญาซื้อขายใช้สิ้นเปลือง

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสิทธิและหน้าที่ของผู้ให้ยืมได้
- 4.2 อธิบายความบริบูรณ์ของสัญญาซื้อขายใช้คงรูปได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาซื้อขายตามหลักการของกฎหมายได้

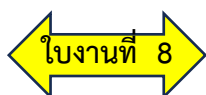
5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง การจัดทำสัญญากู้ยืมเงิน.....

เวลา...40...นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำสัญญากู้ยืมเงินได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในระดับชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำสัญญากู้ยืมเงิน โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครเป็นผู้กู้และผู้ให้กู้
3. ให้นักเรียนตกลงจำนวนเงินที่จะกู้ยืม
4. ให้นักเรียนตกลงกันเรื่องดอกเบี้ย ทั้งนี้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี
5. ให้ผู้ว่าจ้างตกลงกันเกี่ยวกับงวดการชำระเงิน
6. ให้นักเรียนเขียนข้อความจบท้ายสัญญาว่า "สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับและทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจข้อความในสัญญานี้ดีโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อพยาน"
7. สลับกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านตรวจทานและลงนามเป็นพยาน

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

- 10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567
- 10.2 เวก ศิริพิมลวาทีน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 9
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 10
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกัน	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกัน		ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

1. ให้ทราบลักษณะของสัญญาค้ำประกันและทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกัน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

- 2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาค้ำประกันได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่าสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกันได้
- 4.2 อธิบายความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันในกรณีที่ลูกหนี้จะต้องชำระได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกันมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกันตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของสัญญาค้ำประกัน
2. หลักการทำสัญญาค้ำประกัน
3. ข้อตกลงที่เป็นโมฆะ

4. ผู้รับเรียน
5. ผู้ค้าประกันหลายคน
6. ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันในหน้าที่ถูกลูกหนี้จะต้องชำระ
7. กำหนดชำระหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน
8. ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกัน

6.กิจกรรมการเรียนรู้การสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับค้ำประกัน 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่อง สัญญาค้ำประกัน 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่องความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกัน 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของสัญญาค้ำประกัน และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่อง สัญญาค้ำประกัน 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายของแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และตั้งคำถาม 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

1. หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW)
(อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

1. ตัวอย่างสัญญาค้าประกัน

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 9	หน่วยที่ 9
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 10
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกัน	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกัน		

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

1. ให้ทราบลักษณะของสัญญาค้ำประกันและทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกัน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

- 2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาค้ำประกันได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่าสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกันได้
- 4.2 อธิบายความรับผิดของผู้ค้ำประกันในกรณีที่ลูกหนี้จะต้องชำระได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกันมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกันตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ลักษณะสำคัญของสัญญาค้ำประกัน

เมื่อเกิดหนี้ขึ้นระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เช่น สัญญากู้ยืมเงิน เจ้าหนี้และลูกหนี้ต่างมีสิทธิและหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน และด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

เจ้าหนี้ก็ชอบที่จะบังคับหรือใช้สิทธิทางศาลฟ้องร้องให้ลูกหนี้ชำระเงินที่กู้ยืมหากไม่ชำระอาจขอให้ศาลยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ที่กู้ยืมได้ แต่ถ้าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใดๆ ให้ยึดขายทอดตลาดจะให้ศาลเอาลูกหนี้ไปลงโทษติดคุกหรือปรับก็ทำไม่ได้เพราะเป็นเรื่องความรับผิดชอบทางแพ่ง เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าหากมีปัญหาในอนาคตย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่าจะต้องมีผู้ชำระหนี้เจ้าหนี้ที่รอบคอบจะเรียกหาหรือให้ลูกหนี้หาหลักประกันด้วยการให้ลูกหนี้หา **บุคคลอื่น** หรือ **บุคคลภายนอก** มาประกันหนี้ นั่น ซึ่งเรียกกันว่า **ผู้ค้ำประกัน**

หลักกฎหมาย กำหนดไว้ว่า **อันว่าค้ำประกัน คือสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ค้ำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่งเพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้** นั่นเอง สัญญาค้ำประกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ **ไม่**

จากหลักกฎหมายดังกล่าว สัญญาค้ำประกันมีบุคคล 3 ฝ่ายได้แก่ เจ้าหนี้ ลูกหนี้ และบุคคลภายนอก ซึ่งเข้ามาเป็นผู้ค้ำประกัน

ลักษณะสำคัญของสัญญาค้ำประกัน จึงมีดังนี้

1. มีหนี้ประธานระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้เกิดขึ้นก่อน หนี้ันนี้อาจเป็นหนี้เกิดจากสัญญา เช่น การ กู้ยืมเงิน เช่าซื้อ หรือสัญญาจ้างแรงงานก็ได้ มูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนคือหนี้ประธาน

2. มีหนี้อุปกรณ์ระหว่างบุคคลภายนอกกับเจ้าหนี้ตามมา บุคคลภายนอกคือผู้ค้ำประกันเข้ามาทำสัญญาต่อจากหนี้ประธาน เป็นการค้ำประกันหนี้ประธานด้วยบุคคล ค้ำประกันจึงเป็นหนี้อุปกรณ์

3. ผู้ค้ำประกันจะชำระหนี้แทนลูกหนี้ มีความผูกพันว่า ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ประธานผู้ค้ำประกันจะต้องชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามที่ระบุไว้ในสัญญาค้ำประกัน

4. ผู้ค้ำประกันสามารถทำสัญญาได้โดยตรงกับเจ้าหนี้ โดยไม่ต้องอาศัยความยินยอมหรือให้ลูกหนี้รู้เห็นก็ได้ เพราะค้ำประกันเป็นสัญญาอีกฉบับหนึ่งต่างหาก และสิทธิต่างๆ ของผู้ค้ำประกันที่มีต่อลูกหนี้มีกำหนดไว้แล้วในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยผลภายหลังการชำระหนี้ โดยเฉพาะผู้ค้ำประกันเป็น ผู้มีส่วนได้เสียที่ต้องรับผิดชอบแทนลูกหนี้ ดังที่ระบุไว้ในสัญญาค้ำประกัน แม้จะเป็นบุคคลภายนอกก็อาจเข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยไม่ต้องขอความยินยอมก็ได้ 2

5. ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกัน ถ้าไม่มีลายมือชื่อผู้ค้ำประกันจะฟ้องร้องให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบในการชำระหนี้ไม่ได้

6. ผู้ค้ำประกันอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ข้อสำคัญผู้ค้ำประกันต้องเป็นบุคคลที่เจ้าหนี้เห็นว่ามีความซื่อสัตย์สุจริตและอยู่ในฐานะจะชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้ เช่น เป็นบุคคลที่ฐานะดีมีหลักทรัพย์สินมีหน้าที่การงานทำเป็นหลักฐาน หรือเป็นนิติบุคคลที่มีห้างร้าน บริษัท เป็นหลักฐาน

จากลักษณะสำคัญของสัญญาค้ำประกันดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ค้ำประกัน คือ บุคคลภายนอก เรียกว่า ผู้ค้ำประกัน สัญญาว่าจะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ตามที่ระบุไว้ในสัญญาค้ำประกัน หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

ค้ำประกันมิได้แต่เฉพาะหนี้อันสมบูรณ์

หลักกฎหมายว่าด้วยค้ำประกันข้อต่อมาคือ

ค้ำประกันนั้นจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนี้อันสมบูรณ์ หนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไข จะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้ันนี้อาจเป็นผลได้จริง ก็ประกันได้

ตามหลักกฎหมายข้างต้น การค้ำประกันจะเกิดขึ้นได้ต้องมีสัญญาประธาน คือ สัญญาอันดับหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดหนี้ันและเป็นหนี้อันสมบูรณ์ ถ้าสัญญาประธานเป็นหนี้ที่ไม่สมบูรณ์ สัญญาค้ำประกันอันเป็น

สัญญาหรือสัญญาอุปกรณ์ก็ไม่สมบูรณ์ด้วย หนี้ที่ไม่สมบูรณ์ หรือนิติกรรมที่ไม่สมบูรณ์ ได้แก่ สัญญา ที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพนันวิสัย เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน " เป็นสัญญาที่ไม่ถูกต้องตามแบบ " หรือเป็นสัญญาที่เกิดจากการแสดงเจตนาวิปริต ได้แก่ การแสดงเจตนาซ่อนเร้น เจตนาหลง นิติกรรมอำพรางหรือสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญของนิติกรรม

สัญญาค้ำประกันต้องระบุหนี้หรือสัญญาค้ำประกันโดยชัดแจ้ง

ระบุหนี้ไว้ในสัญญาค้ำประกันโดยชัดแจ้ง

สัญญาค้ำประกันที่บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นผู้ค้ำประกันให้ลูกหนี้เท่ากับเป็นการสัญญากับเจ้าหนี้ว่า ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้จะเป็นผู้ชำระหนี้แทนให้ โดยทั่วไปหนี้ที่ลูกหนี้ก่อขึ้นจะเป็นหนี้ในอนาคตหรือหนี้เดิมทั้งที่ประกันมีไปลูกหนี้ชั้นต้นและมีได้เป็นผู้ก่อหนี้ด้วยตนเอง แต่อาจกลายเป็นผู้ต้อง รับผิดชอบเจ้าหนี้เสมือนตนเองเป็นลูกหนี้ชั้นต้น หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น อาจถูกเจ้าหนี้ฟ้องเป็นคดีแล้วอาจถูกฟ้องให้ล้มละลายในฐานะเป็นผู้ค้ำประกัน มีความรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ร่วม กับลูกหนี้ด้วย

เพื่อคุ้มครองสิทธิบุคคลภายนอกที่เข้ามาเป็นผู้ค้ำประกันลูกหนี้ รัฐจึงได้ตรากฎหมายขึ้นมาใหม่เพื่อคุ้มครองสิทธิบุคคลภายนอก ที่เสนอตนเข้าผูกพันเป็นผู้ค้ำประกันว่าการทำสัญญาค้ำประกันของผู้ค้ำประกันกับเจ้าหนี้ จะต้องระบุหนี้ที่ตนจะต้องรับผิดชอบไว้ในสัญญาค้ำประกันโดยชัดแจ้ง ว่าผู้ค้ำประกันจะรับผิดชอบหนี้ที่ระบุไว้ในสัญญาเท่านั้น การระบุหนี้ในสัญญาค้ำประกันโดยชัดแจ้ง ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้รายที่ค้ำประกัน หมายความว่า การค้ำประกันครั้งนี้ ค้ำประกันให้กับใคร เช่น ค้ำประกันให้นาย กอ ใช้งาน

2. ลักษณะของมูลหนี้ หมายความว่า มูลหนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากสาเหตุอะไร เช่น เป็นมูลหนี้ในสัญญากู้ยืมเงินที่นายกอ ใช้งาน กู้ยืมจากนายมี มั่งคั่ง ตามสัญญากู้ยืมลงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2558

3. จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน ถ้ายอดเงินที่กู้ยืมมีจำนวนห้าหมื่นบาท ผู้ค้ำประกันมีความประสงค์ค้ำประกันเต็มจำนวนเงินห้าหมื่นบาท หรือจะค้ำประกันไม่เต็มจำนวนก็ระบุไว้ให้ชัดแจ้ง จะทำให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบเพียงยอดเงินตามที่ระบุไว้เท่านั้น

4. ระยะเวลาในการค้ำประกัน ลูกหนี้ทำสัญญากู้ยืมเงินไว้กับเจ้าหนี้ มีระยะเวลา 2 ปี ค้ำประกันจะค้ำประกันตลอดระยะเวลา 2 ปี หรือจะระบุค้ำประกันเพียงระยะเวลา 1 ปี ก็ระบุให้ชัดแจ้ง เว้นการ ค้ำประกันกิจการต่อเนื่องกันไปหลายคราว ไม่มีจำกัดเวลา อาจบอกเลิกในคราวเป็นอนาคตก็ได้

ผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบหนี้ที่ระบุไว้ในสัญญา

สัญญาค้ำประกันต้องระบุหนี้ หรือสัญญาที่ค้ำประกันไว้โดยชัดแจ้ง และผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบหนี้ หรือสัญญาที่ระบุไว้เท่านั้น

จากหลักกฎหมายแสดงไว้ชัดแจ้งว่า สาระสำคัญในการทำสัญญาค้ำประกันจะมีหัวข้อหรือสาระสำคัญใหม่ๆ อยู่ 4 ประการว่า วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้คืออะไร ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุด ที่ค้ำประกัน และระยะเวลาในการค้ำประกัน ดังที่กล่าวในวรรคก่อน และวรรคนี้เป็นการย้ำว่า ผู้ค้ำประกัน ย่อมรับผิดชอบหนี้ที่ระบุไว้ในสัญญาเท่านั้น

ค้ำประกันเกิดจากความสำคัญผิด

หนี้อันเกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้ เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้นอาจเป็นประกันอย่างสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้ำประกันรู้เหตุสำคัญผิด หรือไร้ความสามารถในขณะที่เข้าทำสัญญาผูกพันตน

หลักกฎหมายข้อนี้ แสดงให้เห็นว่า การค้าประกันจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนีอันสมบูรณ์ แต่ถ้าการค้าประกันได้เกิดขึ้นเพราะสำคัญผิด ซึ่งอาจสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล หรือเป็นผู้ไร้ความสามารถในขณะที่ทำสัญญาผู้ค้าประกันก็ทราบดีแล้วในคุณสมบัติของลูกหนี้ กฎหมายบัญญัติว่าอาจมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้

ข้อตกลงให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมเป็นโมฆะ

การทำสัญญาการค้าประกันที่กฎหมายระบุให้ผู้ค้าประกันต้องระบุข้อความไว้โดยชัดแจ้ง จำนวน 4 ข้อ หรือ 4 ประเด็น ถือว่าเป็นสาระสำคัญของสัญญาการค้าประกัน หากมีการตกลงหรือข้อตกลงใดให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบเดียวกันกับลูกหนี้ชั้นต้นคือผู้ก่อหนี้ หรือตกลงให้รับผิดชอบเหมือนเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ชั้นต้น กฎหมายให้ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ใช้บังคับต่อกันไม่ได้ ดังที่กฎหมายบัญญัติว่า

"ข้อตกลงใดที่กำหนดให้ ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบเดียวกับลูกหนี้ร่วม หรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ"

อนึ่ง หากผู้ค้าประกันยอมตนเข้าทำการค้าประกันนี้ให้ลูกหนี้อย่างไม่มีจำกัดด้วยการระบุในหนังสือสัญญาการค้าประกันว่า ค้าประกันอย่างไม่มีจำกัด ย่อมหมายถึง รับผิดชอบในมูลหนี้ทั้งหมดที่ลูกหนี้ชั้นต้นก่อขึ้น และยักรวมถึงดอกเบี้ยของเงินต้น ค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระให้แก่เจ้าหนี้ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้หากมีให้แก่เจ้าหนี้อีกด้วย เท่ากับว่าผู้ค้าประกันสละสิทธิของตนในฐานะที่เป็นบุคคลภายนอกเข้ามาค้าประกัน ดังที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า

"อันการค้าประกันอย่างไม่มีจำกัดนั้น ย่อมคุ้มถึงดอกเบี้ย และค่าสินไหมทดแทน ซึ่งลูกหนี้ค้างชำระตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นด้วย เว้นแต่เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ฝ่ายเดียว โดยไม่เรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ขึ้นก่อน ผู้ค้าประกันก็พ้นจากความรับผิดชอบที่จะต้องใช้ค่าฤชาธรรมเนียม" 10บรรดาข้อตกลงเกี่ยวกับการค้าประกันที่แตกต่างไปจาก มาตรา 681 วรรคหนึ่ง วรรคสองวรรคสาม มาตรา 694 (ข้อต่อสู้ของผู้ค้าประกัน) มาตรา 698 (เมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับสัญญาการค้าประกันระงับด้วย) และมาตรา 699 (การค้าประกันกิจการเนื่องกันไปหลายคราวไม่มีจำกัดเวลา) ให้ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

ผลก่อนการชำระหนี้

1. ลูกหนี้ผิดนัด

หนี้ที่ลูกหนี้ได้ก่อขึ้นกับเจ้าหนี้ จะระบุดูระยะเวลาในการชำระหนี้ หรือระยะเวลาสิ้นสุดของการเป็นหนี้เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือผิดนัด

และเมื่อลูกหนี้ผิดนัดการชำระหนี้ ผู้ค้าประกันมิได้เป็นผู้ผิดนัด กฎหมายบัญญัติให้เจ้าหนี้ปฏิบัติต่อผู้ค้าประกัน ดังนี้

1.1 ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัดเมื่อมีหนังสือบอกกล่าวถึงผู้ค้าประกัน แล้วจึงจะมีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามที่ทำสัญญา ค้าประกันไว้ได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้ เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

1.2 ถ้าเจ้าหนี้มิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือถึงผู้ค้าประกันภายในกำหนด 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้จะคิดดอกเบี้ยค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังที่ลูกหนี้ผิดนัดมิได้

1.3 การชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันตามข้อ 1.1 ผู้ค้ำประกันอาจชำระหนี้ทั้งหมด หรือใช้สิทธิตามเงื่อนไข และวิธีการที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิพนัดชำระหนี้ เช่น ให้ผ่อนชำระเป็น 3 งวดงวดละ 15 วัน เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบก็ได้ ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันก็เป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

1.4 ระหว่างที่ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไข และวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น เพราะเหตุลูกหนี้ผิพนัดมิได้

1.5 เมื่อผู้ค้ำประกัน ชำระหนี้ที่ค้ำประกันไปแล้ว ย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยจากลูกหนี้ที่ตนค้ำประกันเพื่อต้นเงิน ดอกเบี้ย และเพื่อการที่ตนต้องสูญหาย หรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการค้ำประกัน รวมทั้ง มีสิทธิเข้าร่วมช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย หมายความว่า ผู้ค้ำประกันมีสิทธิตามกฎหมายใช้สิทธิให้ลูกหนี้ที่ตนได้ค้ำประกันและชำระหนี้แทนไปแล้วให้กับตนได้

2.สิทธิของผู้ค้ำประกันก่อนการชำระหนี้

สิทธิของผู้ค้ำประกันก่อนการชำระหนี้ มี 3 ประเภท

2.1 ผู้ค้ำประกันไม่จำเป็นต้องชำระหนี้ก่อนถึงเวลาที่กำหนดที่จะชำระ แม้ถึงว่าลูกหนี้จะไม่อาจถือเอาซึ่งประโยชน์แห่งเงื่อนไขเริ่มต้นหรือเวลาสุดสิ้นได้ต่อไปแล้ว "

คำว่าลูกหนี้ไม่อาจถือเอาประโยชน์แห่งเงื่อนไข หมายความว่า ลูกหนี้หมดสิทธิเงื่อนไขที่เคยให้ไว้กับเจ้าหนี้แล้ว เช่น ลูกหนี้ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือลูกหนี้ได้ทำลายหรือทำให้หลักทรัพย์ ซึ่งมีไว้กับเจ้าหนี้ลดน้อยถอยลง หรือลูกหนี้สละเงื่อนไขเวลาไม่ใช่ประโยชน์จากเงื่อนไขนั้น เหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิทวงถามหรือฟ้องลูกหนี้ให้ชำระหนี้ได้ แต่ไม่สามารถทวงถามหรือฟ้องผู้ค้ำประกันได้ จนกว่าหนี้จะถึงกำหนดชำระตามสัญญาค้ำประกัน และผู้ค้ำประกัน ก็ไม่จำเป็นต้องชำระหนี้ก่อนถึงเวลาที่กำหนด

ตัวอย่าง

นายจกัณเฐนนายมี หนึ่งแสนบาท โดยการนำรถยนต์ของตนมาประกันใช้หนี้ และมีนายเปิดเป็น ผู้ค้ำประกันอีกชั้นหนึ่ง กำหนดระยะเวลาชำระหนี้ 1 ปี ระยะเวลาผ่านไปได้ 6 เดือน นายจกัณเฐนนำรถยนต์คันที่ประกันหนี้ไปขาย เท่ากับเป็นการทำให้หลักประกันอันได้ให้ไว้ลดน้อยถอยลง นายมีเจ้าหนี้สามารถฟ้องนายจกัณเฐนลูกหนี้ บังคับเงินหนึ่งแสนบาทได้ทันที แต่จะฟ้องนายเปิดผู้ค้ำประกันไม่ได้ เพราะยังไม่ครบกำหนดสัญญา 1 ปี ที่ค้ำประกันไว้

2.2 ลูกหนี้ผิพนัดผู้ค้ำประกันมีสิทธิบายเบี่ยงการชำระหนี้ได้ เมื่อผู้ค้ำประกันได้รับหนังสือบอกกล่าวจากเจ้าหนี้ให้ชำระภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิพนัด ผู้ค้ำประกันมีสิทธิบายเบี่ยงให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน

3.เหตุทำให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

"ในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใดๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ลดแล้วก็ดี ลูกหนี้ไม่ได้ชำระหนี้ตามที่ลดดังกล่าว แต่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ตามที่ลดนั้นแล้วก็ดีทั้งที่ไม่ว่าจะล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ลดดังกล่าวแล้วหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

4.อายุความสะดุดหยุดลง

อายุความ หมายถึง สิทธิเรียกร้องใดๆ ถ้ามิได้ใช้บังคับภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด สิทธิเรียกร้องนั้นเป็นอันขาดอายุความ

อายุความสะดุดหยุดลง หมายถึง สิทธิเรียกร้องใดๆ ที่เริ่มนับแต่ขณะที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้ เรียกว่า อายุความเริ่มต้นนับเพื่อดำเนินการต่อไป เหตุที่ทำให้อายุความนับต่อไม่ได้เรียกว่าอายุความสะดุดหยุด

ลง ระยะเวลาที่ผ่านมาแล้วไม่นับเข้าในอายุความ สาเหตุทำให้อายุความสะดุดหยุดลง มีหลายกรณี เช่น ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ เจ้าหนี้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้อง เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เจ้าหนี้มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา เป็นต้น "

ในลักษณะคำประกันกฎหมายบัญญัติไว้ว่า "อายุความสะดุดหยุดลงเป็นโทษแก่ลูกหนี้ที่ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย"

ตัวอย่าง

นายหนึ่งกู้เงินจากนายสอง กำหนดชำระเงินวันที่ 30 เมษายน 2550 มีนายสามเป็นผู้ค้ำประกัน ครั้นถึงกำหนดนายหนึ่งไม่ชำระหนี้ปล่อยเวลาล่วงเลยมาจนถึงวันที่ 30 เมษายน 2558 รวมระยะเวลาผ่านมา 8 ปี แล้ว แต่เนื่องจากการกู้ยืมเงินมีอายุความฟ้องร้อง 10 ปี ยังไม่ขาดอายุความตามมาตรา 193/30 ปรากฏว่านายหนึ่งลูกหนี้ถูกนายสองเจ้าหนี้เรียกมาพบและให้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ว่าเป็นหนี้ตามจำนวนในสัญญากู้ยืม เช่นนี้ทำให้อายุความที่เดินมาแล้ว 8 ปีต้องสะดุดหยุดลง ให้เริ่มนับอายุความใหม่ มีอายุความ 10 ปีเช่นเดิม อันเป็นโทษแก่นายหนึ่ง คือ ลูกหนี้ อายุความ ที่เริ่มต้นนับใหม่ย่อมเป็นโทษแก่นายสามผู้ค้ำประกันด้วย

ผลภายหลังการชำระหนี้

เมื่อผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้ว ย่อมได้สิทธิตามที่กฎหมาย 2 ประการ คือ

1. มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ย และเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างใดๆ เพราะการค้ำประกันนั้น และผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ บรรดาหนี้ของลูกหนี้ด้วย "

2. มีการกระทำของเจ้าหนี้อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจจะเข้ารับช่วงสิทธิได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในสิทธิที่ดี จานองก็ดี จานากก็ดี และบุริมสิทธิอันได้ไว้แก่เจ้าหนี้แต่ก่อน หรือในขณะที่ทำสัญญาค้ำประกันเพื่อชำระหนี้ นั้น ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเท่าที่ต้องเสียหาย เพราะการนั้น 20

จากหลักกฎหมาย 2 ประการ ดังกล่าวข้างต้น

1) ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ ได้แก่

ก. เงินต้นและดอกเบี้ย ที่ผู้ค้ำประกันได้ชำระให้เจ้าหนี้แทนลูกหนี้ไป

ข. ค่าสูญเสียวหรือค่าเสียหายอื่นๆ เช่นผู้ค้ำประกันจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยแทนลูกหนี้ไปนั้น

ต้องไปกู้เงินพร้อมเสียดอกเบี้ยมาจากบุคคลภายนอก และลูกหนี้ก็รู้ล่วงหน้าก่อนค้ำประกันแล้ว เช่นนี้ดอกเบี้ยที่ต้องเสียให้แก่บุคคลภายนอกนั้นว่าเป็นค่าเสียหายเพิ่มขึ้น ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบให้ผู้ค้ำประกัน

ค. ผู้ค้ำประกันเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดาหนี้ของลูกหนี้ด้วย

ตัวอย่าง

นายหนึ่งกู้เงินจากนายสอง ด้วยการนำสร้อยคอทองคำหนัก 2 บาทมาจำนำประกันหนี้ไว้ โดยมีนายสามเป็นผู้ค้ำประกันอีกชั้นหนึ่ง หนี้ถึงกำหนดชำระนายหนึ่งผิดนัดไม่ชำระหนี้ เมื่อนายสามผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนนายหนึ่งตามที่เจ้าหนี้เตือนให้ชำระแล้ว ย่อมเข้ารับช่วงสิทธิแทนเจ้าหนี้บรรดาหนี้ของลูกหนี้ (คือรับช่วงสิทธิทุกสิ่งทุกอย่างที่นายสองมีต่อนายหนึ่งทุกประการ) นายสองเจ้าหนี้ต้องมอบสร้อยคอทองคำของนายหนึ่งให้กับผู้ค้ำประกันคือนายสาม หักราคาทองคำแล้วยังขาดเงินที่ชำระแทนไปเท่าใด ก็มาไล่เบี้ยจากนายหนึ่งลูกหนี้ต่อไปได้

2) เจ้าหนี้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเท่าที่เสียหาย

การรับช่วงสิทธิใดๆ อาจเป็นสิทธิจำนอง สิทธิจำนำ หรือบุริมสิทธิอันใดที่ลูกหนี้ได้ให้ไว้แก่เจ้าหนี้ในเวลาก่อนหรือขณะทำสัญญากัน

ตัวอย่าง

นายหนึ่งกู้ยืมเงินนายสองจำนวนหนึ่งหมื่นบาท พร้อมนำแหวนราคาสามพันบาท มาจำนำไว้โดยมีนายสามค้ำประกัน ต่อมาเจ้าหนี้คือนายสองได้คืนแหวนให้นายหนึ่งไปโดยนายสามผู้ค้ำประกันไม่รู้เห็นด้วย เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ นายหนึ่งผิดนัดไม่ชำระหนี้ นายสองฟ้องนายสามชำระหนี้ เช่นนี้ นายสามผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบเจ็ดพันบาท เพราะเจ้าหนี้คือนายสองทำให้สิทธิจำนำแหวนราคาสามพันบาทหลุดพ้นไป นายสามผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้เกิดความเสียหาย จึงหลุดพ้นจากคามรับผิดชอบเท่าที่เสียหาย สามพันบาทคงรับผิดชอบที่เหลือ คือเจ็ดพันบาท

อนึ่ง สิทธิการไล่เบี้ยหลังชำระหนี้แล้ว หากผู้ค้ำประกันเข้าชำระหนี้โดยมิได้บอกลูกหนี้ ลูกหนี้ไม่ทราบจึงได้ไปชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ซ้ำอีก ผู้ค้ำประกันย่อมสิ้นสิทธิ ไม่มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้แต่อย่างใด

3. ข้อต่อสู้ของผู้ค้ำประกันต่อเจ้าหนี้

เมื่อมีการเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ที่ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันมีสิทธิยกข้อต่อสู้ของตนที่มีรวมทั้งสิทธิของลูกหนี้ ที่มีต่อเจ้าหนี้ ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้

"เช่น ต่อสู้ว่า - ยังไม่ต้องชำระหนี้ก่อนกำหนดเวลาชำระหนี้ แม้ว่าลูกหนี้จะไม่อาจถือเอาประโยชน์จากเงื่อนไขที่เกิดขึ้น

มีสิทธิบ้ายเบี้ยยโดยให้เจ้าหนี้ขอรับหนี้จากลูกหนี้ก่อนเพราะลูกหนี้มีทางชำระหนี้ได้

โดยไม่ยาก หรือเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เจ้าหนี้ ยึดถือไว้เป็นประกันนั้นก่อน เป็นต้น

ส่วนการยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ อาจเป็นกรณี

- สัญญาระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ไม่ได้ทำเป็นหนังสือ

- สัญญาระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ขาดอายุความ

- เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้กับลูกหนี้ โดยไม่ได้รวมตกลงด้วย

4. ผู้ค้ำประกันซึ่งละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ นั้น ย่อมสิ้นสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้เพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นต่อสู้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และที่ไม่รู้นั้น มิได้เป็นเพราะความผิดของตน

ความระงับของสัญญาค้ำประกัน

สัญญาค้ำประกันระงับไปด้วยเหตุใหญ่ๆ 5 ประการ ดังนี้

1. หนี้ประธานหรือมูลหนี้ระงับไป * กล่าวคือ สัญญาประธานหรือหนี้ประธาน ได้แก่ มูลหนี้เดิม ที่ลูกหนี้ได้ทำขึ้นกับเจ้าหนี้ หากมูลหนี้เดิมระงับ สัญญาค้ำประกันอันเป็นหนี้อุปกรณ์ก็ระงับไปด้วยมูลหนี้เดิมอาจระงับได้ ด้วยเหตุต่างๆ เช่น ชำระหนี้ ปลดหนี้ เป็นต้น

2. เมื่อสิ้นระยะเวลาของสัญญาตามที่กำหนดไว้ในสัญญาค้ำประกันโดยชัดแจ้ง

3. ผู้ค้ำประกันใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาคราวเป็นอนาคต 2 การใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาของ ผู้ค้ำประกันต้องเป็นการค้ำประกันในกิจการเนื่องกันไปหลายคราวไม่มีจำกัดเวลาและเป็นคุณแก่เจ้าหนี้ นั้น ผู้ค้ำประกันอาจเลิกเสียเพื่อคราวเป็นอนาคตได้ โดยบอกกล่าวความประสงค์ที่จะเลิกสัญญานั้นแก่เจ้าหนี้คำว่า "กิจการเนื่องกันไปหลายคราวไม่มีจำกัดเวลา" หมายถึง มีการประกันหลายครั้งไม่ใช่เพียงครั้งเดียวและไม่มีจำกัดเวลา คือไม่ได้กำหนดเวลาสิ้นสุดไว้ เช่น นายดำทำสัญญาเบิกเงินกินบัญชีจากธนาคารพาณิชย์ โดยไม่มีกำหนดเวลา มีนายเป็ดเป็นผู้ค้ำประกัน นายเป็ดจะบอกเลิกสัญญาคราวหนึ่งคราวใด อันเป็นคราวในอนาคตก็ย่อมได้ เพราะไม่มีจำกัดเวลาไว้ หรือค้ำประกันการทำงานให้ลูกจ้างและไม่กำหนดเวลาไว้ ผู้ค้ำประกันจะบอกเลิกสัญญา

เมื่อใดก็ได้ แต่ถ้าเป็นสัญญาเช่าซื้อโดยสัญญาเช่าซื้อผ่อนชำระเป็นงวดๆ และทำสัญญากันครั้งเดียว มีกำหนดเวลาชำระเป็นงวดๆ แน่ๆ จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์คราวเป็นอนาคต

ตัวอย่าง

นายดำทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์จากบริษัทขายรถยนต์ 1 คัน ราคาห้าแสนบาท ชำระเงินวันที่ทำสัญญา (เงินสด) สองหมื่นบาท ที่เหลืออีกสี่แสนแปดหมื่นบาท ผ่อนส่งเป็นงวด เดือนละสองหมื่นบาท รวม 24 งวด หรือ 24 เดือนโดยมีนายแดงเป็นผู้ค้ำประกัน เมื่อผ่อนส่งไปได้ 10 เดือน นายแดงจะขอลอนการเป็นผู้ค้ำประกันจากคราวอันเป็นอนาคต คือ ที่เหลืออีก 14 เดือนไม่ได้ เพราะสัญญาเช่าซื้อนี้ทำเพียงคราวเดียวและมีกำหนดเวลาแน่นอน คือ 24 เดือน จึงไม่เข้าหลักข้อยกเว้นของกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 500/2507 ทำสัญญาค้ำประกันการทำงานของลูกหนี้ว่า หากลูกหนี้ปฏิบัติหน้าที่ด้านตัวแทนผิดระเบียบ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายมากน้อยเท่าใดขอยอมรับผิดชอบใช้ทั้งสิน จึงเป็นการค้ำประกันไม่มีกำหนดเวลา เมื่อผู้ค้ำประกันบอกเลิกสัญญาค้ำประกันและความเสียหายเกิดขึ้นในอนาคต ความเสียหายเกิดขึ้นภายหลังบอกเลิกแล้ว ผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดชอบ

4. ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเพราะผ่อนเวลา ถ้าการค้ำประกันนั้นเป็นหนี้อันจะต้องชำระ ณ เวลาที่มีกำหนดแน่นอน และเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้โดยที่ผู้ค้ำประกันมิได้ตกลงด้วย ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด " เช่น นายดำกู้เงินนายแดงกำหนดชำระคืนภายใน 6 เดือนโดยมีนายไก่อเป็นผู้ค้ำประกัน ครั้นนี้ถึงกำหนดชำระ นายแดงเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้นายดำอีก 1 เดือนโดยนายไก่อผู้ค้ำประกันมิได้ร่วมรู้หรือตกลงด้วย เช่นนี้นายไก่อย่อมพ้นจากความรับผิดการเป็นผู้ค้ำประกัน

อนึ่ง การผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ หมายถึง ระยะเวลาที่ผ่อนนั้นเจ้าหนี้จะใช้สิทธิบังคับหนี้แก่ลูกหนี้ไม่ได้ เพราะได้ผ่อนเวลาให้แล้ว เช่น กำหนดชำระวันที่ 1 ของเดือน ครั้นถึงกำหนดชำระได้ทำข้อตกลงกันใหม่ว่า ให้ชำระวันที่ 31 ของเดือนหน้า ฉะนั้นระหว่างวันที่ 1 ถึง 30 ของเดือน เจ้าหนี้จะบังคับลูกหนี้ไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1049/2512) ถือว่าเป็นการผ่อนเวลาให้ลูกหนี้

กรณีนี้หนี้ถึงกำหนดชำระ ลูกหนี้ผิดนัดแล้ว แต่เจ้าหนี้มิได้เรียกร้องหรือฟ้องร้องลูกหนี้ให้ชำระหนี้ทันที ไม่ถือว่าเป็นการผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ แต่เป็นเรื่องที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเอง และเจ้าหนี้อาจใช้สิทธิเรียกร้องฟ้องลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันเมื่อใดก็ได้ภายในอายุความ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 271/2508, 1049/2512 และ 795/2524)

5. เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระผู้ค้ำประกันขอชำระหนี้ ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิด

หลักกฎหมายข้อนี้ หมายถึง หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ผู้ค้ำประกันมาขอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แต่เจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้และไม่มีเหตุอันอันจะอ้างว่าไม่ยอมรับเพราะอะไรได้ ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดจากการเป็นผู้ค้ำประกัน

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 9 กฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกัน

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. ถ้าผู้ค้ำประกันทำสัญญาค้ำประกันโดยไม่ได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ สัญญาค้ำประกันจะมีผลอย่างไร

- ก. สมบูรณ์
ค. เป็นโมฆะ
2. ใครที่เป็นบุคคลคนเดียวกันไม่ได้
ก. ผู้จำหน่ายและลูกหนี้
ค. ผู้เช่าและผู้เช่าช่วง
3. ข้อใดที่เป็นการประกันด้วยบุคคล
ก. สัญญาจำนำ
ค. สัญญาค้ำประกัน
4. สัญญาค้ำประกันนั้นถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ค้ำประกันเป็นสำคัญแล้วจะมีผลอย่างไร
ก. พ้องร้องให้บังคับคดีกันได้
ค. เป็นโมฆะ
5. สัญญาค้ำประกันนั้นต้องทำอะไรจึงจะพ้องร้องให้บังคับคดีกันได้
ก. ทำเป็นหนังสือ
ค. ตกลงกันด้วยวาจาก็ได้
6. ถ้าผู้ค้ำประกันเขียนหนังสือไม่ได้ จะทำสัญญาค้ำประกันได้อย่างไร
ก. พิมพ์ชื่อแทน
ค. พิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือ
7. แต่งเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ แต่งได้ไปกู้เงินจากดำ 10,000 บาท โดยมีเลื่องเป็นผู้ค้ำประกัน โดยเลื่องรู้อยู่แล้วว่าแต่งเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ เช่นนี้สัญญาค้ำประกันจะมีผลอย่างไร
ก. สมบูรณ์
ค. เป็นโมฆะ
8. ผู้รับเงื่อนไขคือใคร
ก. ลูกหนี้
ค. ผู้ค้ำประกัน
9. แต่งกู้เงินดำ 100,000 บาท โดยมีเลื่องและฟ้าเป็นผู้ค้ำประกัน เมื่อแต่งผิดนัดไม่ชำระหนี้ ดำมีสิทธิเรียกให้ใครชำระหนี้ได้
ก. ไม่มีสิทธิฟ้องให้แต่งชำระหนี้
ค. ต้องเรียกให้ฟ้าชำระหนี้ก่อนเลื่อง
10. ผู้ค้ำประกันจะขอให้เจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนไม่ได้ในกรณีใด
ก. ลูกหนี้ค้าขายขาดทุน
ค. ลูกหนี้เป็นคนล้มละลาย
- ข. ไม่สมบูรณ์
ง. เป็นโมฆียะ
- ข. สัญญาจำนอง
ง. สัญญาจำนองและสัญญาจำนำ
- ข. พ้องร้องให้บังคับคดีกันไม่ได้
ง. ไม่สมบูรณ์
- ข. มีหลักฐานเป็นหนังสือ
ง. จัดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- ข. เขียนแทน
ง. พิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือและมีพยานลงลายมือชื่อรับรอง 2 คน
- ข. ไม่สมบูรณ์
ง. เป็นโมฆียะ
- ข. เจ้าหนี้
ง. ผู้ค้ำประกันของผู้ค้ำประกัน
- ข. ต้องเรียกให้เลื่องชำระหนี้ก่อนฟ้า
ง. จะเรียกให้เลื่องหรือฟ้าชำระหนี้ก่อนก็ได้
- ข. ลูกหนี้แพ้การเลือกตั้ง
ง. ลูกหนี้ต้องโทษคดีอาญา

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 9 กฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกัน

1. ก	2. ง	3. ค	4. ข	5. ข
6. ง	7. ก	8. ง	9. ง	10. ค

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 9	หน่วยที่ 9
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 10
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกัน	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกัน		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

1. ให้ทราบลักษณะของสัญญาค้ำประกันและทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกัน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

- 2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาค้ำประกันได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่าสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกันได้
- 4.2 อธิบายความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันในกรณีที่ลูกหนี้จะต้องชำระได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกันมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกันตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....

- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....

5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....

5.4.....อินเทอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทำงานกิจกรรม

1. ให้สื่อนักเรียนแบ่งกลุ่มให้ได้กลุ่มละ 3 คน กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับ ข้อดีและข้อเสียของการค้าประกัน และนำมาเสนอกรหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 3 ข้อ
2. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

- 7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น
- 7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทิน)

	ใบงานที่ 9	หน่วยที่ 9
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 10
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกัน	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกัน		ปฏิบัติ.....0..... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

1. ให้ทราบลักษณะของสัญญาค้ำประกันและทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกัน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

- 2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

- 2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาค้ำประกันได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่าสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกันได้
- 4.2 อธิบายความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันในกรณีที่ลูกหนี้จะต้องชำระได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกันมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาค้ำประกันตามหลักการของกฎหมายได้

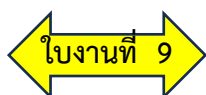
5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง การจัดทำสัญญาค้าประกัน.....

เวลา...40...นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อทดสอบความสามารถในการจัดทำสัญญาค้าประกัน
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในระดับเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำสัญญาค้าประกัน โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนที่ทำสัญญากู้ยืมในหน่วยการเรียนรู้ที่แล้ว เชิญเพื่อนมารวมกลุ่ม 1 คน
2. ให้เพื่อนนักเรียนคนใหม่เป็นผู้ค้าประกัน
3. ให้นักเรียนเขียนสัญญาค้าประกัน โดยอิงตามสัญญาเงินกู้ฉบับที่ทำขึ้นในหน่วยการเรียนรู้ที่แล้ว

ที่แล้ว

4. ให้นักเรียนเขียนข้อความจบท้ายสัญญาว่า "สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับและทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจข้อความในสัญญานี้ดีโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อพยาน"

5. สลับกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านตรวจทานและลงนามเป็นพยาน.

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

- 10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567
- 10.2 เวก ศิริพิมลวาทีน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 10
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 11
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา จำนองจำน่า	ทฤษฎี.....2.....ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0.....ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำน่า		

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาจำนอง ให้ทราบทรัพย์สินที่จำนองได้ ให้ทราบแบบของสัญญาจำนองให้ทราบข้อตกลงที่เป็นโมฆะ ให้ทราบการบังคับจำนอง ให้ทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกทรัพย์สินที่จำนองได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่าทรัพย์สินอะไรจำนองได้บ้าง และผู้จำนองต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยผู้จำนองต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ที่จำนอง จะไปนำทรัพย์สินของผู้อื่นมาจำนองไม่ได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกแบบของสัญญาจำนองได้
- 4.2 บอกข้อสัญญาจำน่าที่กฎหมายห้ามตกลงล่วงหน้าได้
- 4.3 อธิบายการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้
- 4.4 อธิบายการจำน่าสิทธิซึ่งมีตราสารได้
- 4.5 เลื่อนนำกฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำน่ามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.6 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.7 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำน่าตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของสัญญาจำนอง
2. ทรัพย์สินที่จำนองได้
3. แบบของสัญญาจำนอง
4. ข้อตกลงที่เป็นโมฆะ
5. การบังคับจำนอง
6. ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง
7. ลักษณะของสัญญาจำนำ
8. แบบของสัญญาจำนำ
9. สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจำนำและผู้จำนำ
10. วิธีการบังคับจำนำ
11. ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนำ

6.กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับจำนองจำนำสัญญา 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เรื่อง กฎหมายลักษณะจำนอง จำนำ 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้น เรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่องการ บังคับจำนอง 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจใน ชั้นเรียน ขั้นสรุป	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความ คิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ เรื่องจำนองสัญญา 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อ จากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปราย ตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้น เรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายของแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก

10.ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของสัญญาจ้างงาน และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท
--	-------------------------------

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

- หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW)
(อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

ตัวอย่างสัญญาจ้าง
ตัวอย่างสัญญาจ้างนำ

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 10	หน่วยที่ 10
	รหัสวิชา 20200-1006	สอนครั้งที่ 11
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา จำนวนจํานํา	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาจำนวนจํานํา		ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาจํานอง ให้ทราบทรัพย์สินที่จํานองได้ ให้ทราบแบบของสัญญาจํานองให้ทราบข้อตกลงที่เป็นโมฆะ ให้ทราบการบังคับจํานอง ให้ทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจํานอง

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บูรณาการกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกทรัพย์สินที่จํานองได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่าทรัพย์สินอะไรจํานองได้บ้าง และผู้จํานองต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยผู้จํานองต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ที่จํานอง จะไปนำทรัพย์สินของผู้อื่นมาจํานองไม่ได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกแบบของสัญญาจํานองได้
- 4.2 บอกข้อสัญญาจํานําที่กฎหมายห้ามตกลงล่วงหน้าได้
- 4.3 อธิบายการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จํานองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้
- 4.4 อธิบายการจํานาสีทึบซึ่งมีตราสารได้
- 4.5 เลือกนํากฎหมายลักษณะสัญญาจํานองจํานํามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.6 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

4.7 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำนำตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ลักษณะสำคัญของจำนอง

จำนองคือ สัญญา ซึ่งผู้จำนองเอาทรัพย์สินตราไว้แก่ผู้รับจำนองเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้น ดังนั้นลักษณะสำคัญของจำนอง ' จึงแยกได้ดังนี้

1.เป็นสัญญาที่มีบุคคล 2 ฝ่าย ตกลงทำสัญญากัน ฝ่ายหนึ่งคือ ผู้จำนอง และอีกฝ่ายหนึ่งคือผู้รับจำนอง

2.ผู้จำนองเอาทรัพย์สิน "ตรา" ไว้แก่ผู้รับจำนอง ซึ่งในข้อนี้คำว่า ผู้จำนอง อาจเป็นตัวลูกหนี้เองทำสัญญาจำนอง หรือบุคคลภายนอกมาทำสัญญาจำนองเพื่อค้ำประกันลูกหนี้ก็ได้เพราะสัญญาจำนองเป็นสัญญาอุปกรณ์ รองลงมาจากสัญญาประธานหรือหนี้ประธาน คือสัญญาเงินกู้ ส่วนคำว่า ตราไว้หมายถึง การทำหลักฐานเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อการจำนอง เท่ากับเป็นการ ส่งมอบตราสารให้แก่ผู้รับจำนองนั่นเอง

3.ทรัพย์สินที่ตราไว้เป็นประกันการชำระหนี้ การจำนองเป็นการประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน เป็นสัญญาค้ำประกันชนิดหนึ่ง เป็นเพียงหนี้อุปกรณ์ค้ำประกันหนี้ประธาน ด้วยการนำทรัพย์สินหรือทรัพย์สินเป็นประกันสัญญาจำนองจึงเป็นสัญญาอีกฉบับหนึ่งแยกจาก สัญญาหนี้ประธาน ผู้รับจำนองจึงมีสัญญาอยู่ 2 ฉบับ คือสัญญาหนี้ประธาน เช่น สัญญากู้เงิน ส่วนสัญญาจำนองจะเป็นสัญญาอุปกรณ์ที่ตราไว้เป็นประกันหนี้เงินกู้ หากไม่ชำระหนี้เงินกู้ก็บังคับเอาจากทรัพย์สินที่ตราไว้เป็นประกัน ได้ หรือจะบังคับทั้งสองสัญญาก็ได้

4.ผู้จำนองไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับจำนอง ผู้จำนองยังคงมีกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองในทรัพย์สินที่จำนอง การจำนองไม่ใช่สัญญาโอนกรรมสิทธิ์ การจำนองเป็นเพียงทำสัญญาเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (ตราไว้เป็นประกัน) ก็เป็นสัญญาจำนองที่สมบูรณ์โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับจำนอง

5.ผู้รับจำนองมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ คำว่าเจ้าหนี้สามัญหมายถึงเจ้าหนี้ทั่วไปที่ไม่ได้ยึดทรัพย์สินหรือตราไว้เพื่อประกันการชำระหนี้ เช่น เจ้าหนี้เงินกู้ยืมเจ้าหนี้ซื้อขายสังหาริมทรัพย์ จัดว่าอยู่ในประเภทเจ้าหนี้สามัญ แต่ เจ้าหนี้จำนอง หรือ ผู้รับจำนองได้ทำการจดทะเบียนจำนองไว้แล้ว ย่อมเป็นผู้มีสิทธิในทรัพย์สินที่จำนองหรือตราไว้แล้ว แม้ว่าจะไม่ได้ครอบครองทรัพย์สินที่จำนองหรือแม้ว่าทรัพย์สินที่จำนองนั้นได้โอนกรรมสิทธิ์ไปยังบุคคลอื่นแล้วก็ตาม สิทธิจำนองก็ยังติดไปกับตัวทรัพย์สินนั้น เรียกว่า ทรัพย์สินสิทธิ ผู้รับจำนองจึงมีบุริมสิทธิสามารถบังคับจำนองได้เสมอ

กรณีนำอสังหาริมทรัพย์ไปจำนอง การจำนองจะเป็นทรัพย์สินสิทธิอย่างหนึ่งที่ติดไปกับตัวทรัพย์สินเรียกกันโดยทั่วไปว่า ทรัพย์สินติดจำนอง เช่น นายแดงนำบ้านของนายแดงไปจดทะเบียนจำนองไว้กับนายดำ บ้านของนายแดงเป็นบ้านที่มีทรัพย์สินติดจำนองติดไปด้วยไม่ว่าบ้านหลังนี้จะขายหรือทำนิติกรรมใด ๆ สิทธิจำนองจะติดไปกับบ้านหลังนี้จนกว่าจะมีการชำระหนี้จำนอง

หลักเกณฑ์การจำนอง

ทรัพย์สินที่จำนองได้ คือ

1.1 อสังหาริมทรัพย์ทุกประเภทสามารถจำนองได้ทั้งสิ้น เช่น ที่ดิน บ้านเรือนซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นอันติดอยู่กับที่ดินเป็นการถาวร และทรัพย์สินเกี่ยวกับบ้านเรือนและ ที่ดินนั้น

1.2 สังหาริมทรัพย์บางประเภทจะนำมาจำนองได้ต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ชนิดที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำนองได้เท่านั้น ซึ่งเราเรียกกันโดยทั่วไปว่าสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ คือ ทรัพย์สินประเภท ที่มีทะเบียนอยู่เดิมแล้วตามกฎหมายซึ่งได้แก่

(1) เรือมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป

(2) แพ หมายถึง เรือแพเป็นที่ยู่ออาศัย หรือเรียกโดยทั่วไปว่าเรือแพ ซึ่งมีหมายเลขทะเบียนบ้านประจำแพ

(3) สัตว์พาหนะ หมายถึง สัตว์ที่ใช้เป็นพาหนะ ได้แก่ ช้าง ม้า วัว ควาย ซึ่งได้ทำตัวรูปพรรณตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะไว้แล้ว

(4) สंहาริมทรัพย์อื่นใดๆ ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉพาะการ เช่น เครื่องจักร ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักรอุตสาหกรรม พ.ศ. 2514 เมื่อจดทะเบียนแล้ว ก็เป็นสंहาริมทรัพย์ที่จำนองได้ หรือรถยนต์ตาม พ.ร.บ. รถยนต์ 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 กำหนดว่ารถยนต์ที่จดทะเบียนแล้ว รถพ่วง รถบดถนน รถแทรกเตอร์ที่จดทะเบียนแล้วให้เป็นทรัพย์สินประเภท ที่จำนองเป็นประกันหนี้ได้ตามกฎหมาย

2.ผู้จำนองต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จำนองผู้มีสิทธิจำนองคือ ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่มาจำนอง ' เท่านั้น อันเป็นข้อกำหนดเด็ดขาด ผู้ไม่ใช่เจ้าของไม่มีสิทธินำทรัพย์สินมาจำนองแต่มีทรัพย์สินอยู่ประเภทหนึ่ง แม้ว่าเจ้าของเพียงแต่มีสิทธิครอบครอง ซึ่งได้แก่ ที่ดินมีหลักฐานเอกสารน.ส.3 ก แม้ในทางกฎหมายจะเรียกว่าที่ดินมือเปล่าคือเพียงมีสิทธิครอบครอง แต่ในทางสถาบันการเงินถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองเสมือนว่าได้กรรมสิทธิ์แล้ว และยอมรับให้มีการจดทะเบียนจำนองได้ เพราะที่ดินมีเอกสาร น.ส.3 ก นี้ได้มีการจดทะเบียนไว้ ณ ที่ทำการสำนักงานที่ดินของแต่ละท้องที่ เช่นเดียวกับโฉนดที่ดิน

3.กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินใดมีเงื่อนไขให้จำนองได้แต่ต้องอยู่ภายในบังคับเงื่อนไขนั้น หมายถึงเจ้าของทรัพย์สินมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จะจำนอง แต่ทรัพย์สินนั้นตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งเจ้าของจะจำนองได้ต้องตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขนั้น * เช่น นายดำทำสัญญาขายฝากที่ดินของตนไว้กับนายแดง มีกำหนด 3 ปี กรรมสิทธิ์ของที่ดินนั้นย่อมตกไปเป็นของนายแดงตามสัญญาขายฝาก เมื่อนายแดงเป็นเจ้าของที่ดินนี้แล้วก็มีสิทธิที่จะนำที่ดินดังกล่าวไปทำสัญญาจำนองได้ แต่การจำนองต้องอยู่ภายในบังคับเงื่อนไขที่นายดำเจ้าของที่ดินผู้ขายฝากจะมาไถ่คืนภายใน 3 ปี นายแดงจึงจำนองได้ไม่เกิน 3 ปี

4.ทรัพย์สินหลายสิ่งจำนองเพื่อประกันหนี้รายเดียว ความหมายของหลักกฎหมายข้อนี้ คือทรัพย์สินที่นำมาจำนองเป็นประกันการชำระหนี้จะเป็นทรัพย์สินสิ่งเดียวหรือหลายสิ่ง และทรัพย์สินนั้นจะมีเจ้าของเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ย่อมจำนองได้ และการจำนองคู่สัญญาจะตกลงกันว่า ให้ผู้รับจำนองใช้สิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินซึ่งจำนองตามลำดับอันระบุไว้ หรือให้ถือเอาทรัพย์สินแต่ละสิ่งเป็นประกันหนี้เฉพาะแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดที่ระบุไว้ก็ย่อมได้ ' เช่น นายดำกู้เงินนายแดงจำนวนห้าแสนบาท ด้วยการนำเอา บ้าน 1 หลัง และที่ดิน 1 แปลง จำนองเป็นประกันหนี้เงินกู้ ดังนี้จะเห็นว่า มีทรัพย์สินที่จำนอง 2 สิ่ง แต่มีเจ้าของเพียงคนเดียว หรือกรณีมีบุคคลภายนอก 2 คน ได้แก่ นายไก่อนำที่ดินมาจำนอง และนายเปิดนำบ้านมาจำนองค้ำประกันเงินกู้ให้นายดำ ดังนี้เป็นกรณีมีหนี้รายเดียว แต่มีทรัพย์สิน 2 สิ่ง และมีเจ้าของ 2 คนนำทรัพย์สินมาจำนอง ถ้าในสัญญาจำนองตกลงระบุไว้ว่าให้เจ้าหนี้จำนองบังคับจำนองเอาจากที่ดินก่อนหากไม่พอจึงให้บังคับจำนองเอาจากบ้านต่อไป เช่นนี้การบังคับจำนองต้องปฏิบัติตามลำดับที่ระบุไว้แต่ถ้าไม่ระบุลำดับไว้ เจ้าหนี้จะบังคับจำนองเอาจากที่ดินหรือจากบ้านก่อนหลังก็ย่อมได้

ในกรณีเดียวกัน หากในสัญญาจำนองไม่ได้ระบุเรื่องลำดับ แต่ระบุข้อตกลงให้ทรัพย์สินที่จำนอง คือที่ดินเป็นประกันเงินกู้สามแสนบาท และบ้านประกันเงินกู้สองแสนบาท เมื่อนายดำไม่ชำระหนี้เงินกู้ นายแดงจึงบังคับจำนองนำที่ดินและบ้านขายทอดตลาดได้เงินมา 350,000 บาท และ 250,000 บาทตามลำดับ การขายทอดตลาดครั้งนี้ได้เงินเกินวงเงินที่ประกัน คือ มีเงินเหลือของที่ดิน 50,000 บาทและของบ้าน 50,000 บาท ส่วนที่เกินนี้ต้องคืนให้เจ้าของทรัพย์สินที่นำที่ดินและบ้านมาจำนอง

5.ทรัพย์สินซึ่งจำนองไว้แล้วนำไปจำนองได้อีก " หมายความว่า ทรัพย์สินที่นำไปจำนองแล้วนั้น กฎหมายอนุญาตให้เจ้าของกรรมสิทธิ์นำทรัพย์สินที่จำนองประกันหนี้รายแรกนั้น ไปจำนองเป็นประกันหนี้รายอื่นๆ ได้อีกหากประสงค์ คือ ทรัพย์สินสิ่งเดียวจะนำไปจำนองเป็นประกันหนี้หลายราย ก็ได้ กฎหมายมีเจตนาให้สิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจัดการทรัพย์สินของตนให้ได้ผลคุ้มค่าเพราะทรัพย์สินนั้นอาจมีราคาสูงกว่าหนี้ที่จำนองเป็นประกันกับรายแรกจำนวนมาก หากตัดสิทธิห้ามนำไปจำนองได้อีกก็จะทำให้เจ้าของทรัพย์สินเสียประโยชน์ ไม่เป็นธรรม ประกอบกับการจำนองครั้งต่อไป ก็ไม่ทำให้ผู้รับจำนองรายแรกเสียประโยชน์แต่อย่างใด เพราะการบังคับจำนองเมื่อได้เงินมาแล้วต้อง ชำระให้ผู้รับจำนองลำดับแรกก่อนโดยเรียงตามลำดับของวันเวลาจดทะเบียน "

6.แบบของสัญญาจำนอง สัญญาจำนอง กฎหมายบังคับไว้ว่า ให้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งถือว่าเป็นแบบของนิติกรรม คู่สัญญาต้องไปทำสัญญาจำนอง พร้อมจดทะเบียน ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จะทำเฉพาะหนังสือสัญญาอย่างเดียวใช้บังคับไม่ได้ เป็นการผิดแบบแห่งนิติกรรม ย่อมตกเป็นโมฆะ การจำนองจะมีผลบังคับนับแต่วันที่ทำสัญญาและจดทะเบียนจำนอง °

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1612/2512 ลูกหนี้มอบโฉนดให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันหนี้ไม่เป็นทั้งจำนอง จำนำ หรือค้ำประกัน มีผลเพียงแต่เจ้าหนี้มีสิทธิยึดโฉนดไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้เท่านั้น

7.ข้อความในสัญญาจำนอง การจำนองนอกจากจะต้องทำตามแบบ คือ ทำเป็นหนังสือสัญญา จำนองและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว กฎหมายยังบังคับว่าในสัญญาจำนองนั้นต้องมีข้อความ 3 ประการดังต่อไปนี้

7.1 ต้องระบุทรัพย์สินที่จำนอง ' เหตุที่กฎหมายกำหนดให้สัญญาจำนองต้องระบุทรัพย์สิน ที่จำนองก็เพื่อที่จะให้คู่สัญญาเข้าใจตรงกันว่า นำทรัพย์สินอะไรมาจำนอง เพื่อที่จะได้ทำการจดทะเบียนทรัพย์สินที่จำนองได้ถูกต้องตามสัญญา

7.2 ต้องระบุจำนวนเงินไทยแน่นอน หรือจำนวนสูงสุด " เหตุที่กฎหมายกำหนดให้สัญญาจำนองต้องมีจำนวนเงินระบุไว้เป็นเรือนเงินไทยเป็นจำนวนแน่นอนตรงตัวหรือระบุจำนวนขั้นสูงสุดที่ได้เอาทรัพย์สินนั้นตราไว้เป็นประกัน ก็ด้วยเหตุผลประการแรก คือให้ผู้จำนองได้รู้ยอดเงินที่จำนองเป็นประกันและยอดเงินที่สามารถนำไปจำนองได้อีก ประการที่สองก็เพื่อให้บุคคลภายนอกได้ทราบว่าทรัพย์สินที่จำนอง ยังมีราคาเหลือเท่าไร จะรับจำนองต่อไปอีกได้หรือไม่ และประการที่สามเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ซื้อทรัพย์สินนี้ หากมีการบังคับจำนองขายทอดตลาด เพื่อพิจารณาว่าควรสุ้ราคาเท่าไร

7.3 ต้องไม่มีข้อตกลงเพื่อบังคับจำนองก่อนหนี้ถึงกำหนด

หลักกฎหมายข้อนี้ เป็นข้อบังคับมิให้คู่สัญญาทำข้อตกลงกันล่วงหน้าก่อนหนี้ถึงกำหนดชำระ แต่ถ้าตกลงกันภายหลังเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว กฎหมายไม่ห้าม ข้อตกลงที่กฎหมายบังคับห้ามไว้หากเกิดขึ้นก็เป็นข้อตกลงที่ไม่สมบูรณ์ ข้อตกลงนั้นได้แก่

(1) ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ทรัพย์สินที่จำนองตกเป็นของผู้รับจำนอง แทนที่จะฟ้องศาลบังคับจำนอง หรือ

(2) ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้จัดการทรัพย์สินเป็นประการอื่นผิดไปจากบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการบังคับจำนอง เช่น เรียกเอาทรัพย์สินจำนองหลุดซึ่งไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมาย บัญญัติไว้

ข้อตกลงในข้อ (1) และข้อ (2) นี้ไม่สมบูรณ์ เว้นแต่จะตกลงกันเมื่อหนี้ถึงกำหนดบังคับจำนองแล้ว ย่อมทำได้ เช่น มาตรา 729/1 วรรคแรก ผู้จำนองมีสิทธิแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับจำนองเพื่อให้ผู้รับจำนองดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้

สิทธิจำนองครอบเพียงใด

คำว่า สิทธิจำนองครอบเพียงใด หมายถึง สิทธิจำนองครอบทรัพย์สินที่จำนองมีอะไรบ้างกฎหมายบัญญัติไว้ 4 ประการ ดังนี้

1.ทำสัญญาจำนองขึ้นเพื่อประกันหนี้ หลักของกฎหมายกำหนดไว้ให้ทราบจำนองทำขึ้นเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้ ซึ่งหมายถึงมูลหนี้คือ หนี้ประธานและค่าอุปกรณ์ต่างๆ " เช่น ดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้ ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนอง

2.ครอบทรัพย์สินทุกสิ่งที่จำนอง ความหมายของหลักกฎหมายข้อนี้ หมายถึง สิทธิจำนองย่อมครอบคลุมไปถึงบรรดาทรัพย์สินซึ่งจำนองหมดทุกสิ่ง แม้จะได้ชำระหนี้แล้วบางส่วน คำว่า ชำระหนี้บางส่วน ลูกหนี้ชำระหนี้ไปบ้างแล้วแต่ไม่หมด ทรัพย์สินที่จำนองไว้ทุกสิ่งก็ยังเป็นประกันอย่างเดิม แม้หนี้ประธานจะลดลง แต่หนี้จำนองคือหนี้อุปกรณ์ยังเป็นประกันหนี้ทุกส่วนเหมือนเดิม " เช่น นายดำกู้เงินนายมีจำนวนหนึ่งแสนบาท ด้วยการนำเอาบ้านและที่ดินของตนมาจำนองเป็นประกันไว้ ต่อมานายดำได้นำเงินมาชำระหนี้สามหมื่นบาท หนี้เงินกู้ลดลงเหลือเจ็ดหมื่นบาท บ้านและที่ดินก็ยังคงเป็นหลักประกันเงินกู้ที่ค้างอยู่อีกเจ็ดหมื่นบาทเหมือนเดิม จะไถถอนจำนองบ้านหรือที่ดินอย่างใดอย่างหนึ่งมาไม่ได้

3.ครอบทรัพย์สินทุกส่วนที่จำนอง " ความหมายในกฎหมาย ทรัพย์สินที่นำมาจำนองประกันหนี้แบ่งออกได้เป็นหลายส่วน จำนองก็ยังคงครอบคลุมไปถึงส่วนเหล่านั้นหมดทุกส่วน แต่ผู้รับจำนองจะยินยอมให้ส่วนใดส่วนหนึ่งปลอดจำนอง คือ ให้พ้นจากการติดจำนอง ก็ย่อมทำได้และความยินยอมให้ปลอดจากการจำนองนี้ต้องทำการจดทะเบียนไว้ มิฉะนั้นจะยกเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกไม่ได้ '5

ตัวอย่าง

นายจนได้นำที่ดินของตนจำนวน 1 แปลง ไปจำนองไว้แก่นายมีเพื่อเป็นการประกันหนี้เงินกู้ยืมมีจำนวนเงินหนึ่งล้านบาท ที่ดินแปลงนี้มีบ้านของนายจนปลูกอยู่ในที่ดินด้วย และเนื่องจากบ้านย่อมเป็นส่วนควบของที่ดินแปลงที่จำนอง สิทธิจำนองของนายมีย่อมครอบคลุมไปถึงหมดทุกสิ่งตามหลักกฎหมายข้างต้น บ้านจึงต้องอยู่ในภาระจำนองด้วย ต่อมานายมียินยอมให้บ้านปลอดจำนองได้ คงให้เหลือติดจำนองเฉพาะที่ดิน การให้บ้านปลอดจำนองเช่นนี้ สามารถทำได้แต่จะต้องทำการจดทะเบียนไว้ด้วย มิฉะนั้นจะยกเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกไม่ได้

4.จำนองย่อมครอบคลุมไปถึงทรัพย์สินทั้งปวงอันติดพันอยู่กับทรัพย์สินที่จำนอง หลักกฎหมายวางหลักไว้ว่า สิทธิจำนองย่อมครอบคลุมไปถึงทรัพย์สินทั้งปวงอันติดพันอยู่กับทรัพย์สินซึ่งจำนอง เช่น จำนองที่ดิน ย่อมครอบคลุมไปถึงบ้านซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินนั้น เพราะบ้านเป็นส่วนควบของที่ดิน แต่อย่างไรก็ตามกฎหมาย บัญญัติไว้ให้อยู่ภายใต้บังคับของ 3 ประการ ดังนี้

4.1 จำนองที่ดินไม่ครอบคลุมไปถึงเรือนโรงอันผู้จำนองปลูกสร้างลงภายหลังวันจำนองเว้นแต่ในสัญญาจะระบุไว้ให้ครอบคลุมไปถึง " เช่น นายดำได้นำที่ดินของตนซึ่งยังไม่มีสิ่งปลูกสร้างใดๆ มาจำนองไว้แก่นายแดง ต่อมาภายหลังจากจดทะเบียนจำนองแล้วนายดำได้ปลูกบ้านลงบนที่ดินแปลงนี้ สิทธิของนายแดงที่จะบังคับจำนองย่อมไม่คลุมไปถึงบ้านที่ปลูกภายหลังวันจำนอง คงบังคับจำนองได้เฉพาะที่ดินเท่านั้น เว้นแต่ในสัญญาจะระบุไว้ว่าหากมีสิ่งปลูกสร้างใดเกิดขึ้นในภายหลังบนที่ดินที่จำนองให้สิทธิจำนองครอบคลุมไปถึงด้วยจึงจะมีผลครอบคลุมไปถึง

4.2 จำนองเรือนโรง หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นซึ่งได้ทำขึ้นไว้บนดิน หรือใต้ดินในที่ดิน อันเป็นของบุคคลอื่น ไม่ครอบคลุมไปถึงที่ดินนั้น เช่น นายดำจำนองบ้านของตนซึ่งปลูกอยู่บนที่ดินของนายแดงการจำนองบ้านไม่ครอบคลุมไปถึงที่ดินของนายแดง ทำนองกลับกันนายแดงจำนองที่ดินของตนซึ่งมีบ้านของนายดำปลูกอยู่ การจำนองย่อมไม่ครอบคลุมไปถึงบ้านของนายดำเช่นกัน

4.3 จำนองไม่ครอบไปถึงดอกผลแห่งทรัพย์สินซึ่งจำนอง ทั้งนี้เนื่องจากกรรมสิทธิ์ไม่โอนไปยังผู้รับจำนอง ผู้จำนองในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ยังคงมีสิทธิ์ในดอกผล เว้นแต่เมื่อผู้รับจำนองได้บอกกล่าวผู้จำนองหรือผู้รับโอนแล้วว่าตนจะบังคับจำนอง

คำว่า ดอกผลแห่งทรัพย์สิน หมายถึง ดอกผลธรรมดาของทรัพย์สินที่นำมาจำนองเช่น จำนองสวนมะม่วง ดอกผลธรรมดา คือดอกผลจากต้นมะม่วงซึ่งออกมาโดยธรรมชาติตามธรรมดา คือผลมะม่วงดอกผลเหล่านี้จำนองไม่ครอบไปถึง เว้นแต่ได้มีการบอกกล่าวว่าจะบังคับจำนอง 1 เช่นนายดำนำที่ดินซึ่งเป็นสวนส้มไปจำนองไว้แก่นายแดง มีระยะเวลา 3 ปี จำนองย่อมครอบคลุมที่ดินและสวนส้มนั้นแต่ครอบไปถึงผลส้มที่เป็นนอกผลธรรมดาของต้นส้มนั้น นายดำเจ้าของสวนส้มยังเป็นเจ้าของเก็บผลไม้ขายได้ตามปกติ แต่เมื่อครบระยะเวลาจำนองแล้ว นายดำไม่ไถ่ถอนจำนอง และนายแดงบอกกล่าว บังคับจำนองแล้ว ผลส้มอันเป็นดอกผลนั้นย่อมตกเป็นของนายแดงผู้รับจำนอง การครอบถึงดอกผลนี้ให้หมายรวมถึงผู้รับโอนที่ดินทรัพย์สินที่จำนองด้วย

สิทธิของผู้จำนองและผู้รับจำนอง

สิทธิของผู้จำนองและผู้รับจำนองจะมีประการใด ย่อมเป็นไปตามหลักกฎหมาย อย่างไรก็ตามมีบางมาตราที่กฎหมายลักษณะจำนองบัญญัติให้คู่สัญญาตกลงกันได้เท่าที่ไม่ขัดต่อทบัญญัติของกฎหมายก็เป็นไปตามที่ตกลงกันได้ไว้ในสัญญาจำนองนั้น แยกได้ดังนี้

สิทธิของผู้จำนอง

1. สิทธิที่จะเอาทรัพย์สินที่จำนองไว้ไปโอนต่อได้ ทั้งนี้เพราะการจำนองเป็นเพียงนำทรัพย์สินตราไว้เป็นจำนองเท่านั้น ผู้จำนองยังเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนองย่อมมีอำนาจที่จะจำหน่าย จ่ายโอนทรัพย์สินของตนได้ 0 และสอดคล้องกฎหมายที่ว่า ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญพิพาทต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ จึงยืนยันได้ว่าทรัพย์สินที่จำนองนั้นผู้จำนองมีสิทธิ์โอนต่อไปยังบุคคลภายนอกได้

2. สิทธิที่จะเอาทรัพย์สินที่จำนองไปจำนองต่อได้ ได้กล่าวมาแล้วว่า ทรัพย์สินที่จำนองเมื่อจำนองแล้วสามารถจำนองกับบุคคลอื่นได้อีก 22 ซึ่งเป็นสิทธิของผู้จำนองโดยกฎหมาย ฉะนั้นหากมีข้อตกลงใน สัญญาจำนองว่าห้ามผู้จำนองนำทรัพย์สินนั้นไปจำนองต่ออีก ข้อตกลงนี้ก็ใช้บังคับไม่ได้ (ในทางปฏิบัติผู้รับจำนองจะยึดหลักฐานเอกสารที่จำนองเก็บไว้ เช่น ธนาคารผู้รับจำนองจะยึดโฉนดที่ดินที่ใช้จำนองไว้ทำให้ไปจำนองต่อไม่ได้)

3. สิทธิชำระหนี้ล้างจำนองเป็นงวดๆ เป็นสิทธิของผู้จำนองโดยกฎหมาย 2 กล่าวคือ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาจำนอง ผู้จำนองจะชำระหนี้ล้างจำนองเป็นงวดๆ ก็ได้ แต่ข้อพึงระลึก ก็คือการชำระหนี้แต่ละงวดนั้นต้องนำความไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย มิฉะนั้นจะยกขึ้นเป็น ข้อต่อสู้บุคคลภายนอกไม่ได้

4. สิทธิไถ่เบี่ยเอาจากลูกหนี้เมื่อชำระหนี้แทน หมายถึง บุคคลภายนอกได้เข้ามาจำนองประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้ เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระผู้จำนองก็ต้องชำระแทน โดยเจ้าหนี้จำนองจะบังคับจำนองเอาจากทรัพย์สินที่จำนองเป็นประกันนั้น เมื่อชำระหนี้หรือถูกเจ้าหนี้บังคับจำนองตามคำพิพากษาไปแล้ว ผู้จำนองก็มีสิทธิเรียกร้องคือ ไถ่เบี่ยให้ลูกหนี้ชำระหนี้คืนให้แก่ตนได้ 25 เช่น นายดำกู้เงินนายแดงจำนวน ห้าหมื่นบาท โดยมีนายเปิดนำที่ดินจำนวน 1 แปลง มาจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ครบกำหนดนายดำไม่ชำระหนี้ นายเปิดเกรงว่าที่ดินของตนจะถูกบังคับจำนองจึงนำเงินจำนวนห้าหมื่นบาทไปชำระหนี้แทนนายดำ แล้วทำการไถ่ถอนจำนองที่ดินกลับคืนมา เช่นนี้นายเปิดมีสิทธิไถ่เบี่ยเรียกเอาเงินคืนจากนายดำได้ห้าหมื่นบาทพร้อมดอกเบี้ยได้ด้วย หรือเมื่อหนี้ถึงกำหนดนายดำไม่ชำระหนี้ นายเปิดก็ปล่อยให้เจ้าหนี้ฟ้องบังคับจำนองนำที่ดินขายทอดตลาดได้เงินมาชำระหนี้สี่หมื่นบาท เช่นนี้ถือว่านายเปิดเสียหายเพียง สี่หมื่นบาท จึงมีสิทธิไถ่เบี่ยนายดำชำระหนี้ให้ตนได้เพียงสี่หมื่นบาทเท่ากับที่ขายทอดตลาดได้ตามมูลค่า ที่ตนเสียหายจริง

5. สิทธิของผู้จำนองคนหลังย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเมื่อผู้จำนองคนก่อนได้รับการปลดจำนอง สิทธิของผู้จำนองตามหลักกฎหมายเป็นกรณีที่ผู้จำนองหลายคนต่างจำนองทรัพย์สินของตนเป็นประกันหนี้รายเดียวกัน และมีการระบุลำดับบังคับจำนองก่อนหลังไว้ การบังคับจำนองจึงจะเป็นไปตามลำดับในสัญญา 2 เช่น นายดำกู้เงินนายแดงจำนวน 100,000 บาท มีนายเปิดและนายไก่อำนาจที่ดินของตนคนละแปลงมาจำนองประกันการชำระหนี้เงินกู้ และในสัญญาจำนองระบุลำดับไว้ว่า ถ้าจะ บังคับจำนองต้องบังคับเอาจากที่ดินของนายเปิดก่อน หากไม่พอชำระหนี้จึงบังคับเอาจากที่ดินของนายไก่อำนาจนี้ถ้านายแดงผู้รับจำนองปลดจำนองให้แก่ นายเปิดซึ่งอยู่อันดับก่อนนายไก่อำนาจ และที่ดินของนายเปิดหากทำการขายทอดตลาดจะขายได้ในราคา 70,000 บาท เช่นนี้ผู้เสียหาย คือ นายไก่อำนาจ ซึ่งเป็นผู้จำนองประกันหนี้ลำดับถัดไปย่อมเสียหายเท่าที่คนก่อนได้รับปลดจำนอง คือ 70,000 บาท นายไก่อำนาจจึงหลุดพ้นหนี้เพียงเท่าที่เสียหายคือ 70,000 บาท คงรับผิดเฉพาะส่วนที่เหลืออีก 30,000 บาทเท่านั้น

6. สิทธิของผู้จำนองหลุดพ้นเช่นผู้ค้ำประกัน เป็นบทบัญญัติให้นำกฎหมายลักษณะค้ำประกันมาใช้บังคับกับบุคคลจำนองทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้ บุคคลอื่นจะต้องชำระ (ผู้จำนองเป็นบุคคลภายนอก) อาจหลุดพ้นจากความรับผิด 4 ประการ ดังนี้ 27

1) ผู้รับจำนองกระทำการใดๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ ที่มีการจดทะเบียนจำนองไว้ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ และผู้จำนองได้ชำระหนี้หรือบังคับจำนองแทนตามที่ได้ลดหนี้แล้ว ให้ผู้จำนอง 2 มาตรา 713 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นอันหลุดพ้นจากการจำนอง หากมีข้อตกลงได้อันเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้จำนอง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

2) ผู้รับจำนองกระทำการใดๆ อันเป็นเหตุให้ผู้จำนองไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ในสิทธิที่ได้จำนองไว้เพื่อการชำระหนี้ เป็นเหตุให้ผู้จำนองได้รับความเสียหาย ผู้จำนองย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเท่าที่ตนต้องเสียหายเพราะการโอนสิทธินั้น

3) ผู้รับจำนองยอมผ่อนเวลาการจำนองที่กำหนดระยะเวลาชำระไว้แน่นอน โดยที่ผู้จำนอง มิได้ร่วมตกลงในการผ่อนเวลานั้น ผู้จำนองย่อมพ้นจากความรับผิด

4) เมื่อหนี้จำนองถึงระยะเวลาชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ ผู้รับจำนองไม่ยอมรับชำระหนี้ผู้จำนองย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด "1

7. ผู้จำนองไม่มีสิทธิไต่เบียดเอาแก่ผู้จำนองร่วมคนอื่น กรณีบุคคลหลายคนต่างจำนองทรัพย์สินของตนเป็นประกันหนี้รายเดียวกัน โดยมีได้ระบุลำดับการบังคับจำนองไว้ ถ้าผู้จำนองรายใดชำระหนี้ให้ผู้รับจำนองหรือตนถูกบังคับจำนอง (เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับจำนองรายใดก็ได้) ก็ไม่มีสิทธิไต่เบียดเอาแก่ผู้จำนองคนอื่นๆ คงมีสิทธิไต่เบียดได้เฉพาะลูกหนี้ตามมาตรา 724 เท่านั้น เพราะผู้จำนองเหล่านั้นไม่ได้รับผิด ซึ่งกันและกันเช่นลูกหนี้ร่วม

สิทธิของผู้รับจำนอง

1. สิทธิจะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ ผู้รับจำนองจะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สิน ที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ โดยมีต้องคำนึงถึงว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจะโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ ทั้งนี้เพราะจำนองเป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่งซึ่งย่อมตกติดไปกับตัวทรัพย์สิน 33

ตัวอย่าง

นายดำกู้เงินนายแดงจำนวน 40,000 บาท ด้วยการเอาที่ดินจำนวน 1 แปลง มาจำนองประกันหนี้ไว้ ต่อมาถึงกำหนดนายดำไม่ชำระหนี้ นายแดงจึงฟ้องบังคับจำนองที่ดินขายทอดตลาดได้เงินสุทธิ 45,000 บาท ขณะเดียวกันนายดำก็เป็นหนี้รายอื่นอีก 2 ราย คือ เป็นหนี้นายเปิดและนายไก่อำนาจละ 10,000 บาท และได้ฟ้องศาลบังคับให้ชำระหนี้ตามสัญญา ศาลพิพากษาให้นายเปิดและนายไก่อำนาจชนะคดีแล้ว จึงมายื่นคำร้องขอเฉลี่ยหนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กรณีเช่นนี้นายแดงผู้บังคับจำนองย่อมมีสิทธิได้รับการชำระหนี้

ก่อนเจ้าหนี้สามัญคือ ได้รับเงินเต็ม 40,000 บาท ส่วนนายเป็ดและนายไก่เป็นเจ้าหนี้สามัญ ย่อมได้รับชำระหนี้จาก ส่วนที่เหลือ และในทางกลับกันหากปรากฏว่านายเป็ดหรือนายไก่ได้ฟ้องบังคับหนี้ก่อน และมีคำพิพากษาให้นายดำชำระหนี้แล้ว จนกระทั่งมีการยึดทรัพย์ของนายดำออกขายทอดตลาด นายแดงเจ้าหนี้จำนองก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ก่อนได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และย่อมได้รับชำระหนี้ก่อนนายไก่หรือนายเป็ดซึ่งเป็นเจ้าหนี้สามัญ

2. สิทธิผู้รับจำนองคนก่อนได้รับชำระหนี้ก่อนผู้รับจำนองคนหลัง กล่าวคือ ทรัพย์สินอันหนึ่งอันเดียวมีผู้รับจำนองไว้หลายคน ผู้รับจำนองคนก่อนจะได้รับชำระหนี้ก่อนผู้รับจำนองคนหลัง 3

3. สิทธิขอให้ลบลบสิทธิที่จดทะเบียนภายหลังการจำนอง สิทธิที่อาจจดทะเบียนภายหลังได้ เช่น ภาระจำยอม ฯลฯ

ตัวอย่าง

นายดำจำนองที่ดินของตนไว้แก่นายแดง เพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้หลังจากจดจำนองเรียบร้อยแล้วนายดำจะนำที่ดินนั้นไปจดทะเบียนภาระจำยอม เช่น ให้ใช้เป็นทางเดินผ่าน หรือผูกพันในทรัพย์สินอย่างอื่นโดยนายแดงผู้รับจำนองไม่ได้ให้ความยินยอม สิทธิจำนองย่อมเป็นใหญ่กว่าภาระจำยอมหรือทรัพย์สินใดๆ ทั้งสิ้นและย่อมมีสิทธิขอให้ลบลบสิทธิอื่นๆ ออกเสียจากทะเบียนได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องบุคคลสิทธิ เช่น สัญญาเช่า แม้จะมีการจดทะเบียนการเช่าย่อมทำได้ ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สิน

4. สิทธิในการบังคับจำนอง เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ ผู้รับจำนองย่อมมีสิทธิบังคับจำนองเนื่องจากสัญญาจำนองเป็นการให้สัญญาแก่ผู้รับจำนองว่าถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ผู้รับจำนองบังคับจำนองได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1187/2517) และยังมีบางกรณีแม้หนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระลูกหนี้ยังไม่ผิดนัดกฎหมายก็ให้สิทธิผู้รับจำนองบังคับจำนองได้ ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินที่จำนองบุบสลาย หรือทรัพย์สินที่จำนอง สิ่งหนึ่งสิ่งใดสูญหายหรือบุบสลายเป็นเหตุให้ไม่เพียงพอแก่การประกันไซ้ ผู้รับจำนองจะบังคับจำนองเสีย ทันทีทันใดก็ได้ เว้นแต่เหตุนั้นมีได้เป็นความผิดของผู้จำนองและผู้จำนองก็ได้เสนอทรัพย์สินอื่นแทนมีราคาเพียงพอ หรือเสนอจะรับซ่อมแซมแก้ไขความบุบสลายนั้นภายในเวลาอันสมควรแก่เหตุแล้ว

การโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง

ทรัพย์สินซึ่งจำนองเป็นประกันเพื่อการชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ และได้จดทะเบียนจำนองไว้กับผู้รับจำนองแล้ว เจ้าของทรัพย์สินที่จำนองสามารถจำหน่ายโอนทรัพย์สินที่จำนองนั้นได้ เช่น ทำการขายหรือขายฝากจะทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งจำนองโอนไปยังอีกฝ่ายหนึ่งในฐานะผู้รับซื้อ แต่เนื่องจาก สิทธิจำนองเป็นบุริมสิทธิเป็นทรัพย์สิน สิทธิจำนองจะติดไปกับตัวทรัพย์สินนั้น ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ โดยไม่ต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้โอนไป ยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่

การบังคับจำนอง

เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ลูกหนี้ต้องนำเงินชำระให้เจ้าหนี้ตามสัญญา หากไม่ชำระเจ้าหนี้จะบังคับตามสัญญาจำนองที่ประกันหนี้ไว้ เรียกว่า การบังคับจำนอง ซึ่งทำได้ 2 วิธี คือ

- 1) ฟ้องศาลยึดทรัพย์สินที่จำนอง ขายทอดตลาด
- 2) ฟ้องศาลเรียกเอาทรัพย์สินที่จำนองหลุดเป็นของผู้รับจำนอง

1. ฟ้องศาลยึดทรัพย์สินที่จำนองขายทอดตลาด เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามสัญญาที่เป็นหนี้เจ้าหนี้จะหันมาบังคับเอาตามสัญญาจำนองที่ทำเป็นประกันหนี้ นั้น แยกเป็น 2 กรณี

1.1 กรณีลูกหนี้นำทรัพย์สินของตนมาจำนองเป็นประกัน ให้ผู้รับจำนองจะทำหนังสือบอกกล่าวถึงลูกหนี้ว่าจะบังคับจำนองโดยซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 60 วัน หากลูกหนี้ยังไม่ดำเนินการสามารถฟ้องคดีต่อศาลเพื่อยึดทรัพย์สินที่จำนองและดำเนินการขายทอดตลาดได้

1.2 ผู้จำนองเป็นบุคคลภายนอกนำทรัพย์สินมาจำนองประกันหนี้ให้ลูกหนี้ ผู้รับจำนองต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้จำนองทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ส่งหนังสือแจ้งให้ลูกหนี้ทราบ ถ้าผู้รับจำนองไม่ดำเนินการส่งหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นความรับผิดชอบดอกเบี้ยและ ค่าสินไหมทดแทนที่ค้างชำระและค่าภาระติดพันอื่นซึ่งเกิดขึ้นนับแต่วันพ้นกำหนดสิบห้าวันดังกล่าวมาแล้ว

ไม่ว่าเวลาใดๆ หลังหนี้ถึงกำหนดชำระ ถ้าไม่มีการจำนองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นได้จดทะเบียนเหนือทรัพย์สินที่จำนอง ผู้จำนองมีสิทธิแจ้งไปยังผู้รับจำนอง ขอให้ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ที่ตนจำนองไว้โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้ และให้ถือว่าหนังสือแจ้งของผู้จำนอง คือ หนังสือยินยอมให้ขายทอดตลาดโดยผู้รับจำนองต้องดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งนั้น

2. ฟ้องศาลเพื่อเรียกเอาทรัพย์สินจำนองหลุดเป็นของผู้รับจำนอง การจะฟ้องศาลเพื่อเรียกเอาทรัพย์สินที่จำนองหลุดเป็นของผู้รับจำนอง ต้องเข้าองค์ประกอบ คือ ไม่มีการจำนองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นจดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินที่ต้องจำนองรายนี้ และลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปีเมื่อผู้รับจำนองได้อธิบายแสดงให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคาทรัพย์สินที่จำนองนี้ มีราคาน้อยกว่าจำนวนเงินที่ลูกหนี้ค้างชำระเมื่อเข้าองค์ประกอบนี้ศาลอาจมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่จำนองนั้นหลุดเป็นของผู้รับจำนองก็ได้

อนึ่ง การบังคับจำนอง หากมีข้อตกลงใดระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ หรือผู้จำนองกับผู้รับจำนองให้ลูกหนี้หรือผู้จำนองต้องรับผิดชอบในหนี้สินเกินกว่าราคาทรัพย์สินที่จำนองไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะมีอยู่ในสัญญาหรือทำเป็นข้อตกลงต่างหาก กฎหมายบัญญัติว่าให้ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ใช้บังคับต่อกันมิได้ตามที่ได้กล่าวมาแล้วตลอดจนกรณีที่ทรัพย์สินจำนองขายทอดตลาดหรือเอาทรัพย์สินที่จำนองหลุดเป็นของผู้รับจำนองหากราคาทรัพย์สินหรือการขายทอดตลาดจากที่บังคับจำนองมีมูลค่าน้อยกว่ายอดหนี้ ลูกหนี้จำนองก็ต้อง รับผิดชอบในส่วนที่ขาดไป ในทางกลับกันหากการบังคับจำนองนั้นได้เงินสูงกว่ายอดหนี้ ผู้รับจำนองต้องคืนเงินให้แก่ผู้จำนองในส่วนที่เกินมา

ความระงับแห่งสัญญาจำนอง

สัญญาจำนองย่อมระงับสิ้นไป ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนี้

1. **หนี้ประธานระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นอันมิใช่อายุความ** กล่าวคือ สัญญาประธานคือสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้ โดยมีสัญญาจำนองทรัพย์สินเป็นสัญญาอุปกรณ์และประกันหนี้ว่าถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ประธานก็จะบังคับจำนองเอาจากทรัพย์สินที่จำนอง หนี้ประธานจะระงับได้ก็ด้วยการชำระหนี้ ปลดหนี้หักกลบลบหนี้ แปรหนี้ใหม่หรือหนี้เคลื่อนกลืนกัน กรณีที่ได้ชำระหนี้แล้ว หนี้จำนองจึงระงับ แต่หากหนี้ประธานระงับด้วยอายุความไม่ทำให้หนี้จำนองระงับ เช่น กู้ยืมเงินมีอายุความ 10 ปี โดยมีการจำนอง ที่ดินเป็นประกันไว้ เมื่อถึงกำหนดชำระเงินเจ้าหนี้ก็ไม่ฟ้องบังคับหนี้หรือบังคับจำนองแต่อย่างใดจนถึงกำหนด 10 ปีผ่านไป อายุความฟ้องร้องกู้ยืมเงินขาดอายุความกล่าวคือ หนี้ประธานขาดอายุความสัญญาจำนองซึ่งเป็นสัญญาอุปกรณ์น่าจะขาดอายุความด้วยตามหลักข้างต้น แต่กฎหมายบัญญัติว่า อันมิใช่อายุความ หมายความว่า สัญญาจำนองไม่มีการขาดอายุความ ยังมีผลบังคับต่อไป สามารถนำคดีมา ฟ้องร้องบังคับจำนองต่อกันได้ แต่จะฟ้องให้ชำระดอกเบี้ยที่ค้างชำระเกินกว่าห้าปีไม่ได้

2. **เมื่อปลดจำนองให้แก่ผู้จำนองด้วยหนังสือเป็นสำคัญ สัญญาจำนองระงับ**

ตัวอย่าง

นายแดงกู้ยืมเงินนายดำสองแสนบาท จำนองที่ดินไว้เป็นประกันมีกำหนดระยะเวลา 1 ปี ระยะเวลาผ่านไป 6 เดือน นายดำได้รับมรดกตกทอดจากบิดาจำนวนมากจึงปลดจำนองให้นายแดงด้วยการทำเป็นหนังสือปลดจำนองให้ สัญญาจำนองย่อมระงับ

3. เมื่อผู้จำนองหลุดพ้น หมายถึง เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นทำให้หลุดพ้นจากการจำนอง สัญญาจำนองระงับ

ตัวอย่าง

นายดำกู้ยืมเงินนายแดง โดยมีนายเปิดนำที่ดินมาจำนองประกันการชำระหนี้ กำหนดเวลาชำระหนี้กันไว้แน่นอน เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ปรากฏว่านายดำไม่ชำระ และนายแดงผู้รับจำนองก็ยอมผ่อนเวลาให้ไปอีก โดยนายเปิดผู้จำนองไม่ได้ร่วมยินยอมตกลงด้วย เช่นนี้ สัญญาจำนองที่นายเปิดทำไว้กับนายแดงย่อมระงับตามหลักของผู้ค้าประกัน

4. เมื่อถอนจำนอง หมายถึง ผู้จำนองได้นำเงินตามที่ลูกหนี้ได้เป็นหนี้ หรือตัวลูกหนี้เองได้นำเงินมาใช้ให้เจ้าหนี้เรียบร้อยและทำการไถ่ถอนจำนอง สัญญาจำนองระงับ

5. เมื่อขายทอดตลาด วิธีการตามข้อนี้ได้แก่การฟ้องบังคับจำนองเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองขายทอดตลาด ตามคำสั่งศาล อันเนื่องมาแต่การบังคับจำนอง หรือเมื่อมีการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ซึ่งจำนองโดยมิได้ฟ้องศาลตามความยินยอมของผู้จำนองกำหนดไว้ในมาตรา 729/1 สัญญาจำนองระงับ

6. เมื่อเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้นหลุด ได้แก่ การฟ้องเรียกเอาทรัพย์สินที่จำนองหลุดเป็นของผู้รับจำนอง สัญญาจำนองระงับ

การชำระหนี้จำนองไม่ว่าจะชำระบางส่วนหรือโดยสิ้นเชิง หรือการกระทำใดๆ ให้หนี้ระงับก็ดีการตกลงแก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนอง หรือเปลี่ยนแปลงหนี้อันได้จำนองเป็นประกัน ต้องนำความไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกตามที่ได้ศึกษามาแล้ว

จำนำ

1. ความหมายคำว่า จำนำ

จำนำ คือ สัญญา ซึ่งผู้จำนำต้องส่งมอบทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ให้แก่ผู้รับจำนำเป็นประกันการชำระหนี้ คำว่าผู้รับจำนำ อาจเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไป หรือนิติบุคคลก็ได้แต่ไม่หมายรวมถึงโรงรับจำนำ ตามพร.บ. โรงรับจำนำ ซึ่งจะต้องใช้กฎหมายอีกฉบับหนึ่งและไม่เหมือนกันกับจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2. ลักษณะสำคัญของจำนำ

มีหลักกฎหมายหลายมาตราเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน พอสรุปลักษณะสำคัญของจำนำได้ดังนี้

2.1 เป็นสัญญาประเภทต่างตอบแทนคือ มีเจ้าหนี้และลูกหนี้ ระหว่างฝ่ายผู้รับจำนำเป็นเจ้าหนี้และฝ่ายผู้จำนำเป็นลูกหนี้

2.2 จำนำเป็นหนี้อุปกรณ์ กล่าวคือ มีหนี้ประธานเกิดขึ้นก่อน ได้แก่ การกู้เงินหรือสัญญา กู้เงิน ซึ่งผู้จำนำจะได้รับตอบแทนครั้งแรกคือ เงินจากผู้รับจำนำ วัตถุประสงค์ของการจำนำก็เพื่อประกันหนี้ประธาน คือสัญญา กู้เงิน จำนำจึงเป็นหนี้อุปกรณ์

2.3 ทรัพย์สินที่จำนำต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ หรือสิทธิซึ่งมีตราสารไว้เป็นประกัน สังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ทรัพย์สินสิ่งอื่นนอกจากอสังหาริมทรัพย์ คือ ทรัพย์สินที่สามารถนำเคลื่อนที่ได้เช่น สร้อยคอทองคำ นาฬิกา ข้อมือ เตาไรต์ พัดลม ส่วนสิทธิในตราสาร ได้แก่ ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อใบประทวนสินค้า เป็นต้น

2.4 ผู้จำหน่ายเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำหน่าย เพราะการจำหน่ายเป็นการประกันหนี้หากไม่ชำระหนี้ผู้รับจำหน่ายมีสิทธิยึดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้ หรือนำออกขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ได้ ดังนั้นผู้จำหน่ายจึงต้องเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์หรือเป็นเจ้าของในทรัพย์สินที่นำมาจำหน่าย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1115/2497 เช่าตู้เย็นไปใช้ในร้านค้าแล้วนำตู้เย็นไปจำหน่าย เจ้าของตู้เย็นมีสิทธิติดตามเอาคืนตู้เย็นคืนจากผู้รับจำหน่ายได้

2.5 ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำหน่าย กล่าวคือ ผู้จำหน่ายต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำหน่ายให้กับ ผู้รับจำหน่ายยึดถือครอบครอง แต่ไม่ใช่โอนกรรมสิทธิ์ หากไม่มีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำหน่าย ก็ไม่เรียกว่าจำหน่าย

2.6 สัญญาจำหน่ายไม่มีแบบ กฎหมายไม่ได้บังคับไว้ให้ทำอะไร ฉะนั้นสัญญาจำหน่ายจะทำด้วยวาจาหรือหนังสือก็ได้

2.7 ผู้รับจำหน่ายมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ เนื่องจากสิทธิจำหน่ายเป็นสิทธิบุริมสิทธิในสังหาริมทรัพย์ หากปรากฏว่าบุคคลอื่นมีสิทธิใดๆ ในทรัพย์สินที่จำหน่ายและเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ทั่วๆ ไปแล้ว สิทธิจำหน่ายย่อมมีสิทธิอย่างเดียวกับผู้ทรงบุริมสิทธิในสังหาริมทรัพย์ลำดับหนึ่ง 45

2.8 จำหน่ายต้องเป็นการประกันหนี้ที่สมบูรณ์ จำหน่ายเป็นหนี้อุปกรณ์ หากหนี้ประธานไม่สมบูรณ์คือ เป็นหนี้ผิดกฎหมาย เช่น จำหน่ายประกันหนี้กู้ยืมเงินเพื่อเล่นการพนัน เป็นหนี้ที่ขัดต่อกฎหมายโดยชัดแจ้งหนี้จำนำก็ใช้บังคับกันไม่ได้ด้วย

2.9 การรักษาทรัพย์สินที่จำหน่าย ปกติผู้รับจำหน่ายจะต้องเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำหน่ายด้วย ตัวเอง แต่คู่สัญญาอาจตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำหน่ายก็ได้

2.10 การตกลงบังคับจำนำก่อนหนี้ถึงกำหนดชำระ ก่อนหนี้จำนำถึงกำหนดชำระ คู่สัญญาจะตกลงเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ให้ผู้รับจำหน่ายเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จำหน่ายหรือจัดการทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่น ข้อตกลงนี้ย่อมไม่สมบูรณ์ คือ กระทำไม่ได้ เพราะบางครั้งทรัพย์สินที่จำหน่ายอาจมีมูลค่ามากกว่าหนี้ที่ประกัน อาจมีการเอาเปรียบหรือบังคับให้ลูกหนี้ต้องจำยอมกฎหมายจึงบัญญัติห้ามไว้

แต่ถ้าหนี้จำนำถึงกำหนดชำระแล้วก็ไม่ต้องห้ามที่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่นก็ได้ หรือจะตกลงให้ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้รับจำหน่ายทั้งหมดเลยก็ได้

ทรัพย์สินที่จำหน่ายครอบเพียงใด

ทรัพย์สินที่จำหน่าย ย่อมเป็นประกันหนี้ประธานกับทั้งค่าอุปกรณ์ของหนี้ประธาน หนี้ประธาน ได้แก่มูลหนี้ก่อให้เกิดสัญญาจำนำ เช่น การกู้ยืมเงิน คือ ต้นเงิน ส่วนค่าอุปกรณ์ ได้แก่

1. ดอกเบี้ย คือ ดอกผลของต้นเงินอันเป็นหนี้ประธาน
2. ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้ หมายถึง ค่าเสียหายซึ่งตามปกติย่อมเกิดขึ้นและรวมถึงค่าเสียหายอันเกิดจากพฤติการณ์พิเศษ หากคู่สัญญาควรจะได้คาดเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้ว

3. ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนำ การบังคับจำนำไม่ต้องนำคดีฟ้องต่อศาลเหมือนสัญญาจำนอง ผู้รับจำหน่ายมีสิทธิที่จะเอาทรัพย์สินที่จำหน่ายออกขายทอดตลาดได้ ดังนั้นค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนำก็คือค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องเสียตามประเพณีในการขายทอดตลาดทั่วๆ ไป

4. ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินที่จำหน่าย เนื่องจากการจำหน่ายจะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ผู้รับจำหน่าย ยึดถือไว้ การยึดถือไว้จะต้องมีค่าใช้จ่ายในการดูแลบำรุงรักษา กฎหมายจึงกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้จำหน่าย ต้องออกค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา เว้นแต่จะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา

5. ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินจำนำ ซึ่งไม่เห็นประจักษ์ ซึ่งหมายถึง ตัวทรัพย์สินที่ส่งมอบให้ผู้รับจำหน่ายนั้นอาจมีอันตรายใดๆ เกิดขึ้นจากตัวทรัพย์สินที่จำนำนั้น โดยที่คาดไม่ถึง หรือเกิดความชำรุดบกพร่องในขณะที่ส่งมอบที่มองไม่เห็น อันผู้จำหน่ายจะต้องรับผิดชอบ

การจำนำสิทธิที่มีตราสาร

ตามที่ทราบแล้วว่า ทรัพย์สินที่จำนำได้แก่ สหกรณ์ทรัพย์ และสิทธิที่มีตราสารคำว่าสิทธิที่มีตราสาร หมายถึง ตราสารที่ใช้แทนสิทธิ เช่น ใบประทวนสินค้า ตัวเงิน ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ พันธบัตร และใบตราส่ง บัญญัติไว้ในกฎหมายแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. วิธีจำนำสิทธิที่มีตราสาร การจำนำสิทธิที่มีตราสารต้องส่งมอบตราสารนั้นให้แก่ผู้รับจำนำและต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือแจ้งการจำนำแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้น มิฉะนั้นการจำนำย่อมตกเป็นโมฆะ

2. การจำนำตราสารชนิดออกให้บุคคลเพื่อเช่าสิ่ง ตราสารชนิดออกให้บุคคลเพื่อเช่าสิ่ง ได้แก่เมื่อจำนำตัวเงินต้องสลักหลังไว้ที่ตราสารว่ามีการจำนำให้ชัดเจน มิฉะนั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกไม่ได้ 50

ตัวอย่าง

นายแดงออกเช็คจ่ายเงินให้นายดำ 20,000 บาท เพื่อชำระหนี้รายค่าหรือผู้ถือเป็นเช็คออกล่วงหน้า กำหนดให้รับเงินในเดือนหน้า ระหว่างที่เช็คยังไม่ถึงกำหนดชำระ นายดำไปกู้เงินนายขาว 15,000 บาท และมอบเช็คฉบับนี้เป็นประกันจำนำไว้แก่นายขาวโดยไม่ได้สลักหลังเช็คกว่าจำนำ ต่อมานายดำได้มาลอกเอาเช็คฉบับนี้ไปจากนายขาวแล้วสลักหลังเช็คมอบให้นายเขียวต่อไปอีก กรณีเช่นนี้นายขาวจะยกเอาการจำนำระหว่างตนกับนายดำมาเป็นข้อต่อสู้นายเขียวบุคคลภายนอกไม่ได้

3. การจำนำตราสารที่ออกให้บุคคลโดยนามและจะโอนกันด้วยสลักหลังไม่ได้ ได้แก่การจำนำตราสารชนิดออกให้บุคคลเพื่อเช่าสิ่ง คือ ออกในนามหรือระบุชื่อพร้อมต้องมีข้อความให้ปรากฏในตราสารทำนองว่า เปลี่ยนมือไม่ได้ หรือ ห้ามเปลี่ยนมือ การจำนำตราสารชนิดนี้กฎหมายกำหนดว่า ต้องจดข้อความแสดงการจำนำลงในตราสารและบอกกล่าวการจำนำนั้นให้ลูกหนี้แห่งตราสารทราบ ถ้าไม่จดแจ้งการจำนำไว้ในตราสารก็จะยกการจำนำนั้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งตราสารหรือบุคคลภายนอกไม่ได้

ตัวอย่าง

นายดำออกตั๋วแลกเงินให้นายแดงจ่ายเงินให้กับนายขาว และเขียนที่ตั๋วแลกเงินว่า ห้ามเปลี่ยนมือ ต่อมานายขาวไปกู้เงินนายเขียว และนำตั๋วแลกเงินฉบับนี้จำนำไว้ การจำนำเช่นนี้ต้องจดข้อความแสดงการจำนำไว้ในตั๋วและต้องบอกกล่าวให้นายแดงผู้จ่ายเงินทราบด้วยว่า ได้จำนำตัวฉบับนี้ไว้แก่นายเขียว ถ้าไม่บอกกล่าวหากนายแดงปฏิเสธไม่จ่ายเงิน หรือตั๋วแลกเงินฉบับนี้ตกไปเป็นของบุคคลภายนอก นายเขียวจะยกการจำนำมาต่อสู้นายแดง หรือบุคคลภายนอกไม่ได้

4. การจำนำใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อ 52 ใบหุ้น คือ ใบสำคัญสำหรับหุ้นใบหนึ่งหรือหลายใบรวมกันที่บริษัททำขึ้นเพื่อมอบให้เป็นคู่มือแก่ผู้ถือหุ้นทุกๆ คน ใบหุ้นของบริษัทมี 2 ชนิด คือชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้น และชนิดผู้ถือ สำหรับหุ้นชนิดผู้ถือนั้นอาจโอนกันได้โดยการส่งมอบไครยถือใบหุ้นชนิดนี้ไว้คนนั้นก็เป็นผู้ถือหุ้น

คำว่า หุ้นกู้ คือ การที่บริษัทมหาชนต้องการกู้ยืมเงินจากประชาชน จึงออกหุ้นกู้ออกมาให้มีมูลค่าเท่าๆ กันเช่นเดียวกับหุ้นแล้วนำหุ้นกู้ออกขายแก่ประชาชน

การจำนำใบหุ้น หรือใบหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อจะต้องจดทะเบียนการจำนำไว้ในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท มิฉะนั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บริษัทหรือบุคคลภายนอกไม่ได้

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจำนำและผู้จำนำ

1. ผู้รับจำนำ มีสิทธิและหน้าที่ดังนี้

1.1 สิทธิ

1) สิทธิยึดทรัพย์ที่จำนำ กล่าวคือ ผู้รับจำนำมีสิทธิที่จะยึดของหรือทรัพย์สินที่จำนำไว้ได้ทั้งหมดจนกว่าจะได้รับชำระหนี้และค่าอุปกรณ์ทั้งหมดครบถ้วน แม้จะมีการชำระหนี้บ้างแล้วบางส่วนแต่ยังไม่ครบถ้วน ผู้รับ

จำนำก็มีสิทธิยึดทรัพย์สินที่จำนำไว้ได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าทรัพย์สินจำนำที่ยึดไว้จะมีราคามากกว่าหนี้ยังค้างชำระหรือไม่

2) สิทธิในการจัดสรรดอกผลนิติณัยชำระหนี้ ผู้จำนำต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้ผู้รับจำนำยึดรักษาไว้ และถ้ามีได้มีข้อตกลงเป็นประการใดไว้ในสัญญา หากทรัพย์สินที่จำนำนั้นมีดอกผลนิติณัย ซึ่งได้แก่ ดอกเบี้ย กำไร ค่าเช่า ค่าปันผล หรือลาภอื่นๆ ที่ได้เป็นครั้งคราวแก่เจ้าทรัพย์ ผู้รับจำนำมีสิทธินำเอาดอกผลนั้นมาชำระเป็นค่าดอกเบี้ยที่ผู้จำนำค้างชำระแก่ตน หรือจัดสรรใช้เป็นต้นเงินก็ย่อมได้หลักกฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะดอกผลนิติณัยเท่านั้นหากเป็นดอกผลธรรมดา เช่น จำนำแม่โคปรากฏว่าแม่โคตกลูกออกมา ผู้รับจำนำจะเอาลูกโคไปขายมาชำระดอกเบี้ยที่ค้างไม่ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้ให้สิทธิไว้ ผู้จำนำซึ่งเป็นเจ้าของย่อมมาเอาดอกผลธรรมดา คือ ลูกโคไปได้ เพราะการจำนำกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำยังอยู่ที่เจ้าของเดิม มีสิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของตนกลับคืนได้

1.2 หน้าที่

1) หน้าที่รักษาและสงวนทรัพย์สินที่รับจำนำ ผู้รับจำนำต้องรักษาทรัพย์สินที่จำนำไว้ให้ปลอดภัยและต้องสงวนทรัพย์สินนั้นเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง หมายความว่า ในขณะที่จำนำได้มีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้ผู้รับจำนำในสภาพเช่นไร เมื่อส่งมอบทรัพย์สินนั้นกลับคืนให้ผู้จำนำ ก็ควรมีสภาพเช่นนั้น เว้นแต่จะมีการตกลงกันเป็นอย่างอื่น

2) หน้าที่จะไม่นำเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกใช้ ทรัพย์สินที่จำนำเป็นเพียงทรัพย์สินประกันหนี้ ถ้าลูกหนี้ไม่ใช้หนี้เจ้าหนี้ก็มีสิทธิเอาทรัพย์สินที่จำนำออกขายทอดตลาดได้ ผู้รับจำนำไม่มีสิทธิที่จะเอาทรัพย์สินที่จำนำออกใช้ หรือนำไปให้บุคคลภายนอกใช้ หรือเก็บรักษาโดยมิได้รับความยินยอมจาก ผู้จำนำ ถ้าผู้รับจำนำฝ่าฝืน ผู้รับจำนำจะต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินที่จำนำสูญหายหรือบุบสลายแม้จะเป็นเหตุสุดวิสัย เว้นแต่ผู้รับจำนำจะพิสูจน์ได้ว่าถึงแม้ผู้รับจำนำไม่ได้เอาไปใช้ หรือไม่ได้นำไปให้ผู้อื่นใช้ทรัพย์สินนั้นก็สูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง

2. ผู้จำนำ มีสิทธิและหน้าที่ดังนี้

2.1 สิทธิ ของผู้จำนำก็คือ สิทธิที่จะให้ผู้รับจำนำปฏิบัติตามหน้าที่ของผู้รับจำนำหากไม่ปฏิบัติตามก็มีสิทธิดำเนินการตามที่กฎหมายให้สิทธิไว้ เช่น มีสิทธิตรวจตราทรัพย์สินที่จำนำว่าจะคงอยู่สภาพเดิมไม่บุบสลายหรือมีสิทธิหวงแหนทรัพย์สินที่จำนำมิให้ผู้รับจำนำเอาทรัพย์สินนั้นออกมาใช้หรือให้บุคคลภายนอกใช้หรือเก็บรักษาโดยที่ตนไม่ได้ร่วมตกลงหรือยินยอมด้วย

2.2 หน้าที่ มี 2 ประการ

1) มีหน้าที่ออกค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาทรัพย์สินที่จำนำ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายใดๆ อันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินที่จำนำนั้น ผู้จำนำต้องชดใช้แก่ผู้รับจำนำเว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ที่ต้องชดใช้แก่ผู้รับจำนำเพราะการจำนำต้องมอบทรัพย์สินที่จำนำให้ผู้รับจำนำรักษาไว้ ทรัพย์สินบางอย่าง ต้องมีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาอันถือได้ว่าเป็นค่าอุปกรณ์ ผู้จำนำมีหน้าที่ต้องชำระให้แก่ผู้รับจำนำเว้นแต่จะมีสัญญาตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

ตัวอย่าง

นายคำกั๊ยมเงินนายแดง ด้วยการเอารถยนต์ของตนมาจำนำไว้ และมีข้อตกลงไว้ว่าให้ผู้รับจำนำใช้รถยนต์และจะนำเอาไปให้เช่าทำเป็นรถแท็กซี่ก็ได้ เมื่อได้ค่าเช่ามาแล้วก็ให้จัดเป็นค่าบำรุงดูแลรักษาเครื่องยนต์ หากมีเหลือ ก็ให้จัดเป็นค่าดอกเบี้ยจำนำด้วย เช่นนี้ก็ถือว่าเป็นการชดใช้ค่าบำรุงรักษาให้แก่ผู้รับจำนำได้ตามกฎหมายนี้

2) มีหน้าที่ไม่แก้ไขหรือทำให้สิทธิในตราสารที่จำนำหมดสิ้นไป ถ้าจำนำสิทธิ ท่านห้ามมิให้ทำสิทธินั้นให้สิ้นไปหรือแก้ไขสิทธินั้นให้เสียหายแก่ผู้รับจำนำโดยผู้รับจำนำมิได้ยินยอมด้วย

ตัวอย่าง

นายคำกู้เงินนายแดง 100,000 บาท โดยจำนำใบหุ้นของบริษัทไว้เป็นประกันหนี้ ระหว่างที่ยังไม่ชำระหนี้ นายคำจะแจ้งบริษัทขอสละสิทธิไม่รับเงินปันผลไม่ได้ เพราะเงินปันผลเป็นดอกผลในหนี้ซึ่งผู้รับจำนำมีสิทธินำมา จัดสรรชำระหนี้ได้ การบอกสละสิทธิรับเงินปันผลทำให้ผู้รับจำนำเสียหาย ผู้จำนำต้องรับผิดชอบ

ความระงับสิ้นไปของสัญญาจำนำ

ตามหลักกฎหมาย สัญญาจำนำย่อมระงับสิ้นไปได้ด้วยเหตุ 2 ประการ

1. เมื่อหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไป เพราะเหตุประการอื่นมิใช่เพราะอายุความ

การระงับสิ้นไปของหนี้จำนำก็เหมือนหนี้จำนอง กล่าวคือ หนี้จำนำเป็นหนี้อุปกรณ์เมื่อหนี้ประธานระงับ เช่น มีการชำระหนี้แล้ว มีการปลดหนี้ มีการแปลงหนี้ใหม่ มีการหักกลบลบหนี้ หรือ มีการทำให้หนี้เคลื่อนกลืนกัน หนี้ก็ระงับ เมื่อหนี้ประธานระงับ หนี้อุปกรณ์คือจำนำก็ระงับไปด้วย อย่างไรก็ตามแม้หนี้ประธานขาดอายุความ หนี้จำนำก็สามารถบังคับจำนำต่อไปได้เช่นเดียวกับสัญญาจำนองเพราะสิทธิจำนำเป็นบุริมสิทธิ เหนือสิ่งหรือทรัพย์สินที่จำนำไม่ขาดอายุความตามหนี้ประธาน

2. เมื่อผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่ความครอบครองของผู้จำนำ

ตัวอย่าง

นายคำกู้เงินนายเป็ดจำนวน 5,000 บาท โดยลดสร้อยคอทองคำมอบให้นายเป็ดไปเป็นการจำนำประกันหนี้กู้ยืมไว้ ต่อมานายเป็ดส่งสารนายคำ เพราะเป็นเพื่อนกัน จึงคืนสร้อยคอทองคำนั้นให้นายคำไปเช่นนี้ สัญญาจำนำย่อมระงับสิ้นไป แต่หนี้เงินกู้จำนวน 5,000 บาท ยังไม่ระงับ

อายุความ

อายุความในเรื่องสัญญาจำนำมีอายุความ 6 เดือน นับแต่วันส่งคืนทรัพย์สินจำนำ (กรณีมีการชำระหนี้) หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนำ (กรณีมีการบังคับจำนำ) ใช้เฉพาะกรณีดังต่อไปนี้ 63

1. ผู้จำนำฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความบอบช้ำ อันผู้รับจำนำก่อให้เกิดแก่ทรัพย์สินจำนำ

2. ผู้รับจำนำฟ้องผู้จำนำเรียกให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำ

3. ผู้รับจำนำฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแก่ผู้รับจำนำ เพราะความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่จำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

อนึ่ง หลักอายุความนี้ไม่มีบัญญัติอายุความฟ้องร้องกรณีทรัพย์สินจำนำสูญหายไป ฉะนั้นทรัพย์สินที่จำนำเกิดสูญหายไป เนื่องจากการกระทำของผู้รับจำนำแล้วต้องใช้อายุความ 10 ปี 6

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 10 กฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำนำ

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. สัญญาจำนองจะต้องมีหนี้ระหว่างผู้รับจำนองกับลูกหนี้ ซึ่งเรียกว่าหนี้อะไร

ก. หนี้ประธาน

ข. หนี้อุปกรณ์

ค. หนี้ส่วนควบ

ง. หนี้เงินต้น

2. สัญญาจำนองจะต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับผู้จำนอง ซึ่งเรียกว่าหนี้อะไร

- ก. หนี้ประธาน
 - ข. หนี้อุปกรณ์
 - ค. หนี้ส่วนควบ
 - ง. หนี้เงินต้น

3. ชาวกู้เงินจากเชียว 100,000 บาท ม่วงนำที่ดิน 1 แปลงมาจำนองไว้ เมื่อจำนองแล้วใครจะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงนี้

 - ก. ชาว
 - ข. เชียว
 - ค. ม่วง
 - ง. ชาวและเชียว

4. ทรัพย์สินใดที่นำมาจำนองได้

 - ก. เครื่องทำน้ำแข็งยี่ห้อนิวตัน
 - ข. รถตักดินยี่ห้อคาร์เตอร์ฟิลลา
 - ค. เครื่องคอมพิวเตอร์ยี่ห้อเอปสัน
 - ง. เรือสำราญชื่ออันดามันปรีนเซส

5. ทรัพย์สินใดที่จำนองกันไม่ได้

 - ก. สวนลันจี้ที่เชียงใหม่
 - ข. จอมเทียนคอนโดเทล
 - ค. ไลฟ์สไตล์คอนโดมิเนียม
 - ง. รถยนต์ไฮลด์คันคาโมรา

6. นายเอกมีบ้านอยู่ที่อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย นายเอกได้นำที่ดินที่มี น.ส.4 ของตนซึ่งอยู่ที่อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ไปจำนองไว้แก่นายโท เช่นนี้ จะต้องไปจดทะเบียนจำนองกันที่ใด

 - ก. สำนักงานที่ดินจังหวัดตาก
 - ข. ที่ว่าการอำเภอสุวรรณคโลก
 - ค. สำนักงานที่ดินจังหวัดสุโขทัย
 - ง. ที่ว่าการอำเภอบ้านตาก

7. มกราจำนองที่ดิน 1 ไร่ไว้กับกุมภมาเป็นเงิน 500,000 บาท เช่นนี้ ที่ดินแปลงนี้จะเป็นประกันหนี้อะไรบ้าง

 - ก. เงินต้น
 - ข. ดอกเบี้ย
 - ค. ค่าสินไหมทดแทน
 - ง. เงินต้น ดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้และค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนอง

8. จันทรจำนองที่ดิน 5 ไร่ซึ่งมีบ้านไม้ปลูกอยู่แล้ว 3 หลังไว้กับอังกการเป็นเงิน 2,000,000 บาท ต่อมาจันทรปลูกตึกแถวเพิ่มขึ้นบนที่ดินอีก 5 ห้องและสร้างโรงพิมพ์บนที่ดินแปลงนี้ด้วยต่อมา จันทรไม่ชำระหนี้สิทธิจำนองย่อมครอบคลุมไปถึงอะไรบ้าง

 - ก. ที่ดิน
 - ข. บ้านไม้
 - ค. ที่ดินและบ้านไม้
 - ง. ที่ดิน บ้านไม้และตึกแถว

9. ดำกู้เงินจากแดง 2,000,000 บาท โดยมีชาวจำนองที่ดิน เหลืองจำนองเรือประมง สัมจำนองคอนโดมิเนียม และน้ำเงินจำนองเครื่องจักรเป็นประกันหนี้กู้ยืมของดำ ต่อมาแดงบังคับจำนองเอาที่ดินของชาวชายทอดตลาดได้เงินพอชำระหนี้ เช่นนี้ ชาวจะไล่เบี้ยจากใครได้บ้าง

 - ก. สัม
 - ข. ดำ
 - ค. เหลือง
 - ง. น้ำเงิน

10. ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นผู้จำนองทรัพย์สินของตนเองและลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ เช่นนี้ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิฟ้องลูกหนี้อย่างไรบ้าง

 - ก. ฟ้องให้ล้มละลาย
 - ข. ฟ้องบังคับจำนอง
 - ค. ไม่มีสิทธิฟ้องลูกหนี้เลย
 - ง. ฟ้องอย่างเจ้าหนี้สามัญหรือฟ้องบังคับจำนองก็ได้

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 10 กฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำนำ

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 10	หน่วยที่ 10
	รหัสวิชา 20200-1006	สอนครั้งที่ 11
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา จำนองจำน่า	ทฤษฎี 2 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำน่า		ปฏิบัติ 0 ชั่วโมง

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาจำนอง ให้ทราบทรัพย์สินที่จำนองได้ ให้ทราบแบบของสัญญาจำนองให้ทราบข้อตกลงที่เป็นโมฆะ ให้ทราบการบังคับจำนอง ให้ทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง

2. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3. สมรรถนะประจำหน่วย

บอกทรัพย์สินที่จำนองได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่าทรัพย์สินอะไรจำนองได้บ้าง และผู้จำนองต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยผู้จำนองต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ที่จำนอง จะไปนำทรัพย์สินของผู้อื่นมาจำนองไม่ได้

4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกแบบของสัญญาจำนองได้
- 4.2 บอกข้อสัญญาจำน่าที่กฎหมายห้ามตกลงล่วงหน้าได้
- 4.3 อธิบายการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้
- 4.4 อธิบายการจำน่าสิทธิซึ่งมีตราสารได้

- 4.5 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาจำนองนำมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.6 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.7 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำนำตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....อินเตอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทํากิจกรรม

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มให้ได้กลุ่มละ 5 คน กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะจำนองและจำนำ ดังนี้

2. หัวข้อการแบ่งกลุ่ม
- 2.1. จำนอง
- 2.2. จำนำ
3. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

- 7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น
- 7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ การแสดงความ คิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การ ออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการ ปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไข ปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 10	หน่วยที่ 10
	รหัสวิชา 20200-1006	สอนครั้งที่ 11
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา จำนองจำน่า	ทฤษฎี.....2.....ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำน่า		ปฏิบัติ.....0.....ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาจำนอง ให้ทราบทรัพย์สินที่จำนองได้ ให้ทราบแบบของสัญญาจำนองให้
ทราบข้อตกลงที่เป็นโมฆะ ให้ทราบการบังคับจำนอง ให้ทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกทรัพย์สินที่จำนองได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่าทรัพย์สินอะไรจำนองได้บ้าง และผู้จำนองต้อง
มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยผู้จำนองต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ที่จำนอง จะไปนำ
ทรัพย์สินของผู้อื่นมาจำนองไม่ได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกแบบของสัญญาจำนองได้
- 4.2 บอกข้อสัญญาจำน่าที่กฎหมายห้ามตกลงล่วงหน้าได้
- 4.3 อธิบายการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้
- 4.4 อธิบายการจำน่าสิทธิซึ่งมีตราสารได้
- 4.5 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำนามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้

4.6 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.7 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาจำนองจำนำตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....

5.2.....อินเทอร์เน็ต.....

5.3.....ปากกาสีตาม้า.....

5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง การจัดทำสัญญาจำนอง

เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. การจัดทำสัญญาจำนองเพื่อความชำนาญ
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำสัญญาจำนอง โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครเป็นผู้จำนองและผู้รับจำนอง
3. ให้ผู้จำนองกำหนดทรัพย์สินที่จะมาจำนอง
4. ให้นักเรียนทำสัญญาจำนองเป็นการประกันหนี้ตามที่ไต่ถามในหน่วยที่ผ่านมา
5. ให้นักเรียนตกลงกันวันไปจดทะเบียนจำนอง
6. ให้นักเรียนตกลงกันเรื่องค่าธรรมเนียมการจดจำนอง ซึ่งสามารถเขียนได้หลายลักษณะ เช่น "ผู้จำนองเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด" "ผู้รับจำนองเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด" หรือ "ผู้จำนองและผู้รับจำนอง ร่วมกันผู้รับผิดชอบคนละครึ่งหนึ่ง"
7. ให้นักเรียนเขียนข้อความจบท้ายสัญญาว่า "สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับและทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจข้อความในสัญญานี้ดีโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อพยาน"
8. สลับกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านตรวจทานและลงนามเป็นพยาน

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567

10.2 เวก ศิริพิมลวาทิน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2568

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 11
	รหัสวิชา 20200-1006	สอนครั้งที่ 12
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์และทราบวิธีเฉพาะการฝากเงิน

2. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3. สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์ได้ ผู้รับฝากต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของผู้ฝาก

4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสิทธิของผู้รับฝากได้
- 4.2 อธิบายลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์ได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์มาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์ตามหลักการของกฎหมายได้

5. สารการเรียนรู้

1. ลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์
2. หน้าที่ของผู้รับฝาก
3. สิทธิของผู้รับฝาก
4. หน้าที่ของผู้ฝาก
5. วิธีเฉพาะการฝากเงิน
6. วิธีเฉพาะสำหรับเข้าสำนักโรงแรม

6.กิจกรรมการเรียนรู้การสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับสัญญาฝากทรัพย์ 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่อง ฝากทรัพย์ 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา ยกตัวอย่างเรื่องหน้าที่ของผู้ฝาก 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญสัญญาฝากทรัพย์ และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่อง สัญญาฝากทรัพย์ 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่ม อภิปรายหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท

--	--

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

1. หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW)
(อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

ตัวอย่างสัญญาฝากทรัพย์

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน

4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 11	หน่วยที่ 11
	รหัสวิชา 20200-1006	สอนครั้งที่ 12
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์	ทฤษฎี.....2.....ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์		ปฏิบัติ.....0.....ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์และทราบวิธียุติการฝากเงิน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์ได้ ผู้รับฝากต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของผู้ฝาก

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสิทธิของผู้รับฝากได้
- 4.2 อธิบายลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์ได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์มาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์ตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์

ฝากทรัพย์ คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้ฝาก ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับฝาก และผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตนแล้วจะคืนให้

จากหลักกฎหมาย ลักษณะสำคัญของสัญญาฝากทรัพย์มีดังนี้

1. เป็นสัญญาสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ฝาก และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้รับฝาก โดยฝ่ายผู้ฝาก ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ฝากให้แก่ผู้รับฝาก และฝ่ายผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในความดูแลรับผิดชอบอารักขาของตน แล้วจะคืนทรัพย์สินนั้นให้ผู้ฝาก

2. เป็นสัญญาที่มีค่าตอบแทนและไม่มีค่าตอบแทน หมายความว่า เมื่อมีการฝากทรัพย์แล้วจะมีค่าตอบแทนหรือบำเหน็จค่าฝากให้กับผู้รับฝากหรือไม่ก็ได้ คือเป็นได้ทั้ง 2 กรณี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงกันระหว่างผู้ฝากกับผู้รับฝาก

3. วัตถุประสงค์แห่งสัญญาฝากทรัพย์ต้องเป็นทรัพย์สินที่มีรูปร่างโดยหลักของกฎหมาย คำว่า ทรัพย์สิน หมายความว่า รวมทั้งทรัพย์สินคือวัตถุมีรูปร่าง และวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ แต่ทรัพย์สินที่จะนำมาฝากได้ต้องมีรูปร่าง มีราคา และยึดถือเอาได้ จึงจะส่งมอบให้แก่กันในการฝากทรัพย์ได้

4. ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่ฝากสาระสำคัญของสัญญาฝากทรัพย์คือ ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่ฝากให้ไปอยู่ในความครอบครองและดูแลรักษาของผู้รับฝาก หรือเรียกว่าในอารักขาของผู้รับฝาก ถ้าไม่มีการส่งมอบทรัพย์สินที่ฝาก สัญญาฝากทรัพย์ก็ไม่เกิดมีขึ้นได้ ดังนั้น ทรัพย์สินที่ฝากจึงเป็นทรัพย์สิน คือ วัตถุที่มีรูปร่าง อาจมีราคา และอาจถือเอาได้

5. สัญญาฝากทรัพย์เป็นสัญญาเฉพาะตัว กล่าวคือ สัญญาฝากทรัพย์คำนึงถึงคุณสมบัติของ ผู้รับฝากเป็นสำคัญ ผู้รับฝากจะต้องดูแลเก็บรักษาทรัพย์สินที่ฝากด้วยตนเอง จะรับฝากแล้วนำไปให้บุคคลภายนอกดูแลเก็บรักษามีได้

6. ต้องคืนทรัพย์สินที่ฝาก เมื่อผู้รับฝากทำการรับทรัพย์สินไว้จากผู้ฝาก เก็บไว้ในอารักขาแห่งตนแล้ว เมื่อผู้ฝากมาขอรับทรัพย์สินที่ฝากคืน ผู้รับฝากจะต้องคืนทรัพย์สินที่ฝากนั้นตามข้อกำหนดในสัญญา

ข้อสันนิษฐานการฝากทรัพย์โดยมีบำเหน็จ

โดยทั่วไปการรับฝากทรัพย์ ผู้รับฝากก็หวังที่จะได้รับค่าฝากทรัพย์หรือบำเหน็จ หรือค่าตอบแทนในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่ฝาก แต่ในบางกรณี ผู้รับฝากอาจทำการรับฝากโดยอาศัยความคุ้นเคยอาศัยอหยาอหยา มิตร และมิได้มีเอาชีพรับฝากทรัพย์โดยตรง การฝากทรัพย์จึงไม่มีการให้ค่าตอบแทนหรือว่าเรียก สัญญาไม่มีค่าตอบแทน แต่ทางด้านผู้รับฝากทรัพย์แม้รับฝากไม่มีค่าตอบแทนก็จะมีหน้าที่เกิดขึ้นทันที คือ ต้องรักษาทรัพย์สินนั้นเสมือนเช่นเคยประพฤติปฏิบัติในกิจการทรัพย์สินของตน คือรักษาทรัพย์สินของตนอย่างไร ก็ต้องรักษาทรัพย์สินของผู้ฝากเช่นเดียวกันกับทรัพย์สินของตน แม้ว่าจะไม่มีค่าจ้างหรือบำเหน็จในการรับฝากทรัพย์ก็ตาม

การฝากทรัพย์โดยมีบำเหน็จหรือค่าตอบแทนนั้นเป็นสิ่งที่ผู้รับฝากประสงค์เช่นนั้น แต่ถ้ามีกรณีเป็นที่สงสัย กฎหมายมีหลักในการพิจารณาเกี่ยวกับบำเหน็จค่าฝากทรัพย์ไว้ดังนี้

1. คู่สัญญาได้มีการตกลงว่าฝากทรัพย์สินและให้บำเหน็จเป็นค่าตอบแทนหรือค่าฝากทรัพย์ไว้โดยแน่นอนแล้ว ก็คงเป็นไปตามนั้น

2. ไม่มีการตกลงกันไว้ แต่โดยพฤติการณ์ฟังคาดหมายได้ว่า เขารับฝากทรัพย์ก็เพื่อจะได้บำเหน็จค่าฝากทรัพย์นั้น ให้ถือว่าเป็นอันได้ตกลงกันแล้วโดยปริยายว่ามีบำเหน็จเช่นนั้น "

ตัวอย่าง

สถานที่รับฝากรถยนต์ตามสถานที่แสดงมหรสพ หรือสถานที่ศูนย์การค้าบางแห่ง หรือสถานที่รับฝาก กระเปาะเครื่องเดินทางของสถานีรถไฟ มิได้มีการตกลงราคาค่าฝากทรัพย์สินระหว่างผู้ฝากกับผู้รับฝากไว้ล่วงหน้าแต่โดยพฤติการณ์ก็เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าต้องชำระค่าฝากให้กับผู้รับฝาก เป็นต้น

หน้าที่ของผู้รับฝาก

เมื่อผู้ฝากได้ส่งมอบทรัพย์สินที่ฝากให้กับผู้รับฝากแล้ว ผู้รับฝากย่อมมีหน้าที่เกิดขึ้นทันที คือ.

1. การรับฝาก ถ้าการรับฝากนั้นเป็นการทำให้เปล่าโดยไม่มีบำเหน็จ ผู้รับฝากมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังทรัพย์สินที่ฝากนั้นเหมือนรักษาทรัพย์สินเช่นเคยประพฤติดิปฏิบัติของตนเองและถ้าการรับฝากนั้นมีบำเหน็จ นอกจากรักษาทรัพย์สินที่ฝากเช่นทรัพย์สินของตนเองแล้ว ต้องเพิ่มความระมัดระวังขึ้นอีกเป็นพิเศษเท่าที่จะสามารถทำได้ในการใช้ฝีมือเช่นนั้น '

คำพิพากษาฎีกาที่ 1527/2542 โจทก์นำรถยนต์จอดไว้ที่หน้าร้านของจำเลยโดยไม่มีบำเหน็จ ค่าฝากต่อมารถยนต์ของโจทก์หายไป ปรากฏว่ารถยนต์ของจำเลยก็จอดไว้ที่หน้าร้านของจำเลยเป็นประจำเช่นเดียวกัน ถือว่าเป็นการใช้ความระมัดระวังเสมือนทรัพย์สินของตนแล้ว

2. ผู้รับฝากต้องเก็บรักษาทรัพย์สินที่ฝากไว้เป็นอย่างดี ห้ามมิให้ผู้รับฝากเอาทรัพย์สิน ซึ่งฝากนั้นออกไปใช้สอยเอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกเก็บรักษา หรือใช้สอยทรัพย์สินนั้นเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้ฝาก หากฝ่าฝืนผู้รับฝากจะต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหาย หรือ บุกสลายอย่างหนึ่งอย่างใดแม้จะเป็นเหตุสุดวิสัยก็ต้องรับผิดชอบ

3. บุคคลภายนอกอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่ฝาก ถ้ามีบุคคลภายนอกอ้างว่าตนมีสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากดีกว่าหรือเหนือกว่าผู้ฝากโดยยึดทรัพย์สินนั้นไปก็ดีหรือจะฟ้องเป็นคดีต่อศาลก็ดี ผู้รับฝากต้องรีบแจ้งให้ผู้ฝากทราบทันที

มีประเด็นที่น่าสนใจว่าเมื่อผู้รับฝากทรัพย์สินมีหน้าที่และความรับผิดชอบประการ ผู้ประกอบกิจการบางลักษณะจึงเลือกที่จะเสี่ยงการใช้สัญญาฝากทรัพย์สิน แต่เป็นการใช้สัญญาลักษณะอื่นแทน เช่น

นายแดงมีที่ดินอยู่แปลงหนึ่ง แทนที่นายแดงจะทำกิจการรับฝากรถยนต์ แต่นายแดงเลือกที่จะทำกิจการให้เช่าที่จอดรถยนต์ ทั้งนี้เนื่องจากการที่นายแดงอยู่ในสถานะของผู้รับฝาก นายแดงจะมีสิทธิหน้าที่แบบหนึ่ง ในขณะที่นายแดงเป็นผู้ให้เช่า นายแดงจะมีสิทธิหน้าที่อีกแบบหนึ่ง ในกรณีดังกล่าว หากรถยนต์ที่มาจอดในที่ดินของนายแดงสูญหายไป ถ้านายแดงเป็นผู้รับฝากทรัพย์สิน นายแดงจะต้องรับผิดชอบกรณีเกิดความสูญหาย แต่ถ้านายแดงเป็นผู้ให้เช่า นายแดงไม่ต้องรับผิดชอบในรถยนต์ซึ่งเป็นทรัพย์สินของผู้เช่าแต่ทั้งนี้จำเป็นต้องศึกษาสาระสำคัญของสัญญาด้วยว่าคู่สัญญาตั้งใจที่จะฝากเพื่อให้ดูแลรักษาและส่งมอบทรัพย์สินเพื่อคืนแก่กันหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6704/253 การที่โจทก์ทำสัญญาเก็บของในตู้นิรภัยจากจำเลย ทุกครั้งที่โจทก์นำทรัพย์สินไปเก็บไว้กับจำเลยที่ 1 จำเลยก็มิได้มีส่วนรู้เห็นว่าโจทก์นำทรัพย์สินอะไรไปเก็บไว้บ้าง เพียงแต่จทก์ต้องยื่นคำร้องขอให้จำเลยนำกุญแจต้นแบบของธนาคารมาร่วมไขเปิดตู้นิรภัยด้วยเท่านั้น จึงมิใช่สัญญาฝากทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การคืนทรัพย์สินที่ฝาก

1. ในสัญญาฝากทรัพย์สินกำหนดเวลาคืนทรัพย์สินไว้ ถ้าสัญญากำหนดไว้ว่าจะคืนทรัพย์สินที่ฝากไว้นั้นเมื่อใด ผู้รับฝากไม่มีสิทธิจะคืนทรัพย์สินที่ฝากก่อนถึงเวลาที่กำหนด เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้ คือต้องปฏิบัติตามเหตุการณ์นั้น แต่ถ้าผู้ฝากต้องการขอรับทรัพย์สินที่ฝากคืนก่อนกำหนดเวลาคืนทรัพย์สินย่อมทำได้เสมอ และผู้รับฝากต้องคืนทรัพย์สินที่ฝากนั้นให้แก่ผู้ฝาก

2. ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดเวลาคืนทรัพย์สินที่ฝากกันไว้แน่นอน ผู้รับฝากอาจคืนทรัพย์สินที่ฝากไว้ได้ทุกเวลา

3. การคืนทรัพย์สินที่ฝาก ผู้รับฝากต้องคืนทรัพย์สินซึ่งรับฝากไว้นั้นให้แก่ผู้ฝากหรือทรัพย์สินนั้นฝากในนามผู้ใดก็คืนให้แก่ผู้นั้น หรือผู้รับฝากได้รับคำสั่งโดยชอบให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ใดก็ต้องคืนให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าผู้ฝากทรัพย์สินตายให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ทายาทของผู้ฝากซึ่งถึงแก่ความตาย "

4. การคืนดอกผลของทรัพย์สินที่ฝาก หากทรัพย์สินที่ฝากมีดอกผลเกิดจากทรัพย์สินที่ฝาก ผู้รับฝากต้อง คืนดอกผลนั้นไปพร้อมกับทรัพย์สินที่ฝากนั้นด้วย เช่น ฝากเลี้ยงแม่สุนัข ปรากฏว่าแม่สุนัขที่ฝากได้ตั้งท้องและคลอดลูกออกมา ผู้รับฝากต้องคืนดอกผล ได้แก่ ลูกสุนัขนั้นไปพร้อมกับแม่สุนัขที่ฝากไว้ให้กับผู้ฝาก ส่วนค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการเลี้ยงสุนัขระหว่างรับฝาก และการทำคลอดสุนัข เสียงูลูกสุนัขระหว่างรับฝากรวมทั้งค่าคืนแม่สุนัขและลูกสุนัข ผู้รับฝากมีสิทธิเรียกได้จากผู้ฝากให้ชดเชยค่าใช้จ่ายนั้น เว้นแต่จะมีข้อตกลง กันไว้เป็นอย่างอื่น

5. ผู้รับฝากมีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินที่ฝาก การชำระบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินอาจกำหนดไว้ในสัญญาหรือโดยจารีตประเพณีว่าจะชำระกันเมื่อใด ถ้ากำหนดเวลาชำระบำเหน็จไว้ก็เป็นไปตามนั้น แต่ถ้าไม่ทราบว่าจะพึงชำระกันเมื่อใด ให้ชำระเมื่อคืนทรัพย์สินที่ฝาก

ถ้าผู้ฝากทรัพย์สินไม่ชำระบำเหน็จค่าฝาก ผู้รับฝากมีสิทธิยึดหน่วงเอาทรัพย์สินซึ่งฝากไว้นั้นได้ คือ ยังไม่คืนทรัพย์สินที่ฝากไว้จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาที่ค้างชำระเกี่ยวกับการฝากทรัพย์สินนั้นครบถ้วน "

6. อายุความ ความรับผิดเพื่อการใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินก็ดี การชดเชยเงินในค่าใช้จ่ายก็ดีการใช้ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์สินก็ดี ห้ามมิให้ฟ้องต่อศาลเมื่อพ้นเวลา 6 เดือนนับแต่วัน สิ้นสัญญา

วิธีเฉพาะการฝากเงินและฝากของในโรงแรม

การฝากเงิน และฝากของในโรงแรม เป็นวิธีการฝากทรัพย์สินหรือฝากของเฉพาะเรื่องกิจการนั้นๆการฝากเงินโดยทั่วไปจะฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ มีหลักกฎหมายสรุปได้ดังนี้

1. การฝากเงิน 13

1.1 ผู้รับฝากไม่ต้องส่งคืนเงินอันเดียวกันกับที่รับฝาก แต่ต้องคืนเงินให้ผู้ฝากครบจำนวนหรือตามที่ขอเบิก

1.2 ผู้รับฝาก จะนำเงินที่ฝากออกใช้ก็ได้ แต่ต้องคืนเงินให้ผู้ฝากครบจำนวน

1.3 ถ้าเงินที่ฝากไว้สูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัย ผู้รับฝากต้องรับผิดชอบและคืนเงินให้ผู้ฝากจนครบจำนวน

1.4 การฝากเงินที่มีระยะเวลากำหนดไว้แน่นอน ผู้รับฝากจะคืนเงินให้ผู้ฝากก่อนกำหนดไม่ได้ทำนองเดียวกัน ผู้ฝากจะถอนเงินที่ฝากคืนจนครบจำนวนก่อนกำหนดมิได้

อย่างไรก็ตาม วิธีการเฉพาะฝากเงินเป็นธุรกิจที่บริษัทธนาคารกระทำเพื่อให้ได้ดอกเบี้ยหรือผลกำไรเข้าธนาคาร วิธีการต่างๆ ย่อมมีเปลี่ยนแปลงไปได้ตามระยะเวลาและสถานการณ์ของการแข่งขันระหว่างธนาคารด้วยกันเอง เช่น ฝากเงินมีกำหนดระยะเวลาไว้แน่นอน ผู้ฝากอาจถอนเงินก่อนกำหนดได้แต่ไม่มีสิทธิได้รับดอกเบี้ย หรือปัจจุบัน ฝากเงินประจำมีกำหนดระยะเวลาก็สามารถถอนออกมาบางส่วนได้ไม่เกินเดือนละ 2 ครั้ง เป็นต้น

2.ฝากของในโรงแรม กฎหมายกำหนดไว้ว่าเจ้าของโรงแรม หรือเจ้าสำนักโรงแรมจะต้อง รับผิดชอบต่อความสูญหาย หรือบุบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สินที่ผู้เข้ามาพักอาศัยในโรงแรมหรือเจ้าของโรงแรมได้พาเข้ามาพักในโรงแรมแม้ว่าของที่หายหรือบุบสลายจะเกิดจากผู้คนที่ไปมาเข้าออกณ โรงแรม เจ้าของโรงแรมก็ต้องรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบของเจ้าของโรงแรม กฎหมายจำกัดไว้ดังนี้

2.1 ความรับผิดชอบของมีค่าของผู้มาพักในโรงแรม เช่น เงิน ทอง อัญมณีและของมีค่าอื่นๆจำกัดไว้เพียงไม่เกิน 5,000 บาท (ห้าพันบาท) เว้นแต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าของโรงแรมและบอกราคานั้นไว้ชัดเจน

2.2 เจ้าของโรงแรมไม่ต้องรับผิดชอบถ้าความสูญหายหรือบุบสลายเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเป็นเพราะสภาพของทรัพย์สินนั้น เช่น เป็นของสดย่อมเน่าเสียหาย หรือเป็นความผิดของผู้มาพักเองไม่ว่าจะเป็นบริวารหรือผู้ติดตามของผู้มาพัก "

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 11 กฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์สิน

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

- สัญญาจำนำจะต้องมีหนี้ระหว่างผู้รับจำนำกับลูกหนี้ ซึ่งเรียกว่าหนี้อะไร
 - หนี้ประธาน
 - หนี้อุปกรณ์
 - หนี้ส่วนควบ
 - หนี้เงินต้น
- สัญญาจำนำจะต้องมีหนี้ระหว่างผู้รับจำนำกับผู้จำนำ ซึ่งเรียกว่าหนี้อะไร
 - หนี้ประธาน
 - หนี้อุปกรณ์
 - หนี้ส่วนควบ
 - หนี้เงินต้น
- ทรัพย์สินใดที่นำมาจำนำไม่ได้
 - ภัตตาการณางนวล
 - นาฬิกาโรเลกซ์
 - คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล
 - เครื่องดับเพลิงตามบ้าน
- การจำนำใบหุ้นชนิดระบุชื่อ จะต้องทำอย่างไรจึงจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บริษัทหรือบุคคลภายนอกได้
 - ทำเป็นหนังสือ
 - ตกลงกันด้วยวาจา
 - มีหลักฐานเป็นหนังสือ
 - มีการจดลงทะเบียนของบริษัท
- สิ่งทู้เงินทอง 10,000 บาท สิ่งทู้แหวนและสร้อยคอทองคำมาจำนำไว้กับทอง เมื่อสิ่งทู้ชำระหนี้บางส่วนเป็นเงิน 4,000 บาท เช่นนี้จะทำให้ทรัพย์สินใดหลุดจากจำนำ
 - แหวน
 - สร้อยคอ
 - ทั้งแหวนและสร้อยคอ
 - ไม่มีทรัพย์สินใดหลุดจากจำนำ
- ผู้รับจำนำมีสิทธิทำอะไรที่เกิดจากทรัพย์สินที่จำนำไปใช้เป็นค่าดอกเบี้ยและต้นเงินที่ค้างชำระได้
 - ดอกผล
 - ส่วนควบ
 - ดอกผลนิติิน
 - เครื่องอุปกรณ์
- ผู้รับจำนำจะบังคับจำนำได้อย่างไร
 - ต้องฟ้องศาลก่อน
 - ต้องเอาทรัพย์สินออกขายเหมา
 - ต้องเอาทรัพย์สินออกขายเลหล้ง
 - ต้องเอาทรัพย์สินออกขายทอดตลาด

8. จำนำสร้อยคอทองคำหนัก 1 บาทเป็นเงิน 10,000 บาทที่โรงรับจำนำ โรงรับจำนำจะคิดดอกเบี้ยได้สูงสุดเป็นเงินเดือนละกี่บาท

ก. 100 บาท

ข. 110 บาท

ค. 120 บาท

ง. 140 บาท

9. ข้อใดที่ไม่ทำให้สัญญาจำนำระงับ

ก. เมื่อผู้รับจำนำปลดหนี้ให้กับผู้จำนำแล้ว

ข. เมื่อผู้จำนำชำระหนี้ให้แก่ผู้รับจำนำแล้ว

ค. เมื่อหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันขาดอายุความ

ง. เมื่อมีการแปลงหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันใหม่แล้ว

10. ในการรับจำนำ ให้ผู้รับจำนำจัดแจ้งรายการเกี่ยวกับบัตรอะไรของผู้จำนำไว้ให้ชัดเจนในต้นขั้วของตัวรับจำนำด้วย

ก. บัตรข้าราชการ

ข. บัตรประชาชน

ค. บัตรโรงพยาบาล

ง. บัตรผู้มีรายได้น้อย

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 11 กฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์

1. ก

2. ข

3. ก

4. ง

5. ง

6. ค

7. ง

8. ง

9. ค

10. ข

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 11	หน่วยที่ 11
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 12
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์	ทฤษฎี 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ 0 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์		ปฏิบัติ 0 ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์และทราบวิธีเฉพาะการฝากเงิน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์ได้ ผู้รับฝากต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของผู้ฝาก

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสิทธิของผู้รับฝากได้
- 4.2 อธิบายลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์ได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์มาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์ตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษารายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....อินเทอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้นักเรียนแต่ละคนทดลองเขียนสัญญาขายฝาก ตามแบบที่กำหนดให้ โดยให้จับคู่กันเขียนสัญญาขายฝาก หรือสืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ตก็ได้
2. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

- 7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น
- 7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมิน ทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 11	หน่วยที่ 11
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 12
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์	ทฤษฎี 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ 0 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์		ปฏิบัติ 0 ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์และทราบวิธีเฉพาะการฝากเงิน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์ได้ ผู้รับฝากต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของผู้ฝาก

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกสิทธิของผู้รับฝากได้
- 4.2 อธิบายลักษณะของสัญญาฝากทรัพย์ได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์มาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาฝากทรัพย์ตามหลักการของกฎหมายได้

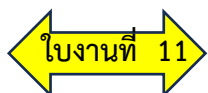
5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง การจัดทำสัญญารับฝากรถยนต์รายเดือน.....

เวลา...40...นาที

จุดประสงค์

- 1. การจัดทำสัญญารับฝากรถยนต์แบบรายเดือน
- 2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำสัญญาฝากรถยนต์รายเดือน โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

- 1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
- 2. ให้นักเรียนตกลงกันว่าใครเป็นผู้ฝากและผู้รับฝาก
- 3. ให้ผู้ฝาก กำหนดยี่ห้อ รุ่น เลขทะเบียน สี ของรถยนต์ที่จะฝาก
- 4. ให้ผู้ฝากตกลงระยะเวลาที่จะฝาก
- 5. ให้ผู้ฝากและผู้รับฝากตกลงเกี่ยวกับค่าบำเหน็จ
- 6. ให้ผู้ฝากและผู้รับฝากตกลงเกี่ยวกับดอกเบี้ย กรณีที่ผู้รับฝากต้องรับผิดชอบค่าเสียหาย
- 7. ให้นักเรียนเขียนข้อความจบท้ายสัญญาว่า "สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับและทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจข้อความในสัญญานี้ดีโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อพยาน"
- 8. สลับกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านตรวจทานและลงนามเป็นพยาน

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567

10.2 เวก ศิริพิมลวาทิน น.บ.,น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ , 2568

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 12
	รหัสวิชา 20200-1006	สอนครั้งที่ 13
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาเกินของในคลังสินค้า	ทฤษฎี.....2.....ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาเกินของในคลังสินค้า		ปฏิบัติ.....0.....ชั่วโมง

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

เมื่อส่งสินค้ามาจากต่างประเทศ และสินค้ามาถึงท่าเรือหรือสนามบินแล้ว ก็ต้องเก็บไว้ที่คลังสินค้าก่อนที่จะขนถ่ายออกไปหรือสินค้าที่ผลิตขึ้นมาปริมาณมากและไม่มีที่เก็บพอ ก็อาจจะนำไปเก็บไว้ที่คลังสินค้าก็ได้ สัญญาเก็บของในคลังสินค้าเป็นสัญญาต่างตอบแทน นายคลังสินค้านี้มีหน้าที่เก็บรักษาสินค้าเป็นอาชีพ ผู้ฝากสินค้าจะต้องจ่ายค่าเช่าให้แก่ฝ่ายคลังสินค้าเป็นการตอบแทน

2. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3. สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายเรื่องคลังสินค้าและนายคลังสินค้าได้นายคลังสินค้าต้องมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของผู้ฝาก

4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 อธิบายว่าคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าไปได้เมื่อไรได้
- 4.2 อธิบายการสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ใบรับของคลังสินค้าได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้ามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้

4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้าตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. คลังสินค้าและนายคลังสินค้า
2. ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า
3. การสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ใบรับของคลังสินค้า
4. การสลักหลังจำหน่ายประทวนสินค้า
5. หลักเกณฑ์ในการรับสินค้าในคลังสินค้า

6.กิจกรรมการเรียนรู้การสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับสัญญาเก็บของในคลังสินค้า 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เรื่อง สัญญาเก็บของในคลังสินค้า 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้	1. ผู้เรียนจดบันทึก ชักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ เรื่อง กฎหมายลักษณะเก็บของใน คลังสินค้า 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และชักถาม
ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละ กลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้น เรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนดให้ 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและชักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่อง หลักเกณฑ์ในการรับสินค้าในคลังสินค้า 9. ผู้สอนชักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจใน ชั้นเรียน	4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อ จากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปราย ตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้น เรียนทีละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และชักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก
ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของสัญญา	10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก

เก็บของในคลังสินค้า และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ส่งรายงาน	11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท
11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

1. หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW)

(อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

ตัวอย่างสัญญาเก็บของในคลังสินค้า

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 12		หน่วยที่ 12
	รหัสวิชา 20200-1006		สอนครั้งที่ 13
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์		
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาเกินของในคลังสินค้า		ทฤษฎี.....2.....ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาเกินของในคลังสินค้า			ปฏิบัติ.....0.....ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

เมื่อสั่งสินค้ามาจากต่างประเทศ และสินค้ามาถึงท่าเรือหรือสนามบินแล้ว ก็ต้องเก็บไว้ที่คลังสินค้า ก่อนที่จะขนถ่ายออกไปหรือสินค้าที่ผลิตขึ้นมาปริมาณมากและไม่มีที่เก็บพอ ก็อาจจะนำไปเก็บไว้ที่คลังสินค้า ก็ได้ สัญญาเก็บของในคลังสินค้าเป็นสัญญาต่างตอบแทน นายคลังสินค้านี้มีหน้าที่เก็บรักษาสินค้าเป็นอาชีพ ผู้ฝากสินค้าจะต้องจ่ายบำเหน็จให้แก่นายคลังสินค้าเป็นการตอบแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บูรณาการกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายเรื่องคลังสินค้าและนายคลังสินค้าได้นายคลังสินค้าต้องมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของผู้ฝาก

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 อธิบายว่าคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าไปได้เมื่อไรได้
- 4.2 อธิบายการสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ใบรับของคลังสินค้าได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้ามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้

4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้าตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ลักษณะของการเก็บของในคลังสินค้า

การเก็บของในคลังสินค้ามีรูปแบบเป็นการรับฝากสินค้าเพื่อนำเก็บรักษาไว้ในคลัง หรือกล่าวว่าวัตถุประสงค์การรับฝากสินค้าก็เพื่อเก็บไว้ในคลังสินค้านั่นเอง ผู้รับฝากเรียกว่า "**นายคลังสินค้า**" โดยมีบุคคลเรียกว่า "**ผู้ฝาก**" นำสินค้ามาฝากนายคลังสินค้าให้เก็บรักษาสินค้าไว้ ผู้ฝากจะต้องจ่ายค่าฝากให้นายคลังสินค้าเป็นบำเหน็จในทางการค้าปกติของเขา โดยปกติทั่วไปคลังสินค้าจะตั้งอยู่บริเวณต้นทางหรือปลายทางของการขนส่ง เช่น ท่าเรือ ท่าขนส่ง เป็นต้น

การรับฝากหรือรับเก็บของในคลังสินค้าของนายคลังสินค้า จะออกหลักฐานการฝากสินค้าให้กับผู้ฝากคือ "**ใบรับของคลังสินค้า**" และ "**ประทวนสินค้า**" ไว้เป็นหลักฐานการฝาก

1. ลักษณะการเก็บของในคลังสินค้า

- (1) เป็นสัญญาสองฝ่ายระหว่างผู้ฝากกับนายคลังสินค้า
- (2) วัตถุประสงค์สัญญาคือสินค้า ต้องเป็นสินค้านั้น
- (3) ผู้รับฝากคือนายคลังสินค้าต้องเก็บรักษาสินค้าของผู้ฝากไว้ในคลังสินค้า และต้องออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า (บางท่านเรียกว่าใบประทวนสินค้า) ให้ผู้ฝาก
- (4) ผู้ฝากต้องจ่ายค่าบำเหน็จเป็นค่าฝากให้นายคลังสินค้าอันเป็นทางการค้าปกติของนายคลังสินค้า (คำว่าเป็นทางการค้าปกติ หมายความว่า อัตราการเก็บเป็นปกติคงที่แน่นอนอยู่แล้ว)
- (5) ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสัญญาฝากทรัพย์ และสัญญารับขนมาใช้กับสัญญาเก็บของในคลังสินค้าได้ด้วย เพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติการเก็บของในคลังสินค้า

2. ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า ให้มีรายละเอียดพร้อมลงลายมือชื่อของนายคลังสินค้าไว้ดังนี้ ' โดยที่นายคลังสินค้าต้องจดยละเอียดนี้ไว้ที่ต้นขั้วด้วย

- (1) ชื่อหรือยี่ห้อ และสำนักของผู้ฝาก
- (2) ที่ตั้งคลังสินค้า
- (3) ค่าบำเหน็จสำหรับเก็บรักษา
- (4) สภาพของสินค้าที่เก็บรักษาน้ำหนักหรือขนาดแห่งสินค้ากับทั้งสภาพจำนวนและเครื่องหมายหีบห่อ
- (5) สถานที่และวันออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น
- (6) ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้เก็บสินค้าไว้ชั่วเวลาเท่าใด ให้แจ้งกำหนดนั้นด้วย
- (7) ถ้าของที่เก็บรักษามีประกันภัย ให้แสดงจำนวนเงินที่ประกันภัย กำหนดเวลาที่ประกันภัยซื้อและยี่ห้อของผู้รับประกันภัยด้วย

ลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้าต่างกับสัญญาฝากทรัพย์

จะเห็นได้ว่าสัญญาเก็บของในคลังสินค้าก็คือ สัญญาฝากทรัพย์ชนิดหนึ่ง แต่มีลักษณะพิเศษกว่าสัญญาฝากทรัพย์ธรรมดาทั่วไป พอจะแยกลักษณะสำคัญให้เห็น คือ

ลักษณะ	สัญญาฝากทรัพย์	สัญญาเก็บของในคลังสินค้า
1. วัตถุประสงค์สัญญา	วัตถุประสงค์สัญญาเป็นทรัพย์สิน เป็น วัตถุประสงค์รูปร่าง ประเภทใดก็ได้	วัตถุประสงค์สัญญาต้องเป็นสินค้าเท่านั้น
2. บำเหน็จค่าฝาก	เรียกบำเหน็จ (ค่าฝาก) หรือไม่ก็ ได้อยู่ที่ข้อตกลงกัน	ทำการรับฝากเพื่อรับบำเหน็จตาม ทางการค้ำประกัน (ต้องจ่ายค่าฝาก)
3. สถานที่เก็บของ	สถานที่เก็บของรับฝากจะเป็น สถานที่ใดก็ได้	สถานที่เก็บสินค้าที่ฝากต้องเป็น คลังสินค้าเท่านั้น
4. หลักฐานการรับฝาก	สัญญาฝากทรัพย์ไม่ ต้องมี หลักฐานเป็นหนังสือก็ได้	นายคลังสินค้าต้องออกใบรับของ คลังสินค้าฉบับหนึ่ง และประทวนสินค้า ฉบับหนึ่งให้กับผู้ฝากไว้เป็นหลักฐาน

การโอนกรรมสิทธิ์หรือจำนำสินค้าที่ฝาก

หลักกฎหมายกำหนดการโอนกรรมสิทธิ์ และจำนำสินค้าที่ฝากไว้ในคลังสินค้า ดังนี้

1. ใบรับของคลังสินค้า ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าที่ฝากไปเป็นของผู้อื่น
ได้

ดังนั้น กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้า อาจโอนกรรมสิทธิ์ได้ด้วยการสลักหลัง
ใบรับของคลังสินค้าเท่านั้น

2. ประทวนสินค้า ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังจำนำสินค้า ซึ่งตนจดแจ้งไว้ในประทวนได้โดยไม่
ต้องส่งมอบสินค้านั้นแก่ผู้รับสลักหลังโดยแยกประทวนสินค้าออกจากใบรับของคลังสินค้า แล้วมอบใบประทวน
นั้นให้แก่ผู้รับสลักหลังคือผู้รับจำนำไป

อนึ่งการสลักหลังในใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าห้ามมิให้สลักหลังระบุไว้แก่ผู้ถือ แต่ต้อง
ระบุชื่อผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ หรือผู้รับจำนำให้แน่นอน

ตัวอย่าง

การโอนกรรมสิทธิ์ และจำนำสินค้าที่ฝากคลังสินค้า

1. นายดำผู้ฝากสินค้าไว้ในคลังสินค้า มีความประสงค์โอนกรรมสิทธิ์สินค้าที่ฝากให้นายดี ต้องเขียนข้อความ
ด้านหลังของใบรับของคลังสินค้า คือ สลักหลังว่า โอนกรรมสิทธิ์ให้นายดี แล้วลงลายมือชื่อพร้อมระบุวันที่
กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่อยู่ในคลังสินค้านั้นจะเปลี่ยนมือจากนายดำเป็นของนายดีตามรายการระบุในใบรับของ
คลังสินค้านั้น

ด้านหลัง : ใบรับของคลังสินค้า

โอนกรรมสิทธิ์ให้นายดี

(ลงชื่อ) นายดำ

17 พฤษภาคม 2557

2. นายขาวผู้ฝากสินค้าไว้ในคลังสินค้า มีความประสงค์จำนำสินค้าที่ฝากให้นายดี ต้องเขียนข้อความด้านหลัง
ของประทวนสินค้า คือ สลักหลังว่า จำนำสินค้าให้นายดี แล้วลงลายมือชื่อ พร้อมระบุวันที่ในวันที่จำนำนายดีก็
จะเป็นผู้รับจำนำสินค้าของนายขาวที่มีรายการในประทวน สินค้านั้น

ด้านหลัง : ประทวนสินค้า

จำนำสินค้าให้นายดี

(ลงชื่อ) นายขาว

การรับสินค้าที่ฝากคืน

การรับสินค้าที่ฝากคืน โดยหลักผู้ฝากจะต้องนำเอาใบรับของคลังสินค้ามาขอรับจากนายคลังสินค้า ตามกำหนดที่ฝากไว้ แต่ถ้าผู้ฝากมีการจำหน่ายสินค้าโดยแยกเอาประทวนสินค้าไปจากใบรับของคลังสินค้าเพื่อ สลักหลังจำหน่ายสินค้าที่ฝากให้กับบุคคลภายนอก การขอรับสินค้าที่ฝากจะรับได้ต่อเมื่อผู้ฝากได้นำใบรับของ คลังสินค้าและประทวนสินค้ามาเวนคืนหรือส่งมอบให้กับนายคลังสินค้า จึงจะรับสินค้าที่ฝากได้ (ต้องมาพร้อม กัน)

อนึ่งกรณีที่มีการสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์สินค้าที่ฝากหลังใบรับของคลังสินค้าให้กับบุคคลภายนอกแล้ว ผู้ ทรงใบรับของคลังสินค้าที่ได้กรรมสิทธิ์สินค้านั้นอาจให้นายคลังสินค้าคืนสินค้าแก่ตนในเวลาใดก็ได้เมื่อวางเงิน แก่นายคลังสินค้าเต็มจำนวนหนี้ ซึ่งลงไว้ในประทวนสินค้ากับทั้งดอกเบี้ยจนถึงวันกำหนดชำระหนี้ด้วย คือ รวมค่าฝากบวกเงินที่จำหน่ายบุคคลภายนอกพร้อมดอกเบี้ยจนถึงวันกำหนดชำระ เพื่อที่นายคลัง สินค้าจะได้นำ เงินส่วนนี้ชำระให้กับผู้รับจำหน่ายพร้อมดอกเบี้ย เมื่อถึงกำหนดจำหน่ายและผู้รับจำหน่ายหรือ ผู้ทรงประทวนสินค้านำ ประทวนสินค้ามาเอาคืนกับนายคลังสินค้า

ดังที่กฎหมายบัญญัติไว้ดังนี้

อันสินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังนั้น จะรับเอาไปได้ต่อเมื่อเวนคืนใบรับรองของคลังสินค้า

ถ้าได้แยกประทวนสินค้าออกสลักหลังจำหน่ายแล้ว จะรับเอาสินค้าได้ต่อเมื่อเวนคืนทั้งใบรับของ คลังสินค้า และประทวนสินค้า คือต้องนำมาทั้ง 2 ฉบับ จึงจะรับคืนสินค้าได้

แต่ว่าผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าอาจให้คืนสินค้าแก่ตนได้ในเวลาใดๆ เมื่อวางเงินแก่นายคลังสินค้าเต็ม จำนวนหนี้ซึ่งลงไว้ในประทวนสินค้ากับทั้งดอกเบี้ยจนถึงวันกำหนดชำระหนี้ด้วย

อนึ่งจำนวนเงินที่วางเช่นนี้ นายคลังสินค้าต้องเตรียมไว้เพื่อชำระแก่ผู้ทรงประทวนสินค้าคือผู้รับจำหน่าย ในเมื่อเขาเวนคืนประทวนนั้น

โดยสรุป

เก็บของในคลังสินค้า คือการรับฝากสินค้าแล้วเก็บไว้ในคลังสินค้า โดยมีนายคลังสินค้าเป็นผู้รับฝาก แล้วออกใบรับของคลังสินค้า และประทวนสินค้าให้กับผู้ฝากไว้เป็นหลักฐาน

ของที่นำมาฝากต้องเป็นสินค้าเท่านั้น ผู้ฝากสามารถโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าที่ฝาก (เช่น ข้าว ไข่) กัน ได้ด้วยการสลักหลังในใบรับของคลังสินค้า หรือจำหน่ายสินค้าที่ฝากโดยสลักหลังในประทวนสินค้าให้กับ บุคคลภายนอกทั่วไปได้ โดยไม่ต้องมารับสินค้าที่ฝากแต่อย่างใด

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 12 กฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้า

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. สัญญาเก็บของในคลังสินค้าเป็นสัญญาอะไร

ก. สัญญาต่างตอบแทน

ข. สัญญาไม่ต่างตอบแทน

ค. สัญญาที่ไม่มีค่าตอบแทน

ง. สัญญาซึ่งจะตอบแทนกันหรือไม่ก็ได้

2. นายคลังสินค้ามีหน้าที่เก็บรักษาสินค้าอย่างไร

ก. ทำแบบชั่วคราว

ข. ทำเป็นการค้าปกติ

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

1. ก	2. ข	3. 8	4. ก	5. ข
6. ง	7. ง	8. ง	9. ค	10. ง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมพ์ลาติน)

	ใบกิจกรรมที่ 12	หน่วยที่ 12
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 13
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาเกินของในคลังสินค้า	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาเกินของในคลังสินค้า		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

เมื่อสั่งสินค้ามาจากต่างประเทศ และสินค้ามาถึงท่าเรือหรือสนามบินแล้ว ก็ต้องเก็บไว้ที่คลังสินค้าก่อนที่จะขนถ่ายออกไปหรือสินค้าที่ผลิตขึ้นมามีปริมาณมากและไม่มีที่เก็บพอ ก็อาจจะนำไปเก็บไว้ที่คลังสินค้าก็ได้ สัญญาเก็บของในคลังสินค้าเป็นสัญญาต่างตอบแทน นายคลังสินค้านี้มีหน้าที่เก็บรักษาสินค้าเป็นอาชีพ ผู้ฝากสินค้าจะต้องจ่ายบำเหน็จให้แก่รายคลังสินค้าเป็นการตอบแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายเรื่องคลังสินค้าและนายคลังสินค้าได้นายคลังสินค้าต้องมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของผู้ฝาก

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 อธิบายว่าคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าไปได้เมื่อไรได้
- 4.2 อธิบายการสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ใบรับของคลังสินค้าได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้ามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้าตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....

5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....

5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....

5.4.....อินเทอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้นักเรียนวินิจฉัยปัญหากฎหมายที่กำหนดให้หรือสืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต

นายแดงฝากสินค้าไว้กับบริษัท ส.คลังสินค้า จำกัด โดยบริษัทได้ออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าให้แก่นายดำ ต่อมานายสมชายซึ่งเจ้านี้นายดำได้ทวงถามหนี้ที่นายแดงค้างชำระ ทั้งสองจึงตกลงกันว่าสินค้าของนายแดงที่อยู่ในคลังสินค้าทั้งหมดให้ตกเป็นของนายสมชาย นายแดงจึงสลักหลังประทวนสินค้าจำหน่ายสินค้าให้กับนายสมชาย และนายสมชายนำประทวนนี้ไปขอรับสินค้าจากบริษัท ส.คลังสินค้า จำกัด แต่บริษัทกลับปฏิเสธถามว่า บริษัท ส.คลังสินค้า จำกัด มีสิทธิปฏิเสธการขอรับคืนสินค้าของนายสมชายหรือไม่เพราะเหตุใด

2. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ การแสดงความ คิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การ ออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการ ปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไข ปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 12	หน่วยที่ 12
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 13
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้า	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้า		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

เมื่อสั่งสินค้ามาจากต่างประเทศ และสินค้ามาถึงท่าเรือหรือสนามบินแล้ว ก็ต้องเก็บไว้ที่คลังสินค้า ก่อนที่จะขนถ่ายออกไปหรือสินค้าที่ผลิตขึ้นมาปริมาณมากและไม่มีที่เก็บพอ ก็อาจจะนำไปเก็บไว้ที่คลังสินค้า ก็ได้ สัญญาเก็บของในคลังสินค้าเป็นสัญญาต่างตอบแทน นายคลังสินค้านี้มีหน้าที่เก็บรักษาสินค้าเป็นอาชีพ ผู้ฝากสินค้าจะต้องจ่ายค่าเช่าให้แก่ฝ่ายคลังสินค้าเป็นการตอบแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

อธิบายเรื่องคลังสินค้าและนายคลังสินค้าได้นายคลังสินค้าต้องมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของผู้ฝาก

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 อธิบายว่าคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าไปได้เมื่อไรได้
- 4.2 อธิบายการสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ใบรับของคลังสินค้าได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้ามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาเก็บของในคลังสินค้าตามหลักการของกฎหมายได้

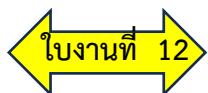
5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง ใบรับของคลังสินค้า.....

เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. จำทำใบรับสินค้าเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำใบรับของคลังสินค้าโดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนเป็นผู้ฝากของในคลังสินค้าของบริษัท เอ็มพันธ์แวร์เฮาส์ จำกัด
3. ให้ผู้ฝาก ระบุทรัพย์สินที่ฝาก ปริมาณ ราคาประเมิน
4. ยังไม่ปรากฏว่ามีรายการถอนสินค้า
5. เมื่อกรอกข้อมูลเสร็จ ให้ผู้สอนลงนามเป็นนายคลังสินค้า
6. ให้นักเรียนเชิญเพื่อนมาหนึ่งคนเป็นผู้รับโอนกรรมสิทธิ์สินค้าในคลังสินค้าของนักเรียน

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567

10.2 เวก ศิริพิมลวาทิน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

, 2568

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 13
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 14
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา ตัวแทนและสัญญานายหน้า	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้า		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบหน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนและทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาตัวแทนได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่า สัญญาตัวแทนเป็นนิติกรรมสองฝ่าย คือมีตัวการและตัวแทน ตัวแทนมีอำนาจทำการแทนตัวการ และตัวแทนตกลงจะทำการนั้น ทำให้ตัวการและตัวแทนมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าได้
- 4.2 อธิบายหน้าที่ความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้ามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของสัญญาตัวแทน
2. วิธีตั้งตัวแทน
3. ตัวแทนประเภทต่าง ๆ
4. หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทน
5. ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน
6. ลักษณะของสัญญานายหน้า
7. หน้าที่และความรับผิดชอบของนายหน้า
8. ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญานายหน้า

6.กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวเรื่อง ตัวแทนและสัญญาณายหน้า 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่อง สัญญาตัวแทนและสัญญาณายหน้า 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายของและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบของนายหน้า 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของสัญญาตัวแทนและสัญญาณายหน้า และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่อง สัญญาตัวแทนและสัญญาณายหน้า 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปรายแต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท

7.สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

1. หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW) (อ. เวก ศิริพิมพ์ลาติน)
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

1. ตัวอย่างสัญญาตัวแทน
2. ตัวอย่างสัญญานายหน้า

แหล่งการเรียนรู้

- ในสถานศึกษา ห้องสมุด วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
- นอกสถานศึกษา ห้องสมุดชุมชน

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 13	หน่วยที่ 13
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 14
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา ตัวแทนและสัญญานายหน้า	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้า		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบหน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนและทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาตัวแทนได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่า สัญญาตัวแทนเป็นนิติกรรมสองฝ่าย คือมีตัวการและตัวแทน ตัวแทนมีอำนาจทำการแทนตัวการ และตัวแทนตกลงจะทำการนั้น ทำให้ตัวการและตัวแทนมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าได้
- 4.2 อธิบายหน้าที่ความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้ามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ลักษณะสำคัญของสัญญาตัวแทน

ในการทำนิติกรรมสัญญานั้น หากบุคคลไม่สามารถไปทำนิติกรรมด้วยตัวเอง จะด้วยเหตุผลใดๆ เช่น ไม่สะดวก ไม่ว่าง ไม่สันถัด เจ็บป่วย หรือเหตุผลอื่นใดทางธุรกิจ กฎหมายได้เปิดช่องอำนาจความสะดวกในเรื่องดังกล่าวไว้ คือการตั้งตัวแทน

หลักกฎหมายว่าด้วยตัวแทนกำหนดไว้ว่า สัญญาตัวแทนนั้น คือ สัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่งเรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ตัวการ และตกลงว่าจะทำการนั้น

ความเป็นตัวแทนนั้น จะเป็นโดยแต่งตั้งแสดงออกชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ย่อมได้ จากหลักกฎหมายให้คำจำกัดความคำว่า สัญญาตัวแทน และการเป็นตัวแทน ซึ่งมีลักษณะของสัญญาตัวแทน ดังนี้

1. สัญญาตัวแทนต้องมีคู่สัญญา คือมีบุคคล 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายหนึ่ง คือ ตัวการ เป็นบุคคลที่ตกลงให้ผู้อื่นกระทำการแทนในนามของตน และอีกฝ่ายหนึ่ง คือ ตัวแทน เป็นฝ่ายหรือบุคคลที่กระทำ กิจการแทน ตัวการ

2. บุคคลที่เป็นตัวแทนต้องมีความสามารถตามกฎหมาย คือ ไม่เป็นผู้เยาว์ ไม่เป็นคนวิกลจริตไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

3. กิจการที่ตัวแทนกระทำ ต้องเป็นกิจการทั่วไปอันมิใช่กิจการเฉพาะตัวของตัวการที่ตัวแทนไม่สามารถจะเป็นตัวแทนได้ เช่น การสมรส การเป็นสมาชิกองค์การต่างๆ การใช้สิทธิเลือกตั้ง สิทธิในการสอบคัดเลือก เหล่านี้เป็นกิจการเฉพาะตัว ตัวแทนทำไม่ได้การเป็นตัวแทน

4. การเป็นตัวแทนกระทำได้ 2 วิธี คือ

4.1 การตั้งตัวแทนโดยชัดแจ้ง หมายถึง การตั้งตัวแทนโดยการทำสัญญาตัวแทนหรือที่นิยมเรียกการมอบอำนาจ เช่น อธิการบดีมอบอำนาจให้เลขานุการลงนามในสัญญาเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร หรือ ผู้จัดการห้างมอบอำนาจให้ตัวแทนไปทำสัญญาซื้อขาย เป็นต้น

4.2 การตั้งตัวแทนโดยปริยาย หมายถึง ตัวการกับตัวแทนไม่มีการทำสัญญาหรือมอบอำนาจกันอย่างชัดแจ้ง แต่โดยพฤติการณ์ทำให้เข้าใจว่ามีการตั้งตัวแทนกันแล้ว

ตัวอย่าง

การเป็นตัวแทนโดยปริยาย

บริษัท มอเตอร์ จำกัด มีการประชาสัมพันธ์ขายรถยนต์และเสนอแนะคุณภาพและสมรรถภาพของรถยนต์ในบริษัท ได้มีนายดำมาช่วยหาลูกค้าให้บริษัท และบางครั้งนายดำก็ร่วมกับบริษัททำสัญญาซื้อขายให้แก่ลูกค้า โดยบริษัท มอเตอร์ จำกัด รับทราบและมีได้ทักท้วงจนเป็นที่เข้าใจของบุคคลทั่วไปว่า นายดำเป็นตัวแทนขายรถยนต์ของบริษัท นายดำจึงได้ชื่อว่าเป็นตัวแทนของบริษัทโดยปริยาย ทั้งที่บริษัท มอเตอร์ จำกัด ไม่ต้องมีหนังสือแต่งตั้ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1653/2500 ลูกจ้างกระทำการให้นายจ้างในกิจการที่จ้าง ย่อมเป็นตัวแทนของนายจ้างนั่นเอง

วิธีการตั้งตัวแทน

วิธีการตั้งตัวแทนกฎหมายวางหลักไว้ว่า กิจการอันใดบังคับไว้โดยกฎหมายว่า ต้องทำเป็นหนังสือการตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้น จะต้องทำเป็นหนังสือด้วย

กิจการอันใด บังคับไว้ว่า ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย

จากหลักของกฎหมาย วิธีการตั้งตัวแทนเพื่อให้ถูกต้องและมีผลบังคับโดยกฎหมาย มี 2 ประการคือ

1. ตั้งตัวแทนด้วยการทำเป็นหนังสือ
2. ตั้งตัวแทนโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ

กิจการอันใดกฎหมายบังคับไว้ว่าต้องทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสือนี้อาจสับสนเพราะความหมายจะคล้ายกันแต่ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ให้ศึกษาในเรื่องแบบแห่งนิติกรรมสำหรับกิจการนั้นๆหรือในกฎหมายลักษณะนั้นๆ เช่น

1 ต้องทำเป็นหนังสือ หมายถึง กิจการนั้นๆ ถ้ามีการทำนิติกรรมจะต้องทำเป็นหนังสืออย่างเดียวหรือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การทำสัญญาจำนอง การทำสัญญาขายฝาก อสังหาริมทรัพย์ การทำสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ การทำสัญญาให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ เกินกว่า 3 ปี การทำสัญญาเช่าซื้อ เป็นต้น สัญญาเหล่านี้จะต้องทำตามแบบนิติกรรม คือ ทำ

เป็นหนังสือลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย หรือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยการตั้งตัวแทนเพื่อทำแทนตัวการ ก็ต้องทำเป็นหนังสือมอบอำนาจไป ที่เรียกกันว่า ใบมอบอำนาจ หรือใบแต่งตั้งตัวแทน

(ตัวอย่าง)

หนังสือมอบอำนาจ

เลขที่ 17 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

วันที่ 19 เมษายน 2556

โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้า นายมี ร่ำรวย ขอมอบอำนาจให้นายเก่ง กล้าหาญ ถือบัตรประจำตัวประชาชน เลขที่ 31005 0288669 9 ซึ่งออกให้ ณ เขตหลักสี่ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2554 อยู่บ้านเลขที่ 18/5 ถนนเทศบาลสงเคราะห์เขตลาดยาว กรุงเทพมหานคร หมายเลขโทรศัพท์ 0-2589-1768 เป็นผู้มายื่นขอจดทะเบียนที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ โฉนดเลขที่ 8972 ตำบลบางมะฝ่อ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ต่อนายทะเบียนที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ แทนข้าพเจ้าตลอดจนมีอำนาจให้ถ้อยคำเพิ่มเติมและดำเนินการได้ตามที่เจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนที่ดินแนะนำเสมือนหนึ่งข้าพเจ้ามาด้วยตนเอง

(ลงชื่อ) นายมี ร่ำรวย

ผู้มอบอำนาจ

(ลงชื่อ) นายเก่ง กล้าหาญ

ผู้รับมอบอำนาจ

ลงชื่อ นายอ่าง ศิลา

พยาน

ลงชื่อ นายบัว บำงาน

พยาน

(ตามปกติเกี่ยวกับเรื่องที่ดิน ต้องใช้แบบฟอร์มของสำนักงานที่ดิน ซึ่งมีระบุไว้โดยเฉพาะ)

2.ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ การทำสัญญาประเพณีนี้อาจไม่ใช่แบบแห่งนิติกรรมแต่มุ่งให้มีผลในการที่จะนำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาล หากไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายผู้รับผิดชอบสำคัญจะนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลมิได้ สัญญาที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ได้แก่ สัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ไม่เกิน 3 ปี สัญญากู้ยืมเงินเกินกว่า 2,000 บาทขึ้นไป สัญญาขายฝากทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ เป็นต้นการตั้งตัวแทนเพื่อทำแทนตัวการก็ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือมอบอำนาจไปด้วยเช่นกัน ความหมายข้อนี้คือหลักฐานที่เป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้มอบอำนาจฝ่ายเดียวก็ใช้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 935/2508 การเช่าอสังหาริมทรัพย์ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ แต่โจทก์ไม่ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือตั้งจำเลยเป็นตัวแทนก็ถือว่าจำเลยทำสัญญาเช่าในฐานะเป็นตัวแทนโจทก์

จากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้น สัญญาจึงมี 2 ฉบับ คือ สัญญาระหว่างตัวการกับตัวแทน แล้วยังมีสัญญาซึ่งตัวแทนจะต้องไปทำกับบุคคลภายนอกแทนตัวการอีกด้วย

อนึ่ง มีบางกรณีที่ตัวการแต่งตั้งตัวแทนกระทำการแทนตนโดยไม่แสดงตนให้บุคคลภายนอกทั่วไปทราบว่าเป็นตัวการ คงให้ตัวแทนแสดงตนเสมือนหนึ่งเป็นตัวการที่แท้จริง ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า "ตัวการไม่เปิดเผยชื่อ" กฎหมายวางหลักไว้ว่า ตัวการจะแสดงตนให้ปรากฏและเข้ารับเอาสัญญาใดๆ ซึ่งตัวแทนได้ทำไว้แทนตนก็ได้ แต่จะทำให้เสื่อมเสียถึงสิทธิของบุคคลอันมีต่อตัวแทนและชนวนขายได้มา

ตัวอย่าง

นาย ก แต่งตั้งนาย ข เป็นตัวแทนกระทำการซื้อที่ดินแปลงหนึ่งจากนาย ค ซึ่งนาย ข และนาย ค เจรจา ต่อบอราคามีการวางมัดจำทำสัญญาจะซื้อจะขายเรียบร้อยแล้ว ต่อมานาย ก ได้เปิดเผยชื่อตนเองว่าเป็นตัวการ ส่วนนาย ข เป็นเพียงตัวแทนของตน จึงขอต่อบอราคาที่ดินลงอีก กรณีเช่นนี้ นาย ก จะทำให้เสื่อมเสียถึงสิทธิของนาย ค. ผู้จะขายซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเสื่อมเสียถึงสิทธิตามสัญญาที่ทำไว้กับนาย ข มิได้

ประเภทของตัวแทน

ตัวแทนเป็นบุคคลที่ตัวการแต่งตั้งและมอบอำนาจให้กระทำการแทนตน กิจการหรืองานที่ตัวการจะมอบให้พร้อมรับมอบอำนาจไปด้วย การมอบอำนาจอาจเป็นการมอบอำนาจเฉพาะการหรือเฉพาะ กิจการนั้น กับมอบอำนาจทั่วไป คือ จัดการแทนตัวการได้ทุกอย่าง อย่างไรก็ตามอาจแยกให้ละเอียดเพิ่มขึ้นรวมเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ เป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจจากตัวการเฉพาะเรื่องหรือการทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ ตัวแทนจะกระทำการใดนอกเหนือจากที่ไม่ได้รับมอบไม่ได้เช่น มอบอำนาจให้ไปจำนองที่ดินแก่ธนาคารเพื่อเป็นประกันการกู้ยืม ตัวแทนก็มีอำนาจเฉพาะทำนิติกรรมจำนองเท่านั้น จะไปทำนิติกรรมขายที่ดินหรือให้ที่ดินนั้นแก่บุคคลอื่นไม่ได้ เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 452/2508 หนังสือมอบอำนาจมีข้อความว่า ให้ผู้รับมอบมีอำนาจดำเนินคดีฟ้องร้อง แต่งตั้งทนายความแก่ต่างได้ เช่นนี้มิใช่มอบอำนาจทั่วไปแต่เป็นมอบอำนาจเฉพาะการเพื่อ ฟ้องคดี และใบมอบอำนาจนี้มิได้ระบุเจาะจงว่าให้ฟ้องร้องได้เพียงรายหนึ่งรายใดโดยเฉพาะ แม้โจทก์ใช้ใบมอบอำนาจนั้น ฟ้องขับไล่จำเลยมาครั้งหนึ่งและถอนฟ้องไปแล้ว ก็ไม่ทำให้ใบมอบอำนาจนั้นเสียไป

2. ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปเฉพาะกิจการ ตัวแทนประเภทนี้ คือ ตัวแทนเฉพาะการนั่นเองแต่เป็นตัวแทนที่มีอำนาจทั่วไปในกิจการนั้นๆ เน้นในด้านการบริหารทั่วไปเฉพาะกิจการ เช่น บริษัทมอบอำนาจให้นายเขียวเป็นผู้จัดการฝ่ายขาย นอกจากนายเขียวจะมีอำนาจในการขายผลิตภัณฑ์หรือ สินค้าอื่นๆ แล้ว ยังมีอำนาจในการวางแผนดำเนินการให้การขายบรรลุเป้าหมาย ด้วยการคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นผู้ขาย รวมทั้งคิดค้นวิธีการขายต่อผู้บริโภคสินค้านั้นๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้วย

3. ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป 5 ตัวแทนประเภทนี้ มีอำนาจจัดการแทนตัวการได้ทุกอย่างที่พึงจะกระทำแทนได้ มีข้อจำกัดตามที่กฎหมายห้ามไว้ ไม่สามารถกระทำการได้ มี 6 ประการ คือ

1. ขายหรือจำนองอสังหาริมทรัพย์
2. ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินกว่าสามปีขึ้นไป
3. ให้ (หมายถึง โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไปให้บุคคลภายนอกโดยไม่มีค่าตอบแทน)
4. ประนีประนอมยอมความ
5. ยื่นฟ้องคดีต่อศาล
6. มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณา

ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปประเภทนี้ได้แก่ ผู้จัดการของนิติบุคคล เช่น ผู้จัดการบริษัทอาจเป็นตำแหน่งผู้จัดการใหญ่หรือผู้จัดการทั่วไป บริษัทมีกิจการหลายฝ่าย เช่น บริษัทมีภารกิจในการผลิตรถยนต์ออกขาย บริษัทก็จะมีฝ่ายบริหาร ฝ่ายผลิต ฝ่ายขาย ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ผู้จัดการมีอำนาจ ทั่วไปที่จะอำนวยการบริหารและสั่งการได้ทุกฝ่ายเว้น 6 ประการ ที่จะต้องปรึกษาหารือคณะกรรมการหรือผู้ถือหุ้นร่วมของบริษัทตามที่กล่าวมาแล้ว

4. ตัวแทนช่วง โดยหลักแล้วตัวแทนต้องทำการด้วยตัวเองจะให้ผู้อื่นทำแทนไม่ได้ เว้นแต่ตัวการจะยินยอม หรือมีสัญญาให้ตัวแทนมีอำนาจตั้งตัวแทนช่วงได้ ฉะนั้นตัวแทนช่วงก็คือ ตัวแทนของตัวแทน นั่นเองเมื่อตัวแทนได้แต่งตั้งตัวแทนช่วงขึ้น ตามที่มีอำนาจแล้ว ความรับผิดชอบของ ตัวแทนช่วงย่อมรับผิดชอบโดยตรงต่อตัวการ อาทิ ผู้จัดการฝ่ายขายผลิตภัณฑ์ของบริษัทย่อมเป็นตัวแทนของบริษัท ได้รับมอบอำนาจจากบริษัทให้มีสิทธิหาบุคคลภายนอกมาร่วมเป็นสมาชิกเพื่อออกเดินขายผลิตภัณฑ์ของบริษัทได้ตามความเหมาะสมแล้วส่ง

รายชื่อให้บริษัทรับทราบ บุคคลภายนอกที่เข้ามาร่วมเดินขายผลิตภัณฑ์ให้บริษัท คือ ตัวแทนช่วงของตัวแทน แต่ให้ขึ้นโดยตรงต่อบริษัท เป็นต้น

5.ตัวแทนเขต ตัวแทนเขต คือ ตัวแทนประเภทที่ตัวการได้ยกหรือเขตให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งพร้อมมอบอำนาจให้บุคคลนั้นทำกิจการแทนตนต่อบุคคลภายนอก หรือเกิดได้ในกรณีบุคคลใดบุคคลหนึ่งแสดงตนต่อบุคคลภายนอกว่าตนเป็นตัวแทนของตัวการและตัวการทราบแล้วแต่ก็ยอมให้บุคคลนั้นแสดงตัวเขาว่าเป็นตัวแทนของตัวการโดยไม่คัดค้าน เราเรียกบุคคลนั้นว่า ตัวแทนเขต

ตัวอย่าง

นายขาวดำเนินการสร้างบ้านจัดสรรขายพร้อมที่ดิน มีนายแดงแสดงตนว่าเป็นตัวแทนของนายขาวทำการบอกขายบ้านจัดสรรพร้อมที่ดินแก่บุคคลทั่วไป โดยที่นายขาวไม่ได้แต่งตั้งและตัวนายขาวเองก็รู้เห็นการแสดงตนของนายแดงตลอดเวลา แต่ไม่ได้ทักท้วงจนเป็นที่เข้าใจของบุคคลทั่วไปว่านายแดง คือ ตัวแทนของนายขาว

ตามตัวอย่าง นายแดงคือตัวแทนเขตของนายขาว นายขาวตัวการต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่านายแดงเป็นตัวแทนของตนที่แต่งตั้ง

อนึ่ง ยังมีตัวแทนอีกประเภทหนึ่ง คือ ตัวแทนค้าต่าง คือผู้ทำการซื้อขายในนามของตนเองแทนตัวการ (ไม่รวมอยู่ใน 5 ประเภทดังกล่าวข้างต้น) ตัวแทนค้าต่าง สรุปสาระได้ดังนี้

1. ตัวแทนค้าต่าง คือ บุคคลซึ่งทำการซื้อ หรือขายทรัพย์สิน หรือจัดทำกิจการค้าขายอย่างอื่นในนามของตนเองแทน (ต่าง) ตัวการ

2. ถ้ามิได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น ตัวแทนค้าต่างชอบที่จะได้บำเหน็จตามอัตราธรรมเนียมการค้าขายจากตัวการ

3. ถ้าตัวแทนค้าต่างขายได้ราคาต่ำ หรือซื้อเป็นราคาสูงกว่าที่ตัวการกำหนดไว้ และตัวแทนค้าต่างได้ใช้เศษที่ขาดและเกินนั้นแล้ว ตัวการต้องรับในผลของการซื้อและขายนั้น

4. ถ้าตัวแทนค้าต่างขายได้ราคาสูงหรือซื้อได้ราคาต่ำกว่าที่ตัวการกำหนดไว้ ตัวแทนค้าต่างจะ ถือเอาประโยชน์ที่ได้จากการที่ขายหรือซื้อนั้นไว้ไม่ได้ ต้องคิดและส่งให้ตัวการ

5. บทบัญญัติทั้งหลายว่าด้วยตัวแทน ตามที่ศึกษามาแล้วให้นำมาใช้กับตัวแทนค้าต่างเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในเรื่องตัวแทนค้าต่าง 12

หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนและตัวการ

เมื่อทำหน้าที่ตัวแทนให้กับตัวการ ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบเกิดขึ้นระหว่างตัวแทนกับตัวการและขณะเดียวกันตัวการก็มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตัวแทนเช่นกัน ดังนี้

1. หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนต่อตัวการ

1.1 ตัวแทนต้องทำตามคำสั่งของตัวการที่แสดงออกชัด หรือโดยปริยายของตัวการถ้าหากว่าไม่มีคำสั่ง เช่นว่ามาแล้ว ตัวแทนต้องดำเนินตามทางที่เคยทำมาในกิจการค้าขายอันเขาให้ตนทำอยู่นั้น

1.2 ตัวแทนต้องทำการตามคำสั่งของตัวการและใช้ความระมัดระวังและฝีมือตามสมควร

1.3 ตัวแทนต้องทำการด้วยตัวเอง เว้นแต่จะมีอำนาจใช้ตัวแทนช่วงทำการได้

1.4 ตัวแทนต้องแจ้งให้ตัวการทราบ ถึงความเป็นไปในกิจการที่ตัวการมอบหมายให้ว่าสำเร็จลุล่วงไปเพียงไร อย่างไร และถ้าสัญญาตัวแทนสิ้นสุดลง ตัวแทนต้องแถลงบัญชีให้ตัวการทราบ

1.5 ตัวแทนรับเงินและทรัพย์สินอย่างอื่นจากบุคคลภายนอกไว้เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนนั้นตัวแทนต้องส่งให้ตัวการทั้งหมด

1.6 เงินที่ตัวแทนรับไว้จากการเป็นตัวแทนที่สมควรส่งให้ตัวการ หรือควรรนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่กิจการของตัวการ แต่ไม่ส่งและเอาไปใช้เป็นประโยชน์ของตนเสีย นอกจากต้องส่งเงินคืนแล้ว ยังต้องเสียดอกเบี้ยในเงินนั้นนับตั้งแต่วันที่ได้อำนาจไปใช้

1.7 ตัวแทนประมาทเลินเล่อ หรือไม่ทำการเป็นตัวแทน หรือทำไปโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจ หากมีความเสียหายเกิดขึ้นตัวแทนจะต้องรับผิดชอบ

2. หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการต่อตัวแทน

2.1 มีหน้าที่ต้องจ่ายบำเหน็จให้ตัวแทนถ้ามีข้อตกลงกันไว้ โดยหลักแล้วตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้รับบำเหน็จ เว้นแต่จะได้มีข้อตกลงกันไว้ในสัญญาว่ามีบำเหน็จ หรือทางการที่คู่สัญญาประพฤติปฏิบัติต่อกันนั้นเป็นปริยายว่ามีบำเหน็จ หรือเคยเป็นธรรมเนียมมีบำเหน็จ

2.2 มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินทดรองให้ตัวแทน กล่าวคือ ถ้าตัวแทนมีความประสงค์ต้องการเงินไว้ใช้จ่ายเมื่อจำเป็นในกิจการงานที่ตัวการมอบหมายให้ ตัวการต้องจ่ายเงินทดรองให้ตัวแทนตามประสงค์

2.3 มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินให้ตัวแทนที่จ่ายเงินทดรองไปก่อน ถ้ากิจการที่มอบหมายให้ตัวแทนดำเนินการและตัวแทนได้จ่ายเงินทดรองไปก่อนในเหตุการณ์ที่เหมาะสมและจำเป็น ตัวการต้องจ่ายเงินใช้ทดแทนตามที่จ่ายจริงพร้อมดอกเบี้ยให้แก่ตัวแทน

2.4 มีหน้าที่ต้องชำระหนี้หรือให้ประกันอันสมควรแก่ตัวแทน หากตัวแทนได้ทำกิจการตามที่ตัวการสั่งหรือมอบหมายอันเป็นเหตุให้ตัวแทนต้องรับภาระเป็นหนี้สิน และที่ตัวแทนทำไปนั้นก็เหตุอันควรและเหมาะสม ตัวการต้องชำระหนี้แทนตัวแทนหรือให้ประกันอันสมควรแก่ตัวแทน

2.5 มีหน้าที่ต้องชำระค่าเสียหายให้ตัวแทน หากตัวแทนได้ทำกิจการตามที่ตัวการมอบหมายและเป็นเหตุให้ตัวแทนต้องได้รับความเสียหายอันเกิดขึ้นมิใช่เพราะความผิดของตัวแทนแล้ว ตัวการจะต้องชำระค่าเสียหายนั้นให้ตัวแทน

ความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก

บุคคลภายนอกผู้สุจริต ย่อมได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย หากนิติสัมพันธ์ในกิจการใดๆ ที่ได้ก่อให้เกิดขึ้นแล้ว เมื่อได้รับความเสียหาย คู่สัญญาอีกฝ่ายต้องรับผิดชอบใช้ให้ หากความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น มิใช่ความผิดของตน ความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอกมีหลักพิจารณา ดังนี้

1. ตัวการยอมผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการที่ตัวแทนทำขึ้น กิจการใดๆ ที่ตัวแทนหรือ ตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน จะเป็นผลให้ตัวการต้องผูกพันกับบุคคลภายนอก คือ ต้องรับผิดชอบในผลที่ตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ก่อให้เกิดขึ้น หากการกระทำนั้นอยู่ในกรอบที่มอบหมายให้ตัวแทนหรือตัวแทนช่วง

2. ตัวการต้องรับผิดชอบในการกระทำของตัวแทนเซด การที่บุคคลใดได้เซดบุคคลหรือยกให้บุคคล อีกคนหนึ่งเป็นตัวแทนของตน หรือปล่อยให้บุคคลหนึ่งยกตัวเองว่าเป็นตัวแทนของตนโดยไม่ชักท้วง ตัวการหรือบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริต เสมือนหนึ่งว่าบุคคลที่ถูกเซดออกหน้านั้นเป็นตัวแทนของตน

3. ตัวแทนทำให้บุคคลภายนอกเชื่อว่าตัวแทนของตนทำการอยู่ในขอบอำนาจ แม้ว่าตัวแทนจะกระทำการอันใดเกินอำนาจของตัวแทนที่ตัวการมอบให้ แต่ตัวการเองทำให้บุคคลภายนอกเชื่อและ มั่นใจว่าอยู่ในขอบอำนาจ เช่นนี้ ตัวการจักต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริต เสมือนหนึ่งว่าตัวแทนของตนมิได้ทำการนอกเหนืออำนาจ

4. ตัวแทนทำการใดโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจ หากตัวแทนทำการโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจแล้ว ตัวการไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ถ้าหากตัวการให้สัตยาบันต่อการกระทำนั้น ตัวการก็ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเสมือนว่าตัวแทนได้ทำอยู่ในขอบอำนาจ แต่ถ้าตัวการไม่ยอมให้สัตยาบัน ตัวแทนย่อมรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกนั้น ก็รู้อยู่แล้วว่าตัวแทนได้กระทำนอกเหนืออำนาจหรือปราศจากอำนาจของตัวแทน เท่ากับว่าบุคคลภายนอกก็ไม่สุจริตนั่นเอง

5. ตัวแทนทำสัญญาโดยเห็นแก่อำิสสินจ้าง ถ้าตัวแทนเข้าทำสัญญากับบุคคลภายนอกโดยเห็นแก่อำิสสินจ้างเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่น ที่บุคคลภายนอกได้ให้เป็นลากส่วนตัวหรือให้ค้ำประกันว่าจะให้ เช่นนี้แล้ว ตัวการไม่ต้องรับผิดชอบหรือผูกพันสัญญาที่ตัวแทนได้ทำไปแต่อย่างใด เว้นแต่ตัวการจะยินยอมด้วย

ความระงับของสัญญาตัวแทน

สัญญาตัวแทนย่อมระงับสิ้นไปได้ด้วยเหตุดังต่อไปนี้

1. คู่สัญญาตกลงเลิกสัญญากันเอง ถ้าสัญญาตัวแทนเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาทำสัญญาซึ่งกันและกัน การเลิกสัญญาก็อาจทำได้ด้วยการตกลงบอกเลิกสัญญากันเอง สัญญาตัวแทนก็ระงับ

2. ถอนอำนาจตัวแทนหรือบอกเลิกสัญญา หลักกฎหมายกำหนดไว้ว่า "สัญญาตัวแทนย่อมระงับ สิ้นไปด้วยตัวการถอนตัวแทนหรือด้วยตัวแทนบอกเลิกการเป็นตัวแทน" ฉะนั้นหากตัวการต้องการถอนอำนาจตัวแทนหรือบอกเลิกสัญญาตัวแทน ตัวการก็ย่อมถอนอำนาจนั้นได้ หรือบอกเลิกสัญญานั้นเสีย สัญญาตัวแทนก็ระงับ ในทางกลับกัน ตัวแทนมีความประสงค์จะเลิกการเป็นตัวแทนก็สามารถบอกเลิกได้เช่นเดียวกัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าสัญญาตัวแทนได้กำหนดเวลาไว้หรือไม่ แต่ถ้าปรากฏผลว่า การถอน ตัวแทนหรือบอกเลิกสัญญาทำให้อีกฝ่ายเสียหาย ฝ่ายนั้นก็มีสิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายชดเชยค่าเสียหายได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 375/2506 การบอกเลิกการเป็นตัวแทนนั้น จะต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเลิกสัญญา คือ การบอกเลิกสัญญาแก่คู่สัญญาโดยตรงการไปร้องขอถอนตัวจากการเป็นตัวแทนต่อเจ้าพนักงานซึ่งตนได้รับมอบอำนาจให้ติดต่อด้วย ย่อมไม่ทำให้สัญญาตัวแทนระงับไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1087/2509 แม้สัญญาตัวแทนจะกำหนดระยะเวลาไว้ ก็ไม่ผูกมัด ตัวการมิให้ถอนตัวแทนก่อนกำหนด ตัวการจะถอนตัวแทนเสียเมื่อใดก็ได้ แม้ว่าการถอนนั้นจะเป็นการผิดสัญญา ก็เป็นเรื่องที่ตัวแทนจะใช้สิทธิเรียกให้ตัวการชดเชยค่าเสียหายหากตัวแทนต้องเสียหายเพราะการถอนตัวแทนนั้น

3. เมื่อครบกำหนดตามสัญญา สัญญาตัวแทนที่สร้างขึ้นและกำหนดระยะเวลาไว้เมื่อครบกำหนดตามสัญญา การเป็นตัวแทนก็ระงับถูกยกเลิกไปโดยปริยาย เว้นไว้แต่ว่าจะต่อสัญญากันใหม่

4. เมื่อคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตายหรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือล้มละลาย สัญญาตัวแทนย่อมระงับโดยบทบัญญัติของกฎหมาย เว้นแต่จะปรากฏว่าขัดกับข้อสัญญาหรือสภาพแห่งกิจการนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1516-1517/2519 เมื่อตัวการตาย ความเป็นตัวแทนก็ระงับไป ฉะนั้นตัวแทนย่อมหมดอำนาจเมื่อตัวการตายไป จึงไม่มีอำนาจโอนขายที่ดินของตัวการหลังการตายของตัวการแต่อย่างใด

ลักษณะสำคัญของสัญญานายหน้า

หลักกฎหมายลักษณะนายหน้ากำหนดไว้ว่า บุคคลผู้ใดตกลงจะให้ค่าบำเหน็จแก่นายหน้าเพื่อที่ชี้ช่องให้ได้เข้าทำสัญญาก็ดี จัดการให้ได้ทำสัญญากันก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบค่าบำเหน็จ ก็ต่อเมื่อสัญญานั้นได้ทำกันสำเร็จเนื่องแต่ผลแห่งการที่นายหน้า ได้ชี้ช่องหรือจัดการนั้น ถ้าสัญญาที่ได้ทำกันไว้นั้นมี

เงื่อนไข เป็นเงื่อนไขบังคับก่อนไซร์ ท่านว่าจะเรียกร้องบำเหน็จค่านายหน้ายังหาได้ไม่จนกว่าเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว

นายหน้ามีสิทธิจะได้รับค่าใช้จ่ายที่ได้เสียไป ก็ต่อเมื่อได้ตกลงกันไว้เช่นนั้น ความข้อนี้ท่านให้ใช้บังคับ ถึงแม้ว่าสัญญาจะมีได้ทำกันสำเร็จ

ดังนั้นลักษณะสำคัญของนายหน้าจึงมีลักษณะ ดังนี้

1.เป็นคนกลาง คือ เป็นบุคคลที่อยู่ระหว่างคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่าย ที่ทำธุรกิจซึ่งกันและกันหรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า โบรกเกอร์ (Broker)

2.เป็นผู้ซื้อหรือจัดการ คือ ทำหน้าที่ซื้อหรือจัดการให้คู่สัญญาได้มีการทำสัญญาเกิดขึ้นเช่น นายรวยปลูกอาคารทาวน์เฮาส์ เพื่อขายหลายหลังแต่ขายไม่ได้ จึงได้ประสานกับนายคล่องให้เป็น ผู้ติดต่อกับบุคคลทั่วไปให้มาซื้อทาวน์เฮาส์ หากขายได้นายหน้าเป็นคนกลางจัดการซื้อให้มีการทำสัญญาระหว่างคู่สัญญาเกิดขึ้นจะได้ค่าตอบแทนหรือบำเหน็จหลังละ 3 เปอร์เซ็นต์จากราคาที่ขายได้ นายคล่องไปบอกนายมีให้ทราบเกี่ยวกับลักษณะและทำเลของทาวน์เฮาส์ว่าเหมาะสม ต่อการอยู่อาศัยจนมีการตกลงซื้อและทำสัญญาซื้อขายกับนายรวย การปฏิบัติของนายคล่องเช่นนี้ คือ นายหน้า

3.ต้องเป็นสัญญาที่ชอบด้วยกฎหมาย การซื้อและจัดการให้คู่สัญญาได้มีการทำสัญญากันนั้นจะเป็นสัญญาอะไรก็ได้ที่คู่สัญญาต้องการ เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าซื้อ แต่ต้องไม่ใช่สัญญาที่มีวัตถุประสงค์ต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

4.นายหน้ามิได้เข้าทำสัญญา หมายความว่า การทำสัญญานั้น นายหน้ามิได้ร่วมทำสัญญาด้วย นายหน้าไม่มีส่วนรับผิดชอบแต่ประการใด เป็นเพียงผู้ประสานและซื้อหรือขายให้เท่านั้น

5.สัญญาแต่งตั้งนายหน้าไม่มีแบบ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้บังคับรูปแบบการทำสัญญา นายหน้าจึงอาจทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้

6.ไม่มีอำนาจรับเงินหรือรับชำระหนี้ เมื่อมีสัญญาแล้วย่อมมีหนี้ผูกพันเกิดขึ้น หากมีการชำระหนี้ นายหน้าไม่มีอำนาจรับเงินหรือรับชำระหนี้แทนคู่สัญญาแต่อย่างใด "

บำเหน็จนายหน้า

บำเหน็จนายหน้า หมายถึง ค่าตอบแทน ที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมอบให้แก่นายหน้าเป็นค่าตอบแทน ที่ซื้อหรือจัดการให้มีการทำสัญญาเกิดขึ้นตามความประสงค์ บำเหน็จจะให้กับจำนวนเท่าใด ก็เป็นไปตามข้อตกลงของคู่สัญญาหรือถ้ามิได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้เท่าใด กฎหมายก็ถือว่าได้ตกลงกันเป็นจำนวนตามธรรมเนียม คำว่าตามธรรมเนียมโดยทั่วไปที่นายหน้าจะได้รับค่าตอบแทนคิดเป็นเปอร์เซ็นต์จากราคาที่ขายได้ของพื้นที่ท้องถิ่น หรือชนิดของทรัพย์สินที่บอกขาย เช่น คิดค่าบำเหน็จนายหน้า 2 ถึง 3 เปอร์เซ็นต์ หรือ 5 เปอร์เซ็นต์ของราคาที่ดินที่ขายได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนมากน้อยของราคาซื้อขายและความพอใจระหว่างผู้ให้กับนายหน้าด้วย โดยทั่วไปนายหน้าจะได้ค่าตอบแทนก็เมื่องานที่ทำสำเร็จนายหน้าจะได้รับค่าชดใช้ก็ต่อเมื่อได้ตกลงกันไว้ ตลอดจนการเรียกค่าใช้จ่ายต่างๆ

ความรับผิดชอบของนายหน้า

1.นายหน้าอาจถูกบอกเลิกการให้ค่าบำเหน็จจากคู่สัญญาได้ หากนายหน้านั้นทำการให้แก่บุคคลภายนอกฝ่าฝืนข้อตกลงหรือธรรมเนียมที่จะปฏิบัติก่อนหรือฝ่าฝืนต่อการทำหน้าที่นายหน้า คือ ทำการรับบำเหน็จจากบุคคลภายนอกโดยไม่ชอบ ซึ่งถ้าเป็นนายหน้าที่สุจริตแล้วจะไม่ยอมรับ เช่นนายรวยให้นายแดงหาคนมาซื้อที่ดินของตน หากสำเร็จจะให้ค่านายหน้า 5 เปอร์เซ็นต์ ของราคาซื้อขายได้ต่อมานายแดงได้ไปบอกนายมีให้มาซื้อที่ดินแต่ขอค่านายหน้าจากนายมี 2 เปอร์เซ็นต์ ของราคาซื้อ ดังนั้นนายแดงย่อมไม่มีสิทธิจะได้รับค่าบำเหน็จหรือชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เสียไปจากนายรวย

2. ความรับผิดชอบในสัญญา โดยหลักนายหน้าไม่ต้องรับผิดชอบไปถึงรายละเอียดในสัญญาของคู่สัญญาเช่น การชำระหนี้ที่ทำการไว้ เพราะตนเป็นผู้จัดการซื้อของ เว้นแต่ว่าตนปกปิดมิได้บอกความจริงให้คู่สัญญา อีกฝ่ายทราบว่าตนทำการในฐานะนายหน้าของผู้ใด หากปกปิดเช่นว่านี้ นายหน้าต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง

ความระงับของสัญญานายหน้า

กฎหมายมิได้กำหนดว่าสัญญานายหน้าจะระงับได้ด้วยกรณีใดบ้าง ด้วยเหตุนี้จึงต้องนำหลักทั่วไปว่าด้วยการระงับหรือสิ้นสุดของสัญญามาใช้บังคับ ซึ่งมีอยู่ 2 ประการ คือ

1. สัญญาจะระงับโดยข้อตกลงหรือบอกเลิกสัญญานายหน้า
2. สัญญาจะระงับโดยผลของกฎหมาย มี 3 ประการ ดังต่อไปนี้

2.1 คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ เมื่อได้บอกกล่าวและให้เวลาพอสมควรแล้วไม่ชำระ ก็บอกเลิกสัญญาได้

2.2 เมื่อครบกำหนดตามสัญญาที่ตกลงกันไว้หรือกิจการสำเร็จตามสัญญาแล้ว

2.3 การชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัย เช่น ทรัพย์สินหรือวัตถุแห่งสัญญาที่จะทำนิติกรรมต่อกันได้สูญหาย หมดสภาพ สิ้นสลายไปแล้ว สัญญานายหน้าก็ระงับ

ข้อแตกต่างของสัญญานายหน้ากับสัญญาตัวแทน

ข้อแตกต่าง	ตัวแทน	นายหน้า
1. การทำสัญญา	• เข้าทำสัญญาในฐานะตัวแทนของ ตัวการ เสมือนเป็นผู้มีอำนาจทุกประการ	• มิได้ร่วมทำสัญญา เป็นเพียงผู้ซื้อหรือจัดการให้มีการทำสัญญาระหว่าง คู่สัญญาเกิดขึ้นเท่านั้น
2. ความรับผิดชอบในสัญญา	• ต้องรับผิดชอบในสัญญาแทน ตัวการที่ปรากฏในสัญญา	• ไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะปกปิดว่าเป็นนายหน้าให้ผู้ใด
3. การครอบครอง	• อาจจะครอบครองทรัพย์สิน หรือรับเงินแทนตัวการหรือไม่ก็ได้	• ไม่มีสิทธิครอบครองทรัพย์สิน หรือรับเงินแทนคู่สัญญา
4. กิจการที่ทำ	• จัดการเรื่องใดๆ ก็ได้ ตามที่ตัวการมอบอำนาจให้	• จัดการให้มีการทำสัญญาระหว่าง คู่สัญญาเกิดขึ้นเท่านั้น
5. แบบของสัญญาในการแต่งตั้ง	• กิจการใดบังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนก็ต้องทำตามนั้นด้วย	• การแต่งตั้งไม่มีแบบ จะด้วยวาจาหรือหนังสือก็ได้

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 13 กฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนนายหน้า

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

- การตั้งตัวแทนให้ไปทำสัญญาเช่าซื้อบ้าน จะต้องทำอย่างไร
 - ตกลงด้วยวาจา
 - ทำเป็นหนังสือ
 - มีหลักฐานเป็นหนังสือ
 - จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- แต่งตั้งค่าให้เป็นตัวแทนไปกู้เงินจากแหล่ง 10,000 บาท การตั้งตัวแทนจะต้องทำอย่างไร
 - ตกลงด้วยวาจา
 - ทำเป็นหนังสือ
 - มีหลักฐานเป็นหนังสือ
 - จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- จันทร์ตั้งอัครให้ไปเช่าบ้านเป็นเวลา 3 ปีการตั้งตัวแทนจะต้องทำอย่างไร
 - ตกลงด้วยวาจา
 - ทำเป็นหนังสือ
 - มีหลักฐานเป็นหนังสือ
 - จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- พุทธตั้งพสุให้ไปขายโทรทัศน์ในราคา 25,000 บาท การตั้งตัวแทนจะต้องทำอย่างไร
 - ตกลงด้วยวาจา
 - ทำเป็นหนังสือ
 - มีหลักฐานเป็นหนังสือ
 - จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- ตัวการคนใดใช้ผู้เยาว์เป็นตัวแทน จะมีผลอย่างไร
 - ตัวการไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น
 - ตัวการต้องรับผิดชอบเพียงบางส่วน
 - ใช้ผู้เยาว์เป็นตัวแทนไม่ได้
 - ตัวการต้องผูกพันในกิจการที่ตัวแทนกระทำ
- การตั้งตัวแทนเจตน์ต้องทำอย่างไร
 - แสดงออกด้วยกิริยา วาจาก็ได้
 - ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ
 - ต้องทำเป็นหนังสือ
 - ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นบรรดาที่ตัวแทนได้รับไว้เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนนั้น ตัวแทนต้องส่งให้แก่ตัวการหรือไม่
 - ไม่ต้องส่งให้
 - ต้องส่งให้บางส่วน
 - ต้องส่งให้เพียงครั้งเดียว
 - ต้องส่งให้ทั้งหมด
- ตัวการจะถอนตัวแทนได้เมื่อไร
 - ต้องบอกกล่าวให้ทราบล่วงหน้า 15 วัน
 - ต้องบอกกล่าวให้ทราบล่วงหน้า 1 เดือน
 - ต้องบอกกล่าวให้ทราบล่วงหน้า 2 เดือน
 - เมื่อไรก็ได้
- สัญญานายหน้าจะต้องทำอย่างไรจึงจะฟ้องร้องให้บังคับคดีกันได้
 - ตกลงด้วยวาจาก็ได้
 - ต้องทำเป็นหนังสือ
 - ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ
 - ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
- นายหน้ามีสิทธิจะได้รับค่าใช้จ่ายที่เสียไปคืนได้ในกรณีใด
 - เมื่อมีข้อตกลงกันไว้
 - แม้ไม่มีข้อตกลงกันไว้
 - เมื่อบุคคลสองฝ่ายทำสัญญากันเสร็จ
 - แม้บุคคลสองฝ่ายจะมีได้เข้าทำสัญญากัน

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 13 กฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนนายหน้า

1. ข	2. ค	3. ค	4. ค	5. ง
6. ก	7. ง	8. ง	9. ก	10. ก

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 13	หน่วยที่ 13
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 14
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา ตัวแทนและสัญญานายหน้า	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้า		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบหน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนและทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาตัวแทนได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่า สัญญาตัวแทนเป็นนิติกรรมสองฝ่าย คือมีตัวการและตัวแทน ตัวแทนมีอำนาจทำการแทนตัวการ และตัวแทนตกลงจะทำการนั้น ทำให้ตัวการและตัวแทนมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าได้
- 4.2 อธิบายหน้าที่ความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้ามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....อินเตอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มให้ได้กลุ่มละ 5 คน กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเตอร์เน็ต เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะตัวแทนนายหน้า ดังนี้

2. หัวข้อการแบ่งกลุ่ม
 - 2.1. ตัวแทน
 - 2.2. นายหน้า
3. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

- 7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น
- 7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมิน ทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 13	หน่วยที่ 13
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 14
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา ตัวแทนและสัญญานายหน้า	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้า		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ให้ทราบหน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนและทราบความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

บอกลักษณะของสัญญาตัวแทนได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะว่า สัญญาตัวแทนเป็นนิติกรรมสองฝ่าย คือมีตัวการและตัวแทน ตัวแทนมีอำนาจทำการแทนตัวการ และตัวแทนตกลงจะทำการนั้น ทำให้ตัวการและตัวแทนมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าได้
- 4.2 อธิบายหน้าที่ความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้ามาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาตัวแทนและสัญญานายหน้าตามหลักการของกฎหมายได้

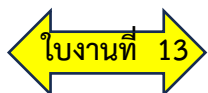
5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง การจัดทำหนังสือมอบอำนาจ.....

เวลา...40... นาที

จุดประสงค์

1. การจัดทำหนังสือมอบอำนาจไว้ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำหนังสือมอบอำนาจ โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันเป็นผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ
3. ให้ผู้มอบอำนาจ มอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจไปดำเนินการเปิดใช้บริการหมายเลขโทรศัพท์มือถือใหม่
4. ให้ผู้มอบอำนาจลงท้ายว่า "เสมือนหนึ่งข้าพเจ้ากระทำด้วยตนเอง"
5. สลับกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งให้อ่านตรวจทานและลงนามเป็นพยาน

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567

10.2 เวก ศิริพิมลวาทีน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

, 2568

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 14
	รหัสวิชา 20200-1006	สอนครั้งที่ 15
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา ประกันภัย	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัย		ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

สัญญาประกันภัย คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีเกิดวินาศภัยขึ้น หรือเกิดเหตุอย่างอื่นในอนาคต ดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงส่งเงิน ซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาต่างตอบแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายสาระสำคัญของสัญญาประกันภัยได้
2. บอกหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันภัยได้
3. อธิบายสาระสำคัญของสัญญาประกันชีวิตได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันภัยได้
- 4.2 อธิบายสาระสำคัญของวิธีการเฉพาะการประกันภัยในการรับขนได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัยมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัยตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. สัญญาประกันภัย
2. สัญญาประกันวินาศภัย
3. สัญญาประกันภัยในการรับขน
4. สัญญาประกันภัยค้าจุณ
5. สัญญาประกันชีวิต

6.กิจกรรมการเรียนรู้หรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับสัญญาประกันภัย 2. ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่อง สัญญาประกันภัย 3. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นสอน 4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 5-10 คน และกำหนดหัวข้อเรื่องแต่ละกลุ่ม 5. ผู้สอนให้ผู้เรียนเตรียมวางแผนการอภิปราย 6. ผู้สอนให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้สอนฟังการอภิปรายและซักถาม 8. ผู้สอนอธิบายเนื้อหา และยกตัวอย่างเรื่องสัญญาประกันชีวิต 9. ผู้สอนซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความเข้าใจในชั้นเรียน ขั้นสรุป 10. ผู้สอนสรุปสาระสำคัญของสัญญาประกันภัย และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งรายงาน 11. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท	1. ผู้เรียนจดบันทึก ซักถามและแสดงความ คิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องสัญญาประกันภัย 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปราย แต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และซักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนฟัง และจดบันทึก 11. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท

7.สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

- หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW) (อ. เวก ศิริพิมพ์ลาติน)
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

- ตัวอย่างสัญญาประกันวินาศภัย
- ตัวอย่างสัญญาประกันภัยในการรับขน

3. ตัวอย่างสัญญาประกันภัยอัคคีภัย

4. ตัวอย่างสัญญาประกันชีวิต

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 14	หน่วยที่ 14
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 15
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา ประกันภัย	ทฤษฎี.....2 ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัย		ปฏิบัติ.....0 ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

สัญญาประกันภัย คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีเกิดวินาศภัยขึ้น หรือเกิดเหตุอย่างอื่นในอนาคต ดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงส่งเงิน ซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาต่างตอบแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บูรณาการกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายสาระสำคัญของสัญญาประกันภัยได้
2. บอกหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันภัยได้
3. อธิบายสาระสำคัญของสัญญาประกันชีวิตได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันภัยได้
- 4.2 อธิบายสาระสำคัญของวิธีการเฉพาะการประกันภัยในการรับขนได้
- 4.3 เลือกนำกฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัยมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัยตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ความหมายของคำว่าประกันภัย

ในการดำเนินชีวิตประจำวันหรือการดำเนินกิจการทางธุรกิจ แน่นอนว่าคงไม่มีใครประสงค์ที่จะให้เกิดอุบัติเหตุหรือความเสียหาย และเมื่ออุบัติเหตุหรือความเสียหายบางครั้งจะเกิดขึ้นโดยที่เราไม่ตั้งใจหรือไม่คาดคิด หรือเราไม่สามารถป้องกันได้ หากแต่เราสามารถลดภาระค่าเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยการทำประกันภัย

หลักกฎหมายกำหนดไว้ว่า "อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคต ดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในโอกาสนี้ บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงิน ซึ่งเรียกว่า **เบี้ยประกันภัย**"

ดังนั้น **ความหมายของประกันภัย** จึงได้แก่

1.เป็นสัญญาสองฝ่าย ระหว่างบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินในกรณีมีวินาศภัยเกิดขึ้น และบุคคลอีกคนหนึ่ง คือ บุคคลผู้ตกลงจะส่งเงินเบี้ยประกันภัยตามสัญญา

2.เป็นสัญญาเพื่อเฉลี่ยความเสียหาย หรือเป็นวิธีการกระจายความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่น เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้ประสบภัยนั้นซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต

การเรียกชื่อบุคคลในสัญญาประกันภัย

บุคคลที่ปรากฏในสัญญาประกันภัย จะมีตำแหน่งที่เกี่ยวข้องดังนี้ ?

1. ผู้รับประกันภัย หมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้

2. ผู้เอาประกันภัย หมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย

3. ผู้รับประกันภัย หมายความว่า บุคคลผู้ซึ่งพึงได้รับค่าสินไหมทดแทนหรือรับจำนวนเงินใช้ให้

อนึ่ง ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยจะเป็นบุคคลคนเดียวกันก็ได้

1.ผู้รับประกันภัย คือ ผู้ที่จัดตั้งเป็นรูปบริษัทจำกัด หรือบริษัทจำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับประกันภัย อาจเป็นการรับประกันวินาศภัย หรือรับประกันชีวิตก็ได้ ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่ต้อง

ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยเมื่อเกิดเหตุวินาศภัยตามสัญญาประกันวินาศภัย หรือเป็นไปตามเหตุสัญญาประกันชีวิตอันอาศัยจากเหตุการณ์ทรงชีพหรือการมรณะของผู้เอาประกันภัย

อนึ่งตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิตพ.ศ. 2535 กำหนดไว้ว่า ผู้รับประกันภัย จะกระทำการได้ต้องเป็นรูปแบบบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือบริษัทจำกัด (มหาชน) ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการประกันภัยจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี บุคคลธรรมดาจึงไม่สามารถเป็นผู้รับประกันภัยได้

2.ผู้เอาประกันภัย คือ บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ผู้เป็นคู่สัญญาเข้าทำสัญญาประกันกับผู้รับประกันภัย โดยมีหน้าที่ต้องชำระเบี้ยประกันภัยซึ่งเป็นเงินให้แก่ผู้รับประกันภัย

3.ผู้รับประกันภัย คือ บุคคลผู้ซึ่งจะได้รับค่าสินไหมทดแทนหรือรับจำนวนเงินที่ใช้ให้ผู้รับประกันภัยจึงเป็นผู้ได้รับประโยชน์ตามสัญญาประกันนั้นเอง ถ้าเป็นสัญญาประกันวินาศภัยผู้รับประกันภัยคือ ผู้ที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเมื่อเกิดมีวินาศภัยขึ้นตามสัญญา และในสัญญาประกันชีวิต ผู้รับประกันภัยคือผู้ที่จะได้รับเงินโดยอาศัยการทรงชีพหรือมรณะของผู้เอาประกันชีวิตตามสัญญา กล่าวคือ เมื่อครบสัญญาแล้ว ผู้เอาประกันภัยยังทรงชีพหรือมีชีวิตอยู่ผู้รับประกันภัยก็คือ ผู้เอาประกันชีวิตนั่นเอง แต่ถ้าผู้เอาประกันภัยตายหรือมรณภาพผู้รับประกันภัยก็คือบุคคลผู้มีชื่อระบุไว้ในสัญญาจะเป็นผู้รับตามสัญญาเอาประกันภัย ต้องมีส่วนได้เสีย หรือมีความเกี่ยวข้องกับผู้รับประกัน และทรัพย์สินที่ประกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ 961/2522 แม้บุคคลภายนอกจะเป็นผู้ชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์แทนให้ก็ตามผู้เช่าซื้อก็เป็นผู้มีส่วนได้เสียในรถยนต์ที่เช่าซื้อ ในอันที่จะเอาไปประกันภัยได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1366/2509 อ. ยากจนไม่มีเงินและไม่ใช่นายาของ ส. อ. ประกันชีวิตของตนเอง ระบุให้ภรรยาของ ส.เป็นผู้รับประกันภัย โดย ส. เป็นผู้เสียเบี้ยประกัน ศาลวินิจฉัยว่า ส. เป็นผู้เอาประกันชีวิต อ. โดยไม่มีส่วนได้เสีย ส. ย่อมไม่ได้รับประโยชน์จากกรมธรรม์สัญญานั้น

ลักษณะของสัญญาประกันภัย

ลักษณะของสัญญาประกันภัย มีลักษณะดังต่อไปนี้

1 เป็นสัญญาต่างตอบแทน โดยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้เอาประกันภัยมีหนี้ต้องชำระเบี้ยประกันภัยให้กับผู้รับประกันภัย และมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากผู้รับประกันภัย ได้แก่ เงินค่าสินไหมทดแทน ส่วนผู้รับประกันภัยจะได้รับชำระหนี้คือเบี้ยประกันภัย และมีหน้าที่จะต้องจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนเช่นเดียวกัน

2 เป็นสัญญาที่มีผลบังคับไม่แน่นอน สัญญาประกันภัยเป็นสัญญากระทำขึ้นเพื่อเฉลี่ยความเสียหายหรือเป็นวิธีการกระจายความเสี่ยงของบุคคล จากคนหนึ่งไปยังบุคคลอื่น ซึ่งเป็นภัยในอนาคตไม่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด ความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัย จะระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย (เอกสารบันทึก ข้อตกลงเงื่อนไขคุ้มครองสำคัญของสัญญาประกันภัย) อันเป็นวัตถุประสงค์ของสัญญา เมื่อได้ทำสัญญาประกันภัยกันแล้ว ผู้รับประกันภัยจะเป็นผู้ได้รับความเสี่ยงแทนผู้เอาประกันภัย

3 เป็นสัญญาไม่มีแบบแห่งนิติกรรม สัญญาประกันภัยกฎหมายมิได้บังคับให้ต้องทำตามแบบแห่งนิติกรรมแต่อย่างใด เพียงแต่ต้องมีหลักฐานของสัญญาเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ จึงจะนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลได้ ดังนั้นสัญญาประกันภัยจึงควรมีการลงชื่อไว้ทั้ง 2 ฝ่าย คือ ทั้งฝ่ายผู้เอาประกันภัยและฝ่ายผู้รับประกันภัย

4 เป็นสัญญาต้องอาศัยความซื่อสัตย์ของคู่สัญญา เนื่องจากวัตถุประสงค์ของสัญญาประกันภัยเป็นเรื่องของการเข้าเสี่ยงภัยและช่วยเหลือกัน ฉะนั้นเมื่อเป็นเรื่องที่จะช่วยเหลือกันแล้ว ผู้เอาประกันภัย มีอะไรควรบอกกล่าวให้ผู้รับประกันภัยได้ทราบ หรือควรต้องบอกกล่าวต่อกัน เพื่อที่ผู้รับประกันภัยจะได้กำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัยลงไปได้ว่าควรเป็นจำนวนเท่าใด หรือเขาควรจะต้องตัดสินใจว่ารับประกันภัยได้หรือไม่ เพราะผู้รู้รายละเอียดดีคือ ผู้เอาประกันภัย โดยเฉพาะการประกันชีวิต ถือว่ามีความสำคัญมากในการแจ้งข้อกำหนดให้ผู้รับประกันภัยได้ทราบข้อเท็จจริง

ประเภทของสัญญาประกันภัย

การประกันภัยอาจแบ่งออกได้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประกันภัยชนิดนั้นๆ หรืออาจเรียกได้ว่าจะเรียกตามชนิดของการคุ้มครอง หรือตามในทางพาณิชย์ หรือทางธุรกิจ มีรายละเอียดดังนี้

1. เรียกตามชนิดของการคุ้มครอง แบ่งได้ 3 ประการ

1.1 การประกันภัยเกี่ยวกับบุคคล เช่น การประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุการเดินทางการประกันสุขภาพ เป็นต้น

1.2 การประกันภัยเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น การประกันอัคคีภัย การประกันภัยรถยนต์ การประกันภัยโจรกรรม เป็นต้น

1.3 การประกันภัยเกี่ยวกับความรับผิดของบุคคล เช่น การประกันความรับผิดของนายจ้าง ต่อลูกจ้าง การประกันความรับผิดทางกฎหมายต่อสาธารณชน เป็นต้น และการประกันชีวิต

2. เรียกตามในทางพาณิชย์หรือทางธุรกิจ แบ่งได้ 2 ประเภท คือ การประกันวินาศภัย

2.1 การประกันวินาศภัย คือ สัญญาประกันความเสียหายใดๆ อันพึงประเมินเป็นเงินได้รวมทั้งความเสียหายจากการสูญเสียในสิทธิผลประโยชน์หรือรายได้ " เป็นการประกันให้ความคุ้มครองทรัพย์สิน แต่ไม่รวมถึงการประกันชีวิต ตัวอย่างเช่น การประกันอัคคีภัย การประกันภัยรถยนต์ การประกันภัยโจรกรรม การประกันความรับผิดของบุคคล เป็นต้น

2.2 การประกันชีวิต คือ สัญญาประกันภัยให้ผู้เอาประกันภัย หรือผู้เอาประกันชีวิต หรือ ผู้รับประโยชน์ตามสัญญาประกันชีวิตได้รับเงินจำนวนหนึ่ง โดยอาศัยการทรงชีพหรือการมรณะของ ผู้เอาประกันชีวิต หรือผู้ถูกเอาประกันชีวิต

ผู้รับเงินประกันชีวิต ได้แก่ ผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้เอาประกันภัย ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลคนเดียวกัน มีโอกาสจะได้รับเงินประกันชีวิตต่อเมื่อถึงกำหนดใช้เงินของสัญญาในขณะที่ผู้เอาประกันชีวิตยังมีชีวิตอยู่ก็ได้ แต่ถ้าผู้เอาประกันชีวิตถึงแก่ความตาย (มรณะ) ก่อนถึงกำหนดของสัญญา ผู้รับเงินประกันชีวิตก็จะตกอยู่ที่ผู้รับผลประโยชน์ตามที่ระบุไว้ในสัญญา

จำนวนเงินอันจะพึงใช้จากผู้รับประกันภัยให้กับผู้เอาประกันภัยนั้นอาจจะชำระเป็นจำนวนยอดเดียว (ครั้งเดียว) หรือเป็นรายปีก็ได้สุดแล้วแต่จะตกลงกัน

กรรมธรรม์ประกันภัย

กฎหมายกำหนดไว้ว่า ให้ผู้รับประกันภัยส่งมอบกรรมธรรม์ประกันภัยอันมีเนื้อความต้องตามสัญญานั้นแก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง

กรรมธรรม์ประกันภัยต้องลงลายมือชื่อของผู้รับประกันภัย และมีรายการดังนี้ต่อไปนี้

1. วัตถุที่เอาประกันภัย (เช่น ประกันวินาศภัย อาคารเรือนแถว เลขที่ 51/3)
2. ภัยใดที่ผู้รับประกันภัยรับเสี่ยง (เช่น ประกันอัคคีภัย)
3. ราคาแห่งมูลค่าประกันภัย (เช่น ราคาประเมินหนึ่งล้านบาท)
4. จำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัย (เช่น เอาประกันภัยห้าแสนบาท)
5. จำนวนเบี้ยประกันและวิธีส่ง (เช่น ส่งเป็นรายปี ปีละ 2 หมื่นบาท)
6. เวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุด (เช่น 1 ม.ค. 2555 ถึง 31 ธ.ค. 2574)
7. ชื่อบริษัทประกันภัย (เช่น บริษัทปลอดภัยประกันภัย จำกัด)
8. ชื่อผู้เอาประกันภัย (เช่น นายไก่อ แสนสวย)
9. ชื่อผู้รับประโยชน์ (เช่น นางเป็ด แสนสวย)
10. วันทำสัญญาประกันภัย (วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555)
11. สถานที่ วันที่ ทำกรรมธรรม์ประกันภัย (บริษัทปลอดภัยประกันภัย จำกัด วันที่ 1 มกราคม 2555)
12. ลงลายมือชื่อของกรรมการบริษัทและตราประทับ (ถ้ามี)

เบี้ยประกันภัย

เบี้ยประกันภัย หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้เอาประกันภัย จะต้องจ่ายให้แก่ผู้รับประกันภัยตามเงื่อนไข ที่ได้กำหนดตกลงไว้ในสัญญา และจะต้องเป็นเงินสด จำนวนหรืออัตราเบี้ยประกันภัยที่ผู้รับประกันภัยกำหนดให้กับผู้เอาประกันภัยจะมีรายได้เพียงพอถัวเฉลี่ยเป็นค่าสินไหมทดแทน เมื่อมีกรณีวินาศภัยเกิดขึ้นและไม่สูงเกินไปซึ่ง พ.ร.บ.ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 (มาตรา 30) และ พ.ร.บ.ประกันชีวิต พ.ศ. 2535 (มาตรา 30) กำหนดไว้ ผู้รับประกันภัยจะกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยตามใจชอบเองไม่ได้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนก่อนเสมอ

ความหมายการประกันวินาศภัย

การประกันวินาศภัยเป็นสัญญาประกันภัยประเภทหนึ่งที่ผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งในกรณีมีวินาศภัยเกิดขึ้น หรือเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งในสัญญาเกิดขึ้นให้กับ ผู้เอาประกันภัย โดยผู้เอาประกันภัยจะต้องส่งเบี้ยประกันภัยให้กับผู้รับประกันภัย

กฎหมายยังกำหนดไว้อีกว่า "วินาศภัย ให้หมายรวมเอาความเสียหายอย่างใดๆ บรรดาซึ่งจะ พังปรมาณเป็นเงินได้"

จากหลักกฎหมาย ประกันวินาศภัย หมายถึงสัญญาประกันภัยเพื่อความเสียหายใดๆ หรือความเสียหายทุกชนิดอันพึงจะประเมินราคาเป็นเงินได้แล้วย่อมถือว่าเป็นการประกันวินาศภัยทั้งสิ้นเว้นชีวิตคนการประกันวินาศภัยจึงมีบุคคลสองฝ่ายคือ ผู้รับประกันวินาศภัย และผู้เอาประกันวินาศภัย

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันวินาศภัย

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันวินาศภัย แยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี คือ สิทธิ และหน้าที่

1. สิทธิของผู้รับประกันวินาศภัย มีด้วยกัน 5 ประการ

1.1 สิทธิในการรับเบี้ยประกันภัย ในสัญญาประกันภัยเกี่ยวกับการวินาศภัย ผู้เอาประกันวินาศภัยตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย ให้กับผู้รับประกันภัย เป็นการตอบแทน ที่ผู้รับประกันภัยต้องยอมเข้าเสี่ยงภัยแทนผู้เอาประกันวินาศภัยด้วยการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้หากมีวินาศภัยเกิดขึ้น ผู้รับประกันวินาศภัยจึงมีสิทธิรับเบี้ยประกันภัยนั้นเป็นค่าตอบแทน

1.2 สิทธิเรียกให้ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กล่าวคือ เมื่อมีวินาศภัยตามสัญญาเกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัย หน้าที่ประการหนึ่งของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยจากการประกันภัยครั้งนี้จะต้องแจ้งเหตุให้ผู้รับประกันภัยทราบโดยไม่ชักช้า หากเพิกเฉยไม่ปฏิบัติโดยไม่มีเหตุอ้างว่าไม่สามารถปฏิบัติได้ จนเป็นเหตุให้ผู้รับประกันภัยได้รับความเสียหายเพราะเหตุล่าช้าไม่แจ้งให้ทราบโดยเร็ว ผู้เอาประกันภัยอาจเรียกให้ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนี้ได้

การเรียกค่าเสียหายจากผู้เอาประกันภัยต้องดูเป็นเรื่องๆ ไป ซึ่งผู้เอาประกันภัยอาจพิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถแจ้งเหตุเช่นนั้นได้ ก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

ตัวอย่าง

การที่ผู้เอาประกันภัยชักช้าไม่แจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบเมื่อรถยนต์ที่เอาประกันภัยหาย การแจ้งช้าเป็นเหตุให้ผู้รับประกันภัยเสียหาย ผู้รับประกันภัยชอบที่จะเรียกเอาค่าเสียหายจากผู้เอาประกันภัยได้อีกส่วนหนึ่งแต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า การแจ้งช้ามิได้ทำให้ผู้รับประกันภัยเสียหายแต่อย่างใด ผู้เอาประกันภัยจึงไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้ผู้รับประกันภัย

1.3 สิทธิการรับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยถ้าวินาศภัยเกิดขึ้นเพราะเหตุบุคคลภายนอกมากระทำต่อทรัพย์สินหรือวัตถุที่ประกันภัยไว้ตามสัญญา เมื่อผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยไปแล้ว ย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยไล่เบี้ยเอาจากบุคคลภายนอกผู้ทำให้วินาศภัยเกิดขึ้นได้ทันทีเท่าจำนวนที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปจริง

ตัวอย่าง

นาย ก ประกันภัยรถยนต์ไว้กับบริษัท ข รถยนต์ของนาย ก มีอุบัติเหตุชนกับรถยนต์นาย ค ซึ่งเป็นฝ่ายผลิต เมื่อบริษัท ข ชดใช้ค่าเสียหาย ค่าซ่อมรถยนต์ของนาย ก ผู้เอาประกันแล้วย่อมรับช่วงสิทธิของนาย ก ผู้เอาประกันภัยเรียกค่าเสียหายจากนาย ค ได้ตามจำนวนที่จ่ายไปจริง

1.4 สิทธิเรียกให้ผู้เอาประกันภัยหาประกันภัยให้ใหม่ ถ้าปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ผู้รับประกันภัยอาจใช้สิทธิเรียกให้ผู้เอาประกันภัยหาประกันภัยอันสมควรให้แก่ตนหรือบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ เว้นแต่ผู้เอาประกันภัยได้ส่งประกันภัยแล้วเต็มจำนวนในช่วงเวลานั้น ผู้รับประกันภัยจะบอกเลิกสัญญาทันทีไม่ได้ ต้องรอให้ช่วงเวลาส่งเบี้ยประกันภัยถึงกำหนด

1.5 สิทธิในซากทรัพย์สินที่รับประกันภัยไว้ ทรัพย์สินที่ได้รับประกันภัยไว้ เมื่อเกิดวินาศภัยกับทรัพย์สินนั้น เช่น ไฟไหม้อาคารที่ประกันวินาศภัยเกี่ยวกับอัคคีภัย อาคารก็จะมีซากทรัพย์สิน ได้แก่ เศษเหล็ก อิฐไม้ หรือกรณี

ประกันภัยรถยนต์ เมื่อเกิดอุบัติเหตุชนกันเสียหายยับเยินซ่อมไม่คุ้มค่า หากผู้รับประกันภัยได้ใช้ราคาประกันเต็มราคาแล้ว จะมีสิทธิในซากทรัพย์สินหรือไม่ เรื่องนี้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะแต่มีคำพิพากษาของศาลไว้ว่า เมื่อผู้รับประกันภัยได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยจนครบจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงแล้ว ย่อมมีสิทธิจะรับเอาซากทรัพย์สินไปเป็นประโยชน์ของตนได้

2. หน้าที่ของผู้รับประกันวินาศภัย

หน้าที่ของผู้รับประกันวินาศภัย มีด้วยกัน 4 ประการ

2.1 หน้าที่ใช้ค่าสินไหมทดแทน เมื่อผู้เอาประกันวินาศภัยจ่ายเบี้ยประกันภัยให้ผู้รับประกัน วินาศภัยเพื่อให้ยอมเสี่ยงภัยแทนตนหากมีวินาศภัยตามสัญญา เมื่อมีวินาศภัยเกิดขึ้น และผู้เอาประกัน วินาศภัยได้รับความเสียหาย ผู้รับประกันวินาศภัยจึงมีหน้าที่ต้องใช้หรือจ่ายค่าสินไหมทดแทนค่าเสียหายให้กับผู้เอาประกันวินาศภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามสัญญา

การใช้ค่าสินไหมทดแทนมีหลักอยู่ว่าให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง แต่มิให้เกินไปกว่าจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้

จากหลักกฎหมายดังกล่าว มีปัญหาว่า ถ้าได้ทำสัญญาประกันวินาศภัยเป็นสองรายหรือมากกว่านั้น พร้อมกันเพื่อความวินาศภัยอันเดียวกัน และจำนวนเงินที่เอาประกันภัยไว้รวมกันทั้งหมดจะท่วมจำนวนที่ประกันวินาศภัยไว้จริง ผู้เอาประกันภัยจะได้รับเต็มจำนวนทุกรายใช่หรือไม่ ตอบว่าไม่ใช่เพราะหลักกฎหมายบัญญัติให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง คือเสียหายเท่าไร ก็ได้รับค่าสินไหมทดแทนเพียงเท่านั้น ปัญหาถามต่อว่าผู้เอาประกันภัยแต่ละรายจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อความวินาศภัยนั้นอย่างไร กฎหมายบัญญัติโดยสรุปว่า

"ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้นพร้อมกันเพื่อความวินาศภัยอันเดียวกัน และจำนวนเงินเอาประกันภัยรวมแล้วมากกว่าจำนวนที่วินาศภัยจริง ผู้รับประกันภัยแต่ละคน ต้องใช้เงินวินาศภัยแบ่งตามส่วนมากน้อยที่ตนรับประกันภัยไว้"

ตัวอย่าง

นาย ก นำบ้านของตนราคา 500,000 บาท ประกันอัคคีภัยไว้กับบริษัทประกันภัย ข จำนวนเงิน 400,000 บาท และประกันอัคคีภัยไว้กับบริษัทรับประกันภัย ค จำนวนเงิน 300,000 บาท ในวันเดียวกัน ถือว่ารับประกันภัยพร้อมกัน ต่อมาบ้านนาย ก ถูกไฟไหม้เสียหายหมดทั้งหลัง คือ 500,000 บาท กรณีเช่นนี้ บริษัทประกันภัย ข และบริษัทประกันภัย ค จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวนเงินในวินาศภัยแบ่งตามสัดส่วน ที่ตนรับประกันภัยไว้รวมแล้วไม่เกิน 500,000 บาท ดังนี้

สูตร : ความรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทน = $\frac{\text{ราคาที่แท้จริง} \times \text{จำนวนที่เอาประกัน}}{\text{จำนวนเอาประกันทุกบริษัทรวมกัน}}$

ดังนั้นบริษัท ข รับผิดชอบค่าสินไหมทดแทน = $\frac{500,000 \times 400,000}{700,000} = 285,715 \text{ บาท}$

บริษัท ค รับผิดชอบค่าสินไหมทดแทน = $\frac{500,000 \times 300,000}{700,000} = 214,285 \text{ บาท}$

รวม 500,000 บาท

กฎหมายวางหลักต่อไปว่า "ถ้ารับประกันวินาศภัยไม่พร้อมกันคือทำต่างวันก่อนหลังต่อเนื่องกัน บริษัทที่รับประกันภัยไว้ก่อนถือว่าเป็นรายแรก มีภาระต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนที่รับประกันภัยไว้ก่อน แต่ไม่เกินจำนวนที่เสียหายจริง ถ้ายังไม่ถึงจำนวนที่เสียหายให้บริษัทรับประกันภัย ถัดมารับผิดชอบชดใช้ส่วนที่เหลือ เช่นนี้ต่อไปตามลำดับจนครบจำนวนที่วินาศภัยตามจำนวนที่เสียหายจริง และถ้าครบจำนวนแล้วยังมี

บริษัทรับประกันลำดับถัดไปอีก ต้องถือว่าความเสียหายวินาศภัยไม่มีแล้ว ผู้รับประกันภัยที่เหลือ จึงไม่ต้องจ่ายสินไหมค่าทดแทนแต่อย่างใด"

ตัวอย่าง

นาย ก นำบ้านของตนราคา 500,000 บาท ประกันอัคคีภัยไว้กับบริษัทรับประกันภัย ข วงเงิน 400,000 บาท ในวันที่ 1 มีนาคม 2556 รุ่งขึ้นวันที่ 2 มีนาคม 2556 ได้นำบ้านหลังเดิมไปประกันอัคคีภัยไว้กับบริษัท รับประกันภัย ค ในวงเงิน 300,000 บาท และวันถัดไปคือวันที่ 3 มีนาคม 2556 ได้นำบ้านหลังเดิมไปประกันอัคคีภัยไว้กับบริษัทประกันภัย ง ในวงเงิน 200,000 บาท กรณีเช่นนี้ เป็นการรับประกันวินาศภัยต่างวันต่อเนื่องกัน คือไม่พร้อมกัน ต่อมาบ้านของนาย ก เกิดวินาศภัยอัคคีภัยไหม้หมดทั้งหลัง เสียหายทั้งสินเป็นเงิน 500,000 บาท

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันภัย

ผู้รับประกันภัย คือ บุคคลผู้จะพึงได้รับค่าสินไหมทดแทน หรือรับจำนวนเงินใช้ให้ผู้รับประกันภัยอาจเป็นบุคคลคนเดียวกับผู้เอาประกันภัย หรือเป็นบุคคลภายนอกที่ระบุชื่อให้ผู้รับประกันภัยก็ได้ ผู้รับประกันภัยมีสิทธิและหน้าที่ดังนี้

1. สิทธิของผู้รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยย่อมมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนหรือจำนวนเงินหากมีวินาศภัยเกิดขึ้นดังที่กำหนดไว้ในสัญญาประกันภัย สิทธิของผู้รับประกันภัยจะมีสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้แสดงถือเอาประกันภัยในสัญญาประกันภัย และถ้าผู้รับประกันภัยเป็นบุคคลภายนอก ก็มีสิทธิจะเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยในฐานะเป็นลูกหนี้ ชำระหนี้ให้แก่ตนโดยตรงได้

2. หน้าที่ของผู้รับประกันภัย ถ้ามีวินาศภัยเกิดขึ้นตามที่ผู้รับประกันภัยตกลงรับประกันภัยไว้และผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยทราบความวินาศภัยนั้นแล้ว มีหน้าที่ต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับประกันภัยโดยเร็ว (เช่นเดียวกับหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยตามที่กล่าวมาแล้ว)

อายุความ

อายุความฟ้องร้องต่อศาลในคดีวินาศภัยใช้กับทุกฝ่าย (ฝ่ายผู้รับประกันภัยและฝ่ายผู้เอาประกันภัยมีอายุความ 2 ปี) ในกรณี

1. เรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน มิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนด 2 ปี นับแต่วันวินาศภัย

2. เรียกให้ใช้หรือให้คืนเบี้ยประกันภัยมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนด 2 ปี นับแต่วันซึ่งมีสิทธิเรียกให้ใช้หรือคืนเบี้ยประกันภัยถึงกำหนด

ลักษณะของการประกันชีวิต

การประกันชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของการประกันภัย และแยกออกจากหากจากการประกันวินาศภัยเป็นสัญญาที่บุคคลหนึ่งจะจ่ายเงินให้กับบุคคลอีกคนหนึ่งโดยอาศัยการทรงชีพหรือมรณะของเขาตามที่ระบุไว้ในสัญญา และบุคคลนั้นตกลงจะส่งเงินเรียกว่าเบี้ยประกันชีวิต ในสัญญาผู้รับประกันภัยอาจเรียกว่า ผู้รับประกันชีวิต และผู้เอาประกันภัยอาจเรียกว่า ผู้เอาประกันชีวิตผู้รับประกันชีวิตจะต้องจัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือในรูปบริษัทมหาชนจำกัด

วัตถุประสงค์ของการประกันชีวิตก็เนื่องจาก มนุษย์ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อบรรเทาและรับภาระทางสังคมในการสูญเสียชีวิต ไม่ให้ผู้เสียชีวิตต้องรับเคราะห์กรรมแต่ผู้เดียว

1. เป็นสัญญาต่างตอบแทนในลักษณะสัญญาประกันภัย

2. เป็นสัญญาโดยอาศัยการทรงชีพหรือมรณะของบุคคลผู้เอาประกันภัย

3. บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประกันชีวิต มีด้วยกัน 3 ฝ่าย คือ

1) ผู้รับประกันภัย ซึ่งเรียกว่า ผู้รับประกันชีวิต

2) ผู้เอาประกันภัย ซึ่งเรียกว่า ผู้เอาประกันชีวิต

3) ผู้รับประโยชน์ คือ บุคคลที่ระบุไว้ในสัญญาให้เป็นผู้รับเงินประกันชีวิต หรือเป็นบุคคลคนเดียวกับกับผู้เอาประกันชีวิต

รูปแบบการทำสัญญาประกันชีวิต

กฎหมายบัญญัติว่า "ในการทำสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จำนวนเงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของบุคคลคนหนึ่ง"

จากบทบัญญัติของกฎหมาย การประกันชีวิตสามารถแบ่งออกได้เป็น ดังนี้

แบบที่ 1 : อาศัยความทรงชีพของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการใช้เงิน การประกันชีวิตแบบนี้เป็น สัญญาที่มีข้อตกลงกันว่า ถ้าผู้เอาประกันชีวิตยังมีชีวิตอยู่ถึง 60 ปี ผู้รับประกันชีวิตจะจ่ายเงินให้

ตัวอย่าง

นาย ก ประกันชีวิตกับบริษัทประกันชีวิตแบบอาศัยความทรงชีพของบุคคล ในสัญญากำหนดว่าหากผู้เอาประกันชีวิตถึงแก่ความตายก่อนอายุถึง 60 ปี ผู้รับประกันชีวิตก็ไม่ต้องใช้เงินประกันชีวิตให้สัญญาประกันชีวิตแบบนี้ เป็นการประกันชีวิตโดยอาศัยการทรงชีพของนาย ก ผู้เอาประกันชีวิต ซึ่งนาย ก และ ผู้รับประโยชน์จะไม่ได้รับอะไรตอบแทนเลย เบี้ยประกันชีวิตที่ส่งให้ไปแล้วก็เป็นอันสูญเปล่า โดยถือว่าอีกฝ่ายคือผู้รับประกันชีวิตได้เสียรับเข้ามาแล้ว โดยมีหลักว่า ถ้านาย ก ผู้เอาประกันชีวิตไม่ตายก่อนอายุ 60 ปี ผู้รับประกันชีวิต ต้องจ่ายเงินซึ่งเอาประกันชีวิตตามจำนวนในสัญญาทันที

แบบที่ 2 : อาศัยความมรณะของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นหลักในการใช้เงิน การประกันชีวิตแบบนี้มีลักษณะตรงข้ามกับแบบที่ 1 คือ อาศัยการตายของผู้เอาประกันชีวิตเป็นหลักในการใช้เงิน หมายความว่า ถ้าถึงแก่ความตายภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาก็จะได้รับเงินประกันชีวิตจากผู้รับประกันชีวิตหรืออาจเป็นกรณีไม่กำหนดระยะเวลาคือตายลงเมื่อใดก็จะได้รับเงินประกันชีวิตจากผู้รับประกันชีวิต

ตัวอย่าง

นาย ก ประกันชีวิตไว้กับบริษัทประกันชีวิตแห่งหนึ่งแบบอาศัยความมรณะเป็นหลักในการใช้เงินมีระยะเวลา 20 ปี (กำหนดระยะเวลาไว้) หากนาย ก ตายภายใน 20 ปี นับแต่วันทำสัญญา บริษัทประกันชีวิตต้องใช้หรือจ่ายเงินให้แก่ผู้รับประโยชน์หรือทายาทของนาย ก แต่ถ้านาย ก ไม่ตายภายใน 20 ปี นาย ก ก็ไม่ได้อะไรตอบแทนจากบริษัทประกันชีวิตเลย

แบบที่ 3 : เป็นแบบที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อทดแทนการรับประกันชีวิตเดิมซึ่งต่างก็มีจุดอ่อน ด้วยการนำเอาการประกันชีวิตแบบที่ 1 และแบบที่ 2 ผสมผสานกันเป็นสัญญาประกันชีวิตแบบที่ 3 เรียกว่าประกันชีวิตแบบสะสมทุนหรือสะสมทรัพย์

แบบสะสมทุนหรือสะสมทรัพย์จะอาศัยการกำหนดเวลาการทำประกันชีวิตเป็นหลัก กล่าวคือภายในกำหนดเวลาที่ตกลงกันไม่ว่าผู้เอาประกันชีวิตยังมีชีวิตอยู่หรือตายลงผู้รับประกันชีวิตจะต้องใช้เงินประกันชีวิตให้ทั้ง 2 กรณี

ตัวอย่าง

นาย ก ทำประกันชีวิตแบบสะสมทุนหรือสะสมทรัพย์กับบริษัทรับประกันชีวิตแห่งหนึ่ง กำหนดระยะเวลาไว้ 20 ปี ระยะเวลาผ่านไป 15 ปี นาย ก ถึงแก่ความตาย บริษัทรับประกันชีวิตต้องใช้เงินให้กับผู้รับประโยชน์หรือทายาทของนาย ก ตามที่ตกลงกันได้

แต่ถ้าครบ 20 ปี นับแต่วันทำสัญญาแล้ว นาย ก ยังมีชีวิตอยู่ บริษัทรับประกันชีวิตก็ต้องใช้เงินประกันชีวิตตามจำนวนเงินที่ทำประกันชีวิตไว้ให้นาย ก ผู้เอาประกันชีวิตเช่นเดียวกัน

สิทธิและหน้าที่ของผู้เอาประกันชีวิต

1 สิทธิของผู้เอาประกันชีวิต มี 3 ประการ ดังนี้

1.1 สิทธิโอนประโยชน์แห่งสัญญาให้แก่บุคคลอื่น การทำสัญญาประกันชีวิตจะระบุชื่อผู้รับประโยชน์ซึ่งอาจเป็นผู้ประกันชีวิตเองหรือบุคคลอื่นไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย (ประกันชีวิต) แต่ตราบใด ที่ผู้เอาประกันชีวิตยังมิได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัย (ประกันชีวิต) ให้กับผู้รับประโยชน์และผู้รับประโยชน์ยังมิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังบริษัทผู้รับประกันชีวิตแล้วว่าตนจำนจะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้น ผู้เอาประกันชีวิตย่อมมีสิทธิตามกฎหมายจะโอนประโยชน์แห่งสัญญาประกันชีวิตนั้นให้กับคนอื่นหรือใคร ก็ได้เป็นผู้รับประโยชน์ในสัญญาประกันชีวิตของตนได้

1.2 สิทธิบอกเลิกสัญญาประกันชีวิต การบอกเลิกสัญญาประกันชีวิตเป็นสิทธิของผู้เอาประกันชีวิต กล่าวคือเมื่อสัญญาประกันชีวิตได้ทำขึ้นแล้ว ผู้เอาประกันชีวิตก็จะเริ่มส่งเบี้ยประกันชีวิตหากมีความประสงค์จะเลิกสัญญาหรือไม่ต้องการเป็นคู่สัญญากันต่อไป ผู้เอาประกันชีวิตก็อาจเลิกได้ด้วยการงดไม่ส่งเบี้ยประกันชีวิต จะทำให้สัญญาประกันชีวิตเลิกไปโดยปริยาย ข้อต้องพิจารณาก็คือ หาก ผู้ประกันชีวิตได้ส่งเบี้ยประกันชีวิตมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ผู้เอาประกันชีวิตยังมีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิต หรือกรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จรูปจากผู้เอาประกันชีวิตอีกด้วย

1.3 สิทธิได้รับเงินประกันชีวิต เมื่อมีมรณภัย (การตาย) ของผู้เอาประกันชีวิต หรือครบกำหนดระยะเวลาโดยอาศัยการทรงชีพ (ครบกำหนดและยังไม่ตาย) ผู้เอาประกันชีวิต ผู้รับประโยชน์หรือทายาทของผู้เอาประกันชีวิตมีสิทธิได้รับเงินประกันชีวิตนั้น

2.หน้าที่ของผู้เอาประกันชีวิต มี 3 ประการ ดังนี้

2.1 หน้าที่เปิดเผยข้อความจริง การเปิดเผยข้อความจริงในการทำสัญญาประกันชีวิตหมายถึง ความจริงที่เป็นสาระสำคัญ หากผู้รับประกันชีวิตทราบความจริงอันเป็นสาระสำคัญนั้นแล้ว จะเป็นสาเหตุให้ต้องเรียกเบี้ยประกันชีวิตสูงขึ้น หรืออาจบอกปิดไม่รับทำสัญญาด้วย ความจริงที่เป็นสาระสำคัญ ต่อการเสี่ยงที่จะทำให้ผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้ถูกเอาประกันชีวิตมีโอกาสเสียชีวิตเร็วยิ่งขึ้น เช่น ผู้เอาประกันชีวิต รู้อยู่แล้วว่าตนเป็นโรคปอดอักเสบ มีอาการไอเรื้อรัง แต่รับรองตนเองว่าไม่มีโรคอะไร และมีสุขภาพสมบูรณ์การที่ไม่เปิดเผยข้อความจริงอันเป็นสาระสำคัญนี้ อาจมีผลให้สัญญาประกันชีวิตที่ทำกันไว้แล้วตกเป็นโมฆะได้ และถ้าฝ่ายผู้รับประกันชีวิตทราบความจริงทำการบอกกล่าวภายในระยะเวลาเดือนหนึ่ง นับแต่วันที่ผู้รับประกันชีวิตทราบสัญญาประกันชีวิตนั้นจะตกเป็นโมฆะทันที

2.2 หน้าที่ต้องแถลงอายุตรงความจริง หน้าที่ต้องแถลงความจริงข้อนี้คล้ายกับข้อ 2.1 ต่างกันตรงที่ระบุว่าเป็นเรื่องของอายุ ที่ผู้เอาประกันชีวิตต้องบอกหรือแถลงอายุของตนตรงตามเป็นจริงหากแถลงหรือบอกคลาดเคลื่อนผิดไปจากความเป็นจริง จนเป็นสาเหตุให้ผู้รับประกันชีวิตกำหนดเบี้ยประกันชีวิตต่ำ (บอกอายุต่ำกว่าความเป็นจริง) เมื่อผู้รับประกันชีวิตทราบภายหลังมีสิทธิลดจำนวนเงิน อันพึงต้องใช้ให้ผู้เอาประกันชีวิตลงได้ตามส่วนของความคลาดเคลื่อนนั้น และถ้าอายุที่คลาดเคลื่อนอยู่นอก อัตราพิภตทางการค้าปกติ คือไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะรับประกันชีวิต สัญญานั้นย่อมตกเป็นโมฆะ ผู้รับประกันชีวิตสามารถบอกกล่าวให้สัญญาตกเป็นโมฆะได้

การบอกเลิกสัญญาประกันชีวิต

ได้กล่าวมาแล้วว่า การบอกเลิกสัญญาประกันชีวิต (หรือการประกันภัยทุกชนิด) เป็นสิทธิของผู้เอาประกันชีวิตที่จะบอกเลิกสัญญาประกันชีวิตในเวลาใดก็ได้ด้วยการงดไม่ส่งเบี้ยประกันชีวิตต่อไป สัญญาประกันชีวิตก็สิ้นสุดและเลิกไปตามกฎหมายโดยปริยาย ไม่จำเป็นต้องแจ้งหรือบอกกล่าวเป็นหนังสือแต่อย่างใด แต่ถ้า

ได้ส่งเบี้ยประกันชีวิตมาแล้วกว่า 3 ปี ผู้เอาประกันชีวิตมีสิทธิได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตหรือกรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จรูปจากบริษัทผู้รับประกันชีวิตตามที่กำหนด 39

อายุความ

สิทธิเรียกร้องจะนำคดีฟ้องร้องต่อศาลว่ามีอายุความเท่าไรนั้น ในเรื่องของการประกันภัย กฎหมายกำหนดไว้เฉพาะการประกันวินาศภัยเท่านั้นตามมาตรา 882 ส่วนการประกันชีวิตกฎหมายมิได้กำหนดไว้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ว่า "อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้มีกำหนด 10 ปี"

ดังนั้น การเรียกให้ใช้เงินตามสัญญาประกันชีวิตก็ดี การเรียกให้ใช้หรือคืนเบี้ยประกันชีวิตก็ดีต้องใช้หลักอายุความทั่วไป คือให้ฟ้องร้องกันได้ภายในกำหนด 10 ปี นับตั้งแต่วันที่เริ่มต้นอาจใช้สิทธิเรียกร้องนั้นได้เป็นต้นไป

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 14 กฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัย

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

- สัญญาประกันภัย เป็นสัญญาอะไร
 - สัญญาต่างตอบแทน
 - สัญญาไม่ต่างตอบแทน
 - สัญญาที่ไม่มีค่าตอบแทน
 - สัญญาซึ่งจะตอบแทนกันหรือไม่ก็ได้
- ใครเป็นบุคคลคนเดียวกันได้
 - ผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัย
 - ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย
 - ผู้รับประกันภัยและผู้รับประกันภัย
 - ผู้รับประกันภัยและผู้รับประกันชีวิต
- สัญญาประกันภัยนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญแล้ว จะมีผลอย่างไร
 - เป็นโมฆะ
 - เป็นโมฆียะ
 - ฟ้องร้องให้บังคับคดีกันได้
 - ฟ้องร้องให้บังคับคดีกันไม่ได้
- ข้อใดมิใช่การประกันวินาศภัย
 - การประกันอัคคีภัย
 - การประกันอุทกภัย
 - การประกันวาทภัย
 - การประกันชีวิต
- เบี้ยประกันภัย จะต้องเป็นอะไร
 - เป็นทองคำ
 - เป็นรถยนต์
 - เป็นบ้าน
 - เป็นเงิน
- ผู้รับประกันภัยสนองรับคำเสนอขอประกันชีวิตของผู้เอาประกันภัยโดยออกกรมธรรม์ประกันภัยให้เมื่อผู้เอาประกันภัยตายแล้วโดยผู้รับประกันภัยไม่รู้ สัญญามีผลอย่างไร
 - เป็นโมฆียะ
 - เป็นโมฆะ
 - สมบูรณ์
 - สมบูรณ์บางส่วน
- ผู้เอาประกันภัยวินาศภัยจะบอกเลิกสัญญาได้เมื่อไร
 - ก่อนเริ่มเสี่ยงภัย
 - เมื่อเริ่มเสี่ยงภัยมาแล้ว 1 เดือน
 - เมื่อเริ่มเสี่ยงภัยมาแล้ว 3 เดือน
 - เมื่อเริ่มเสี่ยงภัยมาแล้ว 6 เดือน

8. บ้านราคา 1,000,000 บาท เอาประกันภัยไว้ 600,000 บาท ราคาแห่งมูลประกันภัย คือเงินเท่าไร
 ก. 600,000 บาท ข. 700,000 บาท
 ค. 800,000 บาท ง. 1,000,000 บาท
9. การประกันภัยอัคคีภัย เป็นการประกันวินาศภัยที่มีวัตถุประสงค์แห่งการประกันเป็นอะไร
 ก. เป็นบ้าน ข. เป็นรถยนต์
 ค. เป็นเรือเดินทะเล ง. เป็นความรับผิดชอบ
10. การได้รับชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้น ไม่ตัดสิทธิผู้ประสบภัยจากกรรณที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมตามกฎหมายใด
 ก. ประมวลกฎหมายที่ดิน ข. ประมวลกฎหมายอาญา
 ค. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ง. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 14 กฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัย

1. ก	2. ข	3. ค	4. ง	5. ง
6. ข	7. ก	8. ง	9. ง	10. ค

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 14	หน่วยที่ 14
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 15
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา ประกันภัย	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัย		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

สัญญาประกันภัย คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีเกิดวินาศภัยขึ้น หรือเกิดเหตุอย่างอื่นในอนาคต ดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงส่งเงิน ซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาต่างตอบแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายสาระสำคัญของสัญญาประกันภัยได้
2. บอกหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันภัยได้
3. อธิบายสาระสำคัญของสัญญาประกันชีวิตได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันภัยได้
- 4.2 อธิบายสาระสำคัญของวิธีการเฉพาะการประกันภัยในการรับขนได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัยมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัยตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....อินเตอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้นักเรียนวินิจฉัยปัญหากฎหมายที่กำหนดให้หรือสืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต

นายแดงเป็นโรคมะเร็งปอดในระยะแรก นายแดงจึงทำประกันชีวิต โดยให้การรับรองว่าตนมีสุขภาพแข็งแรงไม่ได้ป่วยเป็นโรคอะไร ต่อมาภายหลังบริษัทประกันชีวิตตรวจสอบพบว่านายแดงเป็นโรคมะเร็งในระยะที่สองแล้วบริษัทประกันจะสามารถขอยกจ่ายค่าสัญญาประกันชีวิตของนายแดงได้หรือไม่

2. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

- 7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

- 7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 14	หน่วยที่ 14
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 15
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานกฎหมายลักษณะสัญญา ประกันภัย	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานกฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัย		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

สัญญาประกันภัย คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีเกิดวินาศภัยขึ้น หรือเกิดเหตุอย่างอื่นในอนาคต ดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงส่งเงิน ซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาต่างตอบแทน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายสาระสำคัญของสัญญาประกันภัยได้
2. บอกหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันภัยได้
3. อธิบายสาระสำคัญของสัญญาประกันชีวิตได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาประกันภัยได้
- 4.2 อธิบายสาระสำคัญของวิธีการเฉพาะการประกันภัยในการรับขนได้
- 4.3 เลื่อนำกฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัยมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัยตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง การจัดทำหนังสือมอบประกันชีวิต.....

เวลา...40... นาที

จุดประสงค์

1. การจัดทำหนังสือมอบประกันชีวิตไว้ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกทำหนังสือมอบประกันชีวิต โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้นักเรียนตกลงกันเป็นผู้มอบประกันชีวิตและผู้รับมอบประกันชีวิต
3. ให้ผู้มอบประกันชีวิต มอบประกันชีวิตให้ผู้รับมอบประกันชีวิต

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567

10.2 เวก ศิริพิมลวาทีน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

, 2568

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 15
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 16
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานหลักกฎหมายแรงงาน สัมพันธ์	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

หลักกฎหมายของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ เป็นกฎหมายที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายนายจ้างกับฝ่ายลูกจ้าง เพื่อให้ฝ่ายจ้างและลูกจ้างมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดความรักสามัคคีในองค์การที่ทำงานร่วมกัน สามารถทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพนายจ้างในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และผลประโยชน์ พร้อมทำงานร่วมกันได้รวมทั้งกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทแรงงานที่อาจเกิดขึ้น ให้ยุติลงด้วยความพอใจของทั้งสองฝ่าย ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์และความสงบสุขขึ้นในองค์การที่ทำงานร่วมกัน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายหลักกฎหมายและวัตถุประสงค์การใช้กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ได้
2. อธิบายเหตุผลและความจำเป็นในการจัดตั้งองค์การฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างได้
3. สามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปแก้ปัญหาคำร้องชีวิตประจำวันและงานอาชีพได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความเข้าใจและอธิบายขั้นตอนและวิธีการแจ้งข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้างได้
- 4.2 อธิบายลักษณะของพนักงานประนอมข้อพิพาทและหน้าที่แต่ละระดับได้
- 4.3 เลือกนำหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์มาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ตามหลักการของกฎหมายได้
- 4.6 สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปแก้ไขปัญหาคำร้องชีวิตประจำวันและงานอาชีพธุรกิจได้

5.สาระการเรียนรู้

- 1.การแจ้งข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้าง
- 2.องค์กรเกี่ยวข้องกับการระงับข้อพิพาท
- 3.พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน

4.คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์

5.ขั้นตอนการระงับข้อพิพาทแรงงาน

6.กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1.ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้กลุ่มหนึ่งเป็นลูกจ้างในโรงงานและอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้บริการโรงงาน 2.ครูมอบสถานการณ์ให้นักเรียนว่าลูกจ้างขอขึ้นค่าแรงจากวันละ 300 บาท เป็นวันละ 350 บาท แต่ภาวะเศรษฐกิจแบบนี้นายจ้างไม่สามารถหายอมตามลูกจ้างได้ 3.ครูให้นักเรียนเล่นสถานการณ์การต่อรอง	1. ผู้เรียนจดบันทึก ชักถามและแสดงความ คิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ เรื่องหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และชักถาม
ขั้นสอน 4.ครูอธิบายเรื่องการแจ้งข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้าง 5.ครูอธิบายวิธีการแจ้งข้อเรียกร้องและผลตกลงเกี่ยวกับข้อเรียกร้อง -ฝ่ายนายจ้าง -ฝ่ายลูกจ้าง 6.ครูอธิบายเกี่ยวกับองค์กรเกี่ยวข้องกับการระงับข้อพิพาท 7.ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้อภิปรายบทบาทหน้าที่ขององค์กรต่อไปนี้ -คณะกรรมการลูกจ้าง -พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน -ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงาน -คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์	4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปราย แต่ละกลุ่ม
ขั้นสรุป 8.ครูเขียนสรุปขั้นตอนการเรียกร้องและการระงับข้อพิพาทบนกระดาน 9.ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเสริมประสบการณ์และจับคู่กันเปรียบเทียบคำตอบ 10.ครูให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน อภิปรายกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้	8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และชักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

1. หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW)
(อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน สังงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 15	หน่วยที่ 15
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 16
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานหลักกฎหมายแรงงาน สัมพันธ์	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

หลักกฎหมายของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ เป็นกฎหมายที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายนายจ้างกับฝ่ายลูกจ้าง เพื่อให้ฝ่ายจ้างและลูกจ้างมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดความรักสามัคคีในองค์การที่ทำงานร่วมกัน สามารถทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพนายจ้างในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และผลประโยชน์ พร้อมทำงานร่วมกันได้รวมทั้งกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทแรงงานที่อาจเกิดขึ้น ให้ยุติลงด้วยความพอใจของทั้งสองฝ่าย ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์และความสงบสุขขึ้นในองค์การที่ทำงานร่วมกัน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายหลักกฎหมายและวัตถุประสงค์การใช้กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ได้
2. อธิบายเหตุผลและความจำเป็นในการจัดตั้งองค์การฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างได้
3. สามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปแก้ปัญหาคำร้องชีวิตประจำวันและงานอาชีพได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความเข้าใจและอธิบายขั้นตอนและวิธีการแจ้งข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้างได้
- 4.2 อธิบายลักษณะของพนักงานประนอมข้อพิพาทและหน้าที่แต่ละระดับได้
- 4.3 เลือกนำหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์มาใช้ได้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ตามหลักการของกฎหมายได้
- 4.6 สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปแก้ไขปัญหาคำร้องชีวิตประจำวันและงานอาชีพธุรกิจได้

5.สาระการเรียนรู้

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 หรือ กฎหมายแรงงานสัมพันธ์เป็นกฎหมายที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการและวิธีการต่อรองผลประโยชน์ในทางการจ้างระหว่างฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้าง และแนวคิดในการกำหนดให้มีองค์กรทางด้านแรงงานของแต่ละฝ่ายตลอดจนแนวคิดในการคุ้มครอง

ลูกจ้างให้สามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมายแรงงานฯ กำหนดไว้ ได้อย่างแท้จริงโดยไม่ถูกขัดขวางจากนายจ้าง โดยมีเจตนารมณ์ที่สำคัญก็คือต้องการที่จะให้กระบวนการต่อรองผลประโยชน์ในทางการจ้างระหว่างนายจ้างและลูกจ้างเป็นไปอย่างเรียบร้อยและส่งเสริมการแรงงานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทั้งสองฝ่าย

5.2. เจตนารมณ์ของกฎหมาย

สภาพการจ้างคือส่วนหนึ่งของข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง และเมื่อกล่าวถึงสภาพการจ้าง เฉย ๆ หมายถึงข้อเท็จจริงที่เป็นสภาพการจ้างเพียงอย่างเดียว ยังไม่มีการนำเอาสภาพการจ้างมาใช้บังคับหรือตกลงกัน ถ้านำเอาสภาพการจ้างมาใช้บังคับหรือตกลงกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างแล้ว สภาพการจ้างนั้นก็กลายเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ในความเป็นจริงสภาพการจ้างมิได้จำกัดเฉพาะอยู่ในข้อบังคับเท่านั้น โดยสามารถแยกที่มาของสภาพการจ้างออกเป็นหลักใหญ่ได้ดังนี้

1. คำสั่งของนายจ้าง

เป็นที่มาอันสำคัญของสภาพการจ้าง การที่นายจ้างมีคำสั่งด้วยวาจา หรือลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการทำงาน ค่าจ้าง เวลาทำงานหรือสวัสดิการ หรือประโยชน์ของลูกจ้างหรือนายจ้างเกี่ยวกับการจ้างหรือการทำงาน ก็เกิดสภาพการจ้างขึ้นแล้ว

2. ระเบียบการทำงาน

โดยระเบียบการทำงานนี้ไม่ได้หมายความว่าเฉพาะแต่ที่นายจ้างกำหนดขึ้นเท่านั้น แต่หมายถึงระเบียบการทำงานทั่ว ๆ ไปที่นายจ้างไม่ได้กำหนดขึ้นด้วยซึ่งอาจจะหมายถึงสิ่งที่เป็นความรับผิดชอบตามหน้าที่ในงานของลูกจ้างก็ได้เช่น “ทำประการอื่นอันไม่สมแก่การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปโดยถูกต้องและสุจริต” ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้เป็นความรับผิดชอบตามหน้าที่ไม่จำเป็นต้องกำหนดเป็นระเบียบ (ป.พ.พ. มาตรา 583)

3. ประเพณีปฏิบัติระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง

ในบางกรณีนายจ้างกับลูกจ้างอาจจะมีประเพณีปฏิบัติระหว่างกันในเรื่องที่ถือว่าเป็นประโยชน์ในทางการจ้างระหว่างทั้งสองฝ่าย เช่น นายจ้างอาจมีประเพณีปฏิบัติในการจ่ายเงินรางวัลประจำปีให้กับลูกจ้างทุกปี ปีละ 1 เดือนไม่ว่าจะมีกำไรหรือไม่ก็ตาม โดยเรื่องดังกล่าวมิได้มีการกำหนดเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด

4. ข้อบังคับในการทำงานของนายจ้าง

ในกรณีนี้หมายถึงข้อบังคับในการทำงานที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดให้นายจ้างต้องกำหนดให้มีตามกฎหมายฯ

5.3. ที่มา และพัฒนาการของกฎหมายแรงงานสัมพันธ์

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ มีเจตนารมณ์ เพื่อต้องการที่จะให้กระบวนการเจรจาต่อรองผลประโยชน์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างเป็นไปอย่างสงบเรียบร้อย ให้สิทธิแก่นายจ้างและลูกจ้างในการจัดตั้งองค์กรของตน เพื่อแสวงหาและคุ้มครองประโยชน์เกี่ยวกับการจ้างและการทำงาน การส่งเสริม ความสัมพันธ์อันดีระหว่างทั้งสองฝ่าย ให้สิทธิในการจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง เพื่อปรึกษาให้เกิดความ เข้าใจกัน และให้ความคุ้มครองป้องกันมิให้เกิดการกระทำอันไม่เป็นธรรม

5.4. ขอบเขตของการใช้กฎหมาย

ขอบเขตการบังคับใช้ของกฎหมาย

กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ใช้บังคับฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างในการจ้างงานของภาคเอกชน โดยกฎหมายฯ จะไม่บังคับใช้กับ

1. ราชการส่วนกลาง
2. ราชการส่วนภูมิภาค
3. ราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งราชการของกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

4. กิจการรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เว้นแต่การที่สหพันธ์แรงงานเข้าเป็นสมาชิกสภาองค์กรลูกจ้างตามมาตรา 12 ตี

5. กิจการอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

นอกจากนี้กฎหมายแรงงานสัมพันธ์จะไม่ใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐอื่นที่ไม่ใช่ส่วนราชการแต่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายเฉพาะ โดยกฎหมายจัดตั้งองค์กรเหล่านี้จะยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายแรงงานสัมพันธ์เอาไว้

5.5. โครงสร้างของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518

โครงสร้างของกฎหมาย

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 หรือกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น 163 มาตราแบ่งเป็น 10 หมวด ดังนี้

● ชื่อกฎหมาย ขอบเขตการบังคับใช้นิยามศัพท์ ผู้รักษาการตามกฎหมายฯ และการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(มาตรา 1 - มาตรา 9)

● หมวด 1 ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง

(มาตรา 10 - มาตรา 20)

● หมวด 2 วิธีระงับข้อพิพาทแรงงาน

(มาตรา 21 - มาตรา 33)

● หมวด 3 การปิดงานและการนัดหยุดงาน

(มาตรา 34 - มาตรา 36)

● หมวด 4 คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์

(มาตรา 37 - มาตรา 44)

● หมวด 5 คณะกรรมการลูกจ้าง

(มาตรา 45 - มาตรา 53)

● หมวด 6 สมาคมนายจ้าง

(มาตรา 54 - มาตรา 85)

● หมวด 7 สหภาพแรงงาน

(มาตรา 86 - มาตรา 111)

● หมวด 8 สหพันธ์นายจ้าง และสหพันธ์แรงงาน

(มาตรา 112 - มาตรา 120 ตี)

● หมวด 9 การกระทำอันไม่เป็นธรรม

(มาตรา 121 - มาตรา 127)

● หมวด 10 บทกำหนดโทษ

(มาตรา 128 - มาตรา 159)

● บทเฉพาะกาล

(มาตรา 160 - มาตรา 163)

5.6. องค์การแรงงานตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์

มาตรา 14 การเลือกตั้งผู้แทนลูกจ้าง ลูกจ้างจะจัดการเอง หรือจะร้องขอให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานจัดการแทนก็ได้ จำนวนผู้แทนลูกจ้างให้เป็นไปตามที่ผู้จัดการเลือกตั้งกำหนด แต่ต้องไม่เกินเจ็ดคน ผู้แทนลูกจ้างต้องเป็นลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องนั้นหรือเป็นกรรมการของสหภาพแรงงานหรือกรรมการของสหพันธ์แรงงานที่ลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องเป็นสมาชิก ลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนลูกจ้าง

กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ ได้กำหนดถึงวิธีการแจ้งข้อเรียกร้องเอาไว้ในมาตรา 13 แต่ในมาตราดังกล่าวไม่ได้กำหนดในเรื่องของผู้แทนในการเจรจาของลูกจ้างเอาไว้ ระบุแต่เพียงว่าผู้แทนในการเจรจานั้นมีผู้แทนในการเจรจาได้ฝ่ายละไม่เกิน 7 คน โดยกฎหมายก็ได้กำหนดในเรื่องของผู้แทนในการเจรจาในส่วนของผู้แทนลูกจ้างว่ามีที่มาอย่างไรเอาไว้ดังนี้คือ

เมื่อลูกจ้างเป็นฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้อง กฎหมายกำหนดให้มีการแต่งตั้งตัวแทนในการเจรจาได้ฝ่ายละไม่เกิน 7 คน โดยกฎหมาย มาตรา 14 กำหนดวิธีการในการเลือกผู้แทนลูกจ้างในการเจรจาเอาไว้ โดยทำได้ 2 คือ ลูกจ้างจัดการเอง หรือให้พนักงานประนอมข้อพิพาทเป็นผู้ดำเนินการโดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้คือ

- มีจำนวนตัวแทนลูกจ้างในการเจรจาตามที่ผู้จัดการเลือกตั้งกำหนดแต่ต้องไม่เกิน 7 คน
- ผู้แทนลูกจ้างต้องเป็นลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องนั้น หรือ
- ผู้แทนลูกจ้างเป็นกรรมการสหภาพแรงงาน หรือกรรมการของสหพันธ์แรงงานที่ลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องนั้นเป็นสมาชิก

- ลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนลูกจ้าง

ในกรณีที่มีการเลือกผู้แทนลูกจ้างโดยไม่ชอบแม้ได้ทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างกันข้อตกลงนั้นอาจไม่มีผลใช้บังคับ

5.7. การระงับข้อพิพาทแรงงาน

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ไม่มี การเจรจากันภายในกำหนดตามมาตรา ๑๖ หรือมีการเจรจากันแล้วแต่ตกลงกันไม่ได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ถือว่าข้อพิพาทแรงงานเกิดขึ้น และให้ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานทราบภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่พ้นกำหนดตามมาตรา ๑๖ หรือนับแต่เวลาที่ตกลงกันไม่ได้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๒ เมื่อพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานได้รับแจ้งตามมาตรา ๒๑ แล้ว ให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานดำเนินการไกล่เกลี่ยเพื่อให้ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้อง และฝ่ายรับข้อเรียกร้องตกลงกันภายในกำหนดห้าวัน นับแต่วันที่พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานได้รับหนังสือแจ้งถ้าได้มีการตกลงกันภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่งให้นำมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ไม้อาจตกลงกันได้ภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าข้อพิพาทแรงงานนั้น เป็นข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้ ในกรณีเช่นนี้ นายจ้างและลูกจ้างอาจตกลงกันตั้งผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานตามมาตรา ๒๖ หรือนายจ้างจะปิดงานหรือลูกจ้างจะนัดหยุดงานโดยไม่ขัดต่อมาตรา ๓๔ ก็ได้ ทั้งนี้ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ หรือมาตรา ๓๖

มาตรา ๒๓ เมื่อมีข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้ในกิจการ ดังต่อไปนี้

- (๑) การรถไฟ
- (๒) การท่าเรือ
- (๓) การโทรศัพท์หรือการโทรคมนาคม

(๔) การผลิตหรือการจำหน่ายพลังงานหรือกระแสไฟฟ้าแก่ประชาชน

(๕) การประปา

(๖) การผลิตหรือการกลั่นน้ำมันเชื้อเพลิง

(๗) กิจการโรงพยาบาลหรือกิจการสถานพยาบาล

(๘) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานส่งข้อพิพาทแรงงานให้คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์เพื่อพิจารณาวินิจฉัย และแจ้งให้ทั้งสองฝ่ายทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับข้อพิพาทแรงงาน

นายจ้าง สมาคมนายจ้าง สหพันธ์นายจ้าง ลูกจ้าง สหภาพแรงงานหรือสหพันธ์แรงงาน มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำวินิจฉัย ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์และแจ้งให้ทั้งสองฝ่ายทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ที่มีอุทธรณ์ภายในกำหนด และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องและฝ่ายรับข้อเรียกร้องต้องปฏิบัติตาม

มาตรา ๒๔ เมื่อมีข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้ในกิจการใดนอกจากกิจการตามมาตรา ๒๓ ถ้ารัฐมนตรีเห็นว่าข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้นั้น อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของประเทศ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานนั้นได้ และให้คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ชี้ขาดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง

รัฐมนตรีมีอำนาจขยายระยะเวลาให้คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ชี้ขาดได้ตามที่เห็นสมควร คำชี้ขาดของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ให้เป็นที่สุด ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องและฝ่ายรับข้อเรียกร้องต้องปฏิบัติตาม

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก หรือประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในกรณีที่ประเทศประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้ข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้ตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม อันเกิดขึ้นในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง หรือกิจการประเภทใดประเภทหนึ่งได้รับการพิจารณาชี้ขาดจากคณะบุคคลคณะใดคณะหนึ่งตามที่รัฐมนตรีจะได้กำหนด หรือแต่งตั้งก็ได้ คำชี้ขาดของคณะบุคคลนั้นให้เป็นที่สุด ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องและฝ่ายรับข้อเรียกร้องต้องปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งจะยกเลิกเสียเมื่อใดก็ได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๖ เมื่อมีข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้ตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม นายจ้างและลูกจ้างอาจตกลงกันตั้งผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานคนหนึ่งหรือหลายคนเพื่อชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานนั้นได้

มาตรา ๒๗ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ทราบการตั้ง ให้ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานแจ้งเป็นหนังสือ กำหนดวันส่งคำชี้แจงเกี่ยวกับข้อพิพาทแรงงาน และวัน เวลา และสถานที่ที่จะพิจารณาข้อพิพาทแรงงานให้ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องและฝ่ายรับข้อเรียกร้องทราบ

มาตรา ๒๘ ในการพิจารณาข้อพิพาทแรงงาน ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานต้องให้โอกาสฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องและฝ่ายรับข้อเรียกร้องชี้แจงแถลงเหตุผลและนำพยานเข้าสืบ

มาตรา ๒๙ เมื่อพิจารณาข้อพิพาทแรงงานเสร็จแล้ว ให้ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทำคำชี้ขาดเป็นหนังสือ คำชี้ขาดอย่างน้อยต้องมีข้อความ ดังต่อไปนี้

(๑) วันเดือนปีที่ทำคำชี้ขาด

(๒) ประเด็นแห่งข้อพิพาทแรงงาน

(๓) ข้อเท็จจริงที่พิจารณาได้ความ

(๔) เหตุผลแห่งคำชี้ขาด

(๕) คำชี้ขาดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ

คำชี้ขาดของผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงาน ให้ถือเสียงข้างมากและต้องลงลายมือชื่อผู้ชี้ขาดข้อพิพาท
แรงงาน

ให้ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานส่งคำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานให้ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องและฝ่ายรับข้อ
เรียกร้องหรือผู้แทนตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๖ ทราบภายในสามวัน นับแต่วันที่ทำการชี้ขาด พร้อมทั้งปิด
สำเนาคำชี้ขาดไว้ ณ สถานที่ที่ลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องทำงานอยู่

ให้ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานนำคำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานมาจดทะเบียนต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดี
มอบหมายภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ชี้ขาด

มาตรา ๓๐ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ที่มีไดุ้ทธผลภายในกำหนดและคำ
วินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๓ คำชี้ขาดของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ตามมาตรา ๒๔ มาตรา
๓๕ (๔) หรือมาตรา ๔๑ (๓) คำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานตามมาตรา ๒๕ หรือมาตรา ๒๙ ให้มีผลใช้บังคับได้เป็น
เวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้อินิจฉัยหรือวันที่ได้ชี้ขาด

มาตรา ๓๑ เมื่อได้มีการแจ้งข้อเรียกร้องตามมาตรา ๑๓ แล้ว ถ้าข้อเรียกร้องนั้นยังอยู่ในระหว่าง
การเจรจา การไกล่เกลี่ย หรือการชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานตามมาตรา ๑๓ ถึงมาตรา ๒๙ ห้ามมิให้นายจ้างเลิก
จ้างหรือโยกย้ายหน้าที่การงานลูกจ้าง ผู้แทนลูกจ้าง กรรมการ อนุกรรมการ หรือสมาชิกสหภาพแรงงาน หรือ
กรรมการหรืออนุกรรมการสหพันธ์แรงงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้อง เว้นแต่บุคคลดังกล่าว

(๑) ทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดอาญาโดยเจตนาแก่นายจ้าง

(๒) จงใจทำให้นายจ้างได้รับความเสียหาย

(๓) ฝ่าฝืนข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายของนายจ้าง โดยนายจ้างได้กล่าว
และตักเตือนเป็นหนังสือแล้ว เว้นแต่กรณีที่ย่ำแย่ นายจ้างไม่จำต้องว่ากล่าวและตักเตือน ทั้งนี้ ข้อบังคับ
ระเบียบหรือคำสั่งนั้นต้องมีได้ออกเพื่อขัดขวางมิให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการเกี่ยวกับข้อเรียกร้อง

(๔) ละทิ้งหน้าที่เป็นเวลาสามวันทำงานติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ห้ามมิให้ลูกจ้าง ผู้แทนลูกจ้าง กรรมการ อนุกรรมการ หรือสมาชิกสหภาพแรงงาน หรือกรรมการ
หรืออนุกรรมการสหพันธ์แรงงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้อง สนับสนุน หรือก่อเหตุการนัดหยุดงาน

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ นายจ้าง ลูกจ้าง กรรมการสมาคมนายจ้าง กรรมการ
สหภาพแรงงาน กรรมการสหพันธ์นายจ้าง กรรมการสหพันธ์แรงงาน ผู้แทนหรือที่ปรึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อ
เรียกร้อง เข้าไปดำเนินการหรือร่วมกระทำการใด ๆ ในการเรียกร้อง การเจรจา การไกล่เกลี่ย การชี้ขาดข้อ
พิพาทแรงงาน การปิดงานหรือการชุมนุมในการนัดหยุดงาน

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่ประเทศประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง และได้มีการประกาศ
ห้ามขึ้นราคาสินค้าและบริการ รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ห้ามมิให้ลูกจ้าง สหภาพแรงงาน
หรือสหพันธ์แรงงานยื่นข้อเรียกร้องให้นายจ้าง สมาคมนายจ้าง หรือสหพันธ์นายจ้างเพิ่มค่าจ้างแก่ลูกจ้าง หรือ
ห้ามมิให้นายจ้างเพิ่มค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างได้ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การเลื่อนอัตราค่าจ้างเพื่อเป็น
บำเหน็จแก่ลูกจ้างประจำปี ซึ่งนายจ้างได้กำหนดไว้แน่นอนแล้ว หรือการเลื่อนอัตราค่าจ้างเนื่องจากลูกจ้าง
เปลี่ยนแปลงหน้าที่การงาน

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบประเมิน

หน่วยที่ 15 กฎหมายแรงงานสัมพันธ์

ตอนที่ 1 จงพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดไม่ได้อยู่ภายใต้ขอบเขตของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518
 - ก. กระทรวงแรงงาน
 - ข. การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย
 - ค. อำเภอบางละมุง
 - ง. กรมคุ้มครองแรงงาน
2. หน่วยงานข้อใดอยู่ภายใต้ขอบเขตของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518
 - ก. องค์การบริหารส่วนตำบล
 - ข. เมืองพัทยา
 - ค. เทศบาล
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์จะต้องมีตัวแทนจากฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายลูกจ้าง อย่างละกี่คน
 - ก. 3 คน
 - ข. 5 คน
 - ค. 7 คน
 - ง. 9 คน
4. กรณีใดที่ถือว่าเข้าข่ายการกระทำที่ไม่เป็นธรรม
 - ก. นายจ้างขัดขวางไม่ให้ลูกจ้างไปร่วมกิจกรรมด้านแรงงานสัมพันธ์
 - ข. นายจ้างให้ของรางวัลเพื่อจูงใจลูกจ้างไม่ให้ดำเนินการด้านกิจกรรมที่เกี่ยวกับแรงงานสัมพันธ์
 - ค. นายจ้างออกคำสั่งไม่ให้ลูกจ้างไปประชุมคณะกรรมการองค์การลูกจ้าง
 - ง. ถูกทุกข้อ
5. องค์การฝ่ายลูกจ้างใดที่อยู่ในระดับต้น
 - ก. สมาคมนายจ้าง
 - ข. สหภาพแรงงาน
 - ค. สหพันธ์แรงงาน
 - ง. สหพันธ์นายจ้าง
6. ข้อใดถูกต้อง
 - ก. นายจ้างไม่น้อยกว่า 5 คน รวมกันจัดตั้งสมาคมนายจ้าง
 - ข. ลูกจ้างตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไปรวมกันจัดตั้งสหภาพแรงงานได้
 - ค. สหพันธ์แรงงานตั้งแต่ 15 แห่งขึ้นไปรวมกันจัดตั้งสภาองค์กรลูกจ้างได้
 - ง. สหพันธ์นายจ้างตั้งแต่ 12 แห่งขึ้นไปรวมกันจัดตั้งสภาองค์กรนายจ้างได้
7. ลูกจ้างที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน จะต้องมิอายุเท่าใดจึงจะสมัครได้
 - ก. 15 ปี
 - ข. 18 ปี
 - ค. 20 ปี
 - ง. 21 ปี
8. ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับสัดส่วนคณะกรรมการลูกจ้าง
 - ก. สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 200 คน 5 คน
 - ข. สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 400 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 800 คน 11 คน
 - ค. สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 800 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 1,500 คน 15 คน
 - ง. สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 2,500 คน 17 คน
9. เมื่อเกิดข้อพิพาทแรงงาน และไม่สามารถเจรจาข้อยุติได้ จะต้องให้พนักงานประนอมพิพาทแรงงาน ดำเนินการไกล่เกลี่ยภายในระยะเวลาเท่าใด
 - ก. 3 วัน
 - ข. 5 วัน
 - ค. 7 วัน
 - ง. 15 วัน

10. การปิดงานเป็นสิทธิของใคร

ก. สหภาพแรงงาน

ข. สหพันธ์แรงงาน

ค. สมาคมนายจ้าง

ง. สภาองค์กรลูกจ้าง

11. กิจการใดที่ลูกจ้างไม่สามารถใช้สิทธินัดหยุดงานได้

ก. การผลิตเชื้อเพลิง

ข. ธุรกิจพยาบาล

ค. การสื่อสารโทรคมนาคม

ง. ถูกทุกข้อ

12. ข้อใดต่อไปนี้มีอำนาจในการยุติข้อพิพาทแรงงานในที่สุด

ก. คณะกรรมการลูกจ้าง

ข. คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์

ค. พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน

ง. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

13. ฝ่ายผู้เรียกร้องหากต้องการจะใช้สิทธิปิดงาน หรือนัดหยุดงาน จะต้องแจ้งไปให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานทราบก่อนล่วงหน้าอย่างน้อยกี่ชั่วโมง

ก. 8 ชั่วโมง

ข. 24 ชั่วโมง

ค. 48 ชั่วโมง

ง. 72 ชั่วโมง

14. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง

ก. ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมีผลผูกพันระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง

ข. นายจ้าง และลูกจ้างต้องยึดถือและปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง

ค. นายจ้างมีสิทธิแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างได้ด้วยตนเอง

ง. หากมิได้มีการกำหนดระยะเวลาของการบังคับใช้ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างนั้นให้มีผลใช้

บังคับต่อไปอีกคราวละ 1 ปี

15. ข้อใดที่นายจ้างสามารถระงับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างได้แต่ฝ่ายเดียว

ก. หากมีข้อกำหนดที่ทำให้ลูกจ้างได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

ข. เป็นการแก้ไขด้วยอำนาจการจัดการของนายจ้างอันเกิดจากเหตุฉุกเฉิน และไม่สามารถรอเวลาได้

ค. อีกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบยังคงยึดถือและปฏิบัติตามต่อไปโดยไม่ได้แจ้งจนเป็นระยะเวลานาน

ง. ทุกข้อที่กล่าวมา

7. เอกสารอ้างอิง (ขึ้นหน้าใหม่)

กรกฎ รอดพูล.กฎหมายแรงงาน.สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์.2567

8.ภาคผนวก (เฉลยแบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบ ฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 15 กฎหมายแรงงานสัมพันธ์

1. ข.

2. ง.

3. ก.

4. ง.

5. ค.

6. ค.

7. ก.

8. ข.

9. ข.

10. ค.

11. ง.

12. ง.

13. ข.

14. ค.

15. ง.

	ใบกิจกรรมที่ 15	หน่วยที่ 15
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 16
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานหลักกฎหมายแรงงาน สัมพันธ์	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์		

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

หลักกฎหมายของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ เป็นกฎหมายที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายนายจ้างกับฝ่ายลูกจ้าง เพื่อให้ฝ่ายจ้างและลูกจ้างมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดความรักสามัคคีในองค์การที่ทำงานร่วมกัน สามารถทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพนายจ้างในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และผลประโยชน์

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายหลักกฎหมายและวัตถุประสงค์การใช้กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ได้
2. อธิบายเหตุผลและความจำเป็นในการจัดตั้งองค์การฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างได้
3. สามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปแก้ปัญหาคำถามดำรงชีวิตประจำวันและงานอาชีพได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความเข้าใจและอธิบายขั้นตอนและวิธีการแจ้งข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้างได้
- 4.2 อธิบายลักษณะของพนักงานประนอมข้อพิพาทและหน้าที่แต่ละระดับได้
- 4.3 เลือกนำหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์มาใช้ได้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ตามหลักการของกฎหมายได้
- 4.6 สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปแก้ไขปัญหาคำถามดำรงชีพประจำวันและงานอาชีพธุรกิจได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....
- 5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....
- 5.4.....อินเทอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทำงานกิจกรรม

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มให้ได้กลุ่มละ 5 คน กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับกฎหมายหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ ดังนี้

2. หัวข้อการแบ่งกลุ่ม

2.1. องค์การฝ่ายนายจ้าง

2.2. องค์การฝ่ายลูกจ้าง

2.3. คณะกรรมการลูกจ้าง

3. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 15	หน่วยที่ 15
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 16
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานหลักกฎหมายแรงงาน สัมพันธ์	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

หลักกฎหมายของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ เป็นกฎหมายที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายนายจ้างกับฝ่ายลูกจ้าง เพื่อให้ฝ่ายจ้างและลูกจ้างมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดความรักสามัคคีในองค์กรที่ทำงานร่วมกัน สามารถทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพนายจ้างในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และผลประโยชน์

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. อธิบายหลักกฎหมายและวัตถุประสงค์การใช้กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ได้
2. อธิบายเหตุผลและความจำเป็นในการจัดตั้งองค์การฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างได้
3. สามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปแก้ปัญหาคำรณรงค์ชีวิตประจำวันและงานอาชีพได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความเข้าใจและอธิบายขั้นตอนและวิธีการแจ้งข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้างได้
- 4.2 อธิบายลักษณะของพนักงานประนอมข้อพิพาทและหน้าที่แต่ละระดับได้
- 4.3 เลือกนำหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์มาใช้ได้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.4 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 4.5 วิเคราะห์กฎหมายหลักกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ตามหลักการของกฎหมายได้
- 4.6 สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปแก้ไขปัญหาคำรณรงค์ชีวิตประจำวันและงานอาชีพธุรกิจได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง .การจัดทำผังคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์.

เวลา...40...นาที

จุดประสงค์

1. องค์กรแรงงานตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกเขียนผังคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้ผู้เรียนเขียนแผนผังโครงสร้างคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์
3. ให้ผู้เรียนเขียนบทบาทอำนาจหน้าที่คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567

10.2 เวก ศิริพิมลวาทีน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

, 2568

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 16
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 17
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เป็นวิธีการนำเอาความรู้กฎหมายที่ได้ศึกษามาปฏิบัติปรับใช้ลงในเอกสาร คำว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย คือ หนังสือสำคัญเกี่ยวกับกฎหมาย ได้แก่ นิติกรรมสัญญาผู้จัดทำต้องมีความรู้ ทำให้เอกสารนั้นเป็นเอกสารที่ถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

หลักสำคัญการทำนิติกรรมสัญญา ผู้จัดทำนิติกรรมหรือคู่สัญญาต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถตามกฎหมาย ปฏิบัติถูกต้องตามนิติกรรมที่บังคับไว้ในเรื่องนั้นๆ และที่สำคัญคือนิติกรรมเป็นสัญญาต้องมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการพ้นวิสัย ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บูรณาการกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. สามารถอธิบายคำว่าวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่ามีวิธีการจัดทำอย่างไรอย่างไรได้
2. สามารถอธิบายการทำเอกสารสัญญาโดยไม่ยึดหลักว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมจะมีผลในข้อความใน สัญญานั้นมีผลอย่างไรได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความเข้าใจและอธิบายขั้นตอนและวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายได้
- 4.2 เลือกนำหลักวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.3 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

1. ข้อกำหนดในตัวบทกฎหมายเฉพาะเรื่อง
2. ประเภทของนิติกรรมและสัญญา

3. หลักกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม
4. ความสมบูรณ์แห่งนิติกรรม
5. สรุปวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย
6. ตัวอย่างเอกสารสัญญาทางพาณิชย์กรรม

6.กิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้

ขั้นตอนการสอนหรือกิจกรรมของผู้สอน	ขั้นตอนการเรียนรู้หรือกิจกรรมของผู้เรียน
ขั้นนำ 1.ครูถามนักเรียนว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมีอะไรบ้าง 2.ครูเขียนเป็นผังมโนทัศน์ ขั้นสอน 3.ครูอธิบายเกี่ยวกับข้อกำหนดในตัวบทกฎหมาย เฉพาะเรื่องนั้นๆ 4.ครูอธิบายเรื่องประเภทของนิติกรรมและสัญญา จากนั้นครูยกตัวอย่างแล้วให้นักเรียนตอบ 5.ครูอธิบายหลักกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม 6.ครูเขียนคำว่า “ความสมบูรณ์ของนิติกรรม” ไว้บนกระดาน จากนั้นเขียนเหตุผลในรูปแบบของผังมโนทัศน์ 7.ครูอธิบายเรื่องข้อสรุปวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ขั้นสรุป 8.ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างสัญญาประเภทต่างๆ 9.ครูให้เวลานักเรียน 10 นาทีลองร่างสัญญาประเภทใดประเภทหนึ่งมาส่งครู 10.ครูให้นักเรียนทำแบบประเมินผลการเรียนรู้	1. ผู้เรียนจดบันทึก ชักถามและแสดงความ คิดเห็น 2. ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ เรื่องวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย 3. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และชักถาม 4. ผู้เรียนจัดกลุ่มและส่งตัวแทนรับหัวข้อจากผู้สอน 5. ผู้เรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากผู้สอน 6. ส่งตัวแทนของกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามเวลาที่กำหนด 7. ผู้เรียนฟังการอภิปราย แต่ละกลุ่ม 8. ผู้เรียนฟัง จดบันทึก และชักถาม 9. ผู้เรียนตอบคำถามและจดบันทึก 10. ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท

7.สื่อการเรียนการสอน/แหล่งการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์

1. หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (SSW) (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

Powerpoint

หุ่นจำลองหรือของจริง (ถ้ามี)

-

8. หลักฐานการเรียนรู้

8.1 หลักฐานความรู้

- แบบทดสอบ
- ใบความรู้

8.2 หลักฐานการปฏิบัติงาน

- ใบงาน
- กิจกรรมเสนอแนะ
- แฟ้มสะสมงาน

9. การวัดผลและประเมินผล

9.1 เกณฑ์การปฏิบัติงาน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เกณฑ์ผ่าน 50% ขึ้นไป
3. แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ผ่าน 60% ขึ้นไป
4. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน เกณฑ์ผ่าน ส่งงาน 50% ขึ้นไป

9.2 วิธีการประเมิน

1. สังเกตจากพฤติกรรมรายบุคคลและการทำงานกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานจากใบงาน
3. ทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ไม่น้อยกว่า 60%
4. การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แฟ้มสะสมผลงาน

9.3 เครื่องมือประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. การใช้แบบประเมิน Rubric Score มี 3 ระดับคะแนน
4. แบบประเมินการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน
5. แบบประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

	ใบความรู้ที่ 16	หน่วยที่ 16
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 17
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เป็นวิธีการนำเอาความรู้กฎหมายที่ได้ศึกษามาปฏิบัติปรับใช้ลงในเอกสาร คำว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย คือ หนังสือสำคัญเกี่ยวกับกฎหมาย ได้แก่ นิติกรรมสัญญาผู้จัดทำต้องมีความรู้ ทำให้เอกสารนั้นเป็นเอกสารที่ถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

หลักสำคัญการทำนิติกรรมสัญญา ผู้จัดทำนิติกรรมหรือคู่สัญญาต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถตามกฎหมาย ปฏิบัติถูกต้องตามนิติกรรมที่บังคับไว้ในเรื่องนั้นๆ และที่สำคัญคือนิติกรรมเป็นสัญญาต้องมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการพ้นวิสัย ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บูรณาการกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. สามารถอธิบายคำว่าวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่ามีวิธีการจัดทำอย่างไรอย่างไรได้
2. สามารถอธิบายการทำเอกสารสัญญาโดยไม่ยึดหลักว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมจะมีผลในข้อความใน สัญญานั้นมีผลอย่างไรได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความเข้าใจและอธิบายขั้นตอนและวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายได้
- 4.2 เลือกนำหลักวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.3 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายตามหลักการของกฎหมายได้

5.สาระการเรียนรู้

ข้อกำหนดในตัวบทกฎหมายเฉพาะเรื่อง

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเอกเทศสัญญาแต่ละลักษณะ แต่ละหมวด จะมีข้อกำหนดไว้ โดยเฉพาะว่า มาตรานี้มีหลัก ข้อกำหนด หรือองค์ประกอบไว้อย่างไร ต้องมีเอกสารประกอบอะไรบ้างจะต้องทำตามแบบแห่งนิติกรรม หรือไม่ได้กำหนดแบบไว้ หากปฏิบัติไม่ครบถ้วนผลของนิติกรรมหรือสัญญาอาจมีผลเป็นโมฆะหรือไม่สมบูรณ์ เช่น เอกสารสัญญาลักษณะซื้อขาย "อันว่าซื้อขายนั้นคือสัญญาซึ่งบุคคล ฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย"

"การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นโมฆะ"

จากข้อกำหนด หรือข้อบัญญัติของกฎหมายลักษณะซื้อขาย ระบุว่า เป็นสัญญา มีผู้ขายและผู้ซื้อ โดยผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จะขายให้แก่ผู้ซื้อ ถ้าเป็นการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์จะต้องทำสัญญาตามแบบแห่งนิติกรรม คือ ทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อความดังกล่าวข้างต้นนี้ คือข้อกำหนดหรือข้อบัญญัติของกฎหมายลักษณะซื้อขายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะ ผู้จัดทำเอกสารจะต้องรู้และเข้าใจ ทั้งนี้ให้รวมถึงบทบัญญัติกฎหมายลักษณะอื่นด้วย

ประเภทของนิติกรรมและสัญญา

เพื่อเป็นการทบทวนอีกครั้งว่า การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับประเภทของนิติกรรม และประเภทของสัญญาประกอบด้วย อันจะทำให้ผู้จัดทำเอกสารเกี่ยวข้องกับกฎหมายทำได้ถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ สรุปลำดับดังนี้

1. ประเภทของนิติกรรม แยกได้ 3 ประเภท

1.1 นิติกรรมฝ่ายเดียว นิติกรรมแบบนี้เกิดขึ้นจากการแสดงเจตนาของบุคคลฝ่ายเดียวแสดงเจตนาออกไปเกิดผลเป็นนิติกรรมทันที ถ้าทำถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น การทำพินัยกรรมของเจ้ามรดก (มาตรา 1646) การก่อตั้งมูลนิธิ (มาตรา 122) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ (มาตรา 193/14) การแสดงเจตนาที่กล่าวนี้เป็นนิติกรรมแต่มิใช่สัญญา

1.2 นิติกรรมสองฝ่าย เป็นการแสดงเจตนาของบุคคลสองฝ่ายขึ้นไป โดยมีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เสนอและอีกฝ่ายเป็นผู้สนองรับเกิดเป็นนิติกรรมและสัญญาเกิดขึ้น เช่น สัญญาเช่า มีผู้เช่าและผู้ให้เช่า มีผู้ให้เช่าและผู้เช่า เป็นต้น

นิติกรรมในข้อ 1.1 และ 1.2 เป็นนิติกรรมที่ผู้แสดงเจตนายังมีชีวิตอยู่และมีผลทันทีหากถูกต้องตามกฎหมาย

1.3 นิติกรรมให้มีผลเมื่อผู้ทำตายแล้ว ประเภทนี้เมื่อผู้ทำนิติกรรมแสดงเจตนาแล้วยังไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย จะฟ้องร้องบังคับอะไรไม่ได้ ต้องรอให้ผู้แสดงเจตนาตายก่อนจึงมีผลบังคับตามกฎหมาย ได้แก่ การทำพินัยกรรมตามมาตรา 1646-1710

2. ประเภทของสัญญา แยกได้ 4 ประเภท ดังนี้

2.1 สัญญาต่างตอบแทน คือ สัญญาที่คู่สัญญาต่างก็เป็นเจ้าหนี้และเป็นลูกหนี้ต่อกัน ด้วยการ ต่างตอบแทนและชำระหนี้ให้แก่กันและกัน เช่น สัญญาซื้อขาย ผู้ขายมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายให้แก่ผู้ซื้อ และผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ด้วยการชำระค่าทรัพย์สินที่ซื้อมานั้น

2.2 สัญญาไม่ต่างตอบแทน คือ สัญญาที่ไม่ทำให้คู่สัญญาเป็นทั้งเจ้าหนี้หรือเป็นลูกหนี้ต่อกันแต่มีฐานะเป็นอย่างไรอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เช่น สัญญาเช่า ผู้ให้เช่าเป็นเจ้าหนี้เพียงอย่างเดียวคือให้เช่า และคู่สัญญาอีกฝ่ายคือ ผู้เช่า เป็นลูกหนี้เพียงอย่างเดียวด้วยการมีหน้าที่ต้องส่งคืนทรัพย์สินที่เช่าให้แก่ผู้ให้เช่าตามสัญญา

2.3 สัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก คือสัญญาที่คู่สัญญาแสดงเจตนาให้คู่สัญญา อีกฝ่ายชำระหนี้ให้แก่บุคคลภายนอก สัญญาประเภทนี้ได้แก่ สัญญาประกันวินาศภัย สัญญาประกันชีวิตหรือสัญญาประกันภัยรถยนต์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก เมื่อเกิดอุบัติเหตุ เช่น สัญญาคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ เมื่อบุคคลภายนอกได้รับอันตรายบาดเจ็บหรือตายจากรถที่ทำการประกันภัยไว้ บุคคลผู้ได้รับผลร้ายซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ย่อมได้รับประโยชน์และคุ้มครองจากกฎหมายนี้

2.4 สัญญาประธานกับสัญญาอุปกรณ์ สัญญาทั้งสองนี้ใช้ควบคู่กัน เช่น สัญญากู้ยืมเงิน กับสัญญาจำนอง สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาประธานโดยมีสัญญาจำนองเป็นสัญญาค้ำประกันเงินกู้เรียกว่าสัญญาอุปกรณ์ เมื่อสัญญาประธานระงับไปเพราะได้ชำระเงินกู้หมดสิ้นแล้ว สัญญาจำนองคือ สัญญาอุปกรณ์ก็จะระงับตามไปด้วย

หลักกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญา ที่ไม่เป็นธรรม

หลักการและวิธีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกฎหมาย ผู้จัดทำต้องมีความรู้หลักกฎหมายดังนี้

1. ข้อความที่เขียนหรือจัดทำลงในเอกสาร ต้องเป็นข้อความที่ไม่คลุมเครือ หรือตีความได้หลายนัย พยายามใช้ภาษากฎหมาย หรือใช้ตามแบบที่ปรากฏอยู่ในตัวบทของเรื่องนั้นๆ

2. ข้อตกลงหรือสัญญาที่จัดทำต้องมีความเป็นธรรม หากมีข้อความได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร ต้องถือว่าเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมพ.ศ. 2540 ซึ่งพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น 2

ข้อตกลงหรือสัญญาที่ทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น

(1) ข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบที่เกิดจากการผิดสัญญา

(2) ข้อตกลงให้ต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด

(3) ข้อตกลงให้สัญญาสิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดย อีกฝ่ายหนึ่งมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ

(4) ข้อตกลงที่กำหนดวิธีคิดดอกเบี้ยทบต้นที่ทำให้ผู้บริโภครับภาระสูงเกินกว่าที่ควร

(5) ข้อตกลงในสัญญาบัตรเครดิต กำหนดให้ผู้บริโภคต้องชำระดอกเบี้ย เบี้ยปรับ สูงเกินกว่า ที่ควรในกรณีผิดนัดชำระหนี้

(6) สัญญาสำเร็จรูปโดยฝ่ายประกอบธุรกิจทำขึ้นไว้ล่วงหน้า เช่น สัญญากู้ยืมเงิน สัญญาจำนอง สัญญาค้ำประกัน สัญญาเช่าซื้อ เหล่านี้หากเห็นว่าไม่เป็นธรรม ไม่ถูกต้อง หรือกรณีเป็นที่สงสัยกฎหมายบัญญัติให้ตีความสัญญาสำเร็จรูปนั้นไปในทางที่เป็นคุณแก่คู่สัญญาฝ่ายที่มีได้เป็นผู้กำหนดหรือจัดทำสัญญาสำเร็จรูปนั้น

ความสมบูรณ์แห่งนิติกรรม

วิธีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกฎหมาย เพื่อให้ครบสาระสำคัญอันเป็นส่วนประกอบของนิติกรรมและสัญญา เอกสารนั้นควรเริ่มต้นจากข้อความและรายละเอียดของคู่สัญญา ได้แก่ ชื่อของสัญญา เพื่อให้ทราบว่าเป็นสัญญาเกี่ยวกับอะไร สถานที่ทำสัญญา เพื่อให้ทราบสถานที่มูลคดีอาจจะเกิดขึ้นในเขตอำนาจศาลใด วันเดือนปีที่ทำสัญญาอันเป็นวันเริ่มต้นการทำสัญญา ชื่อและสถานะของคู่สัญญา ระบุชื่อภูมิลำเนาอายุ เพื่อให้ทราบว่าใครเป็นเจ้าของแห่งสัญญารวมทั้งความสามารถจะทำนิติกรรมและสัญญานี้ได้หรือไม่และมีฐานะในสัญญาอย่างไร เช่น เป็นผู้ชาย ผู้ซื้อ ผู้เช่า ผู้กู้ เป็นต้น รายละเอียดวัตถุประสงค์ของสัญญา ว่าวัตถุประสงค์แห่งสัญญาคืออะไร ถ้าเกี่ยวข้องกับจำนวนเงิน ต้องระบุทั้งตัวเลข ตัวอักษร ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ควรระบุชื่อ ชนิด หมายเลข จำนวน หากเป็นอสังหาริมทรัพย์ควรระบุที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์เพื่อผลเกี่ยวกับอำนาจศาล สิทธิ

หน้าที่ของคู่สัญญาว่ามีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อกันอย่างไร เช่น ต้องไปทำการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายภายในเมื่อใด ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของสัญญา อันจะมีผลเกี่ยวกับการผิดนัดและอายุความฟ้องร้องต่อศาล ผลของการไม่ปฏิบัติตามสัญญา ควรระบุหรือกำหนดไว้ในสัญญาว่า ผู้ผิดนัดจะต้องมีการชำระค่าปรับ ชำระเงินเพิ่ม ใช้ค่าสินไหมทดแทน มอบให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดหรือฟ้องร้องต่อศาล ลงลายมือชื่อของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย และลงลายมือชื่อพยาน ซึ่งสัญญาหรือนิติกรรม ทัวไปไม่ได้บังคับไว้ว่าให้พยาน แต่ถ้ามีไว้ก็จะเป็นประโยชน์แก่คู่สัญญา

นอกจากรายละเอียดของคู่สัญญาข้างต้นแล้ว สารสำคัญที่ตัวบทกฎหมายบัญญัติไว้ อันนับว่าเป็นหัวใจของนิติกรรมและสัญญาคือความสมบูรณ์แห่งนิติกรรม ว่าหากปรากฏข้อใดข้อหนึ่งใน 3 ข้อนี้นิติกรรมหรือสัญญานั้นย่อมไม่สมบูรณ์ จะตกเป็นโมฆะ หรือตกเป็นโมฆียะ ได้แก่

(1) วัตถุประสงค์ของนิติกรรมหรือสัญญา เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ย่อมตกเป็นโมฆะ '

(2) แบบแห่งนิติกรรม ถ้าไม่ทำตามแบบแห่งนิติกรรม หรือสัญญาที่กฎหมายบังคับไว้ย่อมตกเป็นโมฆะ

(3) ความสามารถของบุคคล หากปรากฏว่าบุคคลที่เป็นคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายหยา่อนหรือไม่มีความสามารถในการทำนิติกรรมหรือสัญญา การที่ทำนั้นย่อมตกเป็นโมฆียะ 5

1. วัตถุประสงค์ของนิติกรรมหรือสัญญา หากปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ 1.1 เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ตกเป็นโมฆะ

1.2 เป็นการพันวิสัย ตกเป็นโมฆะ

1.3 เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตกเป็นโมฆะนิติกรรมหรือสัญญานั้นตกเป็นโมฆะ

2. แบบแห่งนิติกรรม นิติกรรมหรือสัญญาใด มิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้นิติกรรมโดยทั่วไปจะกำหนดวิธีการทำ อันเป็นแบบแห่งนิติกรรมไว้ หากไม่กำหนดแสดงว่ากฎหมายไม่ได้บังคับให้ต้องทำแบบแห่งนิติกรรม คือจะทำหรือตกลงกันด้วยวาจาก็ได้ แต่ถ้ากำหนดไว้ต้องทำตามแบบที่กำหนดไว้เสมอ หากไม่ทำ นิติกรรมหรือสัญญานั้นจะตกเป็นโมฆะ

แบบแห่งนิติกรรม แบ่งได้เป็น 5 แบบ คือ

1. แบบทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะทำให้นิติกรรมหรือสัญญานั้นเป็นโมฆะ ไม่มีผลบังคับตามกฎหมายแต่อย่างใด สัญญาที่ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 456) การขายฝากอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 491) การจำนอง (มาตรา 714) การให้อสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 525) เป็นต้น

2. แบบต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ประเภนี้กฎหมายไม่บังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือ แต่บังคับให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด (มาตรา 1078) การจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิจัดตั้งบริษัทจำกัด (มาตรา 1099) การจดทะเบียนบริษัทจำกัด (มาตรา 1111) การจดทะเบียนสมรส (มาตรา 1457) เป็นต้น

3. แบบต้องทำเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ นิติกรรมแบบนี้คล้ายแบบตามข้อ 2.2 ให้จดทะเบียน แต่วิธีนี้ต่างกันเพียงไปปรากฏตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แสดงตนว่าขอทำหนังสืออาจะมีแบบพิมพ์หรือไม่มีแบบพิมพ์ให้ก็ได้ เช่น ทำพินัยกรรมฝ่ายเมือง (มาตรา 1658) พินัยกรรมลับ (มาตรา 1660) เป็นต้น

4. แบบต้องทำเป็นหนังสือระหว่างกันเอง เป็นนิติกรรม หรือสัญญาที่รับรู้กันเองระหว่าง คู่สัญญา เช่น ลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ (มาตรา 193/14) การโอนหนี้ (มาตรา 306) การเช่าซื้อ (มาตรา 572) การหย่า โดยความยินยอมระหว่างสามีและภรรยา (มาตรา 1520) เป็นต้น

5. แบบอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เป็นแบบเฉพาะที่กฎหมายกำหนด แตกต่างจาก 4 แบบ ดังกล่าวมาแล้ว เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นพิเศษว่าต้องทำให้ครบถ้วนทุกรายการ หากขาดไปจะไม่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย เช่น เชื้อ ต้องมีรายการครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 988) ตัวสัญญาใช้เงิน ต้องมีรายการครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 983) มิฉะนั้นจะเป็นเชื้อหรือ ตัวสัญญาใช้เงินที่ไม่สมบูรณ์ใช้บังคับต่อกันไม่ได้

3. ความสามารถของบุคคลที่ทำนิติกรรม

หลักกฎหมายบัญญัติไว้ว่า "การใดมิได้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยความสามารถของบุคคล การนั้นเป็นโมฆะ"

บุคคลที่กฎหมายคุ้มครองความสามารถในการแสดงเจตนาทำนิติกรรมว่า ผู้กระทำจะต้องมีความสามารถ มีด้วยกัน 4 ประเภท คือ

3.1 ผู้เยาว์ ผู้เยาว์ทำนิติกรรมได้ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม เช่น บิดามารดา เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

3.2 คนไร้ความสามารถ ต้องให้ผู้อุปการะทำนิติกรรมแทน

3.3 คนเสมือนไร้ความสามารถ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ในกรณีกระทำนิติกรรมตามกฎหมายบัญญัติไว้ '

3.4 คู่สมรสในเรื่องจัดการสินสมรสบางประการตามที่กฎหมายกำหนดจะต้องจัดการร่วมกัน "สำหรับการทำนิติกรรมสัญญาในนามขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ก็ต้องพิจารณาว่าองค์กรหรือหน่วยงานนั้นมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ ทำภายใต้วัตถุประสงค์ของนิติบุคคลหรือไม่ และผู้ที่ทำ นิติกรรมสัญญามีอำนาจในการทำในฐานะผู้แทนนิติบุคคลหรือได้รับมอบอำนาจตามสัญญาตัวแทนหรือไม่

สรุปวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย หมายถึง การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิติกรรมและสัญญา ผู้จัดทำจะต้องมีความรู้และหลักเกณฑ์ดังนี้

1. รู้ข้อกำหนดหรือบทบัญญัติของกฎหมาย หรือเอกเทศสัญญาในเรื่องนั้นๆ ว่ากำหนดไว้อย่างไร
2. รู้ว่าเป็นนิติกรรมและสัญญาประเภทใด ประกอบด้วยฝ่ายใดบ้าง
3. การจัดทำนิติกรรมและสัญญา ควรมีหลักและรายละเอียดประกอบของสัญญาเบื้องต้นได้แก่ ชื่อของเอกสาร สถานที่ทำเอกสาร วันเดือนปีที่ทำเอกสาร ชื่อและสถานะของคู่สัญญา รายละเอียดและวัตถุประสงค์ของนิติกรรมและสัญญา สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา ผลของการไม่ปฏิบัติตามสัญญาและที่สำคัญคือ ความสมบูรณ์แห่งนิติกรรม ได้แก่

3.1 นิติกรรมหรือสัญญานั้นต้องมีวัตถุประสงค์ ไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมายไม่เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ

3.2 นิติกรรมหรือสัญญานั้น ต้องทำตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ (เว้นไว้แต่กฎหมายมิได้บังคับไว้) มิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ

3.3 ผู้ทำนิติกรรมหรือสัญญาต้องเป็นผู้มีความสามารถตามกฎหมาย มิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ

3.4 ข้อความในสัญญาหรือข้อตกลงที่จำเป็นต้องมีความเป็นธรรม หากมีข้อความเป็นการได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง กฎหมายบัญญัติให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี

3.5 ลงลายมือชื่อผู้ทำนิติกรรม หรือสัญญานั้น

เมื่อจัดทำเอกสารของนิติกรรมและสัญญาได้ครบถ้วนตามนี้แล้ว ก็ถือได้ว่าเป็นวิธีการจัดทำ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกันกฎหมายค่อนข้างสมบูรณ์แล้ว

6. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 16 วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

ตอนที่ 1 ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย หมายถึงในข้อใด
 - ก. การเรียบเรียงเขียนข้อความใดๆ ลงในเอกสาร
 - ข. การเรียบเรียงเขียนข้อความกฎหมายลงในเอกสาร
 - ค. หลักและวิธีการจัดทำนิติกรรม
 - ง. หลักและวิธีการจัดทำหรือเขียนสัญญาในเรื่องนั้นๆ
2. การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ผู้จัดทำ หรือผู้เขียน จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในข้อใด
 - ก. มีความรู้ประเภทของนิติกรรม
 - ข. มีความรู้ประเภทของสัญญา
 - ค. มีความรู้หลักความสมบูรณ์แห่งนิติกรรม
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. ผู้จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายนอกจากจะมีความรู้เข้าใจหลักกฎหมายดังกล่าวมาแล้ว วัตถุประสงค์ของนิติกรรมหรือสัญญานั้นจะต้องคำนึงถึงข้อใด
 - ก. วัตถุประสงค์ของนิติกรรมหรือสัญญาไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย
 - ข. วัตถุประสงค์ของนิติกรรมหรือสัญญาไม่เป็นการพ้นวิสัย
 - ค. วัตถุประสงค์ของนิติกรรมหรือสัญญาไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
 - ง. ถูกทุกข้อ
4. การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายหัวใจสำคัญประการหนึ่งต้องคำนึงถึงข้อใด
 - ก. แบบแห่งนิติกรรมหรือสัญญานั้นกำหนดไว้หรือไม่อย่างไร
 - ข. เวลาที่เริ่มเขียนหรือจัดทำสัญญา
 - ค. นิติกรรมหรือสัญญานั้นทำเพื่อประโยชน์ให้แก่ใคร
 - ง. นิติกรรมหรือสัญญานั้นมีเวลาสิ้นสุดเมื่อใด
5. หัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดทำเอกสารเกี่ยวข้องกับการทำสัญญาคือข้อใดก. ความสามารถของบุคคลที่ทำสัญญา
 - ข. ผู้เยาว์ทำสัญญาต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม
 - ค. คนไร้ความสามารถต้องให้ผู้อนุบาลทำสัญญาแทน
 - ง. ถูกทุกข้อ

7. (เฉลยแบบฝึกหัด/เฉลยแบบทดสอบฯ)

เฉลยแบบทดสอบบทที่ 16 กฎหมายลักษณะสัญญาประกันภัย

1. ก	2. ข	3. ค	4. ง	5. ง

8. เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียน วิชา กฎหมายพาณิชย์ ของ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบกิจกรรมที่ 16	หน่วยที่ 16
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 17
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เป็นวิธีการนำเอาความรู้กฎหมายที่ได้ศึกษามาปฏิบัติปรับใช้ลงในเอกสาร คำว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย คือ หนังสือสำคัญเกี่ยวกับกฎหมาย ได้แก่ นิติกรรมสัญญาผู้จัดทำต้องมีความรู้ ทำให้เอกสารนั้นเป็นเอกสารที่ถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

หลักสำคัญการทำนิติกรรมสัญญา ผู้จัดทำนิติกรรมหรือคู่สัญญาต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถตามกฎหมาย ปฏิบัติถูกต้องตามนิติกรรมที่บังคับไว้ในเรื่องนั้นๆ และที่สำคัญคือนิติกรรมเป็นสัญญาต้องมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการพ้นวิสัย ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพสมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. สามารถอธิบายคำว่าวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่ามีวิธีการจัดทำอย่างไรอย่างไรได้
2. สามารถอธิบายการทำเอกสารสัญญาโดยไม่ยึดหลักว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมจะมีผลในข้อความใน สัญญานั้นมีผลอย่างไรได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความเข้าใจและอธิบายขั้นตอนและวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายได้
- 4.2 เลือกนำหลักวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.3 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....สมุดรายงาน/กระดาษรายงาน/สมุดเรียน.....
- 5.2.....หนังสือประกอบการเรียน.....

5.3.....ไม้บรรทัด ปากกา.....

5.4.....อินเทอร์เน็ต.....

6.ขั้นตอนการทำงานกิจกรรม

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มให้ได้กลุ่มละ 5 คน กลุ่มละเท่า ๆ กัน สืบค้นข้อมูลจากหนังสือ จากอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับตัวอย่าง สัญญาทางพาณิชย์
2. ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

7.สรุปและอภิปราย

- 7.1. ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น
- 7.2. ครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8.การประเมินผล

ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ	เกณฑ์การประเมิน
☐ ความรู้ ความเข้าใจ	☐ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	☐ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรม	☐ เกณฑ์การประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละตอน 3 ข้อ
☐ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า	☐ การปฏิบัติงานด้วยความละเอียด รอบคอบ ปลอดภัย เรียบร้อย สวยงาม	☐ ความมีวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	☐ คือผ่านการประเมิน 1.ด้านความรู้ (K) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การศึกษาค้นคว้า การแสวงหาแหล่งข้อมูล	☐ การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน	☐ การประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษา	2.ด้านทักษะ (P) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	☐ ทักษะการวางแผน การคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการผลิต	☐ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรม	3.ด้านทักษะ (A) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ การหาประสบการณ์ความรู้ใหม่	☐ การตัดสินใจแก้ไขปัญหา	☐ ความพอเพียง พอประมาณ	

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

9.เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียน วิชากฎหมายพาณิชย์ ของสำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ (อ. เวก ศิริพิมลวาทีน)

	ใบงานที่ 16	หน่วยที่ 16
	รหัสวิชา 20200-1006 ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	สอนครั้งที่ 17
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย		ปฏิบัติ.....0... ชั่วโมง

1.ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เป็นวิธีการนำเอาความรู้กฎหมายที่ได้ศึกษามาปฏิบัติปรับใช้ลงในเอกสาร คำว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย คือ หนังสือสำคัญเกี่ยวกับกฎหมาย ได้แก่ นิติกรรม สัญญาผู้จัดทำต้องมีความรู้ ทำให้เอกสารนั้นเป็นเอกสารที่ถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

2.อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

2.1 มาตรฐานอาชีพ

สมรรถนะย่อย.....

- 1) เกณฑ์การปฏิบัติงาน
- 2) วิธีการประเมิน
- 3) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)
- 4) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

2.2 บุคลากรกลุ่มอาชีพ

3.สมรรถนะประจำหน่วย

1. สามารถอธิบายคำว่าวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่ามีวิธีการจัดทำอย่างไรอย่างไรได้
2. สามารถอธิบายการทำเอกสารสัญญาโดยไม่ยึดหลักว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมจะมีผลในข้อความใน สัญญานั้นมีผลอย่างไรได้

4.จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เขียนให้ครบด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และประยุกต์ใช้)

- 4.1 บอกความเข้าใจและอธิบายขั้นตอนและวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายได้
- 4.2 เลือกนำหลักวิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมาใช้อย่างมีเหตุผลและอย่างสร้างสรรค์ได้
- 4.3 มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.5 วิเคราะห์วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายตามหลักการของกฎหมายได้

5.เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- 5.1.....เครื่องคอมพิวเตอร์.....
- 5.2.....อินเทอร์เน็ต.....
- 5.3.....ปากกาสีตาม้า.....
- 5.4.....กระดาษ A4.....

6. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

- 6.1. การปฏิบัติงานด้วยความเป็นทีมสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6.2. การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

7. ขั้นตอนปฏิบัติงาน

ชื่อเรื่อง .การจัดทำการคัดแยกเอกสารกฎหมาย.....

เวลา...40... นาที

จุดประสงค์

1. การคัดแยกเอกสารกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำชี้แจง .ให้นักเรียนฝึกคัดแยกเอกสาร โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คน
2. ให้ผู้เรียนหยิบเอกสารมาจำนวน 10 ฉบับโดยห้ามเลือกเอกสารที่วางไว้
3. ให้ผู้เรียนแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบว่านักเรียนคนใดจะหยิบเอกสารกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
4. ให้ผู้เรียนหยิบเอกสารของแต่ละหมวด

8. สรุปและวิจารณ์ผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

9. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

- 10.1 พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์ จำกัด, 2567
- 10.2 เวก ศิริพิมลวาทีน น.บ., น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

, 2568

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ -
	รหัสวิชา 20200-1006	สอนครั้งที่ 18
	ชื่อวิชา กฎหมายพาณิชย์	
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ งานวัดผลประเมินผลปลายภาคเรียน	ทฤษฎี.....2... ชั่วโมง
ชื่อเรื่อง/งานวัดผลประเมินผลปลายภาคเรียน		ปฏิบัติ.....0.... ชั่วโมง

-สอบปลายภาคเรียนเป็นการวัดความรู้และความเข้าใจในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-16 -

วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย

ข้อสอบปลายภาคเรียน

วิชา กฎหมายพาณิชย์

คะแนนสอบปลายภาคเรียน 30 คะแนน

ประจำปีการศึกษา 1/2568

รหัสวิชา 20200 – 1006

เวลา 2 ชั่วโมง

ตอนที่ 1 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว (20 คะแนน)

1. สภาพบุคคลเริ่มต้นและสิ้นสุดเมื่อใด
 - ก. เริ่มต้นตั้งแต่คลอด สิ้นสุดลงเมื่อตาย
 - ข. เริ่มต้นตั้งแต่คลอด ถึงแม้จะตายทันทีที่คลอด
 - ค. เริ่มต้นตั้งแต่คลอด แล้วอยู่รอดเป็นทารกอย่างน้อย ๑ นาที มีอวัยวะครบทุกส่วน สิ้นสุดลงเมื่อตาย
 - ง. เริ่มต้นตั้งแต่คลอด แล้วอยู่รอดเป็นทารกสิ้นสุดลงเมื่อตาย
2. นาย เอ เกิดปี พ.ศ.2540 แต่ไม่รู้วันที่หรือเดือน การนับอายุของนาย เอ จะถือว่าเกิดวันที่เท่าไร
 - ก. เกิดวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2540
 - ข. เกิดวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2540
 - ค. เกิดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2540
 - ง. เกิดวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2540
3. ผู้เยาว์สามารถทำนิติกรรมได้เมื่อมีอายุเท่าใด
 - ก. 15 ปีบริบูรณ์
 - ข. 16 ปีบริบูรณ์
 - ค. 17 ปีบริบูรณ์
 - ง. 18 ปีบริบูรณ์
4. ข้อใดเป็นสัญญาต่างตอบแทน
 - ก. สัญญาเช่าทรัพย์สิน
 - ข. สัญญาให้
 - ค. สัญญายืมใช้คงรูป
 - ง. สัญญายืมไม่มีค่าตอบแทน
5. สัญญาเพื่อประโยชน์แก่บุคคลภายนอก คือข้อใด
 - ก. สัญญาเช่าบ้าน
 - ข. สัญญากู้ยืมเงิน
 - ค. สัญญาประกันชีวิต
 - ง. สัญญาจ้างทำถนน
6. ข้อใดมิใช่การระงับแห่งหนี้
 - ก. ชำระหนี้
 - ข. หนี้ขาดอายุความ
 - ค. หนี้เคลื่อนกลืนกัน
 - ง. หักกลบหนี้
7. ข้อใดคือกำหนดเวลาในการไถ่ถอนสังหาริมทรัพย์ที่ขายฝาก
 - ก. ห้ามเกิน 3 ปี
 - ข. ห้ามเกิน 5 ปี
 - ค. ห้ามเกิน 10 ปี
 - ง. ห้ามเกิน 15 ปี
8. การซื้อขายรถยนต์โน้วฮ์รุม เป็นการซื้อขายแบบใด
 - ก. ขายฝาก
 - ข. ขายตามตัวอย่าง
 - ค. ขายตามคำพรรณนา
 - ง. ขายเพื่อชอบ

9. การขายทอดตลาด สัญญาบริบูรณ์เมื่อใด
- ก. มีผู้สุ้ราคาที่สูงขึ้น
 - ข. มีการเคาะไม้
 - ค. มีการชำระราคา
 - ง. มีการส่งมอบสินค้า
10. ในกรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินชำรุดบกพร่อง ผู้ซื้อจะต้องฟ้องร้องภายในอายุความกี่ปี
- ก. 1 ปี นับแต่วันและเวลาที่ส่งมอบ
 - ข. 1 ปี นับแต่วันและเวลาพบเห็นความชำรุดบกพร่อง
 - ค. 2 ปี นับแต่วันและเวลาที่ส่งมอบ
 - ง. 2 ปี นับแต่วันและเวลาพบเห็นความชำรุดบกพร่อง
11. ข้อใดเป็นลักษณะของสัญญาจ้างทำของ
- ก. มุ่งถึงผลสำเร็จของงาน
 - ข. มุ่งถึงคุณสมบัติของคู่สัญญาเป็นสำคัญ
 - ค. ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบในการทำละเมิดของผู้รับจ้าง
 - ง. ผู้รับจ้างต้องทำงานภายใต้บังคับบัญชาของผู้ว่าจ้าง
12. ข้อใดไม่ใช่สิทธิของผู้ว่าจ้างในสัญญาจ้างทำของ
- ก. มีสิทธิเรียกสินจ้าง
 - ข. มีสิทธิบอกเลิกสัญญา
 - ค. มีสิทธิเข้าตรวจการงานที่จ้างให้ทำ
 - ง. มีสิทธิยึดหน่วงสินจ้างได้ในกรณีส่งมอบการงานชำรุดบกพร่อง
13. ข้อใดเป็นหน้าที่ของผู้รับจ้าง
- ก. ผู้รับจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญา
 - ข. ผู้รับจ้างต้องทำงานตามที่ผู้ว่าจ้างสั่ง
 - ค. ผู้รับจ้างต้องทำงานให้เสร็จตามเวลาที่ตกลงกัน
 - ง. ผู้รับจ้างต้องรายงานผลการการทำงานต่อผู้ว่าจ้างเป็นงวดๆ จนกว่างานจะเสร็จ
14. ถ้ามิได้กำหนดไว้ในสัญญา ผู้รับจ้างทำของต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องต่องานที่ส่งมอบอย่างไร
- ก. ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ส่งมอบ
 - ข. ภายใน 5 ปี สำหรับสิ่งปลูกสร้างที่ติดกับพื้นดินนับแต่วันส่งมอบ ยกเว้นเรือนโรงที่ทำด้วยไม้
 - ค. ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบหากปิดบังความชำรุดบกพร่องไว้
 - ง. ถูกเฉพาะข้อ ก. และ ข.
15. สัญญาจ้างทำของระงับลงในกรณีใด
- ก. เมื่อผู้ว่าจ้างตาย
 - ข. เมื่อผู้รับจ้างได้รับเงินมัดจำบางส่วนแล้ว
 - ค. เมื่อผู้ว่าจ้างทำงานสำเร็จและส่งมอบแก่ผู้ว่าจ้าง
 - ง. เมื่อผู้รับจ้างบอกเลิกสัญญา
16. สัญญารับขนมีลักษณะเป็นสัญญาประเภทใด
- ก. จ้างแรงงาน
 - ข. จ้างทำของ
 - ค. จ้างเหมา
 - ง. จ้างเฉพาะผู้ที่มีพาหนะ
17. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของสัญญาเฝ้ายาม
- ก. เป็นนิติกรรมสองฝ่าย
 - ข. เป็นสัญญาต่างตอบแทน
 - ค. ผู้เฝ้ายามตกลงจะคืนทรัพย์สินที่ยืมให้แก่ผู้ยืม
 - ง. ผู้ให้ยืมยินยอมให้อีกฝ่ายใช้ทรัพย์สิน

18. สัญญาซื้อขายใดที่กรรมสิทธิ์ไม่โอน และเป็นสัญญาที่ไม่มีค่าตอบแทน

ก. สัญญาซื้อขายเงิน

ข. สัญญาซื้อขายแล้วคืน

ค. สัญญาซื้อขายใช้คงรูป

ง. สัญญาซื้อขายใช้สิ้นเปลือง

19. เมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายเงินกันแล้วหากจะต้องมีการฟ้องร้องต่อศาลให้ชำระเงินคืนเจ้าหนี้จะต้องฟ้องภายในกี่ปี

ก. 1 ปี

ข. 2 ปี

ค. 3 ปี

ง.. 10 ปี

20. การกู้เงินเกินกว่า 2,000 บาทขึ้นไป จะต้องทำอย่างไรจึงจะฟ้องร้องให้บังคับคดีกันได้

ก. ทำเป็นหนังสือ

ข. ตกลงกันด้วยวาจา

ค. มีหลักฐานเป็นหนังสือ

ง. ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

21. ข้อใดเป็นข้อแตกต่างระหว่างสัญญาซื้อขายคงรูปและสัญญาซื้อขายสิ้นเปลือง

ก. สัญญาซื้อขายคงรูปไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ สัญญาซื้อขายสิ้นเปลืองกรรมสิทธิ์โอน

ข. สัญญาซื้อขายคงรูปนั้นผู้ซื้อต้องเสีย ค่าตอบแทน สัญญาซื้อขายสิ้นเปลืองผู้ซื้อไม่ ต้องเสียค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น

ค. สัญญาซื้อขายคงรูปผู้ซื้อต้องส่งคืนทรัพย์สินอันใหม่หลังใช้สอยเสร็จแล้ว สัญญาซื้อขายสิ้นเปลืองผู้ซื้อต้องส่งคืนทรัพย์สินอันเดิมที่ยืมไปเมื่อใช้สอยเสร็จแล้ว

ง. สัญญาซื้อขายคงรูปทรัพย์สินที่ให้อืมต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ สัญญาซื้อขายสิ้นเปลืองทรัพย์สินที่ให้อืมต้องเป็นอสังหาริมทรัพย์

22. การทำสัญญาค้ำประกันโดยไม่ได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ สัญญาค้ำประกันจะมีผลอย่างไร

ก. สมบูรณ์

ข. เป็นโมฆะ

ค. เป็นโมฆียะ

ง. เป็นโมฆียกรรม

23. สัญญาค้ำประกัน คือ สัญญาที่มีบุคคลภายนอก เรียกว่า ผู้ค้ำประกัน เสนอตัวเข้ามาผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ ด้วยเหตุผลในข้อใด

ก. เพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

ข. เพราะผู้ค้ำประกันเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้

ค. เพราะผู้ค้ำประกันเป็นลูกหนี้เสมือนลูกหนี้ชั้นต้นเช่นลูกหนี้

ง. เพราะผู้ค้ำประกันเป็นลูกหนี้ในสัญญาประธาน

24. ผู้ค้ำประกันจะต้องมีลักษณะอย่างไร

ก. เป็นบุคคลธรรมดา

ข. เป็นนิติบุคคล

ค. เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

ง. เป็นองค์กรศาสนา

25. นายบรรจง กู้ยืมเงินนายอาทิตย์ 30,000 บาท มีนายสมใจ นางพร และนางเดือน ให้สัญญาต่อนายอาทิตย์ว่าถ้านายบรรจงไม่ชำระหนี้ทั้งสามคนจะชำระหนี้แทน แต่นายอาทิตย์ไม่เชื่อถือนางเดือน ให้นางเดือนหาบุคคลอื่นมาค้ำประกันหนี้ นางเดือน นำนายสุริยา มาค้ำประกันตนเอง ดังนี้ข้อใดไม่ถูกต้อง

ก. นายบรรจงเป็นลูกหนี้

ข. นายสุริยาเป็นผู้รับเงื่อนไข

ค. นายอาทิตย์เป็นผู้ค้ำประกันนายบรรจง

- [illegible]

ง. บุคคลสองฝ่ายตกลงกันโดยฝ่ายหนึ่งมอบอำนาจให้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ และอีกฝ่ายหนึ่งรับทำการนั้น

35. นายมี แต่งตั้งนายรวยเป็นตัวแทนขายบ้านพร้อมที่ดิน การแต่งตั้งตัวแทนในกรณีนี้ต้องปฏิบัติอย่างไร

ก. ต้องจดทะเบียน

ข. บอกกล่าวด้วยวาจา

ค. ทำเป็นลายลักษณ์อักษร

ง. ทำเป็นหนังสือมอบอำนาจ

36. ข้อใดคือตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจให้ทำการแทนตัวการได้ทุกอย่าง

ก. ตัวแทนรับมอบอำนาจเสรี

ข. ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป

ค. ตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ

ง. ตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะทาง

37. ลักษณะที่สำคัญของสัญญาประกันภัยคือข้อใด

ก. เป็นสัญญาที่มีแบบ

ข. เป็นสัญญาที่ไม่เสี่ยงโชค

ค. เป็นสัญญาไม่ต่างตอบแทน

ง. เป็นสัญญาที่หน่วยงานของรัฐควบคุม

38. สัญญาประกันภัยมีบุคคลเกี่ยวข้องอยู่ในข้อใด

ก. ผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัย ผู้หวังประโยชน์

ข. ผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประกันภัย

ค. ผู้รับประกันภัย ผู้ได้ประกันภัย ผู้รับประกันภัย

ง. ผู้รับประกันภัย ผู้หวังประกันภัย ผู้รับประกันภัย

39. วิธีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย หมายถึงในข้อใด

ก. การเรียบเรียงเขียนข้อความใดๆ ลงในเอกสาร

ข. การเรียบเรียงเขียนข้อความกฎหมายลงในเอกสาร

ค. หลักและวิธีการจัดทำนิติกรรม

ง. หลักและวิธีการจัดทำหรือเขียนสัญญาในเรื่องนั้นๆ

40. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้สัญญาตัวแทนระงับ

ก. ตัวแทนป่วย

ข. การถอนตัวแทน

ค. ตัวแทนบอกเลิกสัญญา

ง. เมื่อตัวการหรือตัวแทนตาย

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนวินิจฉัยคำถามต่อไปนี้ ตามหลักกฎหมาย (10 คะแนน)

ข้อที่ 1. นายสมชายขับรถชนนายสมปอง วันที่ 1 เมษายน 2562 จากนั้น วันที่ 4 เมษายน 2562 นายสมปองออกจากโรงพยาบาล โรงพยาบาลคิดค่ารักษา 1 หมื่นบาท วันที่ 4 พฤษภาคม 2562 อยู่ซ่อมรถคิดราคาค่าซ่อมรถ 3 หมื่นบาท นายสมปองจึงเสนอให้นายสมชายชำระหนี้รวม 5 หมื่นบาทเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2562

ถามว่า หนี้ของนายสมชายเกิดขึ้นเมื่อใด และนายสมชายผิดนัดแล้วหรือยัง

ข้อที่ 2. นายแดงเป็นโรคมะเร็งปอดในระยะแรก นายแดงจึงทำประกันชีวิต โดยให้การรับรองว่าตนมีสุขภาพแข็งแรง ไม่ได้ป่วยเป็นโรคอะไร ต่อมาภายหลังบริษัทประกันชีวิตตรวจสอบพบว่านายแดงเป็นโรคมะเร็งในระยะที่สองแล้ว บริษัทประกันจะสามารถขอบอกล้างสัญญาประกันชีวิตของนายแดงได้หรือไม่

ภาคผนวก

ตัวอย่างสัญญา

สัญญาที่ 1 สัญญาซื้อขาย

แบบสัญญาซื้อขายทั่วไป

สัญญาเลขที่.....

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ....

ระหว่าง.....โดย.....ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้ซื้อ” ฝ่ายหนึ่ง

กับ.....ซึ่งจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ณ

มีสำนักงานใหญ่อยู่เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล

ปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท.....ลง

วันที่.....(และหนังสือมอบอำนาจลงวันที่.....)* แนนทำสัญญานี้ (ใน

กรณีที่ ผู้ขายเป็นบุคคลธรรมดา ให้ใช้ข้อความว่า กับ.....อยู่ บ้านเลขที่.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....)* ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้ขาย” อีกฝ่ายหนึ่งคู่สัญญาได้ตกลงกัน

มีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ข้อตกลงซื้อขาย

ผู้ซื้อตกลงซื้อและผู้ขายตกลงขาย.....

จำนวน.....เป็นราคาทั้งสิ้น.....บาท (.....)

ซึ่งได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน.....บาท ตลอดจนภาษีอากรอื่นๆและค่าใช้จ่ายทั้งปวงด้วย

แล้วผู้ขายรับรองว่าสิ่งที่ขายให้ตามสัญญานี้เป็นของแท้ ของใหม่ ไม่เคยใช้งานมาก่อน ไม่เป็นของเก่าเก็บ และ

มีคุณภาพ และคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบทำสัญญาในกรณีที่เป็นการซื้อสิ่งของซึ่งจะต้อง

มีการตรวจสอบ ผู้ขายรับรองว่า เมื่อตรวจสอบแล้วต้องมีคุณภาพและคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ด้วย

ข้อ 2. เอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

เอกสารแนบทำสัญญา ดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของ สัญญานี้

2.1 ผนวก 1.....(รายการคุณลักษณะเฉพาะ) จำนวน.....หน้า

2.2 ผนวก 2.....(แค็ตตาล็อก)* จำนวน.....หน้า

2.3 ผนวก 3.....(แบบรูป)* จำนวน.....หน้า

2.4 ผนวก 4(ใบเสนอราคา) จำนวน.....หน้า

2.5ฯลฯ.....

ความใด ในเอกสารแนบทำสัญญา ที่ขัดแย้ง กับข้อความ ในสัญญานี้ ให้ใช้ข้อความในสัญญานี้บังคับ และในกรณีที่เอกสารแนบทำสัญญา ขัดแย้งกันเอง ผู้ขายจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ซื้อ

ข้อ 3 การส่งมอบ

ผู้ขายจะส่งมอบสิ่งของที่ซื้อขายตามสัญญา ให้แก่ผู้ซื้อ ณ.....
..... ภายในวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ให้ถูกต้อง และครบถ้วน ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1 แห่งสัญญานี้ พร้อมทั้งหีบห่อ หรือเครื่องรัดพันผูกโดยเรียบร้อย

การส่งมอบสิ่งของ ตามสัญญานี้ ไม่ว่าจะเป็นการส่งมอบ เพียงครั้งเดียว หรือส่งมอบหลายครั้ง ผู้ขายจะต้องแจ้งกำหนดเวลาส่งมอบ แต่ละครั้ง โดยทำเป็นหนังสือนำไปยื่นต่อผู้ซื้อ ณ.....ในเวลาราชการ ก่อนวันส่งมอบไม่น้อยกว่า.....วันทำการ

ข้อ 4. การใช้เรือไทย

ถ้าสิ่งของที่จะต้องส่งมอบให้ แก่ผู้ซื้อตามสัญญานี้ เป็นสิ่งของที่ผู้ขาย จะต้องส่งหรือนำเข้ามาจากต่างประเทศ และสิ่งของนั้น ต้องนำเข้ามา โดยทางเรือ ในเส้นทางเดินเรือ ที่มีเรือไทยเดินอยู่ และสามารถให้บริการรับขนได้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศกำหนด ผู้ขายต้องจัดการให้ สิ่งของดังกล่าวบรรทุกโดยเรือไทย หรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยจากต่างประเทศ มายังประเทศไทย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์ ก่อนบรรทุกของนั้น ลงเรืออื่นที่มีใช้เรือไทย หรือเป็นของที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ประกาศยกเว้น ให้บรรทุก โดยเรืออื่นได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าการส่งหรือสั่งซื้อสิ่งของ ดังกล่าวจากต่างประเทศ จะเป็นแบบ เอฟโอบี,ซีเอฟอาร์,ซีไอเอฟ หรือแบบอื่นใด

ในการส่งมอบสิ่งของ ตามสัญญาให้แก่ผู้ซื้อ ถ้าสิ่งของนั้น เป็นสิ่งของตามวรรคหนึ่ง ผู้ขายจะต้องส่งมอบ ใบตราส่ง(Bill of Lading) หรือสำเนาใบตราส่งสำหรับของนั้นซึ่งแสดงว่าได้บรรทุกมา โดยเรือไทย หรือเรือที่มีสิทธิ เช่นเดียวกับเรือไทยให้แก่ผู้ซื้อพร้อมกับการส่งมอบสิ่งของด้วย

ในกรณีที่สิ่งของดังกล่าว ไม่ได้บรรทุกจากต่างประเทศมายังประเทศไทย โดยเรือไทย หรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทย ผู้ขายต้องส่งมอบหลักฐานซึ่งแสดงว่า ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์แล้ว ให้บรรทุกของ โดยเรืออื่นได้ หรือหลักฐาน ซึ่งแสดงว่า ได้ชำระค่าธรรมเนียมพิเศษ เนื่องจากการไม่บรรทุกของโดยเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์แล้ว อย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้ซื้อด้วย

ในกรณีที่ผู้ขาย ไม่ส่งมอบหลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใด ดังกล่าวในสองวรรคข้างต้นให้แก่ผู้ซื้อ แต่จะขอส่งมอบสิ่งของ ดังกล่าวให้ผู้ซื้อก่อน โดยยังไม่รับชำระเงินค่า สิ่งของ ผู้ซื้อที่มีสิทธิรับสิ่งของดังกล่าวไว้ก่อนและชำระเงินค่าสิ่งของ เมื่อผู้ขายได้ปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนดังกล่าวแล้วได้

ข้อ 5. การตรวจรับ

เมื่อผู้ซื้อได้ตรวจรับ สิ่งของที่ส่งมอบ และเห็นว่าถูกต้องครบถ้วน ตามสัญญาแล้ว ผู้ซื้อจะออกหลักฐานการรับมอบไว้ให้ เพื่อผู้ขาย นำมาเป็น หลักฐานประกอบการขอรับเงินค่าสิ่งของนั้น

ถ้าผลของการตรวจรับ ปรากฏว่าสิ่งของ ที่ผู้ขายส่งมอบ ไม่ตรงตามสัญญาข้อ 1 ผู้ซื้อทรงไว้ ซึ่งสิทธิที่จะไม่รับสิ่งของนั้น ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ขายต้องรับนำสิ่งของนั้นกลับคืนโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และนำสิ่งของมาส่งมอบให้ใหม่ หรือต้องทำการแก้ไข ให้ถูกต้องตามสัญญาด้วยค่าใช้จ่ายของผู้ขายเอง และระยะเวลาที่เสียไปเพราะ เหตุดังกล่าว ผู้ขายจะนำมาอ้างเป็นเหตุ ขอขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือของดหรือลดค่าปรับไม่ได้

ในกรณีที่ผู้ขายส่งมอบ สิ่งของถูกต้อง แต่ไม่ครบจำนวน หรือส่งมอบครบจำนวน แต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด ผู้ซื้อจะตรวจรับ เฉพาะส่วนที่ถูกต้อง โดยออกหลักฐานการตรวจรับเฉพาะส่วนนั้นก็ได้* (ความในวรรคสามนี้

จะไม่กำหนดไว้ ในกรณีที่ผู้ซื้อต้องการสิ่งของ ทั้งหมดในคราวเดียวกัน หรือการซื้อสิ่งของที่ประกอบ เป็นชุด หรือหน่วย ถ้าขาดส่วนประกอบอย่างหนึ่งอย่างใดไปแล้ว จะไม่สามารถใช้งานได้โดยสมบูรณ์)

ข้อ 6. การชำระเงิน

(ผู้ซื้อตกลงชำระเงิน ค่าสิ่งของตามข้อ 1 ให้แก่ผู้ขาย เมื่อผู้ซื้อได้รับมอบ สิ่งของตามข้อ 5 ไว้โดย ครบถ้วนแล้ว)*(ผู้ซื้อตกลงชำระเงินค่าสิ่งของตามข้อ 1 ให้แก่ผู้ขาย ดังนี้

6.1 เงินล่วงหน้า จำนวน.....บาท (.....) จะจ่ายให้ภายในวัน นับแต่ วันที่ทำสัญญานี้ ทั้งนี้โดยผู้ขาย จะต้องนำหลักประกันเงินล่วงหน้าเป็น..... (หนังสือ คำประกันของธนาคารภายในประเทศหรือพันธบัตรรัฐบาลไทย)เต็มตามจำนวนเงินล่วงหน้าที่จะ ได้รับมามอบให้แก่ผู้ซื้อ เป็นหลักประกันการชำระคืนเงินล่วงหน้าก่อนการรับชำระเงินล่วงหน้า

6.2 เงินที่เหลือ จำนวน.....บาท (.....) จะจ่ายให้ เมื่อผู้ซื้อได้รับมอบ สิ่งของ ตามข้อ 5 ไว้โดยครบถ้วนแล้ว)*

การจ่ายเงินตามเงื่อนไข ข้างหน้าสัญญานี้ ผู้ซื้อจะโอนเงิน เข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ขาย ชื่อธนาคาร.....สาขา.....ชื่อบัญชี..... เลขที่บัญชี.....ทั้งนี้ ผู้ขายตกลง เป็นผู้รับภาระเงินค่าธรรมเนียม หรือค่าบริการอื่นใดเกี่ยวกับ การ โอน ที่ธนาคารเรียกเก็บ และยินยอม ให้มีการหักเงิน ดังกล่าวจากจำนวนเงินโอนใน งวดนั้นๆ(ความในวรรคนี้ ใช้สำหรับ กรณีที่ส่วนราชการ จะจ่ายเงินตรงให้แก่ผู้ขาย (ระบบ Direct Payment) โดยการโอนเงิน เข้าบัญชี เงินฝากธนาคารของผู้ขาย ตามแนวทาง ที่กระทรวงการคลังกำหนด)

ข้อ 7. การรับประกัน ความชำรุดบกพร่อง

ผู้ขายยอมรับประกันความชำรุดบกพร่อง หรือขัดข้อง ของสิ่งของตามสัญญานี้เป็นเวลา..... ปี.....เดือน นับแต่ วันที่ผู้ซื้อได้รับมอบ โดยภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หากสิ่งของตามสัญญานี้ เกิดชำรุดบกพร่อง หรือขัดข้องอันเนื่องมาจาก การใช้งานตามปกติ ผู้ขาย จะต้องจัดการซ่อมแซม หรือแก้ไข ให้อยู่ในสภาพ ที่ใช้การได้ดีดังเดิม ภายใน.....วัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้ง จากผู้ซื้อ โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

ข้อ 8. หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา

ในขณะที่ทำสัญญานี้ ผู้ขายได้นำหลักประกันเป็น.....เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) ซึ่งเท่ากับร้อยละ..... (%) ของราคาทั้งหมด ตามสัญญา มามอบให้แก่ผู้ซื้อ เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติ ตามสัญญานี้

หลักประกัน ที่ผู้ขายนำมามอบไว้ ตามวรรคหนึ่ง ผู้ซื้อจะคืน ให้เมื่อผู้ขายพ้น จากข้อผูกพัน ตาม สัญญานี้แล้ว (ส่วนหลักประกันตามข้อ 6.1 ผู้ซื้อจะคืนให้ พร้อมกับ การจ่ายเงินงวดสุดท้ายตามข้อ 6.2)*

ข้อ 9. การบอกเลิกสัญญา

เมื่อครบกำหนดส่งมอบ สิ่งของต่างสัญญานี้แล้ว ถ้าผู้ขายไม่ส่งมอบสิ่งของ ที่ตกลงขายให้แก่ ผู้ซื้อ หรือส่งมอบไม่ถูกต้อง หรือไม่ครบจำนวน ผู้ซื้อจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาทั้งหมดหรือบางส่วนได้

ในกรณีที่ผู้ซื้อใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา ผู้ซื้อจะมีสิทธิรับหลักประกัน หรือเรียกร้องจากธนาคารผู้ออก หนังสือคำประกันตามสัญญา (ข้อ 6 และ)* ข้อ 8 เป็นจำนวนเงินทั้งหมด หรือแต่บางส่วนก็ได้ แล้วแต่ผู้ซื้อ จะ เห็นสมควร และถ้าผู้ซื้อจัดซื้อสิ่งของ จากบุคคลอื่นเต็มจำนวน หรือเฉพาะจำนวนที่ขาดส่ง แล้วแต่กรณี ภายในกำหนด.....เดือน นับแต่ วันที่เลิกสัญญา ผู้ขาย จะต้องชดใช้ราคาที่เพิ่มขึ้น จากราคาที่กำหนดไว้ใน สัญญานี้ด้วย

ข้อ 10. ค่าปรับ

ในกรณีที่ ผู้ซื้อไม่ได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา ตามสัญญาข้อ 9 ผู้ขายจะต้องชำระค่าปรับให้ ผู้ซื้อเป็นรายวัน ในอัตราร้อยละ.....(.....%) ของราคาส่งของ ที่ยังไม่ได้รับมอบ นับแต่วันถัดจาก วันครบกำหนดตามสัญญา จนถึงวันที่ผู้ขาย ได้นำสิ่งของมาส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อจนถูกต้องครบถ้วน

การคิดค่าปรับ ในกรณีสิ่งของ ที่ตกลงซื้อขายประกอบกันเป็นชุด แต่ผู้ขายส่งมอบเพียงบางส่วน หรือขาดส่วนประกอบ ส่วนหนึ่งส่วนใดไป ทำให้ไม่สามารถใช้งานได้ โดยสมบูรณ์ ให้ถือว่ายังไม่ได้ ส่งมอบสิ่งของนั้นเลย และให้คิดค่าปรับ จากราคาส่งของเต็มทั้งชุด

ในระหว่างที่ผู้ซื้อยังมีได้ ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญานั้น หากผู้ซื้อเห็นว่าผู้ขาย ไม่อาจปฏิบัติตามสัญญาต่อไปได้ ผู้ซื้อจะใช้สิทธิบอกเลิก และรับหลักประกัน หรือเรียกร้องจากธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันตามสัญญา (ข้อ 6 และ)* ข้อ 8 กับเรียกร้องให้ชดเชยราคาที่สูงขึ้น ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ 9 วรรคสองก็ได้ และถ้าผู้ซื้อ ได้แจ้งข้อเรียกร้องให้ชำระค่าปรับไปยังผู้ขาย เมื่อครบกำหนดส่งมอบแล้ว ผู้ซื้อจะมีสิทธิที่จะปรับผู้ขาย จนถึงวันบอกเลิกสัญญาได้อีกด้วย

ข้อ 11. การรับผิดชอบค่าใช้จ่าย

ถ้าผู้ขาย ไม่ปฏิบัติตามสัญญา ข้อหนึ่งข้อใดด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ซื้อแล้ว ผู้ขายต้องชดเชยค่าเสียหาย ให้แก่ผู้ซื้อโดยสิ้นเชิง ภายในกำหนด 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ ได้รับแจ้งจากผู้ซื้อ

ข้อ 12. การขอขยายเวลาส่งมอบ

ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัย หรือเหตุใดๆ อันเนื่องมาจากความผิด หรือบกพร่องของฝ่ายผู้ซื้อ หรือพฤติการณ์อันใดอันหนึ่ง ซึ่งผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบ ตามกฎหมายเป็นเหตุให้ผู้ขายไม่สามารถส่งมอบสิ่งของตามเงื่อนไข และกำหนดเวลาแห่งสัญญานี้ได้ ผู้ขายมีสิทธิขอขยายเวลาทำการตามสัญญา หรือ ของด หรือลดค่าปรับได้ โดยจะต้องแจ้งเหตุหรือพฤติการณ์ ดังกล่าวพร้อมหลักฐาน เป็นหนังสือให้ผู้ซื้อทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่เหตุนั้นสิ้นสุดลง

ถ้าผู้ขายไม่ปฏิบัติให้เป็นไป ตามความในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้ขายได้สละสิทธิเรียกร้อง ในการที่จะขอขยายเวลาทำการตามสัญญา หรือของดหรือลดค่าปรับ โดยไม่เงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีเหตุเกิดจากความผิด หรือบกพร่องของฝ่ายผู้ซื้อ ซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือผู้ซื้อทราบอยู่แล้วตั้งแต่นั้น

การขยายเวลาทำการตามสัญญา หรือของด หรือลดค่าปรับตามวรรคหนึ่ง อยู่ในดุลพินิจของผู้ซื้อที่จะพิจารณา

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้ อ่าน และเข้าใจข้อความ โดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และคู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

(ลงชื่อ).....ผู้ซื้อ
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้ขาย
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน
(.....)

สัญญาที่ 2 หนังสือค้ำประกัน

แบบหนังสือค้ำประกัน

(หลักประกันของ)

เลขที่..... วันที่.....

ข้าพเจ้า.....(ชื่อธนาคาร/บริษัทเงินทุน).....สำนักงานตั้งอยู่เลขที่.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันธนาคาร/บริษัทเงินทุนขอทำหนังสือค้ำ

ประกันฉบับนี้ให้ไว้ต่อ.....(ชื่อส่วนราชการผู้ประกวดราคา).....ดังมีข้อความต่อไปนี้

1. ตามที่(ชื่อผู้เสนอราคา)ได้ยื่นขอประกวดราคาสำหรับการจัดซื้อตาม
เอกสารประกวดราคา เลขที่ซึ่งต้องวางหลักประกันของ ตามเงื่อนไขการประกวดราคาต่อ
.....(ชื่อส่วนราชการผู้ประกวดราคา).....เป็นจำนวนเงินบาท (.....) นั้น

ข้าพเจ้ายอมผูกพันตน โดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันชนิดเพิกถอนไม่ได้ เช่นเดียวกับลูกหนี้ชั้นต้น ใน
การชำระเงิน ตามสิทธิเรียกร้องของ(ชื่อส่วนราชการ ผู้ประกวดราคา)จำนวน
ไม่เกินบาท (.....)ในกรณี (ชื่อผู้เสนอราคา)

.....ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ในการประกวดราคา อันเป็นเหตุให้.....(ชื่อส่วน
ราชการ ผู้ประกวดราคา).....มีสิทธิริบหลักประกันของ หรือให้ชดใช้ค่าเสียหายใด ๆ รวมทั้งกรณี
ที่..... (ชื่อผู้เสนอราคา)ได้ถอนใบเสนอราคา ของตนภายในระยะเวลา ที่ใบเสนอราคา ยัง
มีผลอยู่ หรือมิได้ไป ลงนามในสัญญา เมื่อได้รับแจ้ง ไปทำสัญญา หรือมิได้วางหลักประกันสัญญา ภายใน
ระยะเวลาที่ กำหนด ในเอกสารประกวดราคา โดยข้าพเจ้า จะไม่อ้างสิทธิใด ๆ เพื่อโต้แย้ง
และ..... (ชื่อส่วนราชการผู้ประกวด)..... ไม่จำเป็นต้องเรียกร้องให้
..... (ชื่อผู้เสนอราคา).....ชำระหนี้้นก่อน

2. หนังสือค้ำประกันนี้ มีผลใช้บังคับตั้งแต่ ถึงและข้าพเจ้าจะไม่
เพิกถอนการค้ำประกันนี้ ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

3. ถ้า(ชื่อผู้เสนอราคา).....ขยายกำหนดเวลายื่นราคา ของการเสนอ
ราคาออกไป ข้าพเจ้ายินยอม ที่จะขยายกำหนดเวลา การค้ำประกันนี้ ออกไปเวลาเท่ากับระยะเวลายื่นราคา
ที่ได้ขยายออกไปดังกล่าว

ข้าพเจ้าได้ลงนาม และประทับตรา ไว้ต่อหน้าพยานเป็นสำคัญ

(ลงชื่อ).....ผู้ค้ำประกัน

(.....)

ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....พยาน

(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน

(.....)

สัญญาที่ 3 สัญญาจ้างแรงงาน

เลขที่...../.....

หนังสือสัญญาว่าจ้าง

ทำที่ บริษัท จำกัด

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สัญญาจ้างทำงานฉบับนี้จัดขึ้นระหว่าง บริษัท จำกัด สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้

จะเรียกว่า “นายจ้าง” ฝ่ายหนึ่งกับฝ่ายข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) อายุ ปี สัญชาติ เชื้อชาติ บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ ออกให้เมื่อ/...../..... หมดอายุ/...../..... ออกให้ ณ อำเภอ/เขต อยู่บ้านเลขที่ ถนน ตรอก/ซอย ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด ซึ่งต่อไปสัญญานี้จะเรียกว่า “ลูกจ้าง” อีกฝ่ายหนึ่ง คู่สัญญาทั้งสองตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ 1) นายจ้างตกลงกันว่าจ้างให้ลูกจ้างทำงาน ณ ของ “นายจ้าง” ในตำแหน่ง ฝ่าย เพื่อทำหน้าที่ตามใบกำหนดหน้าที่งาน (JOB DESCRIPTION) โดยให้ลูกจ้างเริ่มงานตั้งแต่วันที่ เดือนปีพ.ศ. ถึงวันที่เดือน ปี พ.ศ.ในอัตราค่าจ้างเดือนละบาท(.....) มีกำหนดระยะเวลาการจ้าง ปี โดยมีระยะเวลาทดลองงาน 90 วัน และเมื่อครบกำหนดทดลองงานหากลูกจ้างมีผลงานที่พอใจนายจ้างก็จะรับสมัครเข้าทำงานในตำแหน่งลูกจ้างประจำและ / หรืออาจเปลี่ยนแปลงตำแหน่งตามความเหมาะสมได้

หากผลการทำงานของลูกจ้างไม่เป็นที่พอใจภายในระยะการทดลองงานดังกล่าว นายจ้างชอบที่จะเลิกจ้าง และ/หรือขยายระยะเวลาการทดลองงานออกไปอีก เพื่อให้โอกาสลูกจ้างปรับปรุงการทำงานเพื่อให้เกิดผลงาน โดยมีกำหนดระยะเวลาการขยายทดลองงานออกไปอีกคราวละไม่เกิน 90 วัน และลูกจ้างรับว่า ในระหว่างการทดลองหรือขยายระยะเวลาการทดลองงานดังกล่าว จะไม่ยกเหตุของการเลิกจ้าง หรือขยายระยะเวลาทดลองงานมาว่ากล่าวกับนายจ้าง ทั้งในทางแพ่งและอาญา

ข้อ 2) ลูกจ้างรับว่า สัญญาจ้างย่อมสิ้นสุดลงเมื่อ

ข้อ 2.1) ครบกำหนดระยะเวลาในสัญญาจ้าง (กรณีมีระบุระยะเวลาในสัญญาจ้าง)

ข้อ 2.2) เมื่อนายจ้างได้บอกกล่าวล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วัน (กรณีไม่มีระบุระยะเวลาในสัญญาจ้าง)

ข้อ 2.3) เมื่อลูกจ้างได้บอกกล่าวล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วัน (กรณีไม่มีระบุระยะเวลาในสัญญาจ้าง)

ข้อ 3) ลูกจ้างรับว่า หากลูกจ้างผิดสัญญาฉบับนี้ ลูกจ้างยินยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่นายจ้างเป็นเงินจำนวน1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) โดยปราศจากเงื่อนไข

ข้อ 4) ลูกจ้างรับว่า จะไม่ไปปฏิบัติงานกับบริษัท และ/หรือ นิติบุคคลฯ ที่ดำเนินธุรกิจเป็นคู่ค้า และ/หรือ เป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับนายจ้าง หรือผู้ว่าจ้าง หรือผู้ซึ่งเป็นผู้ว่าจ้างของบริษัทฯ ภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่สิ้นสุดสัญญาจ้างตามข้อตกลง ข้อ 2.

ข้อ 5) ลูกจ้างขอรับรองว่า ข้อความต่าง ๆ ที่ได้เขียนไว้ในใบสมัครงาน หรือเอกสารประกอบการสมัครงานที่ลูกจ้างได้รับรอง และส่งมอบให้แก่บริษัทฯ ตามเอกสารแนบท้ายสัญญาฉบับนี้ เป็นความจริงทุกประการ หากภายหลังนายจ้างตรวจพบว่าเป็นเอกสารที่เป็นความเท็จ จะยินดีให้นายจ้างเลิกจ้างได้ทันที โดยไม่ต้องจ่ายค่าชดเชย หรือเงินอื่นใดทั้งสิ้น

ข้อ 6) ลูกจ้างรับว่าจะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ที่ทางนายจ้างกำหนด ไม่ว่าจะเป็นระเบียบที่มีขึ้นก่อนหน้าหรือภายหลังจากการเริ่มทำงาน และได้รับทราบระเบียบข้อบังคับการทำงานเป็นที่เข้าใจดีแล้ว

ข้อ 7) ลูกจ้างรับว่า จะยินยอมให้นายจ้าง เปลี่ยนแปลงตำแหน่ง หรือสภาพการทำงาน หรือการย้ายสถานที่

ปฏิบัติงานได้ตามความประสงค์ของนายจ้าง

ข้อ 8) ลูกจ้างรับว่าหากมีการถอนการบริหารหน่วยงาน หรือโยกย้ายหน่วยงาน ลูกจ้างยินยอมปฏิบัติหน้าที่ ณ หน่วยงานที่นายจ้างจัดทำให้ โดยรับเงื่อนไขในการทำงาน รวมถึงค่าจ้างตามหน่วยงานแห่งใหม่ และหากผู้ว่าจ้างยังไม่สามารถจัดหน่วยงานแห่งใหม่ให้ได้ ลูกจ้างยินยอมรับเงินค่าจ้างจากผู้ว่าจ้าง ในอัตรา 50% ของค่าจ้างเดิม และเข้ามา

ประจำการยังสำนักงานใหญ่ ไปจนกว่าผู้ว่าจ้างจะจัดหาหน่วยงานแห่งใหม่ให้ต่อไป

ข้อ 9) ลูกจ้างให้สัญญากับนายจ้างว่า จะปฏิบัติหน้าที่มิให้เกิดความเสียหายต่อนายจ้าง อันเกิดจากความบกพร่องหรือละเลยทอดทิ้งงาน หรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของนายจ้าง และยินยอมที่จะปฏิบัติ

หน้าที่ตามที่มอบหมายจากนายจ้างหรือตัวแทนของนายจ้าง

ข้อ 10) ลูกจ้างรับว่า จะไม่เรียกร้องค่าชดเชยกับนายจ้าง ซึ่งเลิกจ้างในกรณีหนึ่ง กรณีใดดังต่อไปนี้

ข้อ 10(1) ทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดอาญาโดยเจตนาแก่นายจ้าง

ข้อ 10(2) จงใจให้นายจ้างได้รับความเสียหาย

ข้อ 10(3) ประมาณเลินเล่อเป็นเหตุให้นายจ้างได้รับความเสียหายอย่างแรง

ข้อ 10(4) ผ่าฝืนข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานหรือระเบียบหรือคำสั่งของจ้างอันชอบด้วยกฎหมายและเป็น

ธรรม และนายจ้างได้ตักเตือนเป็นหนังสือ เว้นแต่กรณีที่ร้ายแรงนายจ้างไม่จำเป็นต้องตักเตือน

หนังสือเตือนให้มีผลบังคับได้ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ลูกจ้างได้กระทำความผิด

ข้อ 10(5) ละทิ้งหน้าที่เป็นเวลาสามวันทำงานติดต่อกันไม่ว่าจะมีวันหยุดคั่นหรือไม่ก็ตามโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ข้อ 10(6) ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาณหรือความผิดลหุโทษ

ข้อ 11) ลูกจ้างรับว่า จะปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง ของบริษัทจำกัด และหน่วยงานใดเคร่งครัด

ข้อ 12) ลูกจ้างรับว่าจะไม่เรียก รับ หรือกระทำการอันใดที่เป็นการเรียกรับเงิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันเกี่ยวกับหรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่จากคู่สัญญาของนิติบุคคล หรือผู้รับเหมา หรือบุคคลอื่นใดทั้งสิ้น นอกเหนือไปจากเงินเดือน หรือเงินได้อื่นใดที่บริษัทฯ ได้กำหนด

ข้อ 13) ลูกจ้างรับว่าจะไม่ใช้เวลาในระหว่างปฏิบัติงานตามหน้าที่ไปกระทำการใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อนำงานส่วนตัวมาปฏิบัติในระหว่างการปฏิบัติงานตามหน้าที่

ข้อ 14) ลูกจ้างรับว่าจะไม่ยืมเงิน หรือทรัพย์สินอันมีค่าจากกรรมการ เจ้าของร่วม ผู้จัดการนิติบุคคลเพื่อนร่วมงาน โดยเด็ดขาด

ข้อ 15) ลูกจ้างรับว่าจะไม่นำสิ่งของผิดกฎหมายเข้ามาในสถานที่ทำงาน หรือเล่นการพนัน เล่นแชร์ เล่นหวย รวมไปถึงเสพสุรากับเจ้าของร่วม หรือบุคคลอื่นใดในสถานที่ทำงาน

ข้อ 16) ลูกจ้างรับว่าจะไม่นำเงินค่าเช่า ค่าส่วนกลาง เงินฝากใดๆ หรือเงินอื่นใดที่รับไว้ อันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ไปใช้เป็นส่วนตนโดยเด็ดขาด

ข้อ 17) ลูกจ้างรับว่า จะไม่ประกอบธุรกิจใดในลักษณะเดียวกับนายจ้าง และ / หรือ บริษัทฯ ในเครือของ นายจ้าง อันได้แก่ รับซ่อมเครื่องจักร ย้ายเครื่องจักร ขายอะไหล่เครื่องจักร / หรือธุรกิจ อื่นใดในเครือขายของนายจ้างที่มีทั้งก่อนและหลัง ซึ่งมีได้มีระบุไว้ในสัญญาฉบับนี้ หรือกระทำการอันใดที่เป็นการเรียกรับเงิน หรือผลประโยชน์อื่นใดเกี่ยวกับ หรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่จากคู่สัญญาของนิติบุคคล หรือผู้รับเหมา หรือบุคคลอื่นใดทั้งสิ้น หากลูกจ้างผิดสัญญาจ้าง ในข้อ 17 ยินยอมพ้นสภาพจากการเป็นลูกจ้างทันที โดยไม่เรียกร้องเงินเป็นค่าชดเชยใด ๆ ทั้งสิ้น

ข้อ 18) ลูกจ้างจะต้อง จัดทำหนังสือคำประกันเพื่อประกันความประพฤติ หรือความเสียหายในกรณีลูกจ้างทำให้เกิดความเสียหายให้กับนายจ้าง โดยการนำทรัพย์สินมาให้นายจ้างยึดถือไว้ หรือการนำบุคคลตามที่นายจ้างเห็นสมควรมาทำการคำประกัน

การคำประกัน มีอายุนับตั้งแต่วันที่ลูกจ้างเริ่มการทำงาน และสิ้นสุดเมื่อลูกจ้างพ้นสภาพจากการเป็นลูกจ้าง และไม่ปรากฏความเสียหายขึ้นแก่นายจ้าง

ข้อ 19) บรรดาความผิดทั้งหลายที่ลูกจ้างได้กระทำให้ขึ้นจนเป็นเหตุให้นายจ้างต้องเลิกจ้าง และการทำให้นายจ้างเสียหายลูกจ้างยังคงต้องรับผิดชอบสัญญา นี้ ยกเว้นกรณีที่นายจ้างยกเลิกสัญญาจ้างตามข้อ 2.2 ลูกจ้างเป็นอันหลุดพ้น

ข้อ 20) คู่สัญญาตกลงให้ถือว่าเอกสารประกอบการสมัครงาน และหนังสือแนบท้ายสัญญาจ้างของลูกจ้างยินยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ นายจ้างเป็นจำนวนเงิน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนที่ได้ตกลงกับนายจ้าง ซึ่งระบุในสัญญาจ้าง โดยปราศจากเงื่อนไข

ข้อ 21) คู่สัญญาตกลงให้ถือเอกสารประกอบการสมัครงาน และหนังสือแนบท้ายสัญญาจ้างของลูกจ้างเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาจ้างของลูกจ้าง และเป็นส่วนหนึ่งของของสัญญาฉบับนี้

สัญญาฉบับนี้ ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความต้องตรงกัน คู่สัญญาเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความโดยตลอดจนแล้วจึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

ลงชื่อนายจ้าง

บริษัท จำกัด

โดยผู้รับมอบอำนาจ

ลงชื่อลูกจ้าง

(.....)

ลงชื่อ พยาน

(.....)

ลงชื่อพยาน

(.....)

สัญญาที่ 4 สัญญากู้ยืมเงินทั่วไป

สัญญากู้ยืมเงิน (ทั่วไป)

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้นเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ณ วันที่.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ระหว่างข้าพเจ้า.....อยู่บ้านเลขที่.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า ผู้กู้ ฝ่ายหนึ่งกับข้าพเจ้า.....
อยู่บ้านเลขที่.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า ผู้ให้กู้ อีกฝ่ายหนึ่ง
ทั้งสองฝ่ายตกลงกันทำสัญญาดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้กู้ได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้เป็นเงิน.....บาท (.....)
โดยในวันทำสัญญานี้ผู้กู้ได้รับเงินไปเรียบร้อยแล้ว และตกลงว่าจะชำระคืนเงินให้กับผู้ให้กู้ภายในวันที่.....
เดือน.....พ.ศ.....

ข้อ 2. ผู้กู้ตกลงจะให้ดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี และตกลงจะชำระดอกเบี้ยให้ทุก ๆ
เดือน

ข้อ 3. เงื่อนไขตกลงอื่น ๆ (หากมี)
ผู้ให้กู้ยอมให้ผู้ชำระหนี้เงินกู้เป็นข้าวเปลือก โดยกำหนดราคาเกี่ยวนละ.....บาท
(.....) โดยให้ถือราคาตามที่ทางราชการกำหนดในขณะที่มีการชำระหนี้รายนี้

ข้อ 4. ในการกู้ยืมตามสัญญานี้ผู้กู้ได้นำหลักทรัพย์เป็นประกันให้ผู้ให้กู้ยึดถือไว้คือ
.....
.....
.....

หลักทรัพย์ดังกล่าวผู้กู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ไม่มีภาระติดพันใด ๆ
ในวันทำสัญญานี้ผู้ให้กู้ได้ยึดถือหลักประกันที่ผู้ส่งมอบให้แล้ว และผู้ให้กู้จะคืนให้เมื่อผู้กู้ได้ชำระหนี้
ครบถ้วนตามสัญญาแล้ว

ข้อ 5. หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใด ยินยอมให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องร้อง
ศาลบังคับคดี และยอมชดเชยค่าใช้จ่ายที่เสียไปในการดำเนินคดีและบังคับคดีได้อีกโสดหนึ่งด้วย

เพื่อเป็นหลักฐานคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้อ่านข้อความของสัญญานี้โดยตลอดแล้วตรงตามความ
ประสงค์ของคู่สัญญา ทั้งสองฝ่ายจึงได้ลงลายมือไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้กู้
ลงชื่อ.....ผู้ให้กู้
ลงชื่อ.....พยาน
ลงชื่อ.....พยาน / ผู้พิมพ์

สัญญาที่ 5 สัญญาเช่าทั่วไป

สัญญาเช่าทั่วไป

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สัญญาเช่าฉบับนี้ทำขึ้นระหว่าง.....

อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้ให้เช่า” ฝ่ายหนึ่งกับ.....

อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้เช่า” อีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญาเช่ากันมีข้อความดังนี้

ข้อ ๑. ผู้ให้เช่าตกลงให้เช่าและผู้เช่าตกลงเช่า.....

มีกำหนดระยะเวลาการเช่า.....ปี นับแต่วันทำสัญญาเช่าฉบับนี้เป็นต้นไป

ข้อ ๒. ผู้เช่ามีวัตถุประสงค์ในการเช่าทรัพย์สินตามข้อ ๑ เพื่อ.....

โดยผู้เช่าจะใช้ทรัพย์สินเพื่อการอย่างอื่น นอกจากที่ระบุไว้ได้โดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้เช่า แต่ผู้เช่าจะใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นไม่ได้เด็ดขาด

ข้อ ๓. ในการทำสัญญาดังกล่าวในข้อ ๑. ผู้เช่าตกลงที่จะชำระค่าเช่าให้แก่ผู้ให้เช่าเป็นรายเดือนในอัตราค่าเช่า.....บาท (.....) ต่อ.....(วัน/เดือน/ปี)

โดยผู้เช่าตกลงจะชำระเงินค่าเช่าให้แก่ผู้ให้เช่าภายในวันที่.....ของทุกเดือน ถ้าผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าตามกำหนดดังกล่าวแล้ว ผู้เช่ายินยอมให้ถือว่าสัญญาเช่านี้ระงับลงโดยมิพักต้องบอกกล่าวก่อน

ข้อ ๔. เพื่อเป็นการประกันในการปฏิบัติตามสัญญาเช่า ผู้เช่าตกลงมอบเงินเป็นประกันการเช่าจำนวน.....บาท (.....) ให้แก่ผู้ให้เช่าและผู้ให้เช่าได้รับเงินจำนวนดังกล่าวไปเรียบร้อยแล้วในวันที่ทำสัญญาฉบับนี้ ถ้าผู้เช่าเช่าครบกำหนดตามสัญญาผู้ให้เช่ายินดีคืนเงินประกันให้ โดยหักค่าใช้จ่ายหรือค่าเสียหายเท่าที่จำเป็น

ข้อ ๕. ผู้เช่ารับว่าจะไม่ให้ผู้อื่นเช่าช่วงหรือโอนสิทธิตามสัญญาเช่าไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้ให้เช่าเป็นลายลักษณ์อักษรเสียก่อน

ข้อ ๖. ผู้เช่าต้องยินยอมให้ผู้ให้เช่าหรือตัวแทนของผู้ให้เช่าเข้าตรวจตราทรัพย์สินที่เช่าเป็นครั้งคราวในเวลาและระยะเวลาอันสมควร

ข้อ ๗. ทรัพย์สินที่เช่านี้ผู้เช่าจะทำการดัดแปลงหรือต่อเติมอย่างหนึ่งอย่างใดหาได้ไม่

นอกจากที่ใช้นั้นตามจารีตประเพณีนิยมปกติ หรือการดัดแปลงที่กำหนดในสัญญานั้นเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้ให้เช่าเป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าผู้เช่าฝ่าฝืนสัญญาข้อนี้ ผู้ให้เช่ามีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าได้ และในกรณีที่ผู้ให้เช่าให้อนุญาตแก่ผู้เช่าทำการดัดแปลง หรือต่อเติมอย่างหนึ่งอย่างใดในทรัพย์สินที่เช่า เมื่อสัญญาเช่าระงับ

ลงไม่ว่าเพราะเหตุใดๆการดัดแปลงหรือต่อเติมในทรัพย์สินที่เช่าดังกล่าวนั้น ให้ตกเป็นของผู้ให้เช่า ผู้เช่าจะร้อง
ถอนไปไม่ได้

ข้อ ๘. ผู้เช่าต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่านั้นเสมือนกับที่วิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง
และต้องทำการบำรุงรักษาทั้งทำการซ่อมแซมเล็กน้อยด้วย

ข้อ ๙. ผู้เช่าตกลงว่าในระหว่างอายุสัญญาเช่า ผู้เช่าจะทำการประกันวินาศภัย โดยผู้เช่าจะ
เป็นผู้ชำระเบี้ยประกันภัย โดยผู้ให้เช่าเป็นผู้รับประโยชน์ตามสัญญา

ข้อ ๑๐. ผู้เช่าต้องรับผิดชอบในบรรดาความเสียหายหรือบุบสลาย ใดๆ เพราะความผิดของผู้เช่า
หรือผู้เช่าช่วงหรือบุคคลซึ่งอยู่กับผู้เช่า หรือบุคคลที่จัดเข้าเป็นบริวารของผู้เช่า

ข้อ ๑๑. ผู้เช่ายอมชดใช้ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละต่อปี ของยอดเงินค่าเช่าที่ค้างชำระ
ผู้ให้เช่า หรือค่าเสียหายที่ผู้ให้เช่าเรียกเอาจากผู้เช่าได้ ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ผู้ให้เช่าต้องเสียไปเพื่อการ
ทวงถามให้ชำระเงินค่าเช่าอีกด้วย

ข้อ ๑๒. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นและสมควรเพื่อรักษาทรัพย์สินที่เช่านั้นตามปกติและเพื่อ
ซ่อมแซมเพียงเล็กน้อย ผู้เช่าเป็นผู้ชำระ

ข้อ ๑๓. เมื่อครบกำหนดการเช่าตามข้อ ๑ แล้ว ผู้เช่าต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าคืนให้แก่ผู้ให้เช่า
ภายในระยะเวลา.....วัน นับแต่วันสิ้นสุดการเช่าที่ตกลงกันไว้ หากผู้เช่ามิได้ส่งมอบในเวลาดังกล่าว ผู้ให้เช่า
เช่ามีสิทธิยึดเงินประกันที่ได้ให้ไว้ตามข้อ ๔ จนกว่าผู้เช่าจะนำทรัพย์สินที่เช่ามาคืนให้แก่ผู้ให้เช่าในสภาพเรียบร้อย
ทั้งนี้หากทรัพย์สินที่เช่าในขณะที่น่าส่งคืนบุบสลาย หรือเสียหายอย่างใดๆ โดยผู้เช่าต้องรับผิดชอบนั้น ผู้ให้เช่ามี
สิทธิหักเงินประกันไว้ส่วนหนึ่งเป็นค่าเสียหาย และที่เหลือคืนแก่ผู้เช่าได้

ข้อ ๑๔. ถ้าผู้เช่าประพฤติดังสัญญาเช่าแม้ข้อหนึ่งข้อใดดังกล่าวข้างต้น ผู้ให้เช่ามีสิทธิบอก
เลิกสัญญาเช่าได้ทันที และผู้เช่ายินยอมให้ผู้ให้เช่าทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าได้ทันที

ข้อ ๑๕. ในวันทำสัญญานี้ ผู้เช่าได้ตรวจตราทรัพย์สินที่เช่าแล้ว เห็นว่ามีสภาพปกติดีทุก
ประการและผู้ให้เช่าได้ส่งมอบทรัพย์สินที่ให้เช่าแก่ผู้เช่าแล้ว

สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความใน
สัญญานี้โดยตลอดแล้ว เห็นว่าถูกต้องตรงตามเจตนาของตน จึงได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าพยานไว้เป็นสำคัญและ
ต่างยึดถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้ให้เช่า
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้เช่า
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

บรรณานุกรม

- พันเอก (พิเศษ) เผด็จ เอมวงศ์. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด, 2567
- เวก ศิริพิมลวาทิน น.บ.,น.บ.ท. กฎหมายพาณิชย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2568
- สฤษฎ์ สัจจวานิช. คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วย เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ จ้างแรงงาน จ้างทำของรับชน. พระนคร : ชัยสินการพิมพ์, 2512.
- เสีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำนำ. ธนบุรี : สุทธิสารการพิมพ์, 2513.
- อนุมิต ใจสมุทร คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรม. พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2510.
- อัมพร จันทรวิจิตร. คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ ค้ำประกัน จำนอง จำนำ ตัวแทน นายหน้า ประกันภัย รัพชนและเก็บของในคลังสินค้า. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.